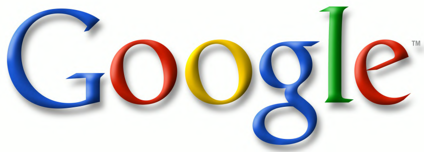

CORNELL UNIVERSITY
FOUNDED BY EZRA CORNELL

CONVERSATIE-BOEK VOOR HET MALEISCH.

GEDRUKT BIJ J. F. HAESEKER TE HAARLEM.

CONVERSATIE-BOEK

VOOR HET

MALEISCH,

BEVATTENDE

VIJF DUIZEND ALFABETISCH GEORDENDE ZINNEN EN
EEN PAAR GESPREKKEN,

BIJEENGEBRACHT

DOOR

H. C. KLINKERT,

LEERAAR AAN DE INSTELLING TOT OPLEIDING VAN O. I. AMBTENAREN
TE LEIDEN.

HAARLEM,
H. M. VAN DORP.
1881

VOORREDE.

Het werkje, hier door ons aangeboden, hebben wij den titel van *Conversatie-boek* gegeven, omdat het bij het converseeren in het Maleisch kan gebruikt worden. Om dat gebruik gemakkelijk te maken, hebben wij de moeite genomen al de zinnen alfabetisch te rangschikken. Dit betreft niet alleen het eerste woord, maar ook bij de volgende woorden is de alfabetische volgorde inacht genomen.

Met gewone samenspraken is dit niet het geval. Dezen dachten wij eerst te geven, te meer, daar er in dit artikel zoo erg is geknoeid. Bijna ieder, die eenigen naam op het gebied van de Mal. taal heeft gemaakt, 't zij hij in Indie is geweest of niet, 't zij hij ooit het geluid van een Maleier heeft gehoord of niet, hij leverde samenspraken, doch bijna allen hebben deze verdienste, dat zij aantoonen hoe men eigenlijk *niet* spreken moet. De groote fout van allen is, dat ze het Maleisch zoo plat mogelijk hebben willen leveren, denkende, dat dit de eigenlijke spreektaal is. Zij is het ook, maar van wie? Van Chineezen, onbeschaafde Europeanen, Arabieren en andere vreemdelingen, die deze soort van spreektaal zelf hebben gefabriceerd. Maar daarom spreekt de Maleier nog zoo niet. En, al is zijn spreken ook iets anders dan zijn schrijven, moet men daarom de samenspraken, bestemd ter bestudeering voor Europeanen, zoo plat mogelijk geven? Doen wij dit met het Fransch of eenige andere Europeesche taal? Doen wij dit

ook zelfs met de overige indische talen? Alleen het Maleisch heeft het voorrecht ook in dit opzicht voortdurend verhaspeld te worden. Wij zwijgen hier van de poging om een soort van tusschen-taal te scheppen.

Wat wij hier geven, leveren we zoo zuiver het ons doenlijk is. Zeer vele zinnen zijn uit echt Maleische stukken genomen. Opdat er zoowat van ieders gading in zou zijn, hebben wij gesprekken over verschillende onderwerpen daarvoor geëxploiteerd. Zoo zal men er veel in vinden, wat op het huishouden, den handel, koop- en verkoop, handwerken, zeevaart en reizen, militaire en geneeskundige zaken, rechtspleging, opvoeding en onderwijs etc., betrekking heeft. Het werkje is niet volledig en kan nog belangrijk vermeerderd worden, doch voor eerste proef zij dit genoeg.

Bij het zoeken naar zinnen zij men er op bedacht, dat wij ze, om opeenstapeling onder eene letter te voorkomen, zooveel mogelijk tusschen de verschillende pers. vrnw. hebben verdeeld. Wat men dus niet op *ik*, *gij* of *hij* vindt, zal allicht op *wij*, *zij*, *men* of *het* gevonden worden.

Over de pers. voorn. wrd. moeten wij nog het een en ander, ter voorkoming van misverstand, zeggen. Zij, die naar andere streken gaan dan de zuiver Maleische, zullen spoedig bemerken, dat vooral die woorden overal door andere vervangen worden. Zoo gebruikt men te Batavia veel de Chineesche voornw. *goewa*, ik, en *loe*, gij; te Samarang en Soerabaja wordt daarentegen weêr veel gebruik gemaakt van het Javaansche *kowe*, gij, en op de Ambonsche eilanden van *beita*, ik, enz. Welnu, daarom verwerpe men de zuiver Maleische zinnen van dit boekje niet, maar schikke zich naar het plaatselijk gebruik en vervange de zuiver Maleische voornw. door de aldaar gebruikelijke. Dit geldt ook voor sommige andere woorden, doch zooveel mogelijk houde men zich aan datgene, wat werkelijk Maleisch is. Verlaat men dien weg, dan sluit men zich op in een kringetje, waarin men over niet veel

meer kan praten dan over *nasi* met *sambal* en *kerry*. Alleen eene uitgebreide kennis van de taal stelt iemand in staat daarin over allerlei onderwerpen te spreken.

Wij hebben aan dit werkje ook iets over de grammatica willen toevoegen, ofschoon wij het niet als een leerboek beschouwen. Ook omtrent de uitspraak hebben wij achteraan eenige mededeelingen gedaan.

Daar alfabetisch gerangschikte zinnen geen goed idée kunnen geven van een gesprek en de verhouding van den spreker tot den aangesprokene, zoo hebben wij de verzameling zinnen door een paar samenspraken laten volgen. De eerste handelt over huishoudelijke zaken, de laatste is een gesprek van Maleiers van verschillenden stand met elkander. Beide gesprekken zijn van Maleiers afkomstig. Het eerste is van den bekenden Abdoellah, het tweede uit de Mal. Samenspraken, uitgegeven door het N.-I. Gouvernement. Men lette daarbij meer op den Maleischen tekst dan op de vertaling, die uit den aard der zaak gedwongen zijn moest.

Daar bedoelde Samenspraken slechts die van inlanders met inlanders zijn, bevatten zij minder datgene wat de Europeaan en de inlander met elkander spreken. Alleen om de verhouding van den inlander tot zijne hoofden en de door hem tot zijne vorsten gebruikte taal te leeren kennen, heb ik die laatste gesprekken aan deze verzameling toegevoegd.

Dat de tijd en de moeite, aan de samenstelling van dit boekje besteed, mogen blijken niet te vergeefs te zijn geweest, is de wensch, waarmeê ik het de wereld inzend.

Leiden, 20 Aug. 1880. H. C. K.

A.

Aan den hemel wordt een komeet gezien.	*Pada langit kalihatan bintang bĕreikoer.*
Aan de overzijde van de rivier.	*Disabĕrang soengei.*
Aan deze ziekte zult gij sterven.	*Pĕnjakit ini mĕnjĕbabkan matimoe.*
Aan die kist maakte hij gouden ketenen.	*Pĕti itoe dibĕrinja bĕrantei ĕmas.*
Aan duizend stukken breken.	*Bĕrpĕtjah loeloeh-lantak.*
Aan het strand der zee.	*Dipantei;* of: *ditĕpi lawoet;* of: *dipĕsisir.*
Aanstaande week is er een groote bruiloft.	*Djoemaat datang akan ada kawin bĕsar.*
Aan welke ziekte is zij gestorven?	*Apa sakitnja, jang mĕmbawa mati itoe?*
Aan welke zijde schaart gij u?	*Ĕngkau disabĕlah manakah?*
Aan zijne grootheid en zijnen rijkdom is geen einde.	*Kabĕsarannja dan kakajaännja tiada bĕrkasoedahan adanja.*
Aarden potten en pannen en een waterketel, zijn die er?	*Prijoek, bĕlanga dan kipsiau, samoewanja ada?*
Aarden vaten.	*Barang-barang tĕmbekar.*
Aardrijkskunde is een zeer nuttige wetenschap.	*Ilmoe boemi itoe soeatoe pĕngatahoean jang banjak goenanja.*
Ach, ik beefde aan al mijne leden!	*Amboi, goemĕtarlah sĕgala anggotakoe!*
Achter het huis is eene warande.	*Dibĕlakang roemah itoe adalah sĕrambi.*
Achterover liggende naar de lucht kijken.	*Tĕlĕntang bĕrbaring-baring mĕnĕngadah langit.*
Achteruit in het midden!	*Oendoer ditĕngah!*
Achter u staat eene vrouw.	*Dibĕlakangmoe ada bĕrdiri saorang pĕrampoewan.*
Achterwaarts! Voorwaarts!	*Oendoer! Madjoe!*

Ach, wat doet mijn been zeer!	*Adoeh, sakit kakikoe!*
Ai, zij knijpt mij.	*Adoeh, ija mĕntjoebit akoe.*
Ali, breng dezen koffer in het rijtuig.	*Hei Ali, pĕti ini bawa masoek kadalam kareta.*
Ali, laad dit goed af van het rijtuig en breng het in de sloep.	*Hei Ali, toeroenkan barang-barang ini dari atas kareta, masoekkan dalam sampan.*
Ali, laat de Chineesche barbier eens hier komen.	*Hei Ali, panggil toekang tjoekoer Tjina kamari.*
Ali pakt zijnen koffer.	*Ali bĕrkĕmas-kĕmas pĕtinja.*
Ali staat achter de deur.	*Ali bĕrdiri dibalik pintoe.*
Ali, zoek voor mij eene prauw, ik wil overmorgen naar Japara.	*Hei Ali, tjĕharikan akoe satoe pĕrahoe; loesa akoe hĕndak ka-Djapāra.*
Alexander de Groote overviel al de steden van Perzië.	*Iskandar dzoelkarnen mĕndatangi sĕgala nagĕri bĕnoea Farsi.*
Al de broeders van Ali, (zoo oudere als jongere).	*Sĕgala kakak-adik Ali.*
Al de dingen, die ik daar zag, waren zeer fraai.	*Sĕgala bĕnda, jang koelihat disana, amat elok roepanja.*
Al de gereedschappen van den timmerman.	*Sĕgala pĕrkakas toekang kajoe.*
Al de manschappen zijn in de tenten.	*Orang samoewa soedah didalam chemah-chemahnja.*
Al de ministers, legerhoofden en hofbeambten waren vergaderd in de gehoorzaal.	*Sĕgala mantĕri, hoeloebalang dan pĕgawei astana adalah bĕrhimpon dibaleiroeng.*
Al de moeite, die hij doet, acht hij zijn vermaak.	*Sĕgala oesaha, jang dipakeinja, didjadikan kasoekaännja.*
Al de mooie kleeren zijn beregend.	*Sĕgala pakeijan jang indah-indah itoe soedah kahoedjanan.*
Al den grond in die straat heeft men genomen.	*Tanah-tanah diloeroeng itoe samoewanja soedah di-ambil orang.*
Al de vruchten zijn afgevallen; dat is het wat ik u bekend maak.	*Sĕgala boewah-boewah soedah loeroeh; maka itoelah sĕhaja bĕri tahoe kapada toewan.*
Al deze gewoonten en gebruiken behooren tot de gewoonten van den ouden tijd.	*Adalah sakalian ādat dan pĕkĕrdjaän ini samoewanja daripada ādat poerbakala.*
Al deze steenen en al dit hout zijn voor het aanstaande huis.	*Sĕgala batoe dan kajoe ini akan bakal roemah itoe.*

Al die huizen zijn verbrand, alleen het mijne niet.	*Roemah itoe soedah dimakan api habis samoewanja, hanja roemahkoe tidak.*
Al die knapen speelden, ieder naar zijn lust.	*Sĕgala boedak itoe bĕrmajin-majin, masing-masing dĕngan soekanja.*
Al die lieden tuimelden door elkander.	*Sĕgala orang itoe bĕrhoembalangan.*
Al die tuinen zijn van ons.	*Sĕgala kĕbon itoe milik kitalah.*
Al doodet gij mij, dan zou ik toch niet willen gaan.	*Boenoeh sama sĕhaja pon, sĕhaja tiada mawoe pĕrgi.*
Al hadt gij nog zooveel geld, ge zoudt toch spoedig arm zijn.	*Kalau ada sama ĕngkau maski bĕbĕrapa banjak oewang sakalipon, djadi miskin djoega lĕkas.*
Al heb ik tegen u misdaan, haat mij toch niet.	*Kĕndati akoe bĕrboewat salah kapadamoe, djangan kiranja bĕntji akan dakoe.*
Al het goed is geheel nat.	*Samoewa barang-barang habis basah.*
Al het goed is nog niet droog.	*Sĕgala pakeijan bĕlom kĕring.*
Al het hout is gekrompen en krom opgetrokken.	*Sĕgala kajoe itoe soedah kĕrekoet dan lĕngkoeng.*
Al het reisgeld is op.	*Sĕgala bĕlandja pĕrdjalanan itoe soedah habis.*
Al het volk werkt tegenwoordig op de rijstvelden.	*Orang banjak sakalian bĕkĕrdja sakarang disawah.*
Al is het (paard) wit, het is toch geen schimmel.	*Djikalau poetih sakalipon, tiada djoega dawoek warnanja.*
Al laveerende zijn wij binnen gekomen.	*Kita soedah masoek bĕrpĕrei-pĕrei.*
Alleen deze woorden sprak hij overluid.	*Hanja pĕrkataän ini di katakannja dĕngan njaring soewaranja.*
Alleen kan ik dat niet doen.	*Sĕhaja taboleh boewat ini saorang-orang.*
Alle dagen neemt hij geneesmiddelen in.	*Tijap-tijap hari ija makan obat.*
Allemaal gemaakte kleeren, Mijnheer!	*Samoewanja pakeijan jang soedah djadi, toewan.*
Alle menschen, rijk en arm, groot en klein, stonden op de markt.	*Sĕgala orang, daripada kaja dan miskin, daripada bĕsar dan kĕtjil, bĕrdirilah dipasar.*
Allen zijn uit visschen.	*Samoewa soedah pĕrgi tangkap ikan.*

Alles is er, Mijnheer! alleen aan de tafelkleeden ontbreekt er een.	*Samoewanja ada gĕnap, toewan, mĕlainkan kajin medjà sĕhadja ada koerang sahĕlei.*
Alles is gedaan, Mijnheer!	*Samoewanja soedah habis, toewan!*
Alles is gereed, Mevrouw!	*Samoewa soedah sadija, Njonja!*
Al mijne leden zijn stijf en pijnlijk.	*Sĕgala anggota sĕhaja kakoe dan sakit rasanja.*
Al onze moeite helpt niets.	*Sĕgala pĕnat kami satoe pon tiada goenanja.*
Alphabetisch gerangschikt.	*Dĕngan pĕratoeran abdjad*, of: *Dĕngan pĕratoeran alif-ba-ta.*
Al schreiende kwam zij tot mij vluchten.	*Sambil mĕnangis larilah ija mĕndapatkan akoe.*
Als dat kleine kind den weg maar weet.	*Kalau-kalau boedaḳ kĕtjil itoe tiada tahoe djalannja..*
Als dat zoo is, verlang ik zeer hen te zien.	*Kalau bagitoe, rindoe sangat akoe hĕndaḳ mĕlihat dia.*
Als dat zoo is, zal ik vooreerst maar hier blijven.	*Kalau bagitoe akoe tinggal djoega disini dĕhoeloe.*
Als de Chineezen voor de dooden bidden, vervaardigen zij papieren huisjes en verbranden die.	*Kalau orang Tjina mĕnjĕmbahjangi orang mati, diboewatnja roemah-roemahan kartas, dibakarnja habis.*
Als de douanen van den havenmeester het vaartuig onderzocht hebben.	*Kalau mata-mata sjahbandar soedah mĕmĕriksaï pĕrahoe.*
Als de Duitschers Maleisch spreken, dan zeggen ze voor zilver st. en voor rijstepap smeersel.	*Kalau orang Djerman bĕrkata Malajoe, maka peraḳ dikatakannja beraḳ dan boeboer dikatakannja poepoer.*
Als de gelegenheid zich voordoet.	*Kalau datang masa jang bajik.*
Als de heer van de fabriek de tuinen gaat inspecteeren, neemt hij altijd een geweer meê en vijf man met pieken gewapend.	*Kalau djoeragan pabĕrik pĕrgi pĕriksa kĕbon, salaloe dibawanja akan bĕdil dan akan lima orang jang bĕrtoembaḳ.*
Als de Javaansche prauwen er zijn, voor hoeveel kan men dan een pikoel olie krijgen?	*Kalau ada pĕrahoe Djawa, bĕrapa boleh dapat minjaḳ sapikoel.*
Als de kapoenen goed vet zijn, dan kost het paar van vijf tot zeven gulden.	*Kalau hajam kĕbiri soedah sampei gĕmoeḳnja, sapasang lima toedjoeh roepijah.*

Als de korporaal van de week komt, geef hem dan dit boek.	*Kalau kaporal minggo datang, kasihlah boekoe ini sama dia.*
Als de maand om is, dan vertrekt gij maar.	*Habis boelan ĕngkau kaloewar sĕhadja.*
Als de olie weldra aangevoerd wordt, neem dan voor mij een zes à zeven pikoels.	*Kalau datang kĕlak minjak, toeloeng ambilkan sĕhaja barang ĕnam toedjoeh pikoel.*
Als de resident thuiskomt, zal ik het zeker reeds gezonden hebben.	*Bila toewan residen poelang, tĕntoe sĕhaja soedah kirimkan.*
Als de rijst gesneden is, wat plant ge dan op het land?	*Kalau padi soedah dipotong, laloe ĕngkau tanam apa ditanahmoe?*
Als de rijst is als dit, dan is zij niet wit genoeg; ik begeer ze witter.	*Kalau bĕrasnja sapĕrti ini, koeranglah poetihnja; akoe mawoe lagi poetih.*
Als deze heining af is, ga dan naar den tuin en zie naar de planten aldaar.	*Kalau pagar ini soedah, pĕrgilah kakĕbon, lihat sĕgala tanam-tanaman disana.*
Als de zon opkomt, verdwijnen alle dampen.	*Apabila matahari tĕrbit, lĕnnjaplah sĕgala oewap.*
Als de zon ter kimme neigt, moet Mijnheer komen, dan kan men krijgen al wat men verlangt.	*Bila tjondong-tjondong matahari, toewan datang, bolih dapat apa-apa soeka.*
Als die jongen van mij was, dan gaf ik hem een pak.	*Kalau boedak itoe sĕhaja poenja, sĕhaja poekoel sama dia.*
Als dit wegraakt, zijt gij er aansprakelijk voor.	*Kalau hilang ini, akoe tatahoe orang lajin.*
Als er bamboe is, maak dan een kleine rustbank.	*Kalau ada bamboe, pĕrboewatkanlah pĕntasan kĕtjil.*
Als er Chineezen zijn, die goud of contanten willen geven, kunt gij het ontvangen en aan boord brengen.	*Kalau ada orang Tjina mawoe bĕri ĕmas ataw oewang toenei, bolih ambil masoek dalam pĕrahoe.*
Als er eenige beterschap is, zal ik hem hier noodigen.	*Kalau ada bajiknja sadikit, akoe mĕndjĕmpoet dia kamari.*
Als er geen tijd voor is, laat dan eene eend slachten en braden.	*Kalau tasĕmpat, soeroeh potong sa-eikoer itik, goreng.*
Als er iemand is, die het durft doen.	*Kalau ada orang, jang bĕrani mĕmboewat itoe.*
Als er ikan pasir of ikan bawal (twee soorten van zeevisch) is, koop mij die dan.	*Kalau ada ikan pasir ataw ikan bawal, itoelah toeloeng bĕlikan sĕhaja.*

Als er maar genoeg is, dan krijgt gij ook.	*Asal ada tjoekoep, ĕngkau pon dapat.*
Als er maar niets breekt.	*Djangan kiranja ada jang pĕtjah.*
Als er olie in het goed is, dan wordt het in heet water gekookt.	*Kalau kajin kĕna minjak, dirĕboes dĕngan ajar panas.*
Als de rijst verongelukt is, dan krijgen de lieden zaad om opnieuw te planten.	*Kalau binasa padi, dibĕrikan bĕnih kapada orang-orang akan diboewat bibit poela.*
Als er slechte eieren onder zijn, dan geef ik ze terug.	*Kalau ada tĕlor tĕmbĕlang, nanti koepoelangkan.*
Als er slechte eieren onder zijn, Mevrouw, dan neem ik ze terug.	*Kalau ada tĕlor tĕmbĕlang, Njonja, sĕhaja tarima djoega.*
Als er tijd is, zullen ze komen.	*Kalau ada waktoe jang sĕnang, ija akan datang kĕlak.*
Als er veel water van boven komt en er is weinig riet, dan gebruikt men het waterrad om het te malen.	*Kalau banjak ajar toeroen dari goenoeng dan tĕboenja sadikit, dipakei djantĕra ajar akan mĕnggiling dia.*
Als er wat aan mankeert, breng het dan terug.	*Kalau ada tjĕlanja, bawa poelang kombali.*
Als er wat wegraakt, stel ik niemand aansprakelijk dan alleen u, die op het huis past.	*Kalau hilang barang apa-apa, akoe ta'tahoe sama orang lajin, mĕlainkan ĕngkau sĕhadja, jang mĕnoenggoeï roemah.*
Als er weêr eene overstrooming komt, dan wordt de weg weêr vernield.	*Kalau bandjir datang lagi, djalan itoe pon dibinasakan poela.*
Als ge buikpijn hebt, moet ge slechts zacht gekookte rijst eten of pap.	*Kalau sakit pĕroet, hĕndaklah ĕngkau makan nasi lĕmbek sĕhadja atau boeboer.*
Als ge dat weêr doet, zal ik u slaan.	*Kalau ĕngkau boewat bagitoe lagi, akoe nanti poekoel.*
Als ge gaan wilt, ga dan.	*Kalau mawoe pĕrgi, pĕrgilah.*
Als ge goed oppast, krijgt ge belooning.	*Kalau ĕngkau djaga bajik-bajik, ĕngkau dapat pĕrbalasan.*
Als ge dit af wilt hebben, moet ge niet van de hak op den tak springen.	*Kalau ĕngkau hĕndak habiskan ini, djangan lintja-lintja.*
Als ge het nu niet kunt doen, wanneer zult gij het dan doen?	*Kalau ta'bolih diboewat sakarang, bilakah hĕndak di boewat itoe?*

Als ge klaar zijt, laat het mij dan weten.	*Kalau soedah sadija, bĕrilah tahoe sĕhaja.*
Als ge mij niet spoedig betaalt, zal ik u laten zetten.	*Kalau tidak lĕkas bajar, nanti akoe soeroeh pĕndjarakan.*
Als ge mij ontmoet, help het mij dan onthouden.	*Bila bĕrdjoempa, ingatkan sĕhaja.*
Als ge zoo doen *moet*, sla het (waschgoed) dan niet te hard.	*Kalau mĕsti boewat bagitoe, djangan banting tĕrlaloe banjak.*
Als ge zoo doet, wat zal men er dan van denken?	*Kalau ĕngkau boewat bagitoe, apa orang nanti pikir?*
Als gij betaald hebt, zal ik u weêr goed zenden.	*Kalau ĕngkau soedah bajar, akoe kirim barang-barang lagi.*
Als gij dat doet, dan neem ik op mij al wat er van komt.	*Kalau ĕngkau boewat itoe, apa jang datang akoe bolih tanggoeng.*
Als gij een boompje verplant, moet gij niet vergeten het water te geven.	*Kalau ĕngkau pindahkan anak pokok, djangan loepa bĕri ajar.*
Als gij er op verliest, zal ik het betalen.	*Kalau ĕngkau roegi dalam ini, akoe bolih bajar.*
Als gij er toe in staat zijt, heb ik er vrede meê.	*Kalau ĕngkau dapat, akoe pon soeka.*
Als gij gaat, ga ik ook.	*Kalau ĕngkau pĕrgi, akoe pon bolih pĕrgi.*
Als gij gereed zijt, zal ik ook klaar wezen.	*Akoe nanti sadija sama-sama ĕngkau.*
Als gij het gebruikt hebt, breng het dan weêr hier.	*Habis pakei, bawa poelang kamari.*
Als gij het niet kondt doen, waarom mij dat dan niet eerder gezegd.	*Kalau tabolih boewat, mĕngapa tidak kata sama sĕhaja sijang-sijang.*
Als gij het noorden vóór u hebt.	*Kalau ĕngkau mĕnghadap oetara.*
Als gij (tot e. chinees) honderd dollars wilt geven, dan zal ik gaan.	*Kalau Baba mawoe kasih saratoes ringgit, bolihlah sĕhaja pĕrgi.*
Als gij naar huis terugkeert dan keeren wij beiden stellig ook terug.	*Kalau ĕngkau poelang, pĕsti sĕhaja orang kadoewa pon mawoe poelang djoega.*
Als gij niet kunt, dan is het uit.	*Kalau tiada tjakap, soedahlah.*
Gij zijt niet de eenige waschman op deze plaats.	*Boekannja ĕngkau sĕhadja saorang toekang minatoe dalam nagĕri ini.*
Als gij mij niet geholpen hadt, dan kon ik het nu zelfs nog niet af krijgen.	*Kalau tada dĕngan toeloengan ĕngkau, sampei sakarangpon sĕhaja bĕlom bolih habiskan.*

Als gij op uw geld hadt gepast, dan zou het na zooveel tijd reeds veel zijn.
Kalau soedah ĕngkau pĕliharakan oewangmoe, bagini lama soedah djadi banjak.

Als gij vruchten gegeten hebt, moet ge niet te veel water drinken.
Habis makan boewah-boewah, djangan minoem ajar banjak-banjak.

Als gij wezenlijk ziek zijt, deedt gij beter met het mij te zeggen.
Kalau ĕngkau sakit bĕtoel-bĕtoel, tĕrlĕbih bajik ĕngkau bĕri tahoe akoe.

Als ge wilt, kunt ge ze allen openmaken.
Kalau ĕngkau soeka, bolih boeka samoewanja.

Als gij ze gekregen hebt, breng ze dan naar den boom, daar ligt mijne sloep te wachten.
Kalau soedah dapat, bawalah dipabejan, disana ada sampan sĕhaja mĕnanti.

Als gij zoo doet, zal ik u zeker dooden.
Kalau ĕngkau boewat bagitoe, nistjaja ĕngkau koeboenoeh.

Als God niet zeer barmhartig was, hoe zou het met u afgeloopen zijn?
Tjoba Allah tiada amat rahmani, apa garangan kasoedahanmoe?

Als het af is, zal ik het u doen weten.
Kalau soedah habis, nanti sĕhaja bĕri tahoe.

Als het bestelde schoenen zijn, dan maak ik ze van gelooid leder, Mijnheer.
Kalau sapatoe pakeijan, sĕhaja boewatkan koelit masak, Toewan.

Als het beste zoo slecht is, wat moet dan het andere zijn?
Sĕdangkan jang bajik lagi bagini, apa lagi jang djahatnja?

Als het bij het gebruik droog blijft, dan is het sterk, Mijnheer; wordt het nat, dan is het minder sterk en breekt licht.
Kalau pakei dikĕring, tĕgoeh, Toewan; kalau kĕna ajar, koeranglah tĕgoehnja, lĕkas ija nanti poetoes.

Als het een goede soort is, dan wil ik ze er op nahouden.
Kalau bajik bakanja, sĕhaja mawoe pĕlihara.

Als het goed erg vuil is, waarmede wascht ge het dan?
Kalau kajin-kajin banjak sangat kotor, dĕngan apa poela dibasoeh?

Als het goed is, dan doe ik meê (ben ik er bij).
Kalau bĕnar, akoepon sĕrtalah.

Als het in lang niet geregend heeft, komen de tijgers van den berg naar beneden, om water te zoeken.
Kalau lama tada hoedjan, toeroenlah harimau dari atas goenoeng, hĕndak mĕntjĕhari ajar.

Als het kan, dan verzoek ik om naar huis te gaan slapen.
Kalau bolih sĕhaja minta sama toewan poelang tidoer diroemah.

Als het kookt, dan doopt men herhaaldelijk het goed er in en slaat het vervolgens.	*Satĕlah mĕndidih, maka ditjĕloep-tjĕloep kajin itoe laloe dibanting.*
Als het koopschoenen zijn, dan maak ik ze van ruw leder, Mijnheer!	*Kalau sapatoe djoewalan, sĕhaja boewat koelit mĕntah, toewan.*
Als het land beregend wordt, spruiten alle planten uit.	*Kalau tanah kahoedjanan, bĕrtoenaslah sĕgala pokok.*
Als het maar goed is, komt het er op den prijs niet aan.	*Asal bajik, djangan pĕdoeli harganja.*
Als het meeloopt, dan lukt alles; loopt het tegen, dan verdwijnt zelfs wat men in de hand houdt.	*Kalau soedah jang moedjoer, samoewanja mĕngĕna; kalau jang sijal, tĕntoe jang dipĕgang di tangan djadi hilang.*
Als het moet, dan kan ik ze overmorgen ochtend brengen.	*Kalau soedah tĕntoe, loesa pagi bolih sĕhaja bawakan.*
Als het morgen regent, behoeft ge niet te komen.	*Kalau esoek hari hoedjan, ta' oesahlah datang.*
Als het nat weder is, dan is het niets.	*Kalau hari hoedjan, tiada mĕngapa.*
Als het niet door hem was, dan ware ik reeds rijk.	*Kalau tada sĕbab dia, sĕhaja soedah kaja.*
Als het niet gevonden wordt, moet gij een nieuw van hetzelfde goed in de plaats geven.	*Kalau tiada dapat, ĕngkau mĕsti ganti jang bĕharoe, bagitoe poenja kajin.*
Als het niet goed schoon is, dan geef ik het terug.	*Kalau tiada soetji, akoe nanti poelangkan kombali.*
Als het niet zoo kan, dan gaat het niet door.	*Kalau tiada bagitoe, tiadalah djadi.*
Als het regent moet ge schuilen tot de regen ophoudt.	*Kalau hoedjan hĕndaklah kamoe bĕrtĕdoeh, sampei bĕrhĕnti hoedjannja.*
Als het toeval wil, dat onze handel voordeelig is, dan vergeten wij de zwarigheden.	*Kalau tĕrdjoempa pĕrniagaän oentoeng, loepa kita akan kasakitan.*
Als het touw breekt, zullen zij zeker verdrinken.	*Kalau poetoes talinja, tĕntoe marika-itoe tĕnggĕlam.*
Als het u gelegen komt, zou ik u gaarne willen spreken.	*Kalau toewan sĕmpat, sĕhaja minta bĕrdjoempa dĕngan toewan.*
Als het wat kleiner was, zou het beter zijn.	*Kalau lagi kĕtjil sadikit, lagi bajik.*
Als het wat minder kan, dan wil ik twintig el koopen voor eigen gebruik.	*Kalau bolih koerang, sĕhaja hĕndak bĕli barang doewa poeloeh elo, hĕndak diboewat pakei sĕhadja.*

Als het zóó gaat, komen wij er nooit.	*Kalau bagitoe, tiada kita sampei sakali-kali.*
Als het zóó gemaakt wordt, neemt het veel goed.	*Kalau diboewat bagitoe, banjak makan kajin.*
Als het zóó is, hoe zullen wij het dan aanleggen?	*Kalau bagitoe, apakah ākal kita?*
Als het zóó langzaam gaat, komt het niet af.	*Kalau bagitoe lambat, tidakkan habis.*
Als hij begint te malen, wordt er dan een feest gegeven?	*Bila ija moelai mĕnggiling, diběrikan sĕlamatan?*
Als hij gedaan heeft met eten, moet hij hier komen.	*Kalau soedah makan, bijar dia datang disini.*
Als hij goed van aard is, zal ik hem houden.	*Kalau pĕrangeinja bajik, akoe bolih taroh sama dia.*
Als hij maar goed werkt, zal hij 't hier goed hebben.	*Asal bajik pĕkĕrdjaännja, tĕntoe sĕnang ija disini.*
Als hij komt, zeg het mij dan.	*Bila ija datang, bĕri tahoe sama akoe.*
Als hij naar huis gaat, moet hij zijne papieren meênemen.	*Apabila ija poelang, hĕndaklah dibawanja akan soerat-soeratnja.*
Als hij weder instort, vrees ik, dat hij zal sterven.	*Kalau ija balik sakit, takoet akoe ija akan mati.*
Als hun voêr te weinig is, dan kunnen ze mogelijk over vijf maanden eerst geslacht worden.	*Kalau koerang makannja, barangkali dalam lima boelan bĕharoe bolih dipotong.*
Als iemand in het water valt, moeten zijne kleeren wel nat zijn.	*Kalau orang djatoh kadalam ajar, tĕntoelah pakeijannja basah.*
Als ik gedaan heb, moet gij met de bedienden van het schip gaan eten.	*Kalau akoe soedah makan, pĕrgilah ĕngkau makan dĕngan djongos kapal.*
Als ik fijn henniptouw kan krijgen, dan naai ik daarmede.	*Kalau ada tali rami haloes, itoelah sĕhaja boewat mĕndjahit.*
Als ik het bijtijds geweten had, zou ik het verboden hebben.	*Kalau sijang-sijang sĕhaja tahoe itoe, tĕntoe sĕhaja larangkan.*
Als ik het gisteren gehad had, zou het mij zeer veel genoegen gedaan hebben.	*Kalau kiranja sama sĕhaja kalamarin, sĕhaja tĕrlaloe soeka.*
Als ik het gisteren maar geweten had, zou er niet zooveel moeite ontstaan zijn.	*Kalau sĕhaja tahoe kalamarin sĕhadja, tada djadi bagini soesah.*

Als ik het niet zoo helder wasch als het goed van andere dames, dan moet Mevrouw het niet aannemen. | *Kalau sĕhaja tiada basoh poetih sapĕrti pakeijan lajin-lajin njonja, djangan njonja tarima.*

Als ik het vertel, zal het niemand gelooven; als men het met de oogen ziet, dan gelooft men het eerst. | *Kalau sĕhaja bĕrchabar, tidak orang pĕrtjaja; djikalau dipandang dĕngan mata, bĕharoelah pĕrtjaja.*

Als ik ooit te paard rijd. | *Kalau pĕrnah akoe najik koeda.*

Als ik oud ben, zal ik rusten. | *Apabila akoe soedah toewa, laloe bĕrhĕnti.*

Als ik rijk was, zou ik land koopen. | *Tjoba akoe kaja, tĕntoe akoe mĕmbĕli tanah.*

Als ik u was, dan deed ik het. | *Kalau sĕhaja, sĕhaja boewat.*

Als men bij vijftig optelt zeventig, dan is de som honderd twintig. | *Kalau lima-poeloeh ditambahi toedjoeh-poeloeh, djadi djoemlahnja saratoes doewa-poeloeh.*

Als men braadt wordt er olie in de pan gedaan, zoodra de olie kookt, dan doet men het vleesch er in. | *Kalau goreng itoe diboeboeh minjak dalam koeali, sampei mĕndidi minjak itoe, bĕharoe dimasoekkan dagingnja.*

Als men de tanden afvijlt, worden ze bedorven. | *Kalau gigi itoe bĕrdaboeng, nanti habis roesak.*

Als men het erf van den vorst voorbijgaat, dan mag men geen zonnescherm gebruiken of schoenen of gele kleeren of fijn katoen. | *Apabila mĕlaloeï kampoeng radja tiada bolih bĕrpajoeng dan tiada bolih pakei kasoet dan pakeijan koening dan chasa nipis.*

Als men kippen gaat zoeken, dat men dan voor mij naar een goeden vechthaan uitzie; ik wil dien hebben tot mijn vermaak. | *Kalau orang pĕrgi mĕntjĕhari hajam itoe, lihatkan sama sĕhaja saeikoer hajam saboengan jang bajik; sĕhaja mawoe boewat majin.*

Als men maar een weinig fout heeft, wordt men gestraft. | *Kalau salah sadikit sĕhadja, orang dapat hoekoem.*

Als men roostert dan plaatst men het boven gloeiende kolen. | *Kalau panggang itoe ditarohkan di-atas bara api.*

Als men trouwen wil of scheiden van eene vrouw. | *Kalau orang hĕndak kawin ataw bĕrtjĕrei dĕngan bini.*

Als men van honderd-twintig aftrekt dertig, dan blijft er negentig over. | *Kalau dari saratoes doewa-poeloeh dipotong tiga-poeloeh, tinggal sambilan-poeloeh.*

Als men voor zijne ziekte geen offers (der inlanders) brengt, dan zal hij niet beter worden.
Kalau pĕnjakitnja tiada diboewang antjak, ija tiada akan sĕmboeh.

Als Mevrouw zoo spreekt, dan ben ik niet meer in staat om uwe kleeren te wasschen.
Kalau Njonja kata bagitoe, sĕhaja tiada tjakap lagi mĕmbasoeh kajin-kajin Njonja.

Als Mijnheer belet heeft, dan zal ik terugkomen.
Kalau toewan ta' sĕmpat, nanti sĕhaja kombali.

Als Mijnheer geen anderhalve gulden geeft, gaat het niet door.
Kalau toewan ta' kasih tĕngah doewa roepijah ta'djadi.

Als Mijnheer medelijden heeft, neem mij dan.
Kalau toewan ada kasihan, ambillah sĕhaja ini.

Als Mijnheer vier gulden meer biedt, dan zal ik er over denken.
Kalau toewan tawar ĕmpat roepijah lĕbih, bolih sĕhaja pikir.

Als Mijnheer ze niet wil ontvangen, dan is 't uit; er zijn er genoeg die ze willen hebben.
Kalau toewan tiada mawoe tarima, soedahlah; banjak orang lajin nanti ambil.

Als Mijnheer ze wil laten broeden, zoek dan een kippenbroeimand.
Kalau toewan hĕndak mĕngĕramkan, tjĕharilah koeroengan tĕmpat hajam mĕngĕram.

Als Mijnheer zijn voordeel kan doen, vinden wij het goed.
Kalau toewan bolih dapat oentoeng, sĕhaja pon soeka.

Al stond men op zijn kop, men kan er geen tien dubbeltjes voor krijgen.
Bĕrdarah bidji mata, ta'dapat sapoeloeh oewang.

Als u vette kippen wil hebben, dan kost de mand tegenwoordig vier gulden.
Kalau toewan mawoe hajam gĕmoek-gĕmoek, sakoeroengan sakarang ĕmpat roepijah.

Als uw werk af is, kunt gij rusten.
Kalau soedah pĕkĕrdjaänmoe, bolih ĕngkau bĕrhĕnti.

Als uw werk goed is, geef ik u acht gulden in de maand.
Kalau bajik pĕkĕrdjaänmoe, akoe mĕmbĕrikan dikau dĕlapan roepijah saboelan.

Als wij geen ijzer hadden, hoe zouden wij het maken?
Kalau ta'dalah bĕsi sama kita, bageimanalah hal kita?

Als wij het laten maken, dan maken ze het pas.
Kalau kita soeroeh boewat, bĕharoelah diboewatnja.

Als wij met elkander in één vaartuig zijn, dan kunnen wij beraadslagen over de eene of andere aangelegenheid op zee.
Kalau ada kita bĕrsama-sama dalam satoe pĕrahoe, bolih bĕrmoeafakat barang soeatoe hal dilawoet.

Als wij terugkeeren, wie zal dan ons loon betalen?
Kalau balik, sijapa mĕmbajar opah sĕhaja?

Als tachtig door drie gedeeld wordt, komt er uit zes en twintig en tweederde.	*Kalau dĕlapan-poeloeh dibĕhagi tiga, djadilah ĕnam likoer lĕbih doewa pĕrtiga.*
Als ze er uitzien als deze, dan wil ik de kippen niet.	*Kalau bagini roepa hajam, sĕhaja tiada mawoe.*
Als ze te krijgen zijn voor een dollar, koop ze mij dan; zijn ze duurder, dan niet.	*Kalau dapat satoe ringgit, ĕngkau bĕlikan; kalau lĕbih, djangan.*
Als zij eten, gebruiken de Chineezen kleine stokjes.	*Kalau makan, orang Tjina pakei tjikap.*
Als zij verlof geven, dan kan ik gaan.	*Djikalau ija kasih idzin, bolihlah sĕhaja pĕrgi.*
Als zij zit te broeden, mag er geen tocht bij komen, anders bederven er veel.	*Pada masa ija mĕngĕram itoe, djangan kĕna-kĕna angin, nanti banjak tĕmbĕlangnja.*
Als zóó niet gedaan wordt, Mevrouw, dan worden ze niet schoon.	*Kalau tiada diboewat bagitoe, Njonja, tiada ija poetih.*
Altijd gaf Mijnheer eene fooi, en waarom nu niet?	*Tijap-tijap kali toewan bĕri oewang sirih; mĕngapatah sakali ini tidak?*
Altijd koopt hij te duur.	*Salaloe ija mĕmbĕli tĕrlaloe mahal.*
Altijd worden de vruchten van dien boom door de jongens of de kalongs [1]) opgegeten.	*Salaloe boewah pohon itoe dimakan habis olih boedak ataw olih kaloeng.*
Aluin maakt de tanden stroef.	*Tawas mĕngiloekan gigi.*
Al uw goed is maar op den koop gemaakt.	*Sĕgala barang-barangmoe ini barang kodijan sĕhadja.*
Al vechtend gingen zij achteruit.	*Sambil bĕrpĕrang sambil ija oendoer.*
Alvorens te gaan slapen, moest gij uw werk bergen.	*Dĕhoeloe daripada tidoer bajiklak ĕngkau simpan pĕkĕrdjaänmoe.*
Al wat ik er van weet.	*Sakalian jang satahoe sĕhaja.*
Al ware ik rijk, ik zou toch niet willen.	*Kalau akoe kaja sakalipon, tiada djoega akoe mawoe.*
Al wat Uwe Majesteit gebiedt, nemen wij op ons.	*Sĕgala titah Toewankoe, patik djoendjoeng.*

---

[1]) De *Kaloeng* is een soort van zeer groote vleermuis, of wel een vliegende hond.

Al wie de wetten niet gehoorzaamt, moet gestraft worden. — *Barang-sijapa jang tiada mĕnoeroet pĕrintah, ija-itoe patoet dihoekoem.*

Al zijne boeken hebben gelijke banden. — *Sĕgala kitabnja sama djilitnja.*

Anderen hebben van Chineezen voorschot genomen. — *Orang lajin soedah mĕnarima pandjar daripada orang Tjina.*

Anders komt hij wel in de vergadering. — *Lajin kali ija datang djoega dipĕkoempoelan.*

B.

Bak mij zoo iets niet weêr. — *Djangan akoe dapat lagi sakali bagitoe.*

Balken sleepen uit het bosch. — *Mĕnghela batang kajoe (balok) dari dalam hoetan.*

Bedien mij aan tafel. — *Lajani akoe dimedja.*

Behalve ik was er niemand die het zag. — *Mĕlainkan akoe saorang pon tiada jang mĕlihat itoe.*

Behooren al deze riettuinen bij de fabriek van Tambak? — *Adakah sĕgala kĕbon tĕboe ini ikoet pabĕrik di Tambak?*

Bekeer u, eer de engel des doods komt, om uwe ziel weg te nemen. — *Taubatlah ĕngkau, sabĕlom datang malak almaut mĕngambil njawamoe.*

Beneden de waarde. — *Koerang daripada harganja.*

Beproef het nu uit al uwe macht. — *Tjoba djoega sabolih-bolihmoe.*

Berg al deze zaken op en ga dan naar bed. — *Kĕmaskan bajik-bajik pĕrkakas ini samoewa, kĕmoedian pĕrgi tidoer.*

Berg dit (bewaar dit). — *Simpan ini.*

Berg op, berg af. — *Najik goenoeng, toeroen goenoeng.*

Bericht het aan den baas. — *Bĕrilah tahoe kapada toekang itoe.*

Beschutten voor de hitte. — *Mĕlindoengkan daripada panas.*

Betaalt Mijnheer met geld of met goederen? — *Toewan bajar dĕngan oewang ataw dĕngan dagangan?*

Betaamt het ons zoo te doen? — *Patoetkah kita boewat bagitoe?*

Beter dood dan zóó ziek te zijn. — *Bajik mati daripada sakit bagini.*

Beter één vogel in de hand dan tien in de lucht. — *Saeikoer boeroeng ditangan itoe lĕbih bajik dari sapoeloeh eikoer jang di-oedara.*

Beter in het geheel niets, dan iets zoo onbeduidends.	*Dari alang-kĕpalang ini, bajiklah djangan ada sakali.*
Beuk die roode zakdoeken niet te veel, anders verkleuren ze.	*Sapoetangan merah itoe djangan dibanting tĕrlaloe nanti toeroen kĕlak merahnja.*
Bevalt u deze soort?	*Ini matjam ĕngkau soeka?*
Bewaar dat tot morgen.	*Ini simpankan esoek.*
Bewaar de ketels, Korporaal.	*Kaporal, simpan kettel ini.*
Bewaar dit totdat men het komt halen.	*Taroh djoega ini sampei orang datang ambil.*
Bewaar mijne lessen.	*Pĕrhatikanlah pĕngadjarankoe.*
Bewaren voor bederf.	*Mĕmĕliharakan daripada boesoek.*
Bezie deze prent goed.	*Lihati bajik-bajik gambar ini.*
Bezorg mij altijd helder drinkwater.	*Salaloe bawa sama akoe ajar minoem jang djĕrĕnih.*
Bind dat touw goed vast.	*Tali itoe ikat tĕgoeh-tĕgoeh.*
Bind het pak goed vast.	*Boengkoes ini ikat bajik-bajik.*
Binnen de grenzen.	*Sabĕlah dalam batasan;* of: *Sabĕlah dalam pĕrhinggaän.*
Bind den droogstok vast.	*Ikatlah pĕndjalaran itoe.*
Binnen drie dagen moet dit betaald worden.	*Dalam tiga hari ini hĕndaklah dibajar itoe.*
Binnen het bereik der handen.	*Dapat ditjapei dĕngan tangan.*
Binnen zes dagen zal het schip vertrekken.	*Dalam ĕnam hari ini kapal itoe hĕndak bĕrlajar.*
Blijdschap vermengd met droefheid.	*Soeka bĕrtjampoer doeka.*
Blijf hier totdat hij wakker wordt uit zijn slaap.	*Tinggal disini sampei ija djaga daripada tidoernja.*
Blijf in het gelid.	*Tinggal tĕtap dalam baris.*
Blijf nog een weinig zitten, het is pas negen ure.	*Hĕndaklah toewan doedoek lagi sabĕntar; ini bĕharoe poekoel sambilan.*
Blijf op 't midden van den weg; niet zoo aan den kant.	*Tinggal ditĕngah-tĕngah djalan djangan mĕnĕpi bagitoe.*
Blijf van daag thuis; ga nergens heen.	*Nanti diroemah ini hari, djangan kamana-mana.*
Bloeit ze zwaar?	*Lĕbatkah boenganja?*
Boeken over den godsdienst, de rechtsgeleerdheid, waarzeggerij en gelaatkunde.	*Kitab dari hal agama, ilmoe fakih, ramal dan ilmoe firazat.*
Boom de prauw rivieropwaarts.	*Galahkanlah pĕrahoe moedik.*
Bosch in, bosch uit.	*Masoek hoetan, kaloewar hoetan.*

Boven de gulden.	*Lĕbih daripada saroepijah.*
Boven is geen kamer open, Mijnheer!	*Di-atas tada bilik jang kosong, toewan!*
Breek de kopjes en schoteltjes niet.	*Djangan pĕtjahkan piring mangkok.*
Breng alles naar buiten, want ik wil de kamer laten uitschrobben.	*Samoewanja kaloewarkan, karĕna akoe hĕndak basoeh bilik itoe.*
Breng, als het u belieft, dit kind even thuis.	*Tjoba hantarkan poelang boedak ini sabĕntar.*
Breng de dooden en gewonden van hier weg.	*Orang mati dan loeka itoe bawa laloe dari sini.*
Breng de groente.	*Bawa sajoer.*
Breng de meetketting hier benevens potlood en papier.	*Rantei pĕngoekoer bawa kamari sĕrta dĕngan pottĕlot dan kartas.*
Breng de peperbus hier.	*Bawa tĕmpat lada sini.*
Breng de stoelen buiten.	*Bawa koersi kaloewar.*
Breng deze goederen naar het logement van den heer S.	*Barang-barang ini bawa karoemah-makan toewan S.*
Brengen die gronden veel op?	*Tanah itoe banjak hasilnja?*
Breng die gevangenen weg.	*Bawalah akan orang tawanan itoe.*
Breng dien man over de grenzen.	*Bawalah akan orang itoe laloe dari batas tanah ini.*
Breng dien man in arrest.	*Pĕndjarakanlah orang itoe.*
Breng dit kind in huis.	*Boedak ini bawa masoek kadalam roemah.*
Breng eerst hetgeen ontbreekt.	*Bawa dĕhoeloe barang jang koerang.*
Breng hem naar de gevangenis.	*Hantarkanlah dia kapĕndjara.*
Breng het goed naar binnen en sluit de vensters.	*Barang-barang bawa masoek dan toetoep djĕndela.*
Breng het hier, ik wil het zien.	*Bawa kamari, akoe hĕndak mĕlihat itoe.*
Breng het nagerecht.	*Bawalah tamboel.*
Breng het paard naar den stal.	*Hantarkan koeda itoe kakandang.*
Breng mij een halve flesch Bordeaux.	*Bawalah satĕngah botol anggoer merah.*
Breng mij een monster; ik wil het zien. — Dit is het monster, Mijnheer.	*Bawa djoega matjamnja; akoe mawoe lihat.—Inilah matjamnja, toewan.*

Breng mij naar de Groote Rivier, naar het kantoor van de Fransche mail.	*Hantarkan dakoe ka Kali Běsar, kakantor kapal-api Fransis.*
Breng mijn rijpaard.	*Bawa koeda toenggangkoe (kanajikankoe,*of: *kandaraänkoe).*
Breng mijn paard naar den stal; geef het gras en water.	*Bawalah akan koedakoe kakandangnja; běrikanlah roempoet dan ajar-minoem.*
Breng mij nu naar het vendukantoor.	*Sakarang hantarkan akoe kakantor lelang.*
Breng nu al de zaken uit de kamer naar buiten en zet ze in de zon.	*Sakarang kaloewarkan sěgala barang-barang dari dalam bilik, djěmoerkan.*
Breng spoedig het eten op.	*Lěkas bawa makanah.*
Breng wat water (om te drinken).	*Bawa ajar minoem.*
Breng ze eens hier; ik wil zien of die kippen vet of mager zijn?	*Tjoba bawa kamari; akoe mawoe lihat hajam itoe kalau gěmoek atau koeroes.*
Brood is goed voor hongerigen.	*Roti itoe bajik bagei orang jang běrlapar.*
Bruid en bruidegom zijn naar de moskee gegaan.	*Mampilei děngan pěnganten soedah pěrgi kamasdjid.*
Buig hem wat meer.	*Běngkokkan lagi sadikit.*
Buiten de deur ligt de ploeg.	*Diloewar pintoe adalah tanggala itoe.*
Buiten de rekening.	*Diloewar hitoengan,* of: *diloewar kira-kira.*
Buiten zijn bereik.	*Tiada těrtjapei olihnja.*
Buk niet zoo voorover; sta rechtop!	*Djangan toendoek bagitoe; běrdirilah těgap!*
Bij Baba Lingswi dronken wij thee en aten confituren en allerlei lekkernijen.	*Diroemah Baba Lingswi kita soedah minoem tèh dan makan manis-manisan dan pělěbagei sědap-sědapan.*
Bij daglicht zou ik het beter kunnen doen dan dit.	*Kalau sijang hari sěhaja bolihlah boewat lěbih bajik dari ini.*
Bij de groote en heerlijke goden!	*Děmi dewata moelia raja!*
Bij de komst van den Gouverneur Generaal werd het geschut ter zijner eer afgestoken.	*Sěrta datang Goeběrnoer Djenděral dipasang sěgala marijam akan tanda kahormatan.*
Bij deze langdurige droogte moeten de meeste bronnen wel uitgedroogd zijn.	*Děngan kěmarau lama bagini patoetlah sěgala pěrigi kakěringan.*
Bij God, dat zal niet gebeuren!	*Děmi Allah, ini tiada akan djadi!*

Bij het afgaan van den heuvel moet gij de leidsels stevig vasthouden.	*Samantara toeroen dari atas boekit hĕndaklah ĕngkau pĕgang tĕgoeh-tĕgoeh tali kĕkang itoe.*
Bij hunne rijst aten zij allerlei toespijs.	*Ija makan nasinja dĕngan laoek-paoek.*
Bij wien hebt gij vroeger gediend.	*Sama toewan sijapa ĕngkau masoek kĕrdja dĕhoeloe?*
Bij wien werkt gij als arbeider?	*Makan koeli dĕngan sijapa?*
Bij wien zijt ge in dienst?	*Sama sijapa ĕngkau makan gadji.*
Bij zulk een prijs verdien ik er niets op.	*Sĕhaja tidak dapat oentoeng dari harga itoe.*
Bij zijn ontwaken deed hij zijn gebed.	*Sĕrta bangoen daripada tidoernjan dipintanja doā.*

D.

Daaraan heb ik niets.	*Ija-itoe satoe pon tiada goenanja kapadakoe.*
Daardoor is er geen volk genoeg om de rijstvelden te bearbeiden.	*Sĕbab itoe koerang orang akan mĕngĕrdjakan sawah.*
Daardoor is het linnengoed zoo spoedig stuk.	*Sĕbab itoelah kajin-kajin lĕkas roesak.*
Dáárdoor is het niet bedorven.	*Boekannja roesak sĕbab itoe.*
Daardoor zijn ze niet sterk van lichaam.	*Sĕbab itoe koerang koewat toebohnja.*
Daarenboven zijn de bevelen van het Gouvernement tegenwoordig zeer streng.	*Tambahan poela sakarang pĕrintah Goebĕrnĕmen tĕrlaloe kĕras.*
Daareven regende het.	*Tadi ada hoedjan.*
Daareven sloeg het zeven uur.	*Bĕharoe tadi poekoel toedjoeh.*
Daar ginds is een open plein en een vijver om het goed er in te wasschen en een steen om op te slaan.	*Disana ada padang loewas, dan kolam tĕmpat mĕmbasoeh kajin, dan ada batoe tĕmpat banting kajin.*
Daar heb ik hem niets op geantwoord.	*Satoepon tiada sahoetkoe akan-dia.*
Daar hebt ge nu wat fraais uitgevoerd.	*Bajik-bajik bagoes pĕrboewatanmoe itoe.*
Daar hij zijn werk af heeft,	*Tĕgal soedah habis pĕkĕrdja-*

kan hij gerust gaan slapen.	*ännja, bolih ija pĕrgi tidoer dĕngan sĕnang.*
Daarin hebt gij gelijk.	*Bĕnarlah kata ĕntjik ini.*
Daar is een pikoel en nog zooveel over.	*Ada satoe pikoel, lĕbih sakian.*
Daar is geen raad voor die ziekte.	*Pĕnjakit itoe tiada obatnja.*
Daar is geen twijfel aan.	*Itoe tiadalah lagi sjak.*
Daar is niemand, die er de schuld van heeft, dan gij alleen.	*Tæda orang lajin jang poenja salah ini, mĕlainkan ĕngkau djoega.*
Daar is niet meer dan tweederde van hetgeen er vroeger was.	*Tidak lĕbih daripada doewa pĕrtiga dari bĕhagian dĕhoeloe.*
Daar is niets.	*Satoepon tæda disana.*
Daar is niets om het aan op te hangen.	*Tæda tĕmpat bolih digantoengkan.*
Daar is nog niet genoeg.	*Bĕlom tjoekoep lagi.*
Daar is steeds iemand, die op het goed past, maar toch raakt er veel weg.	*Ada salaloe orang mĕnoenggoeï kajin-kajin itoe, akan tĕtapi banjak djoega jang hilang.*
Daar is te weinig om van dienst te kunnen zijn.	*Kapalang sĕhadja ini jang hĕndak digoenakan.*
Daar komt de ordonnans aan.	*Inilah ordonans datang.*
Daar komt een sjouwerman aan.	*Ini ada orang koeli datang.*
Daar komt niets van.	*Itoe tæ djadi.*
Daar ligt een stuk bamboe; gebruik dat maar.	*Disana ada bamboe sapotong; itoe sĕhadja kaupakei.*
Daarna in het water geworpen.	*Laloe diboewang kadalam ajar.*
Daarna kunnen wij weten, wie gelijk en wie ongelijk heeft.	*Satĕlah itoe bolih kita tahoe mana jang bĕnar, mana jang salah.*
Daarom ging hij mij tegemoet.	*Sĕbab itoe pĕrgilah ija bĕrtĕmoe dĕngan akoe.*
Daarop is hij zelf naar zijn huis gegaan om naar dat werk en dat geld te vragen.	*Laloe ija sĕndiri pon pĕrgi karoemahnja bĕrtanjakan pĕrpara pĕkĕrdjaän dan oewang itoe.*
Daarop vielen er weêr zeer vele geweerschoten.	*Kĕmoedian bĕrboenjilah poela sĕnapang tĕrlaloe banjak.*
Daartoe wordt het tusschen klemmen gezet.	*Sĕbab itoe di masoekkan dalam pĕngapit.*
Daarvan heb ik geen verstand.	*Sĕhaja tæ mĕngarti itoe.*
Daarvan is de bewerking zeer	*Tĕrlaloe soesahlah boewatannja,*

moeielijk, en daarom is het zoo duur.	*sĕbab itoelah mahal harganja.*
Daarvan wil ik niets weten.	*Itoe akoe ta' tahoe.*
Daar verbrandt men het lange gras, om er hooge rijstvelden op aan te leggen.	*Orang mĕmbakar ilālang disana, hĕndaḳ mĕmboewat ladang (tipar).*
Daarvoor deugt het slechts.	*Itoe sĕhadja goenanja.*
Daarvoor was oorzaak noch reden.	*Tiada moela karĕnanja.*
Daar was nauwelijks iemand.	*Ta'da sampei sadikit orang disana.*
Daar wil ik niet weer heen.	*Sĕhaja ta'mawoe pĕrgi disana lagi.*
Daar zijn duizenden van.	*Ada bĕriboe-riboenja.*
Daar zijn niet meer te krijgen dan vijftig, dat is 't meeste.	*Sabanjaḳ-banjaḳnja tidaḳ dapat lĕbih dari lima poeloeh.*
Daar zijn veel slangen.	*Disana ada banjaḳ oelar.*
Dagelijks gaat hij naar den tuin.	*Sahari-hari pĕrgilah ija kakĕbon.*
Dagelijks ontvangt hij zijn rijst.	*Sahari-hari ija mĕnarima bĕrasnja.*
Dank u; ik ben niet gewoon sirih te gebruiken.	*Tarima kasih; sĕhaja ta' bijasa makan sirih.*
Dank u, maar melk zal ik niet nemen.	*Tarima kasih, tĕtapi ajar soesoe tiada sĕhaja ambil.*
Dank u, Mijnheer!	*Tarima kasih, Toewan!*
Dank u wel, Mijnheer!	*Tarima kasih banjaḳ, Toewan!*
Dan gaan zij voor hun verdiend geld opium schuiven en daarna uitslapen of 't verspelen.	*Maka opahnja dipakei akan mĕmbĕli madat, laloe tidoer sampei poewas-poewas ataw dihabiskannja dĕngan bĕrmajin djoedi.*
Dan is er groote schade geleden.	*Kalau bagitoe djadi bĕsar karoegian.*
Dan koop ik liever een, dat gereed is, in den winkel.	*Kalau bagitoe lĕbih soeka akoe mĕmbĕli satoe, jang soedah djadi, dikĕdei (ditoko).*
Dan kunnen zij zich eene goede schuilplaats kiezen.	*Laloe ija bolih pilih tĕmpat sĕmboenian jang bajik.*
Dan rooft men op den weg, dan wordt er gestolen, dan gemoord, en dagelijks is er getwist of gevecht.	*Sabĕntar orang mĕnjamoen, sabĕntar orang mĕntjoeri ataw mĕmboenoeh orang dan sahari-hari adalah pĕrbantahan ataw pĕrkaluhian.*

Dan wordt er kalk in gedaan en een soort aarde van Bengalen er onder gemengd en gekookt.	*Dimasoekkan kapoer, dan ada satoe djĕnis tanah dari Bĕnggala itoepon ditjampoer dan dirĕboes.*
Dan zouden de schavuiten het nog gemakkelijker hebben.	*Kalau bagitoe orang bangsat itoe lĕbih sĕnang lagi.*
Dat alles is streng verboden.	*Sakalian itoe larangan sakalikali.*
Dat behoort mij niet.	*Itoe boekan akoe poenja.*
Dat bericht is waarlijk geen leugen.	*Chabar itoe sasoenggoehnja boekannja doesta.*
Dat boek ziet er erg vergaan en vuil uit.	*Soerat itoe tĕrlaloe boeroek dan kotor roepanja.*
Dat brood is beschimmeld.	*Roti itoe bĕrlapoek.*
Dat deze brief mijn vriend toegebracht worde in gezondheid en welstand en verzeld van honderden groetenissen.	*Bahoea soerat ini apalah disampeikan kapada sohbatkoe dĕngan sehhat dan afijat, disĕrtakan bĕratoes-ratoes tabik.*
Dat dier gelijkt op eene kat.	*Binatang itoe saroepa dĕngan koetjing.*
Dat doet er niet toe.	*Tiada mĕngapa.*
Dat eten is bedorven.	*Makanan itoe soedah boesoek.*
Dat eten is niet genoeg voor zes man.	*Makanan itoe taʼtjoekoep bagei ĕnam orang.*
Dat eten smaakt heerlijk.	*Bisei rasanja makanan itoe.*
Dat gaat alle begrip te boven.	*Itoe mĕlipoeti sĕgala kafikiran.*
Dat gaat mij niet aan.	*Taʼ pĕdoeli akoe akan pĕrkara itoe.*
Dat gaat zoolang goed tot er iemand een ongeluk krijgt.	*Sĕnang djoega bagitoe sampei orang dapat tjĕlaka.*
Dat gaat zoo niet; als het zoo is, dan zal ik het van uw loon aftrekken.	*Ini tiada djadi; djikalau bagini akoe nanti potong gadjimoe.*
Dat gebeurt alle jaren, Mijnheer!	*Adatlah bagitoe pada tijap-tijap tahoen, Toewan!*
Dat goed is nog niet gewogen.	*Barang itoe bĕlom ditimbang.*
Dat goud werd door mij aan den goudsmid gegeven.	*Ĕmas itoe tĕlah koebĕrikan toekang ĕmas.*
Dat hangt niet van mij af, want ik ben in den dienst van anderen.	*Boekannja sĕhaja poenja soeka itoe, karĕna sĕhaja ada dalam pĕkĕrdjaän orang lajin.*
Dat hangt van den aard van het goed af, Mevrouw.	*Itoe, njonja, dari hal roeparoepa kajinnja.*
Dat hangt van hun voer af,	*Itoe, toewan, di-atas makannja;*

Mijnheer; als hun voer goed is, dan kunnen wij ze over drie maanden slachten.	*kalau bajik makannja, tiga boelan bolih kita potong.*
Dat heb ik vroeger reeds gezien.	*Soedah sĕhaja lihat ini dĕhoeloe.*
Dat hemd is niet van mij.	*Kamedja ini boekan akoe poenja.*
Dat hoor ik nu voor 't eerst.	*Bĕharoe sakali ini sĕhaja dĕngar.*
Dat houdt geen steek.	*Ta'kĕna itoe.*
Dat hout is door de torren uitgeboord.	*Kajoe itoe soedah digèrèḳ olih kombang.*
Dat huis daar is mijn eigendom.	*Roemah jang disana itoe milikkoe.*
Dat huis is door den bliksem getroffen.	*Roemah itoe di sambar halilintar.*
Dat huis is te koop voor drie duizend gulden.	*Roemah itoe didjoewal, harganja tiga riboe roepijah.*
Dat huis is veel te ver van hier.	*Roemah itoe tĕrlaloe djawoeh dari sini.*
Dat hij deze zaak nauwkeurig onderzoeke.	*Hĕndaḳlah disĕlidiḳnja pĕrkara itoe bajik-bajik.*
Dat is al lang geleden.	*Itoe lama soedah.*
Dat is allês fout; doe het weêr over.	*Itoe samoewa salah; boewat samoela.*
Dat is de bedoeling van mijne woorden niet.	*Itoe boekan arti pĕrkataän sĕhaja.*
Dat is de gewoonte van hen, die het geld uitgeven; anders zouden zij lichtvaardig met hun geld omgaan.	*Itoe ădat orang kaloewar doewit; kalau tidaḳ bagitoe, dimoedahkan orang doewitnja.*
Dat is de gewoonte zoo.	*Bagitoelah ădat.*
Dat is de vloed die opkomt.	*Inilah ajar moelaï pasang.*
Dat is door mij niet te betalen.	*Itoe tiada tĕrbajar olihkoe.*
Dat is een erg leelijke tafel.	*Medja ini boesoeḳ sakali.*
Dat is eene groote fout.	*Itoe salah bĕsar.*
Dat is een hoerenhuis.	*Itoelah roemah pandjang.*
Dat is een mooi kind.	*Anaḳ itoe bagoes.*
Dat is een opperbeste.	*Itoelah kapala sakali.*
Dat is een teeken dat iemand door den vloek van God getroffen wordt.	*Itoelah tanda orang kĕna lănat Allah.*
Dat is erg jammer. 't Was een dappere kerel.	*Sajang sakali. Dia sa'orang jang bĕrani.*
Dat is even goed als stelen.	*Itoe sama dĕngan mĕntjoeri.*
Dat is even lastig voor den schrijver als voor den lezer.	*Bagei orang jang mĕnjoerat dan bagei orang jang mĕmbatja itoe sama soesahnja.*

Dat is geen werk.	*Itoe boekan kĕrdja.*
Dat is handenwerk.	*Itoelah pĕrboewatan tangan.*
Dat is hard werken!	*Kĕrdja ini tĕrlaloe kĕras!*
Dat is heel anders dan dit.	*Itoe lajin sakali dari ini.*
Dat is hem door mij gezegd.	*Itoe soedah koekatakan kapadanja.*
Dat is het mijne niet.	*Itoe boekan sĕhaja poenja.*
Dat is het naaste, Mijnheer!	*Bĕtoellah itoe, Toewan!*
Dat is het slechtste van allen.	*Itoe djahat daripada samoewa.*
Dat is het slechts waarvoor hij goed is.	*Kĕrdja itoelah sĕhadja jang dia tahoe.*
Dat is het, waar hij naar uitziet.	*Itoe dia poenja tahoe.*
Dat is het, waarover ik u dien dag sprak.	*Inilah jang sĕhaja kata itoe hari.*
Dat is hunne grootte.	*Itoelah bĕsarnja.*
Dat is inderdaad mijn schuld, Mevrouw, doordat ik het een weinig te hard geslagen heb.	*Itoe bĕtoel sĕhaja poenja salah, Njonja, dari sĕbab ada koewat sadikit sĕhaja banting.*
Dat is in strijd met de wet.	*Itoe lawan hoekoem.*
Dat is juist.	*Itoe bĕtoel.*
Dat is lastig.	*Soesah sakali itoe.*
Dat is maar veinzerij.	*Itoe poera-poera sĕhadja.*
Dat is moeielijk om weêr goed te maken.	*Soesah dibĕtoelkan itoe.*
Dat is mij hetzelfde.	*Itoe sama djoega bageikoe.*
Dat is mij door het hoofd gegaan.	*Sĕhaja soedah loepa itoe.*
Dat is niet gemakkelijk.	*Itoe boekan gampang;* of *Itoe boekan moedah.*
Dat is niet met mijn wil geschied.	*Itoe tiada djadi dĕngan kahĕndaḳkoe.*
Dat is niet mijne schuld.	*Itoe boekan sĕhaja poenja salah.*
Dat is niet noodig; Mijnheer kan de goederen laten halen.	*Taoesah; bolih toewan soeroeh ambil barang-barang itoe.*
Dat is niet waar.	*Itoe tidaḳ bĕnar.*
Dat is een leugen.	*Itoe bohong.*
Dat is nog niet zooveel als waarvoor ik het ingekocht heb.	*Bĕlom sampei modal.*
Dat is raar volk hier!	*Adjaib sakali bangsa disini!*
Dat is slechts ijdel geklap.	*Itoe toetoer tahi-angin sĕhadja.*
Dat is te weinig, Mijnheer.	*Tatjoekoep, Toewan!*
Dat is te weinig volk; daarom is deze tuin zoo verwaarloosd en vol struikgewas.	*Orangnja koerang banjaḳ, sĕbab itoe kĕbon ini dihalei-baleikan bagitoe sampei pĕnoeh sĕmaḳ-sĕmaḳ.*

Dat is te ver, Mijnheer; dat kan met deze paarden niet.	*Tĕrlaloe djawoeh, toewan; ta' bolih sama koeda ini.*
Dat is uw werk niet.	*Boekan ĕngkau poenja kĕrdja itoe.*
Dat is veel te lang; in drie dagen moet het af zijn.	*Tĕrlaloe lambat itoe; dalam-tiga hari hĕndaḳlah soedah.*
Dat is vreemd in dit jaargetijde.	*Itoe adjaib sakali pada moesim ini.*
Dat is waar.	*Itoe bĕnar.*
Dat is waar, Mevrouw, maar mijn werk is even goed als dat van ieder ander.	*Itoe bĕtoel, Njonja, tĕtapi bageimana orang samoewa kĕrdja, sĕhaja pon bagitoe djoega.*
Dat is wel mogelijk, Mevrouw.	*Barangkali, Njonja.*
Dat is zeer vreemd.	*Itoe tĕrlaloe heiran.*
Dat is zoo, Mevrouw; dat weet ik.	*Itoe bĕtoel, Njonja, sĕhaja tahoe.*
Dat is zoo van zelf gekomen.	*Itoe mĕndjadi sĕndiri bagitoe.*
Dat kan ik gemakkelijk doen.	*Sĕnang sĕhaja bolih boewat ini.*
Dat kan ik niet bepaald zeggen.	*Itoe ta'bolih akoe tĕntoekan.*
Dat kan ik niet langer uithouden.	*Tiada tĕrdĕrita lagi olihkoe.*
Dat kan ik niet vast bepalen, Mevrouw.	*Itoe tiada bolih sĕhaja tĕntoekan, Njonja.*
Dat kan ik onmogelijk doen.	*Sakali-kali tiada bolih akoe boewat itoe.*
Dat kan ik wel, Mijnheer, doch geef wat geld, dan kan ik mijn volk er op uitsturen.	*Bolih djoega, Toewan; tĕtapi bĕrilah sadikit oewang, bolih sĕhaja lĕpas kawan-kawan sĕhaja pĕrgi tjĕhari.*
Dat kan men op tien of twaalf na niet bepalen.	*Ĕntah lĕbih, ĕntah koerang sapoeloeh doewa bĕlas, ta' bolih ditĕntoekan itoe.*
Dat kan Mijnheer denken!	*Toewan bolih pikir sĕndiri!*
Dat kan niet. Wanneer gij (tot e. fatsoenlijken Maleier) alleen waart, dan kon het.	*Tiada bolih. Kalau Ĕntjiḳ sĕhadja, bolihlah.*
Dat kan ook.	*Itoepon djadi djoega.*
Dat kan wel.	*Itoepon bolih.*
Dat kind slaapt maar door al dat geweld heen.	*Boedaḳ itoe tidoer dĕngan lĕlapnja ditĕngah-tĕngah sĕgala gadoeh ini.*
Dat komt door de wisseling van het jaargetijde.	*Datangnja itoe dari alih moesim.*
Dat komt in het geheel niet te pas.	*Itoe ta' patoet sakali-kali.*
Dat komt mij te pas.	*Itoe akoe bolih pakei.*

Dat komt soms door de haast van het werk.	*Tĕrkadang-kadang olih sĕbab pĕkĕrdjaän diboeroe.*
Dat komt van uwe onvoorzichtigheid.	*Datangnja ini dari koerang ingatmoe.*
Dat komt zoo van zelf.	*Itoe djadi bagini dari sĕndirinja.*
Dat kunnen wij nimmer doen.	*Tasampei koewasa kita boewat bagitoe.*
Dat kunt ge alles krijgen, maar de prijs is tegenwoordig wat hoog.	*Samoewanja itoe bolih dapat, tĕtapi harganja sakarang ada tĕriḳ sadikit.*
Dat laat ik aan Mijnheer over. Wat u geeft is goed.	*Itoe Toewan poenja soeka. Bĕrapa patoet, Toewan bĕrilah.*
Dat laat ik aan Mijnheer's goedheid over; wat behoorlijk is.	*Itoe di-atas toewan poenja soeka; bĕrapa jang patoet.*
Dat laat ik geheel aan u over.	*Itoe toewan poenja soeka sĕhadja.*
Dat levert meer op.	*Itoe lĕbih banjaḳ hasilnja.*
Dat ligt buiten uw bestuur.	*Itoe diloewar pĕrintahmoe.*
Dat maakt het trekken moeielijk.	*Itoe mĕnjoekarkan pĕnariknja.*
Dat maakt niets uit.	*Itoe tiada mĕngapa.*
Dat mag in 't geheel niet gebeuren.	*Itoe sakali-kali tabolih djadi.*
Dat mag zoo niet gebeuren.	*Tabolih bagitoe.*
Dat moet besteld worden.	*Itoe hĕndaḳlah dipĕsan.*
Dat moet er alles afgehakt worden.	*Samoewanja itoe hĕndaḳ ditĕtaḳ daripadanja.*
Dat moet niet meer gebeuren.	*Djangan sakali lagi djadi bagini.*
Dat onderscheid kan niet gevoeld worden.	*Beda itoe tiada tĕrasakan.*
Dat paard heeft den droes.	*Koeda itoe sakit ingoes.*
Dat paard is het uwe.	*Koeda itoe ĕngkau jang ĕmpoenja dia.*
Dat paleis is van hout.	*Astana itoe daripada kajoe.*
Dat soort van rustbanken is niet mooi.	*Matjam bangko ini tiada bagoes.*
Dat staat aan mij.	*Mĕlainkan akoe poenja soeka.*
Dat staat mij tegen.	*Itoe mĕndjĕmoekan akoe.*
Dat staat niet in mijne macht.	*Boekan dalam akoe poenja koewasa.*
Dat touw breekt telkens af.	*Tali itoe poetoes-poetoes sĕhadja.*
Dat vat houdt niet veel in.	*Tong itoe tiada bĕrapa moewatnja.*
Dat verbond is met bloed bezegeld.	*Pĕrdjandjian itoe tĕrmĕtĕrei dĕngan darah.*

Dat vertrouw ik u toe.	*Akoe amanatkan itoe kapadamoe.*
Dat vleesch deugt niet. Het is karbouwen- en geen ossenvleesch.	*Daging ini tabajik. Ija-itoe daging karbau, boekan daging lěmboe.*
Dat was het, waarover hij verheugd was.	*Itoelah jang disoeka-tjitakannja.*
Dat water kookt nog niet.	*Ajar itoe bělom běrdidi.*
Dat werk kost veel tijd.	*Kěrdja itoe měnghilangkan waktoe.*
Dat wil ik alles voor Mijnheer dragen.	*Sěhaja mawoe pikoelkan Toewan itoe samoewanja.*
Dat wil ik eens hooren.	*Itoe akoe mawoe děngar saběntar.*
Dat wil ik volstrekt niet doen.	*Sakali-kali akoe tamawoe boewat itoe.*
Dat wil ik wel gelooven. (Dat weet ik ook wel).	*Tahoe djoega akoe.*
Dat wordt spoedig van den houtworm opgegeten.	*Ini lěkas dimakan boeboek.*
Dat wijf is een flapuit.	*Pěrampoewan itoe moeloet botjor.*
Dat zal hij u betaald zetten.	*Ija kělak měmbalas itoe kapadamoe.*
Dat zal te lang duren, Mijnheer.	*Itoe akan těrlaloe lambat Toewan.*
Dat zal u het leven kosten.	*Itoe akan djadi sěbab matimoe.*
Dat zal u zuur opbreken.	*Itoe akan měndatangkan banjak sěsal kapadamoe.*
Dat zal zich wel schikken.	*Pěrkara itoe akan bajik djoega kělak.*
Dat zal zoo niet gaan.	*Takan djadi bagitoe.*
Dat zand kan hier wel uit den grond gegraven worden.	*Pasir itoe bolih digali dari dadam tanah ini djoega.*
Dat zijn publieke vrouwen.	*Orang itoe pěrampoewan 'djalang.*
Dat zijn uwe touwen.	*Inilah tali-talimoe.*
Deel de werkzaamheden uit zonder tusschen de lieden onderscheid te maken.	*Těntoekanlah pěkerdjaän děngan tiada měmbeda-bedakan orang.*
De aap klom uit den boom.	*Kěra itoe toeroen dari atas pohon.*
De aarde draait om de zon.	*Boemi itoe běridar-idar koeliling matahari.*
De aftochtstrom werd geslagen.	*Gěnděrang oendoer dipaloe oranglah.*
De afval wordt in de ovens der fabriek verbrand.	*Hampas itoe dibakar dalam dapoer-dapoer paběrik.*

De andere heeft het heel goed.	*Jang lajin itoe bĕtoel sakali.*
De andere is nog beter.	*Jang lajin itoe lĕbih bajik.*
De andere is wel zoo goed als deze, of mogelijk nog beter.	*Jang lajin itoe sama bajiknja dĕngan ini, ĕntah barangkali lĕbih bajik lagi.*
De anderen kunnen naar huis gaan.	*Orang jang lajin itoe bolih poelang.*
De apen bewogen de wiggen.	*Kĕra itoe mĕnggĕraḳkan badjinja.*
De baas zond zijn knecht.	*Toekang itoe mĕnjoeroehkan kawannja.*
De Bataks zijn heidenen, die menschenvleesch eten.	*Orang Bataḳ itoe kafir, jang makan daging orang.*
De bekwaamheden der Europeanen zijn niet alle op te noemen.	*Kapandeijan orang Eropa tiada tĕrkatakan habis samoewanja.*
De bewoners van Sumatra en Borneo.	*Orang pĕdoedoeḳ poelau Pertja dan poelau Kalimantan.*
De bitten zitten verkeerd.	*Kĕkangnja dipasang tĕrbaliḳ.*
De blanken gebruiken gewoonlijk te veel wijn, bier en jenever; dat is niet goed in dit heete klimaat.	*Adat orang poetih minoem tĕrlaloe banjaḳ ajar-anggoer dan bir dan sopi; tæbajik itoe dalam nagĕri panas ini.*
De bodem is zand en geen modder.	*Dasarnja pasir, boekan loempoer.*
De Boeginezen zijn sterke tabakspruimers.	*Orang Boegis ḳoewat makan tĕmbakau.*
De boomen zitten vol hangende en kruipende woekergewassen.	*Pohon-pohon itoe pĕnoeh dawoen pasang-pasangan dan akar-akar.*
De boom is omgevallen.	*Pohon itoe soedah tombang.*
De bovenlanders zijn afgekomen om de stad aan te vallen.	*Orang hoeloe soedah toeroen hĕndaḳ mĕlanggar nagĕri itoe.*
De breuken worden weinig gebruikt, en gevormd met *pĕr* voor den noemer, b. v.	*Doewa pĕrtiga* $^2/_3$, *sapĕrĕmpat* $^1/_4$, *tiga pĕrĕmpat* $^3/_4$ *enz.*
De buitengewoon diepe put.	*Pĕrigi jang tĕrlaloe dalam.*
De Chinees snijdt het varkensvleesch in stukken.	*Orang Tjina itoe mĕmotong daging babi bĕrpĕnggal-pĕnggal.*
De Chinees zeide: Ik verkoop u die rijst voor drie Gulden.	*Maka kata orang Tjina itoe: Goewa djoewal bĕla itoe sama loe dĕngan alga tiga loepijah.*
De Chinezen aanbidden de afgoden.	*Orang Tjina mĕnjĕmbah bĕrhala.*

De Chinezen dragen een staart.	*Orang Tjina pakei koetjir.*
De Chinezen eten rijst met spek.	*Orang Tjina makan nasi dĕngan babi.*
De christenen noemen hunne bedehuizen kerk.	*Orang Masehi panggil sama roemah sĕmbahjangnja itoe gĕredja.*
De controleur is den resident tegemoet gegaan.	*Toewan kontĕrlir pĕrgi mĕngĕloengĕloekan toewan residen.*
De dag breekt aan; zie daar het morgenrood; 't is nog schemer, straks komt de zon op.	*Fadjar mĕrĕkah; tengoḳlah merah fadjar; lagi samar moeka, sa'bĕntar lagi matahari najik.*
De dappere held.	*Hoeloebalang jang bĕrani itoe.*
De deuren kunnen niet wijd opengezet worden.	*Pintoenja ta'bolih diboeka lebar.*
De deur is gesloten, zij kunnen er niet uit of in.	*Pintoe itoe tĕrkoentji, tiada ija dapat masoeḳ kaloewar.*
De deur moest nog niet geopend worden.	*Bajik pintoe bĕlom djoega diboekakan.*
De deur stond open, daarop ging ik binnen.	*Pintoe tĕrboeka, laloe akoe masoeḳ.*
De dieven stierven op het schavot.	*Pĕntjoeri itoe mati di pĕgantoengan.*
De dikste boom in dit bosch.	*Pohon jang tĕrbĕsar dalam hoetan ini.*
De djamboeboomen hebben roode bloemen en de belimbingboomen groene vruchten.	*Pokoḳ djamboe bĕrboenga merah dan pokoḳ bĕlimbing bĕrboewah hidjau.*
De dokter behandelt den zieke met geneesmiddelen.	*Toewan doktor mĕngobati orang sakit itoe.*
De dokter heeft hem opgegeven.	*Toewan doktor fikir ija ta'da akan hidoep.*
De dokter heeft hem tweemalen adergelaten.	*Toewan doktor soedah boewang darahnja doewakali.*
De donder komt nader. Hij drijft weêr af.	*Goeroeh makin dĕkat. Ija oendoer lagi.*
De dooden zullen weêr levend gemaakt worden.	*Orang mati itoe akan dihidoepkan poela.*
De draad van deze schroef is nog scherp genoeg.	*Pĕlir-itiḳ sĕkroep ini lagi tjoekoep tadjamnja.*
De duizendtallen worden gevormd met *riboe*, b. v.	*Sariboe, doewa riboe, tiga riboe ĕmpat riboe, enz.*
De dijkjes op de rijstvelden in orde maken.	*Mĕmbajiki sĕgala pĕmatang disawah.*
De dijk is doorgebroken.	*Tambaḳ itoe soedah pĕtjah.*

De dijk loopt over.	*Tambaḳ itoe mĕlampar.*
De eenden leggen slechts eieren en de kippen broeden ze uit.	*Itik hanja bĕrtĕlor, hajam djoega jang mĕngĕramkan.*
De eene is dood, de andere heeft brandvlekken over zijn geheele lijf.	*Sa'orang soedah mati, sa'orangnja ada bĕkas api pada saloeroeh toeboehnja.*
De een of ander is in het paleis gekomen.	*Salah sa'orang soedah masoeḳ kadalam astana.*
De een verraadt den ander.	*Sa'orang beloet akan sa'orang.*
De eerste post is zes palen ver.	*Roemah pos jang pĕrtama itoe ĕnam pal djawoehnja.*
De eieren zijn tegenwoordig twee gulden de honderd.	*Tĕlor saratoes doewa roepijah sakarang.*
De Engelschen overwonnen de Franschen.	*Orang Inggris mĕngalahkan orang Fransis.*
De fout zit hem niet in het wasschen, Mevrouw, maar door gebrek aan zonneschijn ziet het er zoo uit.	*Ini boekannja sĕbab basoh, Njonja, dari sĕbab tiada panas djadilah bagitoe roepanja.*
De ganzen telt men bij het paar. Als ze goedkoop zijn dan kost het paar mogelijk vier gulden; minder gaan ze niet.	*Angsa itoe soedah tĕntoe dibilang pasang. Sapasang barangkali moerahlah dapat ĕmpat roepijah, tiada bolih koerang lagi.*
De gastheer met al zijn gasten.	*Toewan jang mĕndjamoe dĕngan sĕgala djamoenja.*
De geheele menigte der menschen.	*Sagĕnap kabanjakan orang.*
De geheele stad was in verwarring.	*Gĕmpar sa'isi nagĕri.*
De geloovige komt in het paradijs, de ongeloovige in de hel.	*Orang Islam masoeḳ kadalam Firdaus, tĕtapi orang kafir masoeḳ kadalam naraka.*
De getallen van 1 tot 10 zijn:	*Satoe, doewa, tiga, ĕmpat, lima, ĕnam, toedjoeh, dĕlapan, sambilan, sapoeloeh.*
De getallen van elf tot 19 worden gevormd met *bĕlas* en zijn:	*Sabĕlas, doewa bĕlas, tiga bĕlas, ĕmpat bĕlas, lima bĕlas, ĕnam bĕlas, toedjoeh bĕlas, dĕlapan bĕlas, sambilan bĕlas.*
De getallen van 21 tot 29 worden soms ook met *likoer* gevormd, b.v.	*Salikoer, doewa likoer, tiga likoer, ĕmpat likoer, lima likoer, ĕnam likoer, toedjoeh likoer, dĕlapan likoer, sambilan likoer.*

De geringen (de kleine man).	*Orang-orang kĕtjil.*
De geschiedenis der wereld is een leerschool voor alle volken.	*Hikajat doenia itoe soeatoe pĕngadjaran bagei sĕgala bangsa.*
De geur van den wierook verspreidde zich in het huis.	*Baoe haroem kĕmĕnnjan itoe sĕmĕrbaklah dalam roemah.*
De gewassen verdorren, doordien het niet regent.	*Lajoelah sĕgala toemboeh-toemboehan, sĕbab tada hoedjan.*
De gewone duif is een weinig grooter dan de tortelduif.	*Boeroeng mĕrpati bĕsar sadikit dari boeroeng tĕkoekoer.*
De glans der maan schitterde zeer.	*Boelan itoe gilang-goemilang tjĕhajanja.*
De goederen, die gij ontvangen hebt, zijn allen gestolen.	*Barang-barang, jang tĕlah kautarima itoe, soedah ditjoeri samoewanja.*
De goederen moeten volstrekt gelost worden.	*Tadapat tiada sĕgala barang-barang itoe dibongkar.*
De golven der onstuimige zee.	*Ombak lawoet jang galoera.*
De golven waren ongemeen hoog.	*Boekan boewatan bĕsarnja gĕloembang,*
De golven waren zoo hoog als een berg.	*Ombak itoe sagoenoeng tingginja.*
De goudsmeden te Padang zijn zeer bedreven in het vervaardigen van gouden en zilveren sieraden.	*Sĕgala toekang ĕmas di Padang tĕrlaloe pandei mĕmboewat pĕrhijasan ĕmas dan perak.*
De Gouverneur Generaal met de raden van Indie.	*Goepĕrnoer Djindĕral dan sĕgala rad pan India.*
De groene vlag aan de groote mast.	*Bandera hidjau pada tijang agoeng.*
De grond brengt vruchten voort	*Tanah itoe mĕnghasilkan boewah-boewahan.*
De grond deugt niet.	*Tanahnja tabajik.*
De grond hier is vol kuilen en (gaten.	*Tanah disini bĕrlĕkak-lĕkok.*
De grond is te vast.	*Tanahnja tĕrlaloe kĕras.*
De groote kanonnen en lange geweren der Engelschen en Hollanders.	*Mariam bĕsar dan sĕnapang pandjang orang Inggris dan orang Bĕlanda.*
De groote menigte bewandelt den breeden weg.	*Kabanjakan orang mĕndjalani djalan jang lebar.*
De grooten (de aanzienlijken).	*Orang-orang bĕsar.*
De grootte is als van een kippenei.	*Bĕsarnja sapĕrti tĕlor hajam.*
De haakjes van het achterschot moeten van binnen zitten.	*Kajit-kajit papan bĕlakang itoe patoet di sabĕlah dalam.*

De haan, de kip en de klokhen met hare kuikens.	*Hajam djantan dan hajam bĕtina dan iboe hajam dĕngan anak-anaknja.*
De hand naar den mond brengen.	*Mĕngoendjoek tangan kamoeloet.*
De heer N. ging met vrouw en kinderen terug naar Holland.	*Toewan Anoe kĕmbali kanagĕri Bĕlanda dĕngan anak bininja.*
De hemel is de plaats van alle engelen en de hel is de plaats van den duivel en alle satans.	*Sorga itoe tĕmpat sĕgala malaïkat dan naraka itoe tĕmpat Iblis dan sĕgala sjeitan.*
De hoeveelste van de maand is het?	*Bĕrapa hari boelan ini?*
De hoeven van het paard zijn niet schoon.	*Koekoe koeda itoe tabĕrĕsih.*
De hoeven zijn nog niet zwart gemaakt.	*Koekoenja bĕlom dihitamkan.*
De hoeven zijn te lang; ze moeten gesneden worden.	*Koekoenja tĕrlaloe pandjang; hĕndaklah ditatahi.*
De Hollanders en Engelschen zijn Christenen.	*Orang Bĕlanda dan Inggris itoe orang Masehi.*
De Hollanders komen altijd met wat nieuws voor den dag.	*Salaloe orang Bĕlanda kaloewarkan pĕrkara-pĕrkara jang bĕharoe.*
De Hollanders wonen in steenen huizen, maar bamboezen huizen zijn beter.	*Orang Bĕlanda tinggal dalam roemah batoe, tĕtapi roemah bamboe itoe lĕbih bajik.*
De Hollanders zijn groot van gedaante.	*Orang Bĕlanda itoe bĕsar lĕmbaganja.*
De honderdtallen worden gevormd met *ratoes*, b.v.	*Saratoes, doewa ratoes, tiga ratoes, ĕmpat ratoes, lima ratoes, ĕnam ratoes, toedjoeh ratoes, dĕlapan ratoes, sambilan ratoes.*
De huid van den rhinoceros is zeer hard en dik.	*Koelit badak itoe sangat kĕras dan tĕbal.*
De inkt is te waterig.	*Dawat itoe tĕrlaloe entjer.*
De inwoners van een land staan onder de bevelen van den vorst, zijne ministers en amtenaren.	*Orang isi nagĕri ada dibawah pĕrintah radja dĕngan sĕgala mantĕri pĕgaweinja.*
De jager kwam uit het bosch naar huis, doch hij had geen wild bij zich.	*Orang pĕmboeroe itoe poelang dari dalam hoetan, tĕtapi tiada dibawanja pĕrboeroeän sĕrtanja.*

De jager schoot naar het wilde zwijn, maar raakte zijn hond.	*Orang pĕmboeroe itoe mĕnembak kapada babi hoetan, tĕtapi tĕrkĕna andjingnja.*
De jager trok hem weêr uit den valput.	*Orang pĕmboeroe itoe mĕnarik dia najik kaloewar dari dalam kĕloeboeran.*
De jager was aan het herten jagen, hij ontmoette een zwijn en vervolgde dat.	*Pĕmboeroe itoe lagi bĕrboeroe roesa, maka bĕrtĕmoelah ija dĕngan babi, dikĕdjarnja.*
De Javaansche suiker, van riet gemaakt, smaakt niet zoo goed als de palmsuiker.	*Goela djawa, jang diboewat daripada tĕboe itoe, tiada bagitoe enak rasanja sapĕrti goela aren*
De Javanen dansten te zamen met de Maleiers.	*Orang Djawa mĕnari bĕrsama-sama dĕngan orang Malajoe.*
De Javanen en Maleiers bouwen hunne huizen van bamboe of planken.	*Orang Djawa dan Malajoe mĕmboewat roemahnja daripada bamboe ataw papan.*
De Javanen en Maleiers zijn Mohammedanen.	*Orang Djawa dan Malajoe itoe orang Islam.*
De Javanen maken van het riet geen fijne suiker, maar slechts javaansche.	*Orang Djawa tiada mĕmboewat goela pasir daripada tĕboe itoe, mĕlainkan goela Djawa sĕhadja.*
De Joden en de Mohammedanen aanbidden den eenigen God.	*Orang Jĕhoedi dan orang Islam mĕmjĕmbah Allah jang asa.*
De Joden gelooven niet in Jezus en ook niet in Mohammed, maar zij volgen het wetboek van Mozes.	*Orang Jĕhoedi itoe tiada pĕrtjaja akan Isa, ataw akan Moehammad, mĕlainkan ija mĕnoeroet kitab Torat Moesa.*
De jongen breekt het kopje.	*Boedak itoe mĕmĕtjahkan mangkok.*
De jongen wordt besneden.	*Boedak itoe disoenatkan.*
De karbouwen komen om elf ure thuis.	*Sĕgala karbau poelang poekoel sabĕlas.*
De kar met het goed is halverwege blijven steken, want de voerman is gevallen en heeft zijn been gebroken.	*Pĕdati dĕngan barang-barang itoe katinggalan ditĕngah djalan, karĕna pĕnghantarnja soedah djatoh patah kakinja.*
De kat heeft een muis gevangen.	*Koetjing tangkap tikoes-padi.*
De katjang-olie wordt van aardnoten gemaakt, de djarak-olie van djarakpitten en de lenga-olie van widjen-zaad.	*Minjak katjang dipĕrboewat daripada katjang tjina, minjak djarak daripada boewah djarak dan minjak lĕnga daripada bidji widjen.*

De keizer van China troont in den muil van een draak.	*Sĕri Kopijah nagĕri Tjina bĕrtachta dalam moeloet naga.*
De kinderen wandelen in den tuin.	*Boedak-bŏedak itoe bĕrdjalan-djalan dikĕbon.*
De kindermeid vouwt het goed op.	*Baboe mĕlipat kajin-kajin itoe.*
De kip pikt de maïskorrels op.	*Hajam itoe mĕmagoet bidji-djagoeng.*
De klager had den beschuldigde zes stukken goudgeld toevertrouwd.	*Jang mĕnoedoeh itoe soedah amanatkan kapada orang jang ditoedoeh itoe oewang ĕmas ĕnam kĕping.*
De kleederen van den vorst zijn met juweelen, parelen en robijnen bezet.	*Pakeijan radja itoe bĕrtatahkan rĕtna, moetoe, manikam.*
De kleerenmaker herstelt de kleeren van den controleur.	*Toekang djahit mĕmbajiki pakeijan toewan kontĕrlir.*
De klok staat stil.	*Djam (lotjeng) soedah bĕrhĕnti.*
De kluizenaar met zijne leerlingen.	*Orang pĕrtapa sĕrta dĕngan sĕgala moeridnja.*
De knecht kan nu gaan slapen.	*Hamba itoe sakarang bolih pĕrgi tidoer.*
De koffer, die vooraan staat, moet gij leêgmaken.	*Pĕti, jang dimoeka itoe, kaloewarkanlah isinja.*
De koffij van Java.	*Kopi dari poelau Djawa.*
De kogels lagen over den grond verspreid.	*Sĕgala pĕloeroe itoe tĕrhamboer pada tanah.*
De kogels verspreiden zich over het slagveld.	*Sĕgala pĕloeroe bĕrhamboeran dimedan pĕpĕrangan.*
De kogel zit diep.	*Peloeroenja masoek dalam-dalam.*
De kok kookt het ossenvleesch in eene pot.	*Djoeroe-masak itoe mĕrĕboes daging lĕmboe dalam pĕrijoek.*
De kokosboomen moeten bepaald elke maand schoongemaakt worden.	*Pohon nijoer itoe tĕdapat tiada tijap-tijap boelan dipĕrĕsihkan.*
De komkommers zijn goedkoop, twee voor een cent.	*Timoen ada moerah, doewa satoe sen.*
De koning leve!	*Daulat baginda!*
De koning maakte dat alles tot liefdegiften voor de armen en behoeftigen.	*Maka radja pon mĕndĕrmakan sakalian itoe kapada orang papa dan miskin.*
De koning schonk spijzen aan de sterrewichelaars.	*Baginda pon mĕngaroeniakan ajapan kapada ahloe-'lnoedjoem.*

De koning toornde op zijne ministers, omdat zij zijne onderdanen verdrukten.	*Maka baginda pon mĕmoerkaï sĕgala mantĕrinja, sĕbab marika-itoe mĕnganiajakan rajatnja.*
De koorts is over geweest, maar zij is teruggekomen.	*Dĕmam itoe soedah hilang djoega, tĕtapi datang kombali.*
De koperen harnassen flikkerden sterk.	*Badjoe sirah tĕmbaga itoe bĕrkilat-kilatan sangat.*
De koude op den top van dien berg is niet uit te houden.	*Dingin di-atas kĕmoentjaḳ goenoeng itoe tiada tĕrdĕrita.*
Dek voor vijf personen.	*Taroh piring sendoeḳ garpo akan orang lima.*
De lade van dit geweer moet hersteld worden.	*Kajoe sĕnapang ini hĕndaḳlah dibajiki.*
De lamp is uitgegaan.	*Pĕlita (lampo) soedah tĕrpadam.*
De lange man en de zachte vrouw.	*Orang laki-laki jang tinggi dan orang pĕrampoewan jang lĕmboet.*
De lange stok.	*Toengkat jang pandjang itoe.*
De leeuw sprong in den valput.	*Singa tĕrdjoen kadalam kĕloeboeran.*
De leugenaar is ook een dief.	*Orang doesta itoe pĕntjoeri djoega adanja.*
De liefde tusschen broeders.	*Kasih antara kakaḳ adiḳ.*
De ligging van die plaats is tien maal verder.	*Tĕmpat nagĕri itoe sapoeloeh bagei djawoehnja.*
De luchtbalon stijgt op.	*Teng tĕrbang itoe najik.*
De lucht is als met sterren bezaaid.	*Langit itoe tĕpĕrĕtjiḳ dĕngan bintang roepanja.*
De lucht is bedekt met wolken, zoodat de zon niet zichtbaar is.	*Langit katoetoepan awan-awan, sahingga tiada kalihatan matahari.*
De lucht is dik bewolkt en toch regent het niet.	*Langit mĕngandoeng sarat, tiada djoega djadi hoedjan.*
De lucht is dik bewolkt, toch regent het niet.	*Langit katoetoepan awan, tiada djoega datang hoedjan.*
De lucht is onbewolkt.	*Langit tiada bĕrawan-awan.*
De lucht is zeer beneveld en de zon niet zichtbaar.	*Langit itoe taram-tĕmaram dan tiada kalihatan matahari.*
De luitenant van de week komt de kaserne inspecteeren.	*Littĕnan wek datang pĕriḳsa tangsi.*
De maat van dat baadje is anderhalve el.	*Oekoeran badjoe itoe tĕngah doewa elo.*
De magere hond.	*Andjing jang koeroes itoe.*

De Maleiers kauwen betel. — *Orang Malajoe makan sirih.*

De Maleiers worden niet beter, zij blijven altijd dezelfden. — *Orang Malajoe ta'da djadi bajik lagi, bagitoe-bagitoe djoega salaloe.*

De Maleiers worden van jongs af niet goed onderwezen. — *Orang Malajoe dari kĕtjilnja tiada di-adjar bĕtoel-bĕtoel.*

De mandoor heeft uw bevel volbracht. — *Mandor itoe soedah mĕlakoekan pĕrintah toewan.*

De mandoor zegt, dat het bijna etenstijd is. — *Mandor kata hampir akan waktoe makan.*

De man van die vrouw is naar Mekka ter bedevaart gegaan. — *Laki orang pĕrampoewan itoe soedah pĕrgi najik hadji ka Mĕkkah.*

De man wiens huis door den bliksem getroffen is. — *Orang jang poenja roemah disambar kilat.*

De meeste Maleiers en Javanen kunnen den Koran niet lezen, omdat hij in het Arabisch geschreven is. — *Kabanjakan orang Malajoe dan Djawa tidak dapat mĕngadji Koraän, sĕbab tĕrsoerat itoe dĕngan bĕhasa Arab.*

De meesten zijn niet veel waard. — *Kabanjakannja tiada bĕrapa goenanja.*

De meester benevens zijne leerlingen. — *Goeroe sĕrta dĕngan sĕgala moeridnja.*

De meester verbiedt den jongen. — *Goeroe mĕlarangkan boedak itoe.*

De meetketting moet beter gespannen zijn. — *Rantei pĕngoekoer itoe hĕndaklah lĕbih kĕntjang.*

De menigte kwam hard aangeloopen. — *Orang banjak itoe bĕrlari-larian datang.*

De mensch is een wonderlijk schepsel. — *Manoesia itoe soeatoe kadjadian jang ădjaib.*

De mensch kan spreken. — *Manoesija dapat bĕrkata-kata.*

De messen zijn nog zeer bot. — *Pisau itoe lagi toempoel sangat.*

De moeder dacht aan haar kind. — *Iboe itoe tĕrkĕnangkan anaknja.*

De Mohammedanen gebruiken een hoofddoek en de blanken een hoed. — *Orang Islam pakei sĕtangan kapala dan orang poetih itoe pakei topi.*

De Mohammedanen gelooven in den profeet Mohammed over wien Gods zegen en vrede zij! — *Orang Islam pĕrtjaja akan nabi Moehammad, sallalahoe allehi wa salama!*

De muur moet vier en een halven voet hoog zijn en anderhalven steen dik. — *Pagar tembok itoe hĕndaklah tĕngah lima kaki tingginja dan tĕngah doewa kaki tĕbalnja.*

De naaste prijs, mijnheer, is een — *Mati harganja, toewan, satoe*

en een kwart gulden het kattie, niet meer of minder.	*roepijah satali satoe kati, tada lĕbih tada koerang.*
De naden van deze schoenen zijn niet goed gesloten.	*Djahitan sĕpatoe ini koerang rapat.*
De namen zijner leerlingen zijn in dit boek vermeld.	*Nama-nama moeridnja tĕrsĕboet dalam soerat ini.*
De natte en droge rijstvelden der Balinezen.	*Sawah dan tĕgal orang Bali.*
Den degen opsteken.	*Mĕnjaroengkan pĕdang.*
Den degen trekken.	*Mĕnghoenoes pĕdang.*
Den een of anderen tijd moet het gedaan worden.	*Barang bila pon bajik, pĕsti diboewat djoega.*
Den ganschen dag spreekt hij niets.	*Satoepon tiada dikatakannja sapandjang hari.*
Den ganschen dag was het op den berg donker en heeft het onophoudelijk gedonderd.	*Sapandjang hari adalah gĕlap goelita di-atas goenoeng dan gĕmoeroeh salaloe.*
Den ganschen nacht zaten zij elkander raadsels op te geven.	*Samalam-malaman doedoeklah ija bĕrtĕka-tĕki.*
Den geheelen nacht waken.	*Bĕrdjaga sapandjang malam.*
Den grooten weg zuiveren van gras en de dijkjes ophoogen.	*Mĕmbĕrĕsihkan djalan bĕsar daripada roempoet dan mĕnambak tĕpinja.*
Den hond joeg men weg.	*Andjing itoe dihalau oranglah.*
Denk aan uwen vader.	*Ingatlah akan bapamoe.*
Denk er om, in die kist is breekbare waar.	*Ingat, dalam pĕti itoe ada barang jang lĕkas pĕtjah.*
Denkt gij, dat hij er mij een van afstaan zal?	*Ĕngkau kira dia bolih bĕhagi sama sĕhaja satoe?*
Den langsten weg kiezen.	*Pilih djalan jang tĕrdjawoeh.*
Den schimmel heb ik gisteren gebruikt.	*Koeda dawoek itoe koepakei kalamarin.*
Den vloer moet gij pleisteren.	*Dasarnja hĕndaklah ĕngkau tempel kapoer (pĕlester).*
Den vijand zag men.	*Moesoeh itoe dilihat oranglah.*
Den weg door het bosch nemen.	*Bĕrdjalan tĕroes daripada hoetan.*
De olifant is grooter dan de mier.	*Gadjah itoe lĕbih bĕsar dari sĕmoet.*
De olifant van den vorst van Siam.	*Gadjah radja Sijam.*
De onnadenkendheid van een knaap kan veel onheil teweeg brengen.	*Koerang pikir saorang boedak bolih mĕngadakan banjak tjĕlaka.*

De oogen uitsteken.	*Mĕntjoengkilkan mata.*
De oom, het kind en het kleinkind van den vorst.	*Mamanda dan anakanda dan tjoetjoenda baginda.*
De oorlogschepen der Russen en Turken.	*Kapal pĕrang orang Roes dan Toerki.*
De opium maakt vele menschen ongelukkig.	*Apioen itoe mĕmbinasakan banjak orang.*
De optocht trok voort onder het slaan der muziek-instrumenten.	*Arak-arakan itoe laloe bĕrdjalan samatara dipaloe sĕgala boenji-boenjian.*
De oudere broeder en de jongere broeder van Ali.	*Kakaḳ dan adiḳ Ali.*
De oudere broeder en de jongere broeder van den vorst.	*Kakanda dan adinda baginda.*
De ouders van dit meisje zijn zeer gegoed.	*Iboe bapa anaḳ perampoewan ini amat hartawan.*
De oudste en de jongste zoon.	*Anaḳ jang soeloeng dan jang bongsoe.*
De oudsten van dat dorp.	*Sĕgala toewa-toewa doesoen itoe.*
De overeenkomst was, dat ik vijfhonderd en hij duizend gulden zou inbrengen.	*Pĕrdjandjian itoe sĕhaja masoeḳ lima ratoes roepijah, dia sariboe roepijah.*
De paal steekt boven water uit.	*Tijang itoe kaloewar dari dalam ajar.*
De paardenstal van den resident.	*Pĕkoedaän toewan residen.*
De paarden willen niet loopen.	*Koeda itoe tamawoe bĕrdjalan.*
De paarden zijn al gebaad.	*Koeda soedah dimandikan.*
De pannen zijn niet goed gelegd.	*Gĕntengnja tiada dipasang bĕtoel.*
De pauw klapwiekt met hare vlerken.	*Boeroeng mĕraḳ itoe mĕngĕpaḳ-ngĕpaḳkan sajapnja.*
De pennen van die kast rammelen.	*Sĕgala pasaḳ lamari ini kĕrĕtaḳ kĕrĕtik.*
De pitten uit de vruchten doen.	*Kĕloewarkan bidji dari dalam boewah-boewah.*
De pokken inenten.	*Mĕnanam katoemboehan.*
De politie-dienaren hebben hem gepakt.	*Mata-mata polis soedah mĕnangkap dia.*
De politie heeft hare plicht gedaan.	*Polis soedah mĕmboewat barang jang wadjib atasnja.*
De pot staat op het vuur.	*Koewali itoe tĕrlĕtaḳ di-atas api.*
De priester offert koeien en schapen.	*Imam mĕngḳorbankan lĕmboe kambing.*
De priester slacht eene geit.	*Imam itoe mĕnjĕmbileh saeikoer kambing.*

De priester verricht den dienst in de moskee.	*Imam itoe bĕrboewat kabaktian dalam masdjid.*
De prinses gaat met hare jonge dochters naar den hof.	*Toewan poetĕri pĕrgi kataman sĕrta dĕngan sĕgala dajang-dajangnja.*
De prijs der kokosnoten steeg tot vijf Gulden de honderd stuks.	*Harga boewah kĕlapa najik sampei lima roepijah saratoes bidji.*
De prijs komt er niet op aan, als het maaksel maar goed is; wat ge vraagt zal ik u geven.	*Harganja itoe tiada mĕngapa kalau boewatannja bajik; bageimana ĕngkau kata sĕhaja nanti bajar.*
De prijs maakt niet uit.	*Harganja tiada mĕngapa.*
De prijs van een stuk, als het groot is, is een gulden, mogelijk twee gulden, mogelijk een en een kwart gulden.	*Harganja sakĕping kalau bĕsar saroepijah, barangkali doewa roepijah, barangkali satoe roepijah lĕbih sĕtali.*
De pijn is over.	*Sakitnja soedah hilang.*
De raad Gods over zijne dienaren.	*Taḳdir Allah atas hambanja.*
De rangschikkende getallen worden gevormd met *jang ka-* er voor te plaatsen en zijn:	*Jang pĕrtama, jang kadoewa, jang katiga, jang kaĕmpat, jang kalima* enz.
De ransels moeten opengemaakt worden.	*Sĕgala rangsel itoe hĕndaḳ diboeka.*
De (rauwe, gepelde) rijst is op.	*Bĕras soedah habis.*
De rechter deed onderzoek naar de zaak en ondervroeg de getuigen.	*Hakim mĕmĕriḳsaï hal itoe dan bĕrtanjakan sĕgala saḳsi,*
De renten van het kapitaal.	*Boenga modal itoe.*
De resident steeg van zijn paard.	*Toewan residen toeroenlah dari atas koedanja.*
De resident zal landraad houden.	*Toewan residen hĕndaḳ pĕgang landĕrat.*
De rivier is gezwollen.	*Sĕbaḳlah ajar disoengei itoe.*
De rotan is te bros.	*Rotan itoe tĕrlaloe gĕtas.*
De rijke heeft zijne zorgen zoo goed als de arme.	*Boekan orang miskin sĕhadja soesah; orang kaja pon ada soesah djoega.*
De rijksbestuurder verzamelde al het volk op het voorplein van het paleis.	*Bĕndahara itoe mĕnghimponkanlah sĕgala rājat dihalaman astana.*
De rijst is niet heel duur.	*Bĕras tidaḳ bagitoe mahal.*
De rijstvelden zijn nog niet ge-	*Sĕgala bĕndang* (*sawah*) *bĕlom*

ploegd, omdat er nog geen water genoeg is.	*ditanggala (diloekoe), sĕbab bĕlom tjoekoep ajarnja.*
De sambal is niet heet genoeg; geef wat spaansche peper; kleine spaansche peper is ook goed.	*Sambal ini koerang pĕdas; bawalah sadikit lada tjina, lada pĕdas pon bolih.*
De samenvloeiing is beneden het dorp Temboes.	*Pĕrtĕmoeannja ada dihilir doesoen Tĕmboes.*
Des avonds met maneschijn is het aangenaam om te wandelen en een luchtje te scheppen.	*Kalau malam tĕrang boelan sĕdap pĕrgi bĕrdjalan-djalan dan mĕngambil-ambil angin.*
De schaar is hier en de vingerhoed is daar.	*Goenting ada disini dan lidal disana.*
De schachten der laarzen zijn te wijd.	*Sĕtiwal itoe tĕrlaloe longgar diatas.*
De schat, die door ons gevonden is.	*Harta jang tĕlah kita dapat.*
De schoenmaker is gekomen, Mijnheer!	*Toekang sĕpatoe soedah datang, Toewan!*
De schout met al de politieagenten.	*Toewan mĕrinjo dĕngan sĕgala mata-mata.*
De schrijver vroeg welke lading mijne prauw had en wie medevoer.	*Djoeroe-toelis bĕrtanja apa moewatan pĕrahoe sĕhaja dan sijapa mĕnoempang.*
De slachttanden en de snuit van den grooten olifant.	*Gading dan boelalei gadjah bĕsar.*
De sleutel is niet te vinden, daarom blijft de deur gesloten.	*Koentji tiada tĕrdapat, sĕbab itoe pintoe tinggal tĕrkoentji.*
De sleutel past niet.	*Anak koentjinja tiada kĕna.*
De slingerplanten en het doode hout moeten worden verwijderd.	*Dawoen pasang-pasang dan ranting-ranting jang mati hĕndaklah didjawoehkan.*
De sloten zijn ook al op den koop gemaakt.	*Koentjinja djoega barang kodijan sĕhadja.*
De smart van deze ziekte is door hem niet uit te houden.	*Pĕdihnja sakit ini tiada tĕrtahan olihnja.*
De smid heeft een blaasbalg, eene mand vol houtskool en allerlei soorten van vijlen.	*Pada toekang bĕsi adalah pĕnghĕmboes dan satoe kĕrandjang pĕnoeh arang dan matjam-matjam pĕngikir.*
De smid heet het ijzer en smeedt het vervolgens.	*Toekang bĕsi mĕmanaskan bĕsi itoe laloe ditĕmpanja.*
De soldaat staat voor de kazerne.	*Soldadoe itoe bĕrdiri dihadapan tangsi.*

De soldaten marcheeren vier aan vier op eene rij.	*Orang soldadoe itoe bĕrdjalan ĕmpat-ĕmpat sadjadjar.*
De spin is een zeer nuttig dier.	*Laba-laba itoe binatang jang amat bĕrgoena.*
De spijkers komen er van binnen doorheen.	*Pakoenja tĕmboes didalam.*
De spijzen zijn nog niet gereed.	*Makanan bĕlom sadija.*
De stad A. is mijne woonplaats.	*Nagĕri A itoe tĕmpat kadijamankoe.*
De stad tot rust brengen.	*Mĕndameikan nagĕri.*
De stad was in rust en vrede.	*Salamat santausa nagĕri itoe.*
De stalen pennen zijn voor Maleisch schrift te hard. De veerenpennen zijn beter.	*Kalam bĕsi itoe tĕrlaloe kĕras akan soeratan Malajoe. Bajik boeloe angsa.*
Des te beter.	*Itoe lagi bajik.*
Des te beter voor hem (het of haar).	*Sĕbab itoelah lĕbih bajiknja.*
De steen is uit den ring.	*Pĕrmata soedah goegoer daripada tjintjinnja.*
De sterke hengst en de zwarte merrie.	*Koeda djantan jang ḳoewat dan koeda bĕtina jang hitam.*
De sterk stroomende rivier.	*Soengei jang dĕras alirnja.*
De stier en de koe; de bok en de geit.	*Lĕmboe djantan dan lĕmboe bĕtina; kambing djantan dan kambing bĕtina.*
De stoute jongen en het zoete meisje.	*Boedaḳ laki-laki jang nakal dan boedaḳ pĕrampoewan jang manis.*
De stijlen van dit ledikant zijn te dun.	*Tijang tĕmpat tidoer ini tĕrlaloe kĕtjil.*
De suikerriettuinen der Javanen.	*Kĕbon tĕboe orang Djawa.*
De sultan van Turkije woont in Konstantinopel.	*Soelthan Roem doedoeḳlah dinagĕri Istanboel.*
Des Vrijdags wordt in de moskee gepreekt.	*Pada hari Djoemaāt dibatja chotbat dalam mĕsdjid.*
Deszelfs schaduw werd zelfs niet meer gezien.	*Bajangnja pon tiada kalihatan lagi.*
Des Zondags wordt er in de kerk gepreekt.	*Pada hari Dominggo di-adjar dalam gĕredja itoe.*
De tabak hier is niet bijzonder goed.	*Tĕmbakau disini tidaḳ bagitoe bajik.*
De tabak van Kedoe is beter dan die van Toeban, maar die van Deli is de beste.	*Tĕmbakau Kĕdoe itoe bajik dari tĕmbakau Toeban, tĕtapi tĕmbakau Deli jang tĕrbajik sakali.*

De tamboer heeft zijn trommelvel stuk geslagen.	*Tamboer soedah mĕmaloe gĕndĕrang sampei pĕtjah koelitnja.*
De tempel Gods te Jeruzalem en de tempel Gods te Mekka.	*Kaăbat-Oellah di Beitoe'l moekadis dan kaăbat-Oellah dinagĕri Mĕkkah.*
De teroengvruchten zijn tegenwoordig een cent het stuk.	*Sakarang boewah tĕroeng sabidji satoe sen.*
De tientallen van tien tot negentig zijn:	*Sapoeloeh, doewa poeloeh, tiga poeloeh, ĕmpat poeloeh, lima poeloeh, ĕnam poeloeh, toedjoeh poeloeh, dĕlapan poeloeh, sambilan poeloeh.*
De timmerman draait het hout en maakt het rond.	*Toekang kajoe itoe mĕlarik kajoe, didjadikannja boelat.*
De tuinman besproeit den grond en begiet de planten.	*Toekang kĕbon itoe mĕndiroesi tanah dan mĕnjirami sĕgala pokok.*
De tuinman graaft een gat in den grond.	*Toekang kĕbon mĕnggali lobang dalam tanah itoe.*
De tuinman van den havenmeester.	*Toekang kĕbon toewan sjahbandar.*
De twaalf maanden des jaars heeten:	*Kadoewa bĕlas boelan dalam satahoen itoe namanja: Moeharram, Safar, Rabioe 'lawal, Rabioe 'lachir, Djoemadi 'lawal, Djoemadi 'lachir, Rĕdjab, Sjaban, Ramĕdlan, Sjawal, Dsoe 'lkaïdat dan Dsoe 'lhidjah.*
De twee engelen, die iemand in het graf komen ondervragen, heeten Monkar en Nakir.	*Kadoewa orang Malaïkat jang datang bĕrtanjakan orang dalam koeboer itoe bĕrnama Monkar wa Nakir.*
De twee gebroeders hielden elkander bij de hand; de een geleidde den ander.	*Kadoewa bĕrsaoedara itoe bĕrpĕgangan tangan; sa-orang mĕmimpin akan sa-orang.*
De tijd is gekomen.	*Soedah sampei waktoenja.*
De tijd voor de komst der Javaansche prauwen is nog niet daar, Mijnheer.	*Moesim pĕrahoe Djawa bĕlom lagi datang, Toewan.*
De tijger viel op hem aan.	*Harimau mĕnĕrkam akandia.*
De vaartuigen hebben aan weêrskanten acht stukken.	*Sabĕlah-sabĕlah pĕrahoenja dĕlapan marijamnja.*
De vaartuigen kunnen niet bin-	*Pĕrahoe tabolih masoek, sĕbab*

nenkomen, daar de monding der rivier verzand is.	*koewala soengei banjak pasirnja.*
De vader en de moeder van den vorst.	*Ajahanda dan bonda baginda.*
De velden zijn allen verwoest door de overstrooming.	*Sĕgala bĕndang itoe soedah dibinasakan olih ajar-bah.*
De verkoop van dat huis ging niet door.	*Roemah itoe tiada djadi didjoewal.*
De verre reis { over land.	*Pĕrdjalanan jang djawoeh.*
De verre reis { over zee.	*Pĕlajaran jang djawoeh.*
De verzamelende getallen, zooals: alle beide, alle drie enz. zijn:	*Doewa-doewa, tiga-tiga, ĕmpat-ĕmpat, lima-lima, enz.*
De visschers roeien hunne schuiten in zee.	*Toekang tangkap ikan itoe mĕndajoengkan pĕrahoenja kalawoet.*
De vlaggen wapperen.	*Sĕgala bandeira bĕrkibaran.*
De vlam sloeg uit het dak van het huis.	*Njala api itoe kaloewar dari atap roemah.*
De vlieger stijgt zeer hoog.	*Lajangan itoe najik tinggi-tinggi.*
De vlinder zuigt honig uit de bloemen.	*Koepoe-koepoe itoe mĕnjĕrei boenga-boenga.*
De vogel kan niet vliegen; hij zit in eene kooi.	*Boeroeng itoe tabolih tĕrbang; adalah ija didalam sangkaran.*
De vogels vlogen in de lucht en gingen vervolgens op dien tak zitten.	*Boeroeng-boeroeng itoe tĕrbang dioedara, laloe hinggap pada dahan pohon itoe.*
De vogel vloog met den leguaan de lucht in.	*Boeroeng itoe mĕnĕrbangkan bijawak itoe ka-oedara.*
De voortbrengselen van den grond verrijken den landbouwer.	*Hasil tanah itoe mĕndjadikan kaja orang pĕladang.*
De voorvechter trok zijne kris.	*Hoeloebalang itoe mĕnghoenoes kĕrisnja.*
De vorst beval twee vaartuigen in gereedheid te brengen. Het eene besteeg hij zelf en het andere zijn gevolg.	*Maka disoeroeh baginda langkapkan doewa boewah pĕrahoe; saboewah kanajikan baginda sĕndiri, saboewah kanajikan orang iringan.*
De vorst ging in zijne slaapkamer.	*Radja masoek kadalam bilik pĕradoeännja.*
De vorst heeft eene gemalin en zijne dienaren hebben vrouwen.	*Radja bĕristĕri dan sĕgala hambanja bĕrbini.*

De vorst huwelijkte zijnen zoon en zijne dochter uit.	*Radja itoe mĕmpĕristĕrikan poetĕranja laḳi-laki dan mĕmpĕrsoeamikan poetĕranja pĕrampoewan.*
De vorstin bevalt en de vrouw van den visscher baart.	*Prameswari itoe bĕrsalin (bĕrpoetra) dan bini nalajan itoe bĕranaḳ.*
De vorstin kwam tot mij.	*Pĕrmeisoeri datang mĕndapatkan sĕhaja.*
De vorst lag in zijn slaapvertrek.	*Maka radja itoe bĕrbaring dalam bilik pĕradoeännja.*
De vorst omarmt zijnen zoon.	*Baginda mĕndakap poetĕra baginda.*
De vorst schonk een stel wisselkleederen aan dien gezant.	*Maka radja pon mĕnganoegĕrahi oetoesan itoe dĕngan salangkap pĕrsalinan.*
De vorst vertrok van Batavia; de koopman vertrok van Samarang.	*Radja itoe bĕrangkat dari Batawi; saudagar itoe bĕrdjalan dari Samarang.*
De vorst zat op zijnen troon.	*Radja bĕrsĕmajam di-atas tachtanja.*
De vorst zeide tot zijne gemalin: Ik zal u bij de hand geleiden.	*Maka titah baginda kapada istĕrinja: Kakanda hĕndaḳ mĕmimpin tangan adinda.*
De vruchten van dien boom.	*Boewah pohon itoe.*
De vruchten zijn van den boom gevallen.	*Boewah-boewah itoe soedah goegoer dari pokoḳnja.*
De vijand bespiedt de vesting.	*Moesoeh mĕnghintei benteng itoe.*
De vijand slaat op de vlucht.	*Moesoeh moelaï lari.*
De vijand omsingelt het fort.	*Moesoeh itoe mĕngĕpoengi benteng itoe.*
De vijf gebedsuren worden genoemd:	*Kalima waḳtoe sĕmbahjang̃ itoe ini namanja: Soeboeh, lohor, ăsar, maghrib dan Isjă.*
De waarde van die gouden versierselen is niet te schatten.	*Harga pĕrhijasan ĕmas itoe tiada tĕrnileikan.*
De waarheid van dat bericht is niet gebleken.	*Kabĕnaran chabar itoe tiada njata.*
De wagen ging over zijn been.	*Kakinja ditindih kareta.*
De ware godsdienst leert den mensch God, den naaste en zichzelf lief te hebben.	*Agama jang bĕtoel mĕngadjar orang mĕngasihi akan Allah, akan samanja manoesia dan akan dirinja sĕndiri.*
De waschman heeft het schoone goed nog niet gebracht.	*Toekang minatoe bĕlom bawa kajin bĕrĕsih.*

De waschman is gekomen, Mevrouw.	*Toekang minatoe soedah datang, Njonja.*
De weg daarheen is vol bochten en krommingen.	*Djalan kasana itoe bĕrbĕngkang-bĕngkoḳ.*
De weg is te stijl dan dat ik dien zou kunnen gaan.	*Djalan itoe tĕrlaloe tjoeram, tiada tĕrdjalani olihkoe.*
De wilde dieren komen uit hunne schuilhoeken en gaan voedsel zoeken.	*Sĕgala mĕrga satwa kaloewar dari tĕmpat sĕmboeninja pĕrgi mĕntjĕhari mangsanja.*
De wilde zwijnen kwamen in het rijstveld en aten veel rijst.	*Babi hoetan soedah masoeḳ sawah laloe makan banjaḳ padi.*
De wind draait naar het westen.	*Angin bĕralih-alih kabarat.*
De wind is gaan liggen.	*Angin soedah mati.*
De wind is gedraaid.	*Angin soedah bĕralih.*
De wind is vlak west.	*Angin itoe barat tĕpat.*
De ijverige is prijzenswaardig, maar de luiaard is te berispen.	*Orang jang radjin itoe kapoedjian, tĕtapi orang pĕmalas itoe katjĕlaän.*
De zakdoeken dienden tot vlaggen.	*Sapoe-tangan dipakei akan bandera.*
Deze boeken zijn voor u.	*Sĕgala kitab ini bageimoe.*
De zee werd wit van het schuim.	*Lawoet mĕndjadi poetih sĕbab boesanja.*
Deze bloem riekt heerlijk.	*Boenga ini haroem bawoenja.*
Deze boomen zijn te oud; zij moeten gerooid worden en jonge er voor in de plaats gezet.	*Pokoḳ-pokoḳ ini tĕrlaloe toewa; hĕndaḳlah ditĕbang dan pokoḳ moeda ditanam akan gantinja.*
Deze boom begint vrucht te dragen.	*Pohon ini soelong bĕrboewah.*
Deze boom is al oud; hij draagt geen vrucht meer.	*Pohon ini soedah toewa, tiada bĕrboewah lagi.*
Deze boom is van hem.	*Pohon ini dia poenja.*
Deze boom ziet er uit alsof hij dood wil gaan.	*Roepanja pokoḳ ini mawoe mati.*
Deze boonen willen niet gaar worden.	*Katjang ini ta' mawoe djadi lĕmboet.*
Deze brief is geschreven op den zeven en twintigsten April Achttien honderd vijftien.	*Tĕrmaḳtoeb soerat ini pada toedjoeh likoer hari boelan April tahoen sariboe dĕlapan ratoes lima bĕlas.*
Deze brief is opgesteld door den schrijver van den havenmeester.	*Soerat ini tĕrkarang olih djoeroe-toelis sjahbandar.*

Deze eenden wil ik niet hebben. 't Zijn eenden die pas veêren krijgen.	*Ini itik ạkoe tiada mawoe; itik bĕharoe toemboeh boeloe.*
Deze eend en woerd zijn fraai.	*Itik djantan bĕtina ini bagoes roepanja.*
Deze eieren zijn te hard; ge moet ze half gaar koken.	*Tĕlor ini tĕrlaloe kĕras; hĕndaḳlah ĕngkau masaḳ dia satĕngah matang.*
Deze gelijkt zeer veel op de andere.	*Hampir-hampir ini sama dĕngan itoe.*
Deze grond moet beplant worden en die moet braak blijven liggen.	*Tanah ini hĕndaḳlah ditanami dan tanah itoe ditinggalkan tandoes.*
Deze haag moet gij scheren; zij groeit te breed uit.	*Pagar ini hĕndaḳlah ĕngkau rantingi, karĕna toemboehnja tĕrlaloe lebar.*
Deze haan is geen partuur voor dien.	*Hajam ini boekan padan dĕngan itoe.*
Deze hak is beter te hanteeren dan die.	*Tjangkoel ini sĕnang dipakei dari pada tjangkoel itoe.*
Deze hanen staan elkander.	*Ini hajam sama padannja.*
Deze heuvel is te steil.	*Boekit ini tĕrlaloe tjoeram.*
Deze inkt is te waterig en die is te dik, en die daar te bleek.	*Dawat ini tĕrlaloe èntjèr dan itoe tĕrlaloe kĕntal dan jang disana itoe tĕrlaloe poetjat.*
Deze is het, dien wij vroeger hadden.	*Inilah jang ada sama kita dĕhoeloe.*
Deze is iets beter.	*Ini lĕbih bajik sadikit.*
Deze is juist pas.	*Ini kĕna bĕtoel.*
Deze is juist zooals de andere.	*Sama djoega ini dĕngan jang lajin itoe.*
Deze jongen is zijn vader de baas.	*Boedaḳ ini mĕngalahkan hoekoem bapanja.*
Deze jongen wil maar spelen.	*Boedaḳ ini ingat majin sĕhadja.*
Deze kaneel is nog niet fijn genoeg.	*Kajoe manis ini bĕlom loemat bajik-bajik.*
Deze kamer is te klein.	*Bilik ini tĕrlaloe kĕtjil.*
Deze kast ziet er goed uit.	*Lamari ini bajik roepanja.*
Deze kinderen zien er uit als een tweeling.	*Boedaḳ ini roepanja bĕrkĕmbar.*
Deze kippen zijn nog niet volwassen.	*Hajam ini bĕlom habis bĕsar.*
Deze klok is bedorven.	*Lontjeng ini soedah roesaḳ.*
Deze koffij is niet genoeg bezonken.	*Kahwa ini bĕlom doedoeḳ bajik-bajik.*

Deze koffij is niet genoeg gebrand.	*Kahwa ini koerang goreng.*
Deze koopman heeft veel bedienden en slaven.	*Saudagar ini banjaḳ hamba sĕhajanja.*
Deze koopman is nog rijker.	*Saudagar ini lĕbih kaja lagi.*
Deze leer heeft twintig sporten.	*Tangga ini ada doewa poeloeh anaḳ-tangganja.*
Deze leizel staat op breken.	*Tali kĕndali ini hampir akan poetoes.*
Deze lieden zijn land- en dorpsgenooten.	*Orang ini orang sanagĕri dan sadoesoen.*
Deze man is blind; hij heeft zijne beide oogen verloren.	*Orang ini boeta; ija kahilangan kadoewa bidji matanja.*
Deze melk is half water.	*Soesoe ini satĕngah ajar.*
Deze munt geldt niet meer.	*Oewang ini ta' lakoe lagi.*
Deze muur moet gewit worden.	*Pagar tamboḳ ini hĕndaḳlah disapoe kapoer.*
Dezen ganschen nacht zal ik aan uwe schoenen zitten werken.	*Samalam-malaman ini bolih sĕhaja djahitkan toewan poenja sĕpatoe.*
Dezen keer duurt het lang eer de regens goed doorbreken.	*Sakali ini lama sabĕlom datang hoedjan jang tĕtap.*
Deze olie wil niet branden.	*Minjaḳ ini ta'mĕnjala.*
Deze pen is te puntig.	*Kalam ini tĕrlaloe loentjip.*
Deze plank is niet vlak.	*Papan ini ta'rata.*
Deze plantjes moet gij scheuren om ze te vermenigvuldigen.	*Pokoḳ kĕtjil ini hĕndaḳlah kaukojaḳ-kojaḳ akan mĕmpĕrbanjaḳkan dia.*
Deze poot van de tafel is te kort; leg er iets onder.	*Ini kaki medja koerang pandjang; taroh gandjal.*
Deze put is zeer diep.	*Pĕrigi ini tĕrlaloe dalam.*
Deze ridderorde is een teeken van moed, beleid en trouw.	*Bintang ini tanda bĕrani, kabidjaḳsanaän dan satija.*
Deze ring is van goud.	*Tjintjin ini daripada ĕmas.*
Deze rivier loopt in zee uit.	*Soengei (kali) ini mĕngalir kalawoet.*
Deze rijksdaalder wil men niet ontvangen.	*Ringgit ini ta'lakoe.*
Deze rijst is meer dan om hen te verzadigen.	*Nasi ini lĕbih dari jang akan mĕngĕnnjangkan dia.*
Deze rijst is niet gaar.	*Nasi ini bĕrhati lagi.*
Deze rijst is om blanketsel van te maken.	*Bĕras ini akan diboewat bĕdaḳ.*
Deze schoenen moeten gelapt (worden.	*Sĕpatoe ini hĕndaḳlah ditampal.*

Deze schoenen moet ge verhalvezolen en achterlappen; maak ze wat hooger.	*Sĕpatoe ini hĕndaḳlah ĕngkau tampalkan dan tambah koelit toemitnja; tinggikan sadikit.*
Deze schroevensleutel is niet genoeg gebogen.	*Pĕmoetar sĕkĕroep ini koerang bĕngkoḳ.*
Deze soort breekt licht.	*Ini matjam lĕkas patah.*
Deze soort is niet algemeen.	*Ini matjam boekan kabanjakan.*
Deze soort van gedrukt katoen is pas gekomen en van Fransch maaksel.	*Ini matjam tjita bĕharoe datang, boewatan fĕransis.*
Deze soort van gedrukt katoen kan niet minder dan voor dien prijs gegeven worden.	*Ini roepa tjita tidaḳ bolih dibĕri koerang daripada harga bagitoe.*
Deze stang ijzer is gebroken; lasch hem.	*Batang bĕsi ini soedah patah; samboengkanlah.*
Deze stoel is klein en die tafel is groot.	*Koersi ini kĕtjil dan medja itoe bĕsar.*
Deze suiker is van Java, Mijnheer, en niet van Sijam.	*Ini goela dari tanah Djawa, Toewan, boekannja goela Sijam.*
Deze tafel is krom getrokken.	*Medja ini soedah lĕngkoeng.*
Deze tafel kan niet blinken.	*Medja ini tabolih bĕrkilat.*
Deze teekening moet een paard voorstellen, maar zij lijkt meer op een ezel.	*Orang mĕloekis ini hĕndaḳ bĕrboewat koeda, tĕtapi roepanja kaldei.*
Deze thee is te slap.	*Ajar tĕh ini koerang toewa.*
Deze tros bananen heeft vier en twintig kammen.	*Pisang satandan ini ada doewa poeloeh ĕmpat sikat.*
Deze twee paarden zijn even groot.	*Kadoewa koeda ini sama bĕsarnja.*
Deze twee rivieren loopen ineen.	*Kadoewa soengei ini bĕrtĕmoe djadi satoe.*
Deze twee wegen loopen op één punt uit.	*Pada satĕmpat djoea djatohnja kadoewa djalan ini.*
Deze twee zien er hetzelfde uit.	*Ini doewa saroepa.*
Deze tijger is levend gevangen.	*Harimau ini soedah ditangkap hidoep.*
Deze uitkomst (som) is niet goed.	*Djoemlah ini tabĕtoel.*
De zeven dagen der week heeten: Zondag, Maandag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag en Zaterdag.	*Katoedjoeh hari dalam sadjoemaāt itoe namanja: Ahad, Isnen, Sĕlasa, Rĕbo, Kamis, Djoemaāt dan Sĕptoe.*
Deze verordening is vanwege den generaal.	*Pĕrintah ini datangnja dari toewan djindĕral.*

Deze vruchten kan men niet overhouden.	*Boewah ini tabolih disimpan.*
Deze weg is vol gaten en kuilen, en vol bochten en krommingen.	*Djalan ini bĕrlĕkaḳ-lĕkoḳ, dan bĕrbĕngkang-bĕngkoḳ.*
Deze zaak is niet recht.	*Pĕrkara ini tiada sah.*
De zieke sprak heel zacht.	*Orang sakit itoe bĕrkata pĕlahan-pĕlahan.*
De ziekte is zoo erg niet.	*Sakitnja tiada bagitoe kĕras.*
Deze ziet er goed uit.	*Inilah satoe jang nampaḳ bajik.*
Deze zijn te groot en die te klein.	*Ini tĕrlaloe bĕsar dan itoe tĕrlaloe kĕtjil.*
De zon brandt nu zeer sterk.	*Matahari sakarang panas tĕrik.*
De zon gaat in het Westen onder.	*Matahari masoeḳ disabĕlah barat.*
De zon is al boven de boomen.	*Matahari soedah najik lĕbih tinggi dari pohon-pohon.*
De zon is nog niet op.	*Matahari bĕlom tĕrbit (najik).*
De zon is nog niet onder.	*Matahari bĕlom masoeḳ.*
De zon is onder.	*Matahari soedah masoeḳ.*
De zwarte kap van een rijtuig.	*Toedoeng kareta jang hitam.*
De zweep hangt aan den muur.	*Tjĕmĕti itoe bĕrgantoeng pada temboḳ.*
De zijdeworm spint zich in.	*Hoelat soetĕra itoe mĕmbaloet dirinja.*
Dicht bij de brug.	*Dĕkat dĕngan djĕmbatan.*
Dicht bij zijn huis is een rijpad aan den rechterkant.	*Ada dĕkat roemahnja satoe simpang sabĕlah kanan.*
Die bedden (in den tuin) zijn niet hoog genoeg.	*Pĕtaḳ-pĕtaḳ ini koerang tinggi.*
Die beide woorden hebben dezelfde beteekenis.	*Kadoewa kata itoe sama artinja.*
Die bloem riekt onaangenaam.	*Boenga itoe boesoeḳ bawoenja.*
Die boompjes staan te wijd uit elkander; zet er nog tusschen in.	*Pokoḳ itoe tĕrlaloe djarang; taroh lagi ditĕngahnja.*
Die buurman zal wel begraven worden, al zijt gij er niet bij.	*Orang sakampoengmoe itoe akan ditanamkan djoega, masḳipon ĕngkau tiada sĕrta.*
Die daar staat heeft planken wanden.	*Jang disana itoe dindingnja papan.*
Die deur gaat van zelf dicht.	*Pintoe itoe mĕnoetoepkan dirinja.*
Die dief is veroordeeld om gegeeseld te worden.	*Pĕntjoeri itoe kĕna hoekoem sĕsah.*

Die gaten worden met katoen dichtgestopt.	*Lijang itoe disĕmpal dĕngan kapas.*
Die gedachte deed allerlei gissingen bij mij ontstaan.	*Pikiran itoe mĕndatangkan sangka-sangka pada hatikoe.*
Die geneesmiddelen zijn niet te slikken.	*Obat itoe tiada tĕrtĕlankan.*
Die hard loopt valt licht.	*Jang lari dĕras moedah bolih djatoh.*
Die het gestolen heeft, zijt gij!	*Jang soedah mĕntjoeri itoe, ĕngkaulah!*
Die jonge jufvrouw is mijne verloofde.	*Nona itoe toenangankoe.*
Die jongen is goed grootgebracht.	*Boedaḳ itoe masaḳ di-adjar.*
Die jongen steekt de tong tegen hem uit.	*Boedaḳ itoe mĕngĕleloetkan lidahnja kapadanja.*
Die kan ik wel geven, maar dat het maaksel sterk zij.	*Bolihlah akoe bĕri, tĕtapi bijar tĕgoh boewatannja.*
Die kat miauwt voortdurend.	*Koetjing itoe mĕngejoeng salaloe.*
Die katoenen stoffen verkleuren.	*Sĕgala kajin tjita itoe toeroen wĕrnanja.*
Die kinderen zijn bij mijn broeder.	*Sĕgala anaḳ-anaḳ itoe adalah diroemah saoedara sĕhaja.*
Die kinderen zijn lief.	*Boedaḳ-boedaḳ itoe manis.*
Die koffer gaat moeielijk open.	*Soesah diboeka pĕti itoe.*
Die koffij is eventjes lauw.	*Ajar kopi itoe soewang-soewang koekoe sĕhadja.*
Die koffij is nog niet bezonken.	*Ajar kopi itoe bĕlom doedoeḳ.*
Die lieden zijn rijk. Dat zijn rijke lieden. Rijk zijn die lieden.	*Orang itoe kaja. Itoelah orang jang kaja. Kajalah orang itoe.*
Die man is door den duivel bezeten.	*Orang itoe kamasokan sjeitan.*
Die man is niet in den pas.	*Orang itoe salah langkahnja.*
Die man moet gedagvaard worden.	*Orang itoe hĕndaḳlah disita.*
Die man past niet bij die vrouw.	*Bĕrtimpanganlah roepanja laki-laki dĕngan pĕrampoewan itoe.*
Die man stierf aan de Cholera.	*Orang itoe mati kĕna pĕnjakit tāoen.*
Die man tuiniert buiten de stad.	*Orang itoe bĕrkĕbon diloewar nagĕri.*
Die melk is gehot.	*Ajar soesoe ini soedah pĕtjah.*
Die orkaan deed het schip vergaan.	*Tofan itoe soedah mĕngaramkan kapal itoe.*

Die palen staan niet recht.	*Tijang itoe tiada tĕgaḳ bĕtoel.*
Die plaats ligt in het Oosten.	*Tĕmpat itoe doedoeḳnja sabĕlah timoer.*
Die poppen loopen vanzelf, want er is een werktuig in.	*Orang-orangan itoe bĕrdjalan dari sĕndirinja, karĕna ada pĕsawat dalamnja.*
Die riemen van de boot waren met bladgoud belegd.	*Dajoeng-dajoeng sampan itoe bĕrtorap dĕngan ajar ĕmas.*
Die rijst heeft al een kooper gevonden.	*Bĕras itoe soedah lakoe.*
Die rijst is nog hard van binnen.	*Nasi ini bĕrhati lagi.*
Die rijst is te oud en niet eetbaar.	*Nasi itoe tĕrlaloe toewa, tæbolih dimakan.*
Die schaaltjes zijn vuil aan de randen.	*Pinggan ini kotor tĕpinja.*
Die schepen hebben zeilen van doek.	*Kapal itoe ada lajarnja daripada kajin.*
Die sloten kunnen met een krommen spijker opengemaakt worden.	*Sĕgala koentji itoe dapat diboekakan dĕngan pakoe bĕngkoḳ.*
Die stad ligt in Holland.	*Nagĕri itoe tĕmpatnja ditanah Bĕlanda.*
Die steen is niet op te tillen en die balk is niet weg te dragen.	*Batoe itoe tiada tĕrangkat dan baloḳ itoe tiada tĕrbawa.*
Die stoel is even hoog als de tafel.	*Koersi itoe sama tingginja dĕngan medja.*
Die stoomboot vaart in de Roode Zee.	*Kapal api itoe bĕrlajar dilawoet Kolzom.*
Die verf moet eerst droog worden.	*Hĕndaḳlah tjat itoe djadi kĕring dĕhoeloe.*
Die vermenigvuldigen van zelf, Mijnheer!	*Itoe djadi banjaḳ dari sĕndirinja, Toewan!*
Die visschen kwamen van zelf naar boven.	*Ikan itoe bĕrtimboelan sĕndirinja.*
Die vlek wil er niet uitgaan.	*Tjoring (noda) itoe tæbolih kaloewar.*
Die vogel ontsnapte aan den strik.	*Boeroeng itoe raboetlah daripada djĕrat.*
Die voorvechter is zonder baadje.	*Hoeloebalang itoe tiada bĕrbadjoe.*
Die vrouw bebabbelt haren man.	*Pĕrampoewan itoe mĕngata-ngataï lakinja.*
Die vrouw beweent haar kind.	*Pĕrampoewan itoe mĕnangisi anaḳnja.*

Die vrouw is een waarzegster, die iemands lot voorspelt.	*Pĕrampoewan itoe orang pĕtĕnoeng, jang mĕnengok oentoeng.*
Die vrouw is gek.	*Pĕrampoewan itoe gila.*
Die vrouw is hoog zwanger.	*Pĕrampoewan itoe boenting sarat.*
Die vrouw verkoopt allerlei soort van koekjes.	*Pĕrampoewan itoe mĕndjoewal pĕlĕbagei matjam panganan (koewe-koewe). (soek.*
Die vruchten beginnen te rotten.	*Boewah-boewah itoe djadi boe-*
Die vruchten werden de een na de andere rijp.	*Boewah-boewah itoe bĕrsamboetan masak.*
Die wacht heet de patrouille.	*Pĕngawalan itoe bĕrnama patrol.*
Die waterloten moet gij er afsnijden.	*Tjabang-tjabang ajar itoe hĕndaklah kaukĕrat.*
Die weg is niet te gaan.	*Djalan itoe tiada tĕrdjalani.*
Die weg komt juist midden in de kampoeng uit.	*Djalan itoe bĕtoel djatoh ditĕngah kampoeng.*
Die weg werd met water besproeid, opdat het stof niet zou opvliegen.	*Djalan itoe disĕmboer orang dĕngan ajar, soepaja doeli djangan bĕrbangkit.*
Die werkt moet zijn loon hebben.	*Orang jang bĕkĕrdja patoet dapat opahnja.*
Die winkel is bankroet.	*Kĕdei (toko) itoe soedah djatoh.*
Die winkel is nog niet geopend.	*Kĕdei (toko) itoe bĕlom diboeka.*
Die woorden deden zijn gelaat ophelderen.	*Pĕrkataän itoe mĕmbĕrĕsihkan moekanja.*
Die woorden vonden ingang in zijn hart.	*Pĕrkataän itoe djatoeh mati kĕdalam hatinja.*
Die wijs is werpt geen oud kleed weg voor hij een nieuw heeft.	*Orang jang bĕrboedi tiada mĕmboewang badjoe toewa sabĕlom ada jang bĕharoe.*
Die zaak is nog niet duidelijk.	*Pĕrkara itoe bĕlom njata (tĕrang).*
Die zaden komen uit Holland.	*Bidji-bidjian itoe datang dari nagĕri Bĕlanda.*
Die zak met geld moet nog eens overgeteld worden.	*Kandi oewang itoe hĕndaklah dibilang lagi sakali.*
Die zware kist kan ik niet dragen.	*Pĕti jang bĕrat ini tiada tĕrbawa olihkoe.*
Die zijn nog achter gebleven.	*Itoe katinggalan lagi dibĕlakang.*
Dikwijls is het ook te veel moeite.	*Kĕrap kali dikatakan tĕrlaloe soesah.*
Dikwijls kost een rijpaard van vier voet een duim drie honderd gulden.	*Tĕrkadang-kadang koeda toenggang sa'eikoer jang ĕmpat kaki lĕbih sa-dim harganja tiga ratoes roepijah.*

Dit baadje is van zijde.	*Badjoe ini daripada soetĕra.*
Dit baadje past mij niet.	*Badjoe ini tidaḳ moewat dibadan sĕhaja.*
Dit beantwoordt niet aan de overeenkomst.	*Ini tiada satoedjoe dĕngan djandjinja.*
Dit bevalt mij.	*Inilah jang sĕhaja soeka.*
Dit bewijs is duidelijk genoeg.	*Tanda bitti ini tjoekoep njata.*
Dit blad dient mij tot zonnescherm.	*Dawoen ini koedjadikan pajoeng.*
Dit boek is het mijne.	*Kitab ini akoe jang ĕmpoenja dia.*
Dit deugt niet, er mankeert iets aan.	*Ini tidaḳ bajik; ada tjĕlanja.*
Dit deugt tot niets.	*Ini satoepon tiada goenanja.*
Dit gaat boven mijn verstand.	*Ini di-atas pĕngartiankoe.*
Dit garen is zeer fijn.	*Bĕnang ini tĕrlaloe haloes.*
Dit geld is hier niet gangbaar.	*Oewang ini tưlakoe disini.*
Dit geweer is vuil.	*Sĕnapang ini kotor.*
Dit geweer is erg vuil.	*Sĕnapang ini kotor sakali.*
Dit geweer is niet schoon genoeg.	*Sĕnapang ini koerang bĕrĕsih.*
Dit goed is droog; breng het naar binnen.	*Kajin ini soedah kĕring; bawa kadalam.*
Dit goed kost mij zeven gulden.	*Kajin ini sĕhaja bĕli toedjoeh roepijah.*
Dit had niet zoolang verzuimd moeten worden.	*Tưpatoet dilengakan itoe sakian lama ini.*
Dit hoor ik met veel genoegen.	*Akoe dĕngar itoe dĕngan banjaḳ soeka hati.*
Dit horologie loopt niet goed.	*Harlodji ini tưbajik djalannja.*
Dit hout is niet goed; het kan niet gebruikt worden.	*Kajoe ini tưbajik; tưbolih dipakei.*
Dit hout moet gezaagd en dan geschaafd worden.	*Kajoe ini hĕndaḳlak digĕrĕgadji laloe dikĕtam.*
Dit huis is grooter dan dat.	*Roemah ini bĕsar daripada roemah itoe.*
Dit huis is twintig jaren geleden gebouwd.	*Roemah ini soedah diboewat doewa poeloeh tahoen laloe.*
Dit huis moet gerepareerd worden.	*Roemah ini minta dibajiki.*
Dit is beter dan niets.	*Daripada tidaḳ djadilah ini.*
Dit is de beste (of het beste).	*Inilah jang tĕrlĕbih bajik.*
Dit is de eenige, dien ik ooit gezien heb.	*Ini satoe sĕhadja jang sĕhaja soedah lihat.*
Dit is de eenigste, dien ik heb.	*Ini satoe sĕhadja ada sama sĕhaja.*
Dit is de oudste zoon.	*Ini anaḳ jang toewa.*

Dit is de sleutel niet er van; hij past niet.	*Ini boekan koentjinja; tidak satoedjoe.*
Dit is de tijd van hevige winden; de vaartuigen van Malaka durven geen zee kiezen.	*Ini moesim angin tĕrlaloe kĕras; pĕrahoe-pĕrahoe Malaka tabĕrani kaloewar kalawoet.*
Dit is dezelfde weg, dien ik u daareven aanwees.	*Djalan ini djoega, jang koetoendjoek kapadamoe tadi.*
Dit is duur gekocht.	*Ini soedah dibĕli mahal.*
Dit is een hoed van oud model.	*Tjapiau (topi) ini matjam dĕhoeloe kala.*
Dit is een goede vondst.	*Ini pĕndapatan jang bajik.*
Dit is een goede soort van kippen; zij geven dertig eieren.	*Ini hajam bajik bakanja; tiga poeloeh tĕlornja.*
Dit is een goed stuk grond om er een kokostuin op aan te leggen.	*Sapotong tanah ini bajik akan diboewat kĕbon kĕlapa (nijoer).*
Dit is een kast met pilaren aan de zijden.	*Ini lamari bĕrtijang kiri kanan.*
Dit is een moeielijk te ontwarren zaak.	*Inilah pĕrkara jang soekar soelit.*
Dit is een schrale grond.	*Tanah ini koerang bajik bĕrtanam.*
Dit is een teeken van liefde en eerbied.	*Inilah tanda kasih dan hormat.*
Dit is een vrij goede.	*Sĕdang bajiknja ini.*
Dit is eerste soort en kost zestig dollars een snees (20 stukken).	*Ini matjam nommor satoe, harganja ĕnam-poeloeh ringgit satoe kodi.*
Dit is geen goede, probeer een andere.	*Ini tabajik; tjoba jang lajin.*
Dit is goed voor kiespijn.	*Ini obat sakit gigi.*
Dit is haar Benjamin.	*Inilah anaknja pĕnjoetji pĕroet.*
Dit is het beste wat ge doen kunt.	*Itoelah jang tĕrlĕbih bajik ĕngkau boewat.*
Dit is het boek, dat door u gezocht wordt.	*Inilah kitab jang kautjĕhari itoe.*
Dit is het juist wat ik hebben wil.	*Itoelah jang sapĕrti kahĕndak sĕhaja.*
Dit is het mijne.	*Ini sĕhaja poenja.*
Dit is het paleis van Zijne Majesteit.	*Inilah astana Jang dipĕrtoewan.*
Dit is het zelfde boek als dat.	*Kitab ini sama djoega dĕngan kitab itoe.*
Dit is hij.	*Inilah dia.*

Dit is juist gemaakt zooals ik het wensch.	*Boewatan ini bagei dihatikoe.*
Dit is koude thee.	*Ini ajar teh jang dingin.*
Dit is maar half zoo goed als dat.	*Ini saparoh koerang bajiknja dari itoe.*
Dit is mij meer nut dan u.	*Ini tĕrlĕbih goena sama sĕhaja, daripada sama ĕngkau.*
Dit is niet de soort die ik wensch.	*Boekan ini matjam sĕhaja mawoe.*
Dit is niet goed gemaakt.	*Boewatannja ini ta'bajik.*
Dit is niet goed om te eten.	*Ini ta'bajik dimakan.*
Dit is niet goed voor u, eet het niet.	*Tidaḳ bajik ĕngkau makan ini; djangan makan.*
Dit is niet veel waard en toch kost het veel.	*Ini tiada bĕrgoena banjaḳ, tapi bĕrharga.*
Dit is niet zoo goed als dat.	*Ini ta'sama dĕngan itoe bajiknja.*
Dit is nog een weinig vochtig.	*Ini lagi lĕmbab-lĕmbab sadikit.*
Dit is reeds stuk, wij moeten een nieuw zoeken.	*Ini soedah roesaḳ, patoet kita tjĕhari satoe jang bĕharoe.*
Dit is te gering om er nut van te hebben.	*Kĕpalang sĕhadja ini jang hĕndaḳ digoenakan.*
Dit is te groot.	*Ini tĕrlaloe bĕsar.*
Dit is te klein.	*Ini tĕrlaloe kĕtjil.*
Dit is tot belooning van uwe vlijt.	*Ini akan pĕmbalas radjinmoe.*
Dit is uw eigen buffel.	*Inilah karbaumoe sĕndiri.*
Dit is veel meer waard dan het kost.	*Bĕsar goenanja ini lĕbih dari harganja.*
Dit is verkeerd.	*Ini salah.*
Dit is voor mij van veel nut geweest.	*Ini soedah bĕrgoena banjaḳ sama sĕhaja.*
Dit is zeer nuttig.	*Banjaḳ goenanja ini.*
Dit katoen is niet genoeg voor één beddelaken.	*Kajin poetih ini ta'tjoekoep akan sĕpĕrei sahĕlei.*
Dit katoen verkoop ik bij de el; de prijs per el is veertig cent.	*Ini tjita sĕhaja djoewal elo, didalam satoe elo harganja ĕmpat poeloeh sèn.*
Dit kleed is genoeg om hen beiden te bedekken.	*Kajin ini mĕmadaï mĕnoetoep kadoewanja.*
Dit land is mijn eigendom.	*Tanah ini akoe jang ĕmpoenja dia.*
Dit leder en die spijkers zijn voor het rijtuig, dat in de maak is.	*Koelit ini dan pakoe itoe akan bakal kareta itoe.*
Dit ledergoed is niet zwart gemaakt.	*Barang koelit ini tiada dihitamkan.*

Dit mes is stomp; slijp het, opdat het weêr scherp worde.	*Pisau ini toempoel; asahkan, soepaja tadjam poela.*
Dit paard heb ik voor honderd gulden gekocht.	*Koeda ini soedah koebĕli dĕngan saratoes roepijah.*
Dit paard is ook ons paard.	*Koeda ini koeda kita pon.*
Dit schip is vier malen naar China geweest.	*Kapal ini soedah ĕmpat kali bĕrlajar kanagĕri Tjina.*
Dit soort van hout is zoo zwaar, dat het in het water zinkt.	*Ini djĕnis kajoe sĕbab bĕratnja bolih tĕnggĕlam dalam ajar.*
Dit strijdt tegen de wetten.	*Ini mĕlawan (bĕrtjidĕra) dĕngan hoekoem.*
Dit stuk land is reeds schoon gehakt.	*Sapotong tanah ini soedah ditjangkoeli.*
Dit touw is met een rad in elkander gedraaid.	*Tali ini disaring dĕngan kĕntjir.*
Dit verschilt met dat.	*Ini lajin, itoe lajin.*
Dit vleesch is nog niet malsch.	*Daging ini bĕlom ĕmpoeḳ.*
Dit vonnis moet aan de muren van het gerechtshof worden aangeplakt.	*Kapoetoesan hoekoem ini akan ditempelkan pada pagar tembok gĕdoeng bitjara.*
Dit water is ondrinkbaar.	*Ajar ini tæbajik diminoem.*
Dit water is zoo kalm als het water in eene tobbe.	*Ajar ini tĕrlaloe tĕnang, sapĕrti ajar dalam doelang.*
Dit zwaard is het zijne.	*Pĕdang ini dia poenja.*
Dit zijn katoentjes, en dit koffers en dit gouden versierselen van nieuw model.	*Ini roepa kajin-kajin, dan ini roepa pĕti dan ini roepa pakeijan ĕmas, jang matjam bĕharoe.*
Dit zijn kinderen van denzelfden vader en dezelfde moeder.	*Inilah anaḳ-anaḳ sæiboe sabapa.*
Dit zijn louter raadsels.	*Ini pĕnarka bĕlaka.*
Dit zijn stukken van kopjes en schoteltjes.	*Inilah pĕtjah-pĕtjahan piring mangkoḳ.*
Djaksa wees zoo goed en lees de beschuldiging voor.	*Kalau Djaḳsa soeka, batjakanlah soerat toedoehannja.*
Doe dat niet weêr.	*Djangan boewat itoe lagi.*
Doe de deur goed dicht.	*Toetoepkanlah pintoe bajik-bajik.*
Doe de deur open.	*Boeka pintoe.*
Doe mij de deur open.	*Boekakan akoe pintoe.*
Doe hem de deur open.	*Boekakan dia pintoe.*
Doe de paarden snel loopen.	*Larikanlah koeda itoe.*
Doe de kastanjes in deze mand.	*Boewah sarangan itoe isi dalam kĕrandjang ini.*
Doe de vensters dicht.	*Toetoep djĕndela.*

Doe voor mij de vensters dicht.	*Toetoepkan akoe djĕndela.*
Doe een matten dek over het rijtuig.	*Boeboehlah toedoeng kadjang diatas kareta itoe.*
Doe er niet te veel stijfsel in, anders gaat het goed stuk.	*Djangan ĕngkau boeboeh kandji tĕrlaloe banjaḳ, nanti roesaḳ pakeijan.*
Doe er nog wat bij, Mijnheer!	*Toewan tambah lagi sadikit.*
Doe het deksel op den ketel.	*Toetoep itoe boeboehlah pada kètĕl.*
Doe het in gevlochten zakken en naai ze goed dicht, opdat het er niet uitkomt.	*Boeboehlah dalam soempit dan djahit bajik-bajik, djangan botjor.*
Doe het in uwe patroontas.	*Masoeḳkan dalam karpeimoe.*
Doe het op den een of anderen tijd.	*Boewatlah barang bila pon bajik.*
Doe het, op welke wijze ook.	*Bageimana pon bajiḳ, boewatlah.*
Doe het paard het bit aan.	*Koeda itoe kĕnakan kĕkang.*
Doe in de schoenen, die ge maakt, twee vetergaten.	*Sĕpatoe, jang ĕngkau boewat itoe, boeboeh doewa lobang tĕmpat talinja.*
Doeken zijn er in het geheel twee en dertig stuks.	*Kajin-kajin samoewanja ada tiga poeloeh doewa hĕlei.*
Doe mij de deur open.	*Boekakanlah akoe pintoe itoe.*
Doe mijne complimenten aan den heer N. N.	*Katakan sĕhaja poenja salam kapada toewan Anoe.*
Doe niet zus, maar zoo.	*Djangan boewat bagini, mĕlainkan bagitoe.*
Doet gij peper op uwe rijst?	*Ĕngkau boeboeh lada pada nasimoe?*
Doet hij het zeker elk jaar?	*Tĕntoekah diboewatnja itoe tijap-tijap tahoen?*
Doe uw werk.	*Boewatlah pĕkĕrdjaänmoe.*
Doe uw werk goed.	*Boewatlah pĕkĕrdjaänmoe bajik-bajiḳ.*
Doe water in dat vat.	*Bĕdjanah itoe isi dĕngan ajar.*
Doe wat water bij dat kooksel.	*Masakan ini tambahkan ajar sadikit.*
Doe ze wat haast maken.	*Soeroeh lĕkas sadikit.*
Dood dezen kakkerlak.	*Boenoehlah lipas ini.*
Doodt die vrouw niet.	*Djangan boenoehkan pĕrampoewan itoe.*
Door brand ongelukkig geworden.	*Dibinasakan olih api.*
Door dat het zoo erg heet is,	*Sĕbab panas tĕrlaloe kĕras, Toe-*

Mijnheer, zijn al de planten gestorven.	*wan, sĕgala pokoḳ habis mati.*
Door dat leed ben ik weêr gelukkig heen.	*Kombali akoe lĕpas daripada tjilaka ini dĕngan salamat.*
Door de deur naar binnen gaan.	*Masoeḳ daripada pintoe.*
Door de heg heenkruipen.	*Mĕnjoesoep pagar.*
Door de heg heenbreken.	*Mĕnĕtas pagar.*
Door den koopman werd een man daarheen gezonden.	*Olih saudagar disoeroehkan sa'orang laki-laki kasana.*
Door de voorbeschikking Gods werd hij krank.	*Dĕngan taḳdir Allah djatohlah ija sakit.*
Door en door steken.	*Mĕnikam tĕroes tĕmboes.*
Door God geschapen zijn.	*Didjadikan olih Allah.*
Door het bestuur opontboden worden.	*Dipanggil mĕnghadap pĕmĕrintah nagĕri.*
Door het zwaard vergaan.	*Ditoempas dĕngan pĕdang.*
Door mijne onachtzaamheid heb ik dit onheil veroorzaakt.	*Olih alpakoe akoe tĕlah mĕngadakan tjilaka ini.*
Door u ben ik ongelukkig geworden.	*Akoe soedah binasa olih sĕbab ĕngkau.*
Door ziekte verhinderd worden.	*Mĕndapat aral sĕbab sakit.*
Draai daar met het rijtuig in.	*Beloeḳkan kareta masoeḳ disitoe.*
Draai het rad snel rond.	*Poesingkan djantĕra itoe lĕkas-lĕkas.*
Draai zijne schroeven aan.	*Poetar kĕntjang sĕkĕroepnja.*
Drie dagen achtereen storm.	*Tiga hari bĕrtoeroet-toeroet riboet.*
Drie dagen geleden heeft de opzichter nog twee wilde varkens geschoten.	*Tiga hari laloe mandor soedah mĕnembaḳ babi hoetan tiga eikoer djoega.*
Drie elleboogsellen is de hoogte er van.	*Tiga hasta tingginja.*
Drie jaren lang in den ketting te werken aan de openbare wegen.	*Tiga tahoen lamanja bekĕrdja dalam rantei didjalan bĕsar.*
Drie zaken van gesmokkelden opium, één van woedend moorden, twee van diefstal met inbraak en eenige kleine zaken.	*Tiga pĕrkara dari apioen gĕlap; satoe pĕrkara dari orang mĕngamoeḳ, doewa dari orang mĕntjoeri dĕngan mĕnĕtas roemah danlagi bĕbĕrapa pĕrkara kĕtjil.*
Droog die kleeren in de zon.	*Djĕmoerkan pakeijan itoe.*
Droog dit in de zon.	*Djĕmoerkan ini.*
Droog dit in den wind.	*Anginkan ini.*

Duizenden lieden gingen er heen om dat schouwspel te zien.	*Bĕriboe-riboe orang pĕrgi kasana hĕndaḳ mĕlihat tamasja itoe.*
Duizend gulden heeft men er reeds voor geboden.	*Sariboe roepijah soedah orang tawar barang ini.*
Durft gij hem te staan?	*Bĕranikah ĕngkau mĕlawan dia?*

E.

Een afgod heeft oogen, maar ziet niet.	*Pada bĕrhala ada matanja, tĕtapi tiada ija dapat mĕlihat.*
Een anderen keer moet ge het wat spoediger brengen, en niet zoo lang wegblijven.	*Lagi sakali bawa lĕkas, djangan lambat bagitoe.*
Een anderen keer moet ge het mes rechts, de vork links en den lepel aan den achterkant van het bord leggen.	*Lagi sakali taroh pisau sabĕlah kanan, garpo sabĕlah kiri dan sendoḳ dibaliḳ piring.*
Een anderen keer zal ik goed oppassen.	*Lajin kali sĕhaja bolih ingat bajik-bajik.*
Een ander heeft het mij bericht; mogelijk is het waar, mogelijk niet.	*Orang lajin bĕrchabar kapada sĕhaja; ĕntah ija, ĕntah tidaḳ.*
Een andermaal zal ik beter oppassen.	*Lajin kali sĕhaja akan ingat bajik-bajik.*
Een blinde kan niet zien.	*Saorang boeta tadapat mĕlihat.*
Een bordekast, dwergkastjes, kapstokken en handdoekrekjes.	*Lamari piring, lamari kodoḳ, sampeijan pakeijan dan sampeijan sapoetangan.*
Een brief met een enveloppe van geel katoen.	*Soerat bĕrsampoel kajin koening.*
Een buitengewoon hooge berg.	*Goenoeng jang tĕrlaloe tinggi.*
Een dam in de rivier leggen.	*Mĕmboewat tarbis disoengei.*
Een dolk met de scheede.	*Kĕris sĕrta dĕngan saroengnja.*
Een doornappelplant kan geen bananen voortbrengen.	*Pokoḳ kĕtjoeboeng tabolih bĕrboewahkan pisang.*
Een doren dient hun voor naald.	*Doeri diboewatnja djaroem.*
Een dorp is kleiner dan eene stad.	*Doesoen lĕbih kĕtjil daripada nagĕri.*
Een driekojan's prahoe is groot genoeg.	*Pĕrahoe tiga kojan itoe tjoekoep bĕsar.*

Een drievoudig snoer wordt niet licht verbroken.	*Tali jang tiga lĕmbar tasoewang-soewang poetoes.*
Een dubbeltje boven de gulden.	*Saroepijah lĕbih saoewang.*
Een el zijde.	*Kajin soetĕra saelo.*
Een flesch wijn.	*Ajar anggoer sabotol.*
Een fraaie kast.	*Almari jang bagoes.*
Een ganschen dag en nacht waren wij op zee.	*Sahari samalam adalah kita dilawoet.*
Een gordijn met franje.	*Kĕlamboe dĕngan djala-djala.*
Een groote boodschap doen.	*Kasoengei bĕsar*, of: *boewang ajar.*
Een kleine boodschap doen.	*Kasoengei kĕtjil*, of: *kĕntjing.*
Een groote man.	*Orang jang tinggi.*
Een groot man.	*Orang jang moelia.*
Een groote (aanzienlijke).	*Orang bĕsar.*
Een heel heet vuur.	*Api jang sangat panas.*
Een hooge mast.	*Tijang jang tinggi.*
Een hooge toren van hout.	*Mĕnarah tinggi daripada kajoe.*
Een hulpvaardige buurman is beter dan een verre verwant.	*Bajik orang sakampoeng jang soeka mĕnoeloeng daripada saoedara jang djawoeh.*
Een ieder drage zijn eigen pak.	*Hĕndaklah masing-masing orang mĕnanggoeng kasoesahannja sĕndiri.*
Een iegelijk die deze wet overtreedt.	*Tijap-tijap orang jang mĕlanggar pĕrintah ini.*
Een ingang zoo groot als een muizengat.	*Pintoe sabĕsar lobang tikoes.*
Een kind kan zoo ver niet gaan.	*Boedak tadapat bĕrdjalan bagitoe djawoeh.*
Een knaap sprong van de brug in de rivier om te zwemmen.	*Saorang boedak tĕrdjoen dari atas djambatan kadalam soengei hĕndak bĕrĕnang.*
Eene koe eet dat niet op, laat staan eene geit.	*Djangankan kambing, lĕmboe pon tadapat makan habis itoe.*
Een kokosboom is hooger dan een huis.	*Pokok nijoer itoe tinggi daripada roemah.*
Een kostbaar geschenk aan den vorst.	*Pĕrsĕmbahan indah-indah kapada baginda.*
Een kostbaar geschenk van den vorst.	*Anoegraha baginda jang indah-indah.*
Een lieve vrouw.	*Pĕrampoewan jang manis.*
Een mand suiker.	*Goela sakĕrandjang.*
Een man met een witten tabbaard.	*Orang dĕngan djoebah poetih.*

Een muurtje van drie voet kan ik op het oog wel recht zetten.	*Tembok̤ tiga kaki tingginja dapat sĕhaja mĕndirikan bĕtoel dĕngan oekoeran mata sĕhadja.*
Een nieuw huis.	*Roemah jang bĕharoe.*
Één nieuw huis.	*Saboewah roemah jang bĕharoe.*
Één of twee uur.	*Sadjam doewa djam.*
Een olifant is een zeer sterk dier.	*Gadjah itoe binatang jang amat k̤oewat.*
Een oude boom.	*Pohon jang toewa.*
Een oud graf.	*Koeboer jang toewa.*
Een paar dagen bleef hij te Daïk.	*Sahari doewa hari tinggallah ija dinagĕri Daik.*
Een paar schoenen van Europeesch leder houden het uit tegen twee paar van Javaansch leder.	*Kalau sĕpatoe koelit Eropa sapasang lawan doewa pasang sĕpatoe koelit Djaẉa.*
Een rechter moet gelijk geven wie gelijk heeft, en schuldig verklaren, wie schuld heeft.	*Hĕndak̤lah hakim mĕmbĕnarkan barang-sijapa jang bĕnar, dan mĕnjalahkan barang-sijapa jang salak.*
Een schuitje als een kastanjedop.	*Sampan sabĕsar koelit sarangan.*
Een stoel met leder bekleed.	*Koersi jang disaloet dĕngan koelit.*
Een storm krijgen, waarvan men zich geen voorstelling kan maken.	*Kĕna angin bĕsar, tiada dapat dikĕnang.*
Een stout kind.	*Boedak̤ jang nakal.*
Een stukje zoo groot als een zandkorrel.	*Sapotong sabĕsar sabidji pasir.*
Een, twee of drie man slechts, dat heeft niets te beduiden.	*Djikalau saorang, doewa ataw tiga orang, bĕrkĕpalangan sĕhadja.*
Een uur lang heb ik gewacht.	*Ṣadjam lamanja soedah akoe bĕrnanti-nanti.*
Een verdronk er; de anderen kwamen aan land.	*Saorang mati tĕnggĕlam; jang lajin itoe sampei kadarat.*
Een visch kan niet loopen.	*Ikan tadapat bĕrdjalan.*
Een vlakte tusschen twee bewoonde landen noemt men *padang bĕlantara*.	*Soeatoe padang di-antara doewa nagĕri tĕmpat kadiaman orang itoe dinamaï* p a d a n g b ĕ l a n t a r a.
Een vloot van twintig oorlogschepen.	*Soeatoe angkatan kapal pĕrang doewa poeloeh boewah kapalnja.*
Een weinig ben ik het gewend, Mevrouw! maar de specerijen zijn er niet.	*Bijasa djoega sadikit, Njonja! tĕtapi rĕmpah-rĕmpahnja tada.*

Een weinig later kan men zelfs zulke kippen niet krijgen.	*Nanti sadikit lagi bagini roepa hajam pon tiada dapat.*
Een werk, met overhaasting gedaan, gelukt zelden.	*Pĕkĕrdjaän dĕngan goepoeh-goepoeh djarang djadi.*
Een wild zwijn met witte haren en lange slachttanden.	*Babi hoetan jang poetih boeloenja dan pandjang taringnja.*
Eene zeer diepe rivier.	*Soengei jang amat dalam.*
Eene zeer erge ziekte.	*Pĕnjakit jang sangat pajah.*
Een zeer ver land.	*Nagĕri jang sangat djawoeh.*
Een zuigeling kan zij niet dragen, hoe dan een jongen van vijf jaar?	*Anaḳ pĕnjoesoe taʼ dapat dikandoengnja, masakan boedaḳ oemoer lima tahoen?*
Een zwart lakensch pak en een paar handschoenen.	*Salangkap pakeijan laken hitam dan saroeng tangan sapasang.*
Eenigen daaronder zijn schoon en hartaangrijpend.	*Di-antaranja ada bĕbĕrapa jang indah-indah dan jang mĕrawankan hati.*
Eenigen hebben hunne gouden en zilveren versierselen verpand.	*Bĕbĕrapa orang soedah mĕnggadeikan pĕrhijasan ĕmas-peraḳnja.*
Eenigen hunner speelden bal, anderen lieten vliegers op.	*Bĕrapa marika-itoe bĕrmajin sepaḳ raga; lajin poela bĕrmajin lajangan.*
Eenigen hunner zijn nog kleine kinderen, anderen kinderen van tien of twaalf jaren oud.	*Bĕbĕrapa marika-itoe lagi kanaḳ-kanaḳ, jang lajin itoe boedaḳ oemoer sapoeloeh doewa bĕlas tahoen.*
Eenige Javanen hebben zelf riettuinen, maar leveren het riet niet aan de fabriek.	*Bĕbĕrapa orang Djawa ada kĕbon tĕboe sĕndiri, tĕtapi tĕboenja tiada dibawanja masoeḳ kadalam pabĕrik.*
Eenige kisten en meubels.	*Bĕbĕrapa pĕti dan pĕrkakas roemah.*
Eenigen leeren den Koran lezen in de bidkapel.	*Bĕbĕrapa orang bĕladjar mĕngadji Koraän dalam soerau (langgar).*
Eenigen liepen vooruit, anderen kwamen achteraan.	*Ada jang bĕrdjalan dĕhoeloe, ada jang ikoet dari bĕlakang.*
Eenigen zijn goed, anderen slecht.	*Ada jang bajik, ada jang tidaḳ.*
Eens gebeurde het dat hij op zekeren dag uitging.	*Sakali pĕristewa pada soeatoe hari ija kaloewar.*
Eens in de week moet ge het vuile goed komen halen.	*Toedjoeh hari sakali hĕndaḳlah ĕngkau datang ambil kajin-kajin kotor.*

Eens in de week moogt ge naar huis gaan.	*Bolih poelang satoe djoemaat sakali.*
Eens op zekeren dag.	*Pada soeatoe hari anoe.*
Eens stond hier een huis.	*Dĕhoeloe ada roemah disini.*
Eergisteren heeft het niet geregend.	*Kalamarin dĕhoeloe ta'da hoedjan.*
Eergisteren was er een amokpartij, waarbij twee lieden, een man en eene vrouw, werden doodgestoken.	*Kalamarin dĕhoeloe adalah orang mĕngamoḳ, doewa orang mati di tikamnja, sa'orang laki-laki dan sa'orang pĕrampoewan.*
Eerst de tweede kompagnie.	*Kompani jang kadoewa dĕhoeloe.*
Eerst moet ge den een en dan den ander ondervragen.	*Tanjakan dĕhoeloe sa'orang, kĕmoedian sa'orang lajin (sa'orangnja).*
Eerst werken en dan rusten.	*Bĕkĕrdja dĕhoeloe, laloe bĕrhĕntikan lĕlah.*
Eerst wordt het leder als het gekocht is gekookt, als het gaar is wordt het geklopt opdat het vast worde.	*Moela-moela dibĕli koelit itoe di rĕboes, satĕlah masaḳlah maka dititik soepaja rapat.*
Eerst wordt met de elst een gat gestoken en vervolgens genaaid met een varkensborstel, die voor naald dient.	*Moela-moela digereḳ, kĕmoedian bĕharoe didjahitkan dĕngan boeloe tĕngkoḳ babi, itoelah diperboewatkan djaroem.*
Eert uwen vader en uwe moeder.	*Bĕrilah hormat akan iboe bapamoe.*
Eet toch van deze rijst en toespijs.	*Makanlah kiranja daripada nasi dan lawoeḳ ini.*
Eet u vandaag thuis, of gaat Mijnheer uit eten?	*Ini hari toewan makan diroemahkah, ataw makan diloewar?*
Einde goed al goed.	*Kasoedahan bajik, samoewa pon bajik.*
Eindelijk heeft hij van die zaak proces-verbaal laten opmaken.	*Kasoedahan di soeroehnja boewat soerat dari hal-ahoeal pĕrkara itoe.*
Eindelijk vond ik onder de rustbank een pakje oude lappen.	*Kasoedahan dibawah pĕntas sĕhaja dapat satoe boengkoesan kajin-kajin toewa.*
Elkander aanzien.	*Bĕrpandang-pandangan,* of: *Pandang-mĕmandang.*
Elkander haten en verfoeien.	*Bĕrbĕntji-bĕntjian dan bĕrtjĕlatjĕlaän.*

Elkander helpen.	*Toeloeng-mĕnoeloeng.*
Elkander voortdurend gezanten zenden.	*Salaloe oetoes-mĕngoetoes.*
Elk huis heeft zijn kruis.	*Tijap-tijap roemah ada kasoesahannja.*
Elk land heeft zijne eigene gewoonten; het kan niet allemaal eender zijn, Mijnheer!	*Lajin nagĕrinja, lajin ădatnja; tiada bolih sama samoewa, Toewan!*
Elk mensch en ieder dier vindt zijn voedsel.	*Masing-masing orang dan tijap-tijap binatang mĕndapat makanannja.*
Elk oogenblik gromde (pruttelde) hij tegen ons beiden.	*Sabĕntar-sabĕntar ija bĕrsoengoet kĕpada sĕhaja jang bĕrdoewa.*
Elk oogenblik knapte zij zich op.	*Bĕrpĕnanaḳ-pĕnanaḳ ija mĕmbajiki dirinja.*
Er blijft slechts weinig over.	*Tinggal lagi sadikit sĕhadja.*
Er hangt iets aan uwen hoed te slingeren.	*Ada barang apa-apa tĕrkontalkantil pada topimoe.*
Er is breekbare waar in.	*Ada barang gĕtas didalamnja.*
Er is een bedelaar. Er zijn bedelaars.	*Ada sa'orang minta-minta. Ada orang minta-minta.*
Er is een buurman van mij gestorven.	*Akoe kamatian orang satangga.*
Er is een groot onderscheid tusschen een Hollander en een Chinees.	*Djawoeh bedanja antara orang Bĕlanda dĕngan orang Tjina.*
Er is een heer geweest, die dit briefje heeft gegeven.	*Ada datang satoe toewan, jang soedah bĕri soerat ini.*
Er is geen hoop meer op zijn behoud.	*Tidaḳ bolih diharap lagi dia hidoep.*
Er is geen hoop op zijne beterschap.	*Tidaḳ bolih di harap lagi dia sĕmboeh.*
Er is geen olie.	*Ta'da minjaḳ.*
Er is geen plaats genoeg.	*Koerang tĕmpat.*
Er is geen tafelazijn meer in huis, Mevrouw.	*Tjoeka makan di roemah ta'da lagi, Njonja.*
Er is niet aan verbeurd.	*Itoe tiada mĕngapa.*
Er is niet veel bijgedragen (verzameld).	*Tiada bĕrapa banjaḳ dikoempoelkan.*
Er is nog niet voor betaald.	*Harganja bĕlom lagi tĕrbajar.*
Er is ook zwart aan.	*Ada hitamnja pon.*
Er is oude rijst onder deze nieuwe.	*Bĕras bĕharoe ini bĕrtjampoer bĕras lama.*

Er is veel vraag naar notenmuscaat.	*Boewah pala banjak lakoe sakarang.*
Er is wat te doen en groot voordeel te behalen.	*Ada satoe pĕkĕrdjaän, bolih mĕndapat oentoeng bĕsar.*
Er is weinig water, de vaartuigen van boven kunnen de rivier niet afzakken.	*Aiar disoengei pon kĕring, pĕrahoe hoeloe tabolih hilir.*
Er komen gasten eten.	*Ada orang djamoe datang makan.*
Er komt eene bui op.	*Ada poepoet bajoe datang.*
Er mist een lepel.	*Sendok koerang satoe.*
Er moet betaald worden.	*Takan djangan dibajar.*
Er moet nog een broek zijn.	*Mana lagi sahĕlei sĕloewar ini?*
Er moet veel regen gevallen zijn in 't gebergte, want de rivieren loopen over.	*Tĕntoe banjak hoedjan soedah toeroen digoenoeng, karĕna sĕgala soengei sabaklah.*
Er ontbreekt één stuk aan (van geld).	*Ada koerang satoe kĕping.*
Er ontbreken vier stuks.	*Koerang ĕmpat potong.*
Er staat een huis in brand; het vuur flikkert aan alle kanten.	*Ada roemah tĕrbakar; apinja mĕnjala pada sĕgala fihak.*
Er staat een stijve koelte.	*Ada angin kĕntjang.*
Er stond een zeer hooge zee, men kon geen stuur houden.	*Aloen soedah najik bĕnar; tabolih mĕmbawa haloewan.*
Er vielen veel steenen; 't was alsof het huis zou instorten.	*Ada djatoeh banjak batoe; saakan-akan roemah hĕndak roeboeh.*
Er waren er die dansten, er waren er die zongen.	*Ada jang mĕnari, ada jang mĕnjanji.*
Er was geen hoop meer op behoud.	*Tiada harap lagi akan salamat.*
Er was nog een aasje leven in hem.	*Ada njawa-njawa ikan lagi dalamnja.*
Er was maar driehonderd man; meer behield men niet.	*Tinggal orang tiga ratoes sĕhadja, tiada lĕbih.*
Er wordt een staartster gezien aan den hemel.	*Kalihatan bintang bĕreikoer dilangit.*
Er wordt geld uitgedeeld.	*Dibĕhagi-bĕhagi oewang*, of: *Orang mĕmbĕhagi-bĕhagi oewang.*
Er wordt gesproken.	*Ada orang bĕrkata-kata.*
Er wordt houtskool gelegd in de stookplaats, daarop vuur gedaan en als het vlamt wordt de kip of eend er pas opgedaan.	*Ditaroh arang dalam dapoer, diboeboeh api, sĕrta ija mĕnjala bĕharoelah dilĕtakkannja hajam ataw itik di-atasnja.*

Er wordt verhaald, dat er in oude tijden een koning was.	*Ditjaritĕrakan pada zaman dĕhoeloe kala adalah sæorang radja.*
Er zal dadelijk appel zijn.	*Sabĕntar lagi ada apèl.*
Er zit veel oud hout in die boomen.	*Ada banjaḳ kajoe mati pada pohon itoe.*
Er zijn drie soorten van knoopen (die men legt), namelijk: de losse, de vaste en de schuifknoop.	*Ada tiga matjam simpoel, ija-itoe simpoel poelih, dan simpoel mati dan simpoel hidoep.*
Er zijn er ook zoo groot als eendeneieren.	*Jang sabĕsar tĕlor itiḳ pon ada djoega.*
Er zijn geen mangga's, mijnheer, maar wel ramboetan.	*Tæda mĕmpĕlam, toewan, tĕtapi ramboetan ada.*
Er zijn geen paarden meer, mijnheer!	*Tæda lagi koeda, toewan!*
Er zijn slechts mangga's, bananen, china'sappelen, papaja's en ananassen, Mevrouw!	*Ada boewah mĕmpĕlam dan pisang dan limau manis dan boewah pĕpaja dan nanas sĕhadja, Njonja.*
Er zijn slechts zeven en er moeten er tien zijn.	*Ada toedjoeh sĕhadja; patoet ada sapoeloeh.*
Er zijn soorten van pisangs.	*Ada matjam-matjam pisang.*
Er zijn twee redenen voor.	*Ada doewa sĕbabnja.*
Er zijn van onze lieden hier, waarop zij het toeleggen, maar het gelukt hun niet.	*Ada orang kita disini, diboewatnja, tĕtapi tiada dapat.*
Er zijn witte mieren.	*Ada anei-anei (Jav. rajap).*
Europeesch leder is oneindig veel beter, Mijnheer.	*Tĕrlaloe djawoeh bajiknja koelit Eropa, Toewan.*

F.

Foei, dat ge u niet schaamt.	*Tjih, ĕngkau tæmaloe!*
Foei, waarom zijt gij zoo bevreesd?	*Tjih, mĕngapa ĕngkau takoet bagini.*

G.

Gaan de gedachten van den opiumschuiver zóó ver? Dat ziet er zeer slecht uit.	*Sampei bagitoe pikiran orang makan tjandoe itoe! Djahat bĕnar roepanja.*

Gaargestoomde rijst smaakt beter dan in water gekookte rijst.	*Nasi koekoesan enaḳ rasanja daripada nasi tanaḳ.*
Gaat de nachtwacht op gezette uren rond?	*Orang pĕngawalan pada malam itoe koeliling pada waḳtoe-waḳtoe jang tĕntoe?*
Gaat er op den grooten weg ook een wacht rond?	*Adakah orang pĕngawalan bĕrkoeliling didjalan bĕsar pon?*
Gaat ge vandaag naar de verkooping.	*Ĕngkau pĕrgikah kalelang ini hari?*
Gaat gij uit, of blijft gij thuis?	*Ĕngkau pĕrgi ataw tinggal diroemah?*
Gaat u te paard of met een rijtuig of te voet?	*Toewan najik koedakah ataw kareta ataw bĕrdjalan kaki?*
Ga daar niet in.	*Djangan masoeḳ disitoe.*
Ga een schoenmaker roepen.	*Pĕrgi panggilkan saorang toekang sĕpatoe.*
Ga eens vóór den spiegel staan.	*Pĕrgilah mĕnghadap tjĕrĕmin sabĕntar.*
Ga even heen.	*Tjoba pĕrgi sabĕntar.*
Ga gij alleen met mij naar boord, dan kunt ge uw geld ontvangen.	*Marilah ĕngkau saorang mĕngikoet akoe kakapal, bolih tarima oewang.*
Ga gij, maar ik blijf liever thuis.	*Ĕngkau pĕrgi sĕhadja; akoe lĕbih soeka tinggal diroemah.*
Ga gij vooruit. Ik zal dadelijk komen.	*Djalanlah ĕngkau dĕhoeloe; sabĕntar akoe datang.*
Ga het ruilen.	*Pĕrgi toekarkan.*
Ga het zoeken totdat gij het vindt.	*Pĕrgi ĕngkau tjĕhari sampei dapat.*
Ga hier niet vandaan.	*Djangan pĕrgi dari sini.*
Ga hier zitten.	*Doedoeḳlah disini.*
Ga hier zitten, als 't u belieft.	*Silakanlah toewan doedoeḳ disini.*
Ga maar plat op de vloering zitten en goed in het midden.	*Doedoeḳlah dilantei sĕhadja, ditĕngah bĕtoel.*
Ga met mij mede.	*Toeroetlah akoe.*
Ga met mij meê, dan zal ik u die heining toonen.	*Marilah bĕrsama-sama, soepaja koetoendjoeḳkan pagar itoe kapadamoe.*
Ga mij in de buurten der inlanders wat kippen zoeken.	*Pĕrgilah tjĕharikan dakoe bĕbĕrapa hajam dikampoeng-kampoeng orang.*
Ga mijn huis uit!	*Bĕrhĕmboeslah ĕngkau dari roemahkoe!*
Ga mij uit den weg.	*Djangan tĕradang-adang disini.*

Ga niet in den maneschijn zonder hoed.	*Djangan bĕrdjalan ditĕrang boelan kalau tiada pakei topi.*
Ga niet in de zon.	*Djangan pĕrgi kapanas.*
Ga niet zelf naar de markt, Mijnheer; laat mij voor u de visch koopen, die u begeert.	*Djanganlah toewan sĕndiri pĕrgi kapasar; bijarlah sĕhaja bĕlikan ikan jang toewan mawoe.*
Ga sjouwerlieden halen.	*Pĕrgi tjĕhari koeli.*
Ga spoedig tot mijn neef.	*Lĕkas pĕrgi mĕndapatkan kaponakankoe.*
Ga u een oogenblik zitten.	*Silakanlah toewan doedoek sabĕntar.*
Gave God, dat ik weder herstelde van mijne ziekte.	*Dibĕri Allah kiranja akoe sĕmboeh poela daripada pĕnjakitkoe.*
Ga vragen of ik mijnheer kan spreken.	*Tjoba tanja kalau akoe bolih bĕrdjoempa dĕngan toewan.*
Ga wat wijn en bier uit de kist halen.	*Pĕrgi ambil botol anggoer dan bir dari dalam pĕtinja.*
Ga weg, schurk!	*Njahlah, hei bangsat!*
Ga ze gauw maken.	*Pĕrgi lĕkas boewat.*
Ga ze gauw zoeken.	*Lĕkaslah ĕngkau pĕrgi tjĕhari.*
Ga ze halen.	*Pĕrgi ambilkan dia.*
Ga zitten, als 't u belieft.	*Silakanlah doedoek.*
Ga zitten, Mijnheer, en neem een betelpruim.	*Doedoeklah Toewan, makan sirih.*
Ga zoo voort als ge nu gedaan hebt.	*Boewatlah djoega sapĕrti ĕngkau ada boewat sakarang ini.*
Geef aan mijnheer een schoon glas.	*Bĕrikanlah toewan itoe gĕlas bĕrĕsih.*
Geef dezen gevangene over aan den policiedienaar.	*Orang jang ditangkap itoe sĕrahkanlah kapada mata-mata.*
Geef dien man pardon.	*Hidoepilah orang itoe.*
Geef een aalmoes aan dien armen man.	*Bĕrilah oewang dĕrma kapada orang miskin itoe.*
Geef een ander bord en breng de pudding.	*Toekar piring dan bawa poeding.*
Geef eendvogel en augurkjes.	*Bawa itik dan atjar mĕntimoen.*
Geef Haantjes-bier.	*Bawa bir Hajam.*
Geef hem boven zijn loon nog een kwartje.	*Bĕrikan dia sĕtali lĕbih daripada opahnja.*
Geef hem een van beiden, geld of rijst.	*Bĕrikanlah dia salah soeatoe, oewang ataw bĕras.*
Geef hem geen rijst meer, hij is verzadigd.	*Djangan bĕri nasi lagi sama dia; ija soedah kĕnnjang.*

Geef hem lappen om zijne wond te verbinden.	*Bĕrikanlah dia kajin-kajinan akan mĕmbaroetkan loekanja.*
Geef hem te drinken.	*Bĕri minoem akandia.*
Geef hem water te drinken.	*Bĕrikan dia minoem ajar.*
Geef hem drinkwater.	*Bĕrikan dia ajar minoem.*
Geef hem zijn zin, of jaag hem weg.	*Toeroetlah kahĕndaknja, ataw halaukan dia.*
Geef het aan den sergeant-majoor op.	*Bĕrilah tahoe sama sĕrsan major.*
Geef het hem over, benevens het geld.	*Sĕrahkanlah itoe kapadanja dan oewangnja sakali.*
Geef mij dan den sleutel, Mijnheer.	*Kalau bagitoe, bĕrilah anak koentji sama sĕhaja, toewan.*
Geef mij de aardappelen, en ook het brood.	*Bawa kĕntang, dan lagi roti.*
Geef mij eene pen met inkt er aan.	*Bĕrikanlah akoe kalam jang tĕrpaloet dĕngan dawat.*
Geef mij een oud paar schoenen, Mijnheer, dan kan ik daarnaar de maat nemen.	*Toewan bĕri sapasang sĕpatoe lama, bolih sĕhaja ambil oekoerannja.*
Geef mij een paar bananen met brood en kaas.	*Ambilkan akoe pisang barang doewa bidji dan roti dan kedjoe.*
Geef mij een schoen van u mede tot model.	*Toewan bĕri sĕhaja bawa sĕpatoe toewan satoe diboewat toeladan.*
Geef mij een stuk, ik wil het proeven.	*Bĕrikanlah akoe sapatong, akoe mawoe mĕntjoba dia.*
Geef mij geen bedorven eieren of die reeds bebroed zijn.	*Djangan bĕri akoe tĕlor boesoek ataw jang tĕmbĕlang.*
Geef mij uwe hand, ik wil u de pols voelen.	*Kasih tangan, akoe mawoe pĕriksa oerat nadimoe.*
Geef mij zes vel papier.	*Bĕrikanlah akoe kartas ĕnam hĕlei.*
Geef ons, als 't u belieft, kleingeld.	*Kalau toewan soeka bĕrikanlah sĕhaja oewang pĕtjah.*
Geef soepborden.	*Bawa piring dalam.*
Geef spoedig wat waschwater.	*Lĕkas bawa ajar pĕmbasoeh tangan.*
Geef u over.	*Sĕrahkanlah dirimoe.*
Geef u over aan God.	*Sĕrahkanlah dirimoe kĕpada Allah.*
Geef uw lot over aan God.	*Sĕrahkanlah halmoe kapada Allah.*
Geef warm water.	*Bawa ajar panas.*

Geen tiende (10 pCt.) kwam er van zijn schuld terecht.	*Dalam sapoeloeh bĕhagian hoetangnja tiadalah timboel sabĕhagian djoega.*
Geesten kunnen niet gezien worden.	*Jang rohani tiada bolih kalihatan.*
Gebruik den nieuwen, engelschen zadel.	*Kĕnakanlah sella inggris, jang bĕharoe itoe.*
Gebruik er goede, harde metselsteenen voor.	*Pakeikanlah batoe bakar jang bajik dan kĕras.*
Gebruik geen omhaal van woorden.	*Djangan bĕroelang-oelang katamoe.*
Gebruikt gij geen waterpas?	*Tiadakah ĕngkau pakei oenting-oenting?*
Gebruik het dan niet meer.	*Djangan pakei lagi.*
Gedagvaard worden om voor de rechtbank te verschijnen.	*Disita akan mĕnghadap madjĕlis hoekoem.*
Gedeeltelijk komt het van Java, gedeeltelijk van Europa.	*Dari tanah Djawa pon ada datang, dari nagĕri Eropa pon ada datang.*
Gehuwde vrouwen is het verboden hare wangen rood te kleuren.	*Haram atas sĕgala pĕrampoewan jang bĕrsoeami mĕmerahkan pipinja.*
Gekookte rijst, gebakken visch en groente zijn goede spijzen.	*Nasi dĕngan ikan goreng dan sajoer-sajoer itoe makanan jang bajik.*
Geld voor het onderhoud van mijn zoon.	*Bĕlandja akan mĕmĕliharakan anakkoe laki-laki.*
Geloof het niet; het bericht dier lieden is leugen; ik denk dat men onzen moed slechts op de proef wil stellen.	*Djangan pĕrtjaja; orang poenja chabar itoe bohong; sĕhaja pikir orang hĕndak mĕntjoba hati kita sĕhadja.*
Gelooft gij mij niet.	*Tiadakah ĕngkau pĕrtjaja akoe?*
Geroosterd varkensvleesch, Mijnheer.	*Babi panggang, Toewan.*
Gewoonlijk blijft hij des Zondags thuis.	*Adatnja kalau hari Ahad ija tinggal diroemah.*
Gewoonlijk drinken de Maleiers geen melk; waarom is dat?	*Adat orang Malajoe tiada minoem ajar soesoe; mĕngapa bagitoe?*
Gewoonlijk ééns in het jaar gaat hij naar Buitenzorg.	*Satahoen sakali bijasa ija pĕrgi ka Bogor.*
Gewoonlijk maak ik de bestelschoenen voor drie gulden een paar.	*Jang soedah-soedah sĕhaja boewat sĕpatoe pakeijan sapasang tiga roepijah opahnja.*

Gezouten eieren zijn duurder dan kippeneieren.	*Tĕlor asin itoe mahal daripada tĕlor hajam.*
Gezwegen van betalen, hij wilde zelfs niet antwoorden.	*Djangankan bajar, mĕnjahoet pon tiada ija mawoe.*
Gezwegen van rente-betalen, de hoofdsom behoefde niet terug-gegeven te worden.	*Djangankan bajar boenga; pokoḳnja pon tawoesah dipoelangkan.*
Giet wat water in deze kuip.	*Toewangkan ajar kadalam tong ini.*
Gindsche rivier is uitgedroogd.	*Soengei disana itoe kakĕringan.*
Gisteren en eergisteren was ik tehuis.	*Kalamarin dan kalamarin dĕhoeloe akoe diroemah.*
Gisteren ging hij naar een dorp in de nabijheid.	*Kalamarin ija pĕrgi kasaboewah doesoen jang dĕkat disini.*
Gisteren is er gestolen in de looiersbuurt.	*Kalamarin ada orang mĕntjoeri dikampong pĕkoelitan.*
Gisteren vroeg hij tien gulden, heden is hij afgekomen tot acht.	*Ḳalamarin dia mawoe sapoeloeh roepijah, ini hari soedah djatoh harganja doelapan roepijah.*
Gisteren was hij in de moskee.	*Kalamarin ija didalam masdjid.*
God beware ons voor de zonde.	*Didjawoehkan Allah kiranja kami daripada dosa.*
God doet de regen uit de wolken voortkomen en toont zijne macht in den donder.	*Allah mĕngaloewarkan hoedjan dari dalam awan-awan dan mĕnjatakan koewasanja dalam goeroeh.*
God geeft ons dagelijks brood.	*Allah mĕngaroeniakan rĕzĕki kami.*
God geve, dat mijn kind tot mij terugkeere.	*Dibĕri Allah kiranja anaḳkoe kombali kapadakoe.*
God maakt alles levend en doet de planten groeien.	*Allah mĕnghidoepkan samoewanja dan mĕnoemboehkan sĕgala pokoḳ.*
God onderhoudt het heelal door zijne almacht.	*Allah mĕmĕliharakan samĕsta ālam sakalian olih ḳodratnja.*
God schiep zon, maan en sterren om de aarde te verlichten.	*Allah mĕndjadikan matahari boelan dan sĕgala bintang akan mĕnĕrangi boemi.*
God stelde de bergen vast, zij kunnen niet bewogen worden.	*Allah mĕnĕtapkan sĕgala goenoeng, tijada ija-itoe tĕrgĕraḳkan.*
Gods zegen zij over u.	*Bĕrkat Allah atasmoe kiranja.*
God vergelde hem naar zijne werken.	*Dibalas Allah kiranja saḳĕdar sĕgala pĕrboewatannja.*

Goed; als er geen verhindering is, dan kom ik overmorgen.	*Bajiklah; loesa, djika tiada apa aral, adalah sĕhaja datang.*
Goed; breng nu dezen brief naar de post.	*Bajik; sakarang bawalah soerat ini kakantor pos.*
Goed eten versterkt het lichaam.	*Makanan jang bajik mĕngkoewatkan badan.*
Goeden dag, vriend! ik ga naar huis.	*Tinggallah, ĕntjik! sĕhaja poelang.*
Goeden dag, Mijnheer!	*Tabik toewan!*
Goede reis, Mijnheer! Dank je!	*Salamat djalan, Toewan! Tarima kasih!*
Goede wijn behoeft geen krans.	*Barang jang bajik taoesah dipoedji-poedji.*
Goed; geef het suikerriet voor vier duiten de stok, want het kind heeft er erg trek in.	*Bajiklah; tĕboe bĕrilah ĕmpat doewit sabatang, sĕbab boedak hĕndak sangat.*
Goed gemeende woorden vatten zij verkeerd op.	*Kata jang bĕnar mĕndjadi salah kĕpadanja.*
Goed, ik zal het opschrijven.	*Bajik; akoe nanti soeratkan.*
Goed, laat het koopen.	*Bajiklah; soeroeh pĕrgi bĕli.*
Goed, maar ik wil, dat gij 's nachts hier blijft.	*Bajiklah; tĕtapi akoe mawoe ĕngkau tinggal malam disini.*
Goed, Mijnheer! wat is mijn werk hier?	*Bajiklah toewan! apa kĕrdja sĕhaja disini?*
Goed; overmorgen zal ik present zijn.	*Bajiklah; loesa adalah sĕhaja.*
't Goed is maar los gepakt.	*Barang-barang dimasoekkan loenggar sĕhadja.*
Goed zoo, o jongeling!	*Sabaslah ĕngkau, hei orang moeda!*
Gooi dit water weg.	*Boewanglah ajar ini.*
Groeit hier ook tabak?	*Adakah tĕmbakau pon toemboeh disini?*
Grof, middelsoort en fijn garen.	*Bĕnang jang kasar, jang sĕdang dan jang haloes.*
Groote pakhuizen, die pas gewit zijn.	*Goedang bĕsar-bĕsar, jang bĕharoe disapoe kapoer.*
Gij allen moet u verbergen.	*Kamoe sakalian hĕndaklah bĕrsĕmboenji dirimoe.*
Gij babbelt te lang.	*Pandjang amat tjakapmoe.*
Gij behoeft het niet te doen.	*Taoesahlah ĕngkau boewat.*
Gij behoeft niet zelf te gaan.	*Taoesah ĕngkau pĕrgi sĕndiri.*
Gij behoort uwen plicht te volbrengen.	*Patoet ĕngkau mĕmboewat barang jang wadjib atasmoe.*

Gij deedt beter met het op te geven.	*Bajiklah mĕngakoe ĕngkau salah.*
Gij doet hem schande aan.	*Ĕngkau mĕmbĕri maloe akandia.*
Gij doet uzelf maar moeite aan.	*Ĕngkau mĕmboewat soesah akan dirimoe sĕhadja.*
Gij gooit met steenen.	*Ĕngkau mĕloetarkan batoe.*
Gij hardt het ijzer niet genoeg.	*Bĕsi itoe koerang ĕngkau sĕpoehi.*
Gij hadt dit vroeger moeten doen.	*Patoet ĕngkau boewat ini dĕhoeloe.*
Gij hebt dit zeer goed gedaan.	*Ĕngkau soedah boewat ini tĕrlaloe bajik.*
Gij hebt een dollar teveel betaald.	*Ĕngkau soedah mĕmbajar tĕrlĕbih satoe ringgit.*
Gij hebt er te veel voor gegeven.	*Ĕngkau soedah bĕli tĕrlaloe mahal.*
Gij hebt het bedorven.	*Ĕngkau soedah roesakkan itoe.*
Gij hebt het te breed gemaakt.	*Ĕngkau soedah boewat tĕrlaloe lebar.*
Gij hebt het zeker mis.	*Tĕntoelah ĕngkau salah.*
Gij hebt hier niets te zeggen.	*Tœbolih ĕngkau kasih pĕrintah disini.*
Gij hebt mijn mes weggemaakt.	*Ĕngkau soedah mĕnghilangkan pisaukoe.*
Gij hebt u zeer aan uwen vader bezondigd.	*Bĕsar doerhakamoe kapada bapamoe.*
Gij hebt vergeten dien brief te dateeren.	*Ĕngkau soedah loepa mĕmboeboeh tarich pada soerat ini.*
Gij hebt verkeerd gedaan.	*Ĕngkau soedah boewat salah.*
Gij komt van den President.	*Ĕngkau datang dari toewan Presidèn.*
Gij kunt bij mij in dienst komen.	*Bolih ĕngkau masoek pĕkĕrdjaänkoe.*
Gij kunt gaan, maar kom spoedig terug.	*Bolih ĕngkau pĕrgi, tĕtapi lĕkas balik.*
Gij kunt deze krijgen voor niet.	*Bolih dapat tjoema-tjoema ini.*
Gij (tot e. fatsoenl. Mal.) kunt het in het Maleisch verduidelijken, zooals de gewoonte bij vorsten is.	*Bolih ĕntjik mĕngartikan dĕngan bĕhasa Malajoe, sapĕrti ădat radja-radja.*
Gij kunt hem met zooveel geld niet vertrouwen.	*Tidak bolih pĕrtjaja sama dia dĕngan oewang sabagitoe banjak.*
Gij kunt mij niet krijgen?	*Tidak bolih ĕngkau kĕdjar akoe.*

Gij kunt toch wel dien koffer voor mij dragen, niet waar?	*Bolih djoega ĕngkau pikoelkan akoe pĕti ini, boekan?*
Gij laat uw paard te hard draven.	*Ĕngkau mĕlarikan koeda tĕrlaloe dĕras.*
Gij leest niet goed.	*Ĕngkau batja tabĕtoel.*
Gij leest te overluid.	*Ĕngkau batja tĕrlaloe ķoewat.*
Gijlieden zijt niet alleen dappere mannen, ook ik ben een man.	*Boekannja ĕngkau orang sĕhadja laki-laki, akoepon laki-laki djoega.*
Gij maakt de spleet te kort.	*Bĕlahnja ĕngkau boewat koerang pandjang.*
Gij maakt hem ouder dan hij is.	*Ĕngkau mĕntoewakan dia lĕbih dari adanja.*
Gij met uw beiden wilt mij, die maar alleen is, kwellen en verdrukken.	*Kadoewa kamoe mawoe mĕmboewat aniaja dan mĕnindih sĕhaja saorang.*
Gij moest dit eerst gedaan hebben.	*Patoet ĕngkau boewat ini dĕhoeloe.*
Gij moest het afgemaakt hebben.	*Patoetlah ĕngkau habiskan pĕkĕrdjaän itoe.*
Gij moest iets meer veraf ankeren.	*Patoet ĕngkau bĕrlaboeh lagi djawoeh sadikit.*
Gij moet achter dat werk heen zitten.	*Hĕndaķlah ĕngkau mĕmbangatkan pĕkĕrdjaän itoe.*
Gij moet bij Mijnheer komen.	*Ĕngkau dipanggil Toewan.*
Gij moet dat hout niet behakken met den dissel.	*Djangan ĕngkau mĕnarah kajoe itoe.*
Gij moet de bevelen van uwe meerderen gehoorzamen.	*Hĕndaķlah ĕngkau mĕnoeroet pĕrintah orang jang di-atas ĕngkau.*
Gij moet de kokosnoten eerst laten uitloopen, opdat ge zien kunt, welke goed zijn en welke niet.	*Bijarkanlah boewah nijoer itoe bĕrtoemboeh poetjoeķnja dĕhoeloe, soepaja bolih ĕngkau lihat mana jang bajik, mana jang tidaķ.*
Gij moet den grond anderhalf voet ophoogen.	*Dasarnja hĕndaķlah ĕngkau tinggikan satoe kaki satĕngah.*
Gij moet den minderen man niet verdrukken.	*Djangan ĕngkau aniajakan orang kĕtjil.*
Gij moet de voegen goed aanstrijken.	*Hĕndaķlah ĕngkau mĕnjija bajik-bajik.*
Gij moet de voering er bij leveren.	*Kajin lapisan itoe hĕndaķlah ĕngkau bĕrikan djoega.*
Gij moet deze kamer ragen en	*Hĕndaķlah ĕngkau sapoe sarang*

de meubelen met was boenen.	*laba-laba dalam biliḳ ini dan barang kajoe sapoekan dĕngan lilin.*
Gij moet dien mensch niet verlegen maken.	*Djangan bingoengkan orang itoe.*
Gij moet die zaak uitmaken.	*Hĕndaḳlah ĕngkau sĕlĕseikan pĕrkara itoe.*
Gij moet die zaak weêr in orde brengen.	*Hĕndaḳlah ĕngkau mĕmbĕtoelkan pĕrkara itoe poela.*
Gij moet dit kippenhok in elkander zetten.	*Kandang hajam ini hĕndaḳlah ĕngkau pasang.*
Gij moet dit ijzer op nieuw zwarten.	*Bĕsi ini hĕndaḳlah ĕngkau djaboengi lagi.*
Gij moet eens bij mij aankomen.	*Hĕndaḳlah ĕngkau singgah diroemahkoe sakali.*
Gij moet een touw spannen.	*Hĕndaḳlah ĕngkau bĕntangkan tali.*
Gij moet eerst geduld hebben.	*Hĕndaḳlah ĕngkau sabar dĕhoeloe.*
Gij moet goed luisteren naar het onderricht.	*Hĕndaḳlah ĕngkau dĕngar bajik-bajik akan pĕngadjaran itoe.*
Gij *moet* het doen.	*Ta'bolih tidaḳ ĕngkau boewat.*
Gij moet het erf met bamboe omheinen.	*Hĕndaḳlah ĕngkau mĕmagari kampoeng itoe dĕngan boeloeh.*
Gij moet het goed niet verknippen.	*Djangan boewang kajin dĕngan salah potong.*
Gij moet het nog wat uitvijlen.	*Hĕndaḳlah ĕngkau kikiri lagi itoe.*
Gij moet het schuitje niet zoo laten wiegelen.	*Djangan ĕngkau gojangkan djoengkoeng bagini.*
Gij moet het zijn, die het gedaan heeft.	*Pĕsti djoega ĕngkaulah jang boewat.*
Gij moet mij een dozijn stoelen maken met leeren kussens en koperen spijkers.	*Hĕndaḳlah ĕngkau pĕrboewatkan akoe koersi sadosin dĕngan bantal bĕrsaloetkan koelit dan pakoenja tĕmbaga.*
Gij moet mijn goed niet uitleenen.	*Djangan kasih pindjam akoe poenja barang.*
Gij moet mij niet voor den gek houden.	*Djangan ĕngkau majin gila sama akoe.*
Gij moet niemand dooden, die om lijfsbehoud smeekt	*Djangan kamoe boenoeh orang jang minta njawanja.*
Gij moet niet kwaadspreken.	*Djangan ĕngkau fitnahkan orang.*

Gij moet niet lang uitblijven; kom gauw terug.	*Djangan ĕngkau leka; lĕkas datang kombali.*
Gij moet niet partijdig zijn, maar beide partijen hooren.	*Djangan ĕngkau tilik sabĕlah; mĕlainkan dĕngarlah kadoewa fihak.*
Gij moet niet verstoord worden,	*Djangan ĕngkau djadi marah.*
Gij moet niet zoo onbezonnen te werk gaan.	*Djangan ĕngkau koerang pikir bagini.*
Gij moet niet zooveel rijst aan de paarden geven.	*Djangan ĕngkau bĕri padi akan koeda itoe sakian banjaknja.*
Gij moet ook uw goed inpakken, want ik neem u mede.	*Ĕngkau pon hĕndaklah bĕrkĕmas-kĕmas pakeijanmoe, karĕna ĕngkau hĕndak koebawa sĕrta.*
Gij moet over een half uur terugkomen.	*Habis satĕngah djam hĕndaklah ĕngkau balik.*
Gij moet u niet met alles bemoeien,	*Djangan ĕngkau masoekkan dirimoe dalam sĕgala pĕrkara.*
Gij moet u wat moeite geven om het goed te doen.	*Ĕngkau patoet ambil soesah sadikit boewat itoe bajik-bajik.*
Gij moet uw baadje niet telkens scheuren.	*Djangan ĕngkau mĕngojak-ngojak badjoemoe.*
Gij moet uwe woorden wat bekorten.	*Hĕndaklah ĕngkau mĕringkaskan pĕrkataännmoe.*
Gij moet volstrekt zoo niet doen.	*Djangan sakali-kali boewat bagitoe.*
Gij moet voor het heil uwer ziel zorgen.	*Hĕndaklah ĕngkau mĕnoentoet salamat djiwamoe.*
Gij moet weten, dat....	*Kĕtahoeïlah olihmoe, bahoea...*
Gij moet zelf den spiegel koopen.	*Hĕndaklah ĕngkau sĕndiri mĕmbĕli tjĕrĕmin itoe.*
Gij moet zuiver meten.	*Hĕndaklah ĕngkau oekoer bĕtoel-bĕtoel.*
Gij moogt dat volstrekt niet alleen doen.	*Sakali-kali djangan ĕngkau boewat itoe saorang orangmoe.*
Gij moogt geen onbetamelijke woorden spreken.	*Pĕrkataän jang boekan-boekan djangan kau-katakan.*
Gij moogt hier wat geld van nemen.	*Bolih ĕngkau mĕngambil sadikit daripada oewang ini.*
Gij moogt niet uitzoeken; neem de stukken zooals ze voorkomen.	*Tidak bolih pilih; ambil bilang kajoe sĕhadja.*
Gij moogt volstrekt niet uitgaan.	*Sakali-kali djangan ĕngkau pĕrgi.*

Gij roeit de boot { met schep-riemen.	*Ĕngkau mĕngajoehkan pĕrahoe.*
Gij roeit de boot { met lange riemen.	*Ĕngkau mĕndajoengkan pĕrahoe.*
Gij vergist u.	*Salah fikirmoe itoe.*
Gij verloochent uw afkomst niet.	*Tiada ĕngkau mĕmboewang baka.*
Gij weet het beter dan ik.	*Ĕngkau lĕbih tahoe itoe dari akoe.*
Gij weet niet hoe moeielijk dat is.	*Ĕngkau tatahoe bĕrapa banjak soesahnja.*
Gij zelf hebt dat gedaan.	*Ĕngkau sĕndiri soedah mĕmboewat itoe.*
Gij ziet de zaak te donker in.	*Ĕngkau timbang tĕrlaloe bĕrat pĕrkara itoe.*
Gij ziet zelf, dat het vaartuig half vol water is.	*Ĕngkau lihat sĕndiri satĕngah-satĕngah pĕrahoe pĕnoeh ajar.*
Gij zult niet begeeren.	*Djangan ĕngkau ingin.*
Gij zult niet liegen.	*Djangan ĕngkau bĕrdoesta*, of: *Djangan ĕngkau bohong.*
Gij zult niet stelen of bedriegen.	*Djangan ĕngkau mĕntjoeri ataw mĕnipoe.*
Gij zult streng gestraft worden.	*Ĕngkau akan kĕna hoekoem bĕsar kĕlak.*
Gij zijt al te brutaal.	*Tĕrlaloe bĕrani ĕngkau.*
Gij zijt bij alle menschen geëerd.	*Ĕngkau kahormatan kapada sĕgala orang.*
Gij zijt een dief.	*Ĕngkaulah sa'orang pĕntjoeri.*
Gij zijt een goed mensch.	*Ĕngkau orang bajik.*
Gij zijt een lafaard.	*Ĕngkau pĕnakoet.*
Gij zijt gek; men fopt u maar.	*Ĕngkau gila; orang boewat bohong sĕhadja.*
Gij zijt immers op de markt? koop dan het een of ander.	*Boekan ĕngkau dipasar? bĕlikanlah barang apa-apa.*
Gij zijt mij een rijksdaalder schuldig.	*Ĕngkau hoetang sama akoe saringgit.*
Gij zijt nog niet op de hoogte van de zaak.	*Ĕngkau bĕlom sampei mĕngĕrti pĕrkara itoe.*
Gij zijt slechts een druiloor bij het werk.	*Dalam pĕkĕrdjaän ĕngkau tĕledoer sĕhadja.*
Gij zijt sterker dan ik.	*Ĕngkau koewat daripadakoe.*
Gij zijt wel moedig, dat gij durft komen met een schuit zoo groot als een pisanghulsel.	*Bĕrani sangat ĕngkau ini datang dalam pĕrahoe sabĕsar kĕlopak djantoeng ini.*

H.

Haal den buikriem wat aan.	*Kĕntjangkan tali pĕroetnja.*
Haal eenige stutten.	*Ambilkan bĕbĕrapa kajoe sokong.*
Haal het zeil neêr en rol het op.	*Toeroenkan lajar, goeloengkan.*
Haal mij den sigarenstander.	*Ambilkan akoe tĕmpat sĕroetoe.*
Haal mij een weinig vuur.	*Ambilkan akoe api sadikit.*
Haal mij mijne schoenen.	*Ambilkan akoe sĕpatoekoe.*
Haar middel is dun.	*Pinggangnja ramping.*
Had ik het gevonden, ik zou het u geven.	*Tjoba koedapat itoe, nistjaja koebĕrikan dikau.*
Had ik het gevonden, ik zou wel weten wat ik er meê doen zou.	*Tjoba koedapat itoe, tahoe djoega akoe diboewat apa dĕngan dia.*
Halfwassen kippen hoeveel doen die tegenwoordig.	*Hajam pĕranggang bĕrapa sakarang?*
Hanen laten vechten past niet, want dat is een zondig werk, ook is het dierenmartelen.	*Mĕnjaboeng hajam tiada patoet, karĕna pĕrboewatan ini dosa, lagi boewat siksa binatang.*
Hapert er nu niets meer aan?	*Sakarang tidaḳ koerang lagi apa-apa?*
Hare moeder is de zuster mijns vaders.	*Ĕmaḳnja itoe saoedara bapakoe.*
Hare oogen waren gezwollen van het weenen.	*Matanja baloet bĕkas mĕnangis.*
Hare vreugde is duurzaam.	*Kasoekaännja kĕkal adanja.*
Heden gaat dit teloor, morgen weêr wat anders.	*Ini hari barang itoe soedah hilang, esoeḳ-esoeḳ lajin barang pon bagitoelah.*
Heden wordt zijne zaak behandeld.	*Ini hari diboeka bitjaranja.*
Heeft God niet twee- driemalen een wenk gegeven, dat wij zouden terugkeeren?	*Boekankah doewa tiga kali soedah Toehan Allah mĕmbĕri tanda mĕnjoeroeh balik?*
Heeft hij ook zijn huis overgebracht?	*Dipindahkannja roemahnja djoega?*
Heeft iemand naar mij gevraagd.	*Ada orang datang bĕrtanja akan dakoe?*
Heeft men ook wachthuizen in de dorpen?	*Adakah roemah pĕngawalan pon didoesoen-doesoen?*
Heeft mevrouw het goed nagezien.	*Njonja soedah pĕriksa kajin-kajin itoe?*

Heeft Mijnheer die prauw afgegehuurd of vaart u maar mede?	*Toewan soedah séwa pĕrahoe itoe ataw mĕnoempang sĕhadja?*
Heeft Mijnheer in deze koffers iets anders dan kleeren?	*Dalam pĕti ini toewan ada barang apa-apa lajin dari barang pakeijan?*
Heeft Mijnheer nog meer goederen bij zich.	*Toewan bawa barang-barang lagi?*
Heeft uw dorp ook een wachthuis aan den grooten weg?	*Pada doesoenmoe adakah roemah pĕngawalan didjalan bĕsar pon?*
't Heeft van nacht hard geregend.	*Samalam hoedjan lĕbat.*
Heer en knecht zijn tegenwoordig gelijk.	*Pada masa ini toewan dan hamba pon samalah.*
Heerschen er tegenwoordig vele ziekten onder de Javanen?	*Adakah banjak pĕnjakit sakarang di-antara orang Djawa?*
Heb ik rijksdaalders, des te beter, anders betaal ik met guldens.	*Kalau ada ringgit, bajik djoega, kalau tæda akoe bolih bajar roepijah.*
Heb ik schulden, zoodat ge bang zijt, dat ik wegloop?	*Sĕhaja bĕrhoetangkah, takoet lari?*
Heb ik u niet gezegd, dat ik om één uur zou komen, waarom zijt ge dan nog niet gereed?	*Boekankah sĕhaja soedah kata sĕhaja nanti datang poekoel satoe, mĕngapa ĕngkau bĕlom sadija?*
Heb niet zooveel praats.	*Djangan banjak tjĕrewet*, of: *Djangan banjak moeloet.*
Hebt gij al bedden in den tuin gemaakt.	*Ĕngkau soedah mĕmboewat pétak-pétak dikĕbon?*
Hebt gij al die zaken geteld?	*Adakah ĕngkau bilang samoewa barang itoe?*
Hebt gij dan niet gezien, dat het zou gaan regenen?	*Tælihatkah ĕngkau hari hĕndak hoedjan?*
Hebt gij dat boek niet gevonden?	*Tiadakah ĕngkau dapat kitab itoe?*
Hebt gij dat huis onderzocht?	*Ĕngkau soedah mĕmĕriksaï roemah itoe?*
Hebt gij de klok hooren slaan?	*Soedah ĕngkau dĕngar boenji lontjeng?*
Hebt gij de kool- en selderijplantjes al geplant?	*Soedah ĕngkau tanam bibit koebis dan sĕladĕri itoe?*
Hebt gij den resident niet aangetroffen?	*Tiadakah ĕngkau bĕrdjoempa dĕngan toewan residen?*
Hebt gij den tuin al begoten?	*Soedahkah ĕngkau mĕnjirami kĕbon?*

Hebt gij de pennen vermaakt? — *Soedahkkah ĕngkau rantjoeng sĕgala kalam itoe?*

Hebt gij die planten begoten? — *Soedah ĕngkau sirami pokok-pokok itoe?*

Hebt gij een schriftelijk bewijs van dien heer. — *Adakah pada ĕngkau soerat tanda tangan toewan itoe?*

Hebt gij er geen andere kippen onder gedaan? — *Tiadakah ĕngkau tjampoer dĕngan hajam lajin?*

Hebt gij er goed mest onder gemengd? — *Ĕngkau soedah taroh badja bĕtoel-bĕtoel?*

Hebt gij geen benauwde borst? — *Tiada sĕsak dadamoe?*

Hebtgij geen doekoe's gekregen? — *Boewah doekoe tiada dapat?*

Hebt gij genoeg gegeten? Ja. Neen. — *Ĕngkau soedah makan kĕnnjang? Kĕnnjang. Bĕlom.*

Hebt gij hem niet gezien? — *Tiadakah ĕngkau mĕlihat dia?*

Hebt gij het hout er al voor gevonden? — *Ĕngkau soedah dapat kajoenja?*

Hebt gij het van steenen en graswortels gezuiverd? — *Ĕngkau soedah kaloewarkan batoe-batoe dan akar roempoet?*

Hebt gij iets gewonnen? — *Ĕngkau soedah dapat oentoeng apa-apa?*

Hebt gij kinderen? — *Adakah anakmoe?*

Hebt gij matten aan boord, waaronder ik kan liggen slapen? — *Adakah kadjang dipĕrahoemoe, soepaja bolih akoe bĕrbaring tidoer dibawahnja?*

Hebt gij meubelen te koop? — *Ĕngkau djoewal pĕrkakas roemah?*

Hebt gij moed, ga dan; ik ben bevreesd en wil mijn leven niet voor niets opofferen. — *Ĕntjik bĕrani, pĕrgilah; sĕhaja takoet, tiada mawoe mĕmboewangkan djiwa sĕhaja tjoema-tjoema. (sasoeatoe?*

Hebt gij niets gezien? — *Tiadakah kamoe mĕlihat barang*

Hebt gij niets tot uwe verontschuldiging bij te brengen? — *Tiada ĕngkau dapat mĕmbawa barang oedzoer?*

Hebt gij ook een toilet of een toiletdoos. — *Ada padamoe medja tjĕrĕmin pon ataw pĕti tjĕrĕmin?*

Hebt gij ook wakers aan uw huis? — *Adakah orang djaga diroemahmoe pon?*

Hebt gij pijn in uwe zij? — *Pinggangmoe sakit?*

Hebt gij uwe pas op het policiebureau laten afteekenen? — *Ĕngkau soedah minta boeboeh tanda tangan pada soerat pasmoe dikantor polis?*

Heb uwen naaste lief. — *Kasihlah akan samamoe manoesia.*

Heidaar, jongen, breng dezen koffer met mijn bediende naar mijne hut.	*Hei djongos, ĕngkau dĕngan orangkoe bawa pĕti ini kabiliḳkoe.*
Heiningen maken om de suikerriettuinen.	*Mĕmagari kĕbon tĕboe.*
Help! er is een tijger!	*Toeloeng! ada harimau!*
Help mij toch uit dit groote gevaar!	*Lĕpaskanlah kiranja akoe daripada tjilaka bĕsar ini.*
Hemel en aarde zullen vergaan.	*Langit dan boemi pon akan binasa.*
Herhaalde malen heeft hij zijn geld teruggevraagd, doch te vergeefs.	*Bĕroelang-oelang dipintanja oewangnja kombali, tĕtapi tjoema-tjoema.*
Herkent gij deze voor de goudstukken, die gij hem hebt gegeven.	*Tahoekah ĕngkau bahoea ini djoega kĕping-kĕping ĕmas jang tĕlah kaubĕrikan dia?*
Het achttiende, negentiende en twintigste zijn kruisbooten.	*Jang kadĕlapan-bĕlas, kasambilan bĕlas dan kadoewa-poeloeh itoe pĕrahoe pajar* (*kroewis*).
Het begint te waaien.	*Angin moelaï bĕrtijoep.*
Het beste is dat we hem hier niet ontvangen.	*Jang tĕrbajik itoe kita tiada mĕnarima dia disini.*
Het bevel van den Sultan.	*Titah Jang-dipĕrtoewan bĕsar.*
Het bosch moet geslecht en de boomen moeten gerooid worden.	*Hoetan itoe hĕndaḳ ditĕbas dan sĕgala pohon ditĕbang.*
Het bovenleder moet goed zacht zijn, dat het niet aanstonds scheurt.	*Koelit di-atas bijar lĕmboet-lĕmboet; djangan jang lĕkas kojaḳ.*
Het breekijzer staat vóór.	*Alabangka itoe ada dimoeka.*
Het dak is te vlak.	*Atapnja koerang tjoeram.*
Het dak lekt nog door.	*Atapnja lagi tiris.*
Het doodvonnis is over hem uitgesproken.	*Soedah dipoetoeskan hoekoem ḳisas atasnja.*
Het dorpshoofd is vermoord.	*Kĕpala doesoen itoe soedah diboenoeh orang.*
Het eene werd ingenomen, het andere op den buik gesmeerd, en weêr iets anders voor droge, warme pap gebezigd.	*Lajin diminoem, lajin disapoe pĕroet, lajin diboewat toewam.*
Het eerste is het admiraalschip en voert de groote vlag.	*Jang pĕrtama itoe kapal laḳsamana dan bĕrbandera bĕsar.*
Het eiland Borneo wordt door Dajakkers bewoond.	*Poelau Kalimantan* (of: *Bĕroenai*) *dikadoedoeki olih orang Dajaḳ.*

Het eten staat reeds op tafel, Mevrouw!	*Soedah sadija makanan dimedja, Njonja!*
Het gaatje met een naald geprikt en het oog van een naald.	*Lijang djaroem dan lobang djaroem.*
Het gebladerte en het ooft van die boomen.	*Dawoen-dawoenan dan boewah-boewahan pokok-pokok itoe.*
Het gedrag van dien man kan ik niet meer uitstaan.	*Tiada tĕrtahan lagi akoe akan kalakoewan orang itoe.*
Het geklop van den goudsmid wordt den ganschen dag gehoord.	*Poekoel-poekoelan toekang ĕmas kadĕngaran sapandjang hari.*
Het geld, dat gisteren door mij ontvangen werd, is verdwenen.	*Oewang, jang koetarima kalamarin, itoe soedah hilang.*
Het geld is al geborgen.	*Oewang itoe soedah disimpan.*
Het geld is ook al weg.	*Oewangnja pon soedah hilang.*
Het geld is reeds in zakken gedaan.	*Oewang itoe soedah dimasoekkan dalam kampil-kampil.*
Het geld, waarmede hij zijn handel begon, was niet meer dan vijfhonderd kroonen.	*Modalnja pada masa ija moelaï baniaga itoe lima ratoes rejal tiada lĕbih.*
Het geloofsformulier luidt aldus: Er is geen god dan God alleen en Mohammed is de gezant Gods.	*Kalimat 's Sjahadat itoe bagini boenjinja: la illa ilah Allah wa Moehammad rasoel Allah.*
Het geluid, dat zij hoorden, was zeer hevig.	*Boenji, jang didĕngarnja itoe, amat heibat.*
Het geluid des donders wordt overal gehoord.	*Boenji goeroeh kadĕngaran dimana-mana.*
Het geroofde bestond alleen uit kleeren en gouden sieraden.	*Barang rampasan itoe hanja pakeijan dan pĕrhijasan ĕmas sĕhadja.*
Het getuigenis van die twee personen stemt niet overeen.	*Kasaksian orang doewa itoe tiada satoedjoe.*
Het gezwel is doorgebroken.	*Bisoel itoe soedah pĕtjah.*
Het goed is grof en het naaisel slecht.	*Kajinnja kasar dan djahitannja ta'bajik.*
Het goedkoopst dat ik ooit gekocht heb.	*Moerah-moerahnja sĕhaja tahoe bĕli.*
Het grootste landdier is de olifant.	*Binatang darat jang tĕrbĕsar itoe gadjah.*
Het hakmes is te dik; plet het nog wat.	*Parang itoe tĕrlaloe tĕbal; tipiskan sadikit lagi.*
Het heeft drie maanden lang in het geheel niet geregend.	*Soedah tiga boelan ta'da hoedjan sakali-kali.*

Het hinkende paard komt achteraan.	*Koeda jang pintjang itoe datang dari bĕlakang.*
Het hoofd duizelt mij.	*Kapala sĕhaja poesing.*
Het hoofd is verbonden met windsels en wordt gedurig met koud water nat gehouden.	*Kapalanja dibĕbat dĕngan kajin-kajinan dan dibasahkan salaloe dĕngan ajar sĕdjoeḳ.*
Het hoofdstel is stuk; breng het naar den zadelmaker.	*Kĕkangnja soedah roesaḳ; bawa akandia kapada toekang sella.*
Het huis, dat hij kocht, is verbrand.	*Roemah, jang dibĕlinja itoe soedah dimakan api.*
Het huis is verkocht.	*Roemah itoe soedah didjoewal.*
Het is al over den tijd.	*Soedah laloe daripada waḳtoenja.*
Het is alsof hier een dief geweest is.	*Saolah-olah pĕntjoeri soedah masoeḳ disini.*
Het is al vijf dagen geleden.	*Soedah ada lima hari laloe.*
Het is beter dat gij hier blijft om op de kamer te passen.	*Bajik ĕngkau tinggal disini djaga biliḳ.*
Het is bij elven.	*Hampir poekoel sabĕlas.*
Het is de tijd van het jaar nog niet, Mijnheer.	*Bĕlom moesimnja, Toewan.*
Het is de tijd van stormen en orkanen.	*Ini moesim riboet dan tofan.*
Het is een bevel van den koning.	*Inilah titah baginda.*
Het is een gulden waard.	*Patoet saroepijah harganja.*
Het is een voet hoog.	*Tingginja sakaki.*
Het is erg los; haal het wat stijver aan.	*Banjaḳ longgar; ikatlah tĕriḳ-tĕriḳ.*
Het is gemaakt van hout, dat nog nat was. (houdt.	*Itoe dipĕrboewat daripada kajoe, jang lagi basah.*
Het is goed dat gij de wacht	*Bajik sakali ĕngkau djaga.*
Het is goed, dat hij het geborgen heeft.	*Bajik sakali ija soedah simpan itoe.*
Het is goed, dat wij hier een oogenblik ophouden.	*Bajiklah kita bĕrhĕnti disini sabĕntar.*
Het is hetzelfde, of gij het zus, of zoo schikt.	*Ĕngkau mĕngatoerkan bagini, ataw bagitoe, sama djoega.*
Het is hier de gewoonte, dat eens om de zes maanden alle meet- en weeggereedschappen naar het kantoor worden gebracht, om geijkt te worden.	*Soedah ădat dinagĕri ini ĕnam boelan sakali sĕgala gantang, tjoepaḳ dan datjing dibawa kakantor, diboeboeh tjap.*
Het is hier levendiger dan in mijn dorp.	*Ramei disini daripada didoesoen sĕhaja.*

Het is in de kamer; ga het halen.	*Ada dalam biliḳ; pĕrgi ambil.*
Het is inderdaad jammer, dat die spiegel is gebroken.	*Sajang bĕnar tjĕrĕmin itoe soedah pĕtjah.*
Het is in zijne macht om dat te doen.	*Adalah dalam koewasa tangannja mĕmboewat itoe.*
Het is jammer, dat die man voortdurend sukkelt.	*Kasihan, orang itoe salaloe dalam pĕnjakit.*
Het is jammer, dat het hem in den bol scheelt.	*Sajang kapalanja tœbĕtoel.*
Het is kwart over vijven, Mijnheer.	*Poekoel lima lĕbih sapĕrĕmpat, toewan!*
Het is maar gekheid.	*Itoe boewat majin sĕhadja.*
Het is moeielijk zulke kuren te verdragen.	*Soesah mĕnsabarkan tingkah jang bagitoe.*
Het is niet bekend vanwaar deze man is.	*Tiada katahoean orang ini darimana.*
Het is niet fijner dan zand.	*Haloesnja tiada lĕbih dari pasir.*
Het is niet in strijd met den inhoud van den Koran en de Mohammedaansche wetten.	*Ija-itoe tiada bĕrtjidĕra dĕngan boenji kitab Koraān, ataw dĕngan hoekoem Islam.*
Het is niet te betalen.	*Tiada tĕrbajar itoe.*
Het is nog geen twaalf uur.	*Bĕlom poekoel doewa-bĕlas.*
	Bĕlom poekoel bĕdoeḳ.
Het is nog niet de inkoopsprijs, Mijnheer.	*Bĕlom sampei modalnja, Toewan.*
Het is noodig, dat die muren gewit worden.	*Pĕrloe temboḳ-temboḳ itoe disapoe kapoer.*
Het is noodig, dat ik nu slapen ga.	*Bajik sakarang akoe pĕrgi tidoer.*
Het is noodig, dat ik u uitzend.	*Pĕrloe akoe mĕnjoeroehkan dikau.*
Het is nu geen hout meer; nu is het asch.	*Sakarang boekan lagi kajoe adanja; soedah djadi haboe.*
Het is over zessen.	*Soedah poekoel ĕnam laloe.*
Het is reeds door een nieuw vervangen, Luitenant!	*Soedah diganti bĕharoe, Littĕnan!*
Het is tegen mijn zin, dat gij dit paard verkocht hebt.	*Tiada dĕngan soekakoe, maka ĕngkau djoewal koeda ini.*
Het is te zwaar geladen.	*Tĕrlaloe bĕrat moewatannja.*
Het is thans alle dagen maar droog weêr.	*Sakarang sahari-hari tĕrang sĕhadja.*
Het is 't voordeeligst er olie van te maken.	*Tĕrlĕbih banjaḳ oentoengnja kalau diboewat minjaḳ daripadanja.*

Het is van koppigheid, dat hij niet eten wil.	*Dari katĕgaran hatinja tiada ija mawoe makan.*
Het is verkeerd, dat men hier een koffijtuin heeft aangelegd.	*Ta'bajik orang mĕmboewat kĕbon kopi disini.*
Het is zoo lang als breed.	*Pandjangnja sama dĕngan lebarnja.*
Het is zoo zwart als inkt.	*Hitamnja sapĕrti dāwat.*
Het kan mij niet schelen.	*Akoe ta'pĕdoeli.*
Het kan toch niet missen.	*Masakan tiada.*
Het kan uit zijn gedrag blijken.	*Bolih njata daripada kalakoewannja.*
Het kind is door eene slang gebeten.	*Boedak itoe soedah dipagoet oelar.*
Het kind is werkelijk ziek; het wil niet eten.	*Sasoenggoehnja boedak itoe sakit; ta'mawoe makan ija.*
Het kind liep in den tuin zonder de kindermeid.	*Boedak itoe bĕrdjalan dikĕbon tiada disĕrtakan baboenja.*
Het kind slaapt niet rustig.	*Anak itoe tiada sĕdap tidoernja.*
Het kon wel zoo zijn.	*Barangkali bagitoe.*
Het koord van deze liniaal is te dik.	*Tali mistar ini tĕrlaloe bĕsar.*
Het kost negen duiten (centen).	*Soedah dibĕli sambilan doewit (sèn).*
Het kost veel moeite om den grond te ontginnen.	*Banjak soesahnja akan mĕmbĕlah tanah itoe.*
Het lag mij op de tong.	*Hampir-hampir sĕhaja kata itoe.*
Het land is in rust en vrede.	*Nagĕri itoe salamat santausa.*
Het leder is te slap en te ruw.	*Koelitnja tĕrlaloe lĕmas dan kasap.*
Het liefst zou ik over zee gaan.	*Jang koepilih itoe djalan lawoet.*
Het linker deurpaneel is gebarsten.	*Papan pintoe kiri soedah rĕtak.*
Het lokaas is op.	*Oempan soedah habis.*
Het loopt tegen twaalf uur.	*Hampir akan poekoel doewabĕlas.*
Het lijkt wel een nctendop. Is er geen ander bootje?	*Saroepa dĕngan saboet djoega. Ta'da sampan lajin?*
Het lijk werd met een doek bedekt.	*Majit itoe ditoedoengi dĕngan kajin.*
Het lijk wordt eerst gewasschen, dan in een doodkleed gewikkeld, op de baar gelegd en begraven met het aangezicht gekeerd naar Mekka.	*Majit itoe dibasoeh dĕhoeloe, laloe dikafankan, dilĕtakkan di-atas djompana dan ditanam dĕngan moekanja arah ka-Mĕkkah.*

Het maaksel van deze kast is zeer fraai.	*Pĕrboewatan lamari ini tĕrlaloe indah.*
Het meeste er van is goed.	*Kabanjakan jang bajiknja.*
Het moet heden nog gedaan worden.	*Ini hari djoega hĕndaḳlah diboewat itoe.*
Het moet maar genoeg zijn, Mijnheer!	*Hĕndaḳ ditjoekoepkan djoega, toewan!*
Het moet niet stuk gesneden, maar overlangs gespouwen worden.	*Djangan dikĕrat-kĕrat, mĕlainkan dibĕlah sapandjang-pandjangnja.*
Het moet tot den laatsten penning toe betaald worden.	*Tadapat tiada dibajar sampei sadoewit dibĕlah toedjoeh.*
Het nieuwe huis is nog niet gereed en het oude is reeds verkocht.	*Roemah jang bĕharoe itoe bĕlom djadi, maka jang lama soedah didjoewal.*
Het onheil kwam hem over.	*Tjilaka itoe datanglah atasnja.*
Het paard heb ik gewasschen in de rivier.	*Koeda itoe soedah sĕhaja basoh dalam soengei.*
Het paard zweet; loop er mede heen en weer.	*Koeda itoe kaloewar pĕloehnja; djalankan dia laloe-lalang.*
Het paleis van den onderkoning.	*Astana jang dipĕrtoewan moeda.*
Het riet staat mooi en vet.	*Roepa tĕboe itoe eloḳ dan soeboer.*
Het rotanvlechtwerk van die stoelen is te wijd.	*Annjaman rotan koersi ini tĕrlaloe djarang.*
Het rijpaard van den vorst.	*Koeda kandaraän radja.*
Het rijtuig van den resident.	*Kareta toewan residen.*
Het schip is uit het gezicht.	*Kapal itoe tada tampaḳ lagi.*
Het schip ligt op de reede.	*Kapal itoe ada dipĕlaboehan.*
Het schip valt beneden den wind.	*Kapal itoe djatoeh kĕbawah angin.*
Het schreien van die vrouw is het teeken, dat zij de moeder is.	*Tangisan pĕrampoewan itoe djadi tanda ijalah ĕmaḳnja.*
Het schuitje is gezonken.	*Sampan koliḳ itoe soedah tĕnggĕlam.*
Het spook verschrikte haar.	*Hantoe itoe mĕngĕdjoetkan dia.*
Het spijt mij, dat hij ziek is.	*Soesah hatikoe sĕbab ija sakit.*
Het staat daar vóór u.	*Adalah disitoe dihadapanmoe.*
Het steenen pakhuis.	*Goedang daripada batoe itoe.*
Het stormt.	*Ada riboet.*
Het suikerriet is zeer zoet.	*Tĕboe itoe manis sakali.*
Het theeblad was van geel koper.	*Pahar itoe daripada koeningan.*
Het tiende, elfde en twaalfde zijn stoomschepen.	*Jang kasapoeloeh, kasabĕlas dan kadoewabĕlas itoe kapal asap adanja.*

Het vaartuig kon niet vooruit; er stond een stijve Noordweste bries.	*Pĕrahoe tœbolih mara; angin oetara barat lawoet tĕrlampau kĕntjang.*
Het vaartuig werd onder de golven bedolven.	*Pĕrahoe itoe ditimboes olih ombak.*
Het verbond tusschen u en mij.	*Pĕrdjandjian antara akoe dĕngan dikau.*
Het verhaal er van is roerend.	*Tjĕritĕranja mĕmbĕri peloe hati.*
Het volk moet telkens naar de bosschen om hout te kappen.	*Sabĕntar-sabĕntar orang banjak disoeroehkan kahoetan akan mĕramoe kajoe disana.*
Het voordeel van den handel doet een land bloeien.	*Oentoeng pĕrniagaän mĕrameikan nagĕri.*
Het voorstel is er door.	*Bitjara itoe soedah ditarima.*
Het vuur vlamt.	*Api bĕrnjala-njala.*
Het vuur wil niet branden.	*Api tœmauwoe mĕnjala.*
Het waait een stijve koelte.	*Ada angin tĕgang kĕlat.*
Het was alsof zij gek zou worden.	*Bageikan hĕndak gila ija.*
Het was maar spel.	*Hanja boewat majin sĕhadja.*
Het water daar gaat over het hoofd.	*Ajar disana hapoes kapala.*
Het water hier gaat tot aan de kin.	*Ajar disini sahinggan dagoe.*
Het water is veel verminderd.	*Ajar soedah banjak soeroet.*
Het water loopt door een gegraven kanaal.	*Ajar itoe mĕngalir daripada serokan.*
Het werk, dat hij aangenomen had, heeft hij niet verricht.	*Pĕkĕrdjaän, jang tĕlah didjandjinja, tiada diboewatnja.*
Het werk zal nu wel af zijn.	*Agaknja pĕkĕrdjaän itoe sakarang soedah habis.*
Het wit en de dojer van een ei.	*Poetih koening tĕlor.*
Het wordt hoe langer hoe slechter.	*Makin lama, makin koerang bajiknja.*
Het wordt vanwege het bestuur verdeeld.	*Dibĕhagi-bĕhagi olih pĕmĕrintah itoe.*
Het wordt verzameld in een grooten boezem daar boven.	*Ajar itoe dikoempoelkan dalam bĕndoengan bĕsar jang di-atas sana.*
Het ijzer moet gesmeed worden terwijl het heet is.	*Bĕsi hĕndaklah ditĕmpa salagi merah panas adanja.*
Het zal goed doen.	*Itoe djadikan bajik.*
Hetzelfde nog eens zeggen.	*Itoe djoega dikatakan sakali lagi.*
Het zou goed zijn zoo men daarmede ophield.	*Bajik kalau orang bĕrhĕntikan itoe.*

Het zout is bijna op.	*Garam hampir habis.*
Het zwarte paard.	*Koeda jang hitam itoe.*
Hetzij goed, hetzij kwaad, laat ons met ons drieën bij elkander blijven.	*Djikalau bajik djahat pon, bijarlah bĕrsama-sama kita bĕrtiga.*
Hetzij hij komt of niet, ik ga toch.	*Bajik ija datang ataw tidaḳ, akoe pĕrgi djoega.*
Het zijn al weer dezelfde kuren.	*Kombali poela tingkahnja sama sĕhadja.*
Het zijn niet allen koks, die lange messen dragen.	*Boekan samoewa djoeroe-masaḳ, jang pakei pisau pandjang.*
Hier ben ik met mijne vrouw en kinderen.	*Inilah akoe dĕngan anaḳ binikoe.*
Hier en daar moet er een gerooid worden.	*Sana sini hĕndaḳlah ditĕbang satoe.*
Hier en daar stonden huizen.	*Sana sini ada roemah.*
Hier en daar zijn omgevallen boomen.	*Sana sini ada pohon jang toembang.*
Hierheen en daarheen, (in 't Mal., daarheen en hierheen).	*Kasana kamari.*
Hier heb ik een dat mooier is.	*Ini satoe jang lĕbih bagoes.*
Hier hebt gij den sleutel.	*Nah, ambillah koentjinja.*
Hier hebt ge een fooitje.	*Inilah oewang sirih.*
Hier hebt gij anderhalve gulden.	*Nah, ini satoe roepijah satĕngah.*
Hier is de rivier zeer ondiep.	*Disini soengei tĕrlaloe tjètèḳ.*
Hier een groep en daar een groep.	*Satoempoeḳ disini dan satoempoeḳ disana.*
Hier is een schrijftafel en eenige Maleische pennen.	*Inilah medja toelis dan bĕbĕrapa kalam rĕsam.*
Hier is geen enkele onder die goed is.	*Di-antara ini satoe pon tæda jang bajik.*
Hier is geen licht genoeg.	*Koerang tĕrang disini.*
Hier is het, Mijnheer!	*Inilah dia, Toewan!*
Hier is het 't gehéele jaar door warm.	*Disini panas sapandjang tahoen.*
Hier is het voetspoor van een dief.	*Disini ada bĕkas kaki pĕntjoeri.*
Hier is het zeer modderig.	*Disini banjaḳ loempoer.*
Hier is mijn kano; stap maar in, als 't u belieft.	*Inilah djoengkoeng sĕhaja; silakanlah toewan najik.*
Hier is suiker en melk, zoo gij er van houdt.	*Inilah goela dan ajar soesoe, kalau ĕntjiḳ soeka.*
Hier is uw loon.	*Inilah opahmoe.*
Hier is veel water ingeregend.	*Banjaḳ ajar hoedjan tĕmpijas disini.*

Hier kookt men de rijst altijd zonder zout.	*Disini orang mĕnanaḳ salaloe tiada pakei garam.*
Hier kunt gij vrij over beschikken.	*Ini bolih ĕngkau ambil sasoekamoe (sakahĕndaḳmoe).*
Hierna beter.	*Besoeḳ datang bajiknja.*
Hierop moet goed gepast worden.	*Ini patoet didjaga bajik-bajik.*
Hier verhuurt men rijtuigen.	*Disini disewakan kareta.*
Hier wordt de wagen door buffels getrokken om de steilte van dezen heuvel.	*Disini kareta ditariḳ olih karbau, sĕbab tjoeram boekit ini.*
Hier zijn drie schoone servetten.	*Inilah sĕrbet (toewala) bĕrĕsih tiga hĕlei.*
Hier zijn hunne lansen.	*Inilah toembaḳ-toembaḳnja.*
Hier zijn scheuren in den muur.	*Disini ada tjĕlah-tjĕlahan ditemboḳ.*
Hier zijn uwe papieren.	*Inilah soerat-soerat Toewan.*
Hier zijn wij aan den post.	*Ini kita soedah sampei diroemah pos.*
Hier zijn zes man, Mijnheer.	*Ini ĕnam orang, toewan!*
Hoe breed is deze plank?	*Papan ini bĕrapa lebarnja?*
Hoe bewijst gij, dat die man een dief is?	*Bageimana ĕngkau mĕnjatakan orang itoe pĕntjoeri adanja?*
Hoe denkt gij er over?	*Bageimana ĕngkau fikir?*
Hoe denkt gij over talismans, tooverspreuken en bespuitingen?	*Apa kafikiranmoe akan hal djimat dan pĕnangkal dan rapal dan pĕnjĕmboer?*
Hoe dikwijls is mijnheer hier geweest?	*Bĕrapa kali toewan soedah datang disini?*
Hoe dikwijls zijt gij van die medicijnen af geweest?	*Bĕrapa kali ĕngkau boewang ajar dari obat itoe?*
Hoe doet gij, opdat zij niet verbrandt?	*Bageimana ĕngkau boewat, soepaja djangan hangoes?*
Hoe goedkoop is het dan.	*Bĕrapa moerahnja?*
Hoe grooter, hoe dommer.	*Makin bĕsar, makin bodoh.*
Hoe groot is toch een sprinkhaan, vergeleken bij een olifant?	*Bĕrapa bĕsar kiranja sœeikoer bilalang, djikalau di banding dĕngan gadjah?*
Hoe handelt ge met gelooid leder?	*Bageimana ĕngkau boewat dĕngan koelit masaḳ itoe?*
Hoe hebt ge dat naar beneden gebracht?	*Bageimana ĕngkau soedah bawa toeroen ini?*
Hoe heet gij?	*Sijapa nama ĕngkau?*
Hoe hoog wil Mijnheer de laarzen hebben?	*Sĕtiwal itoe toewan mawoe bĕrapa tingginja?*

Hoe hij het ook beproefde, hij kon het toch niet maken.	*Bĕrapa pon ditjoba, tiada djoega dapat diboewatnja.*
Hoe ik het hem ook ontraadde, hij deed het toch.	*Bĕrapa pon sĕhaja kata djangan, dia boewat djoega.*
Hoe is de olie tegenwoordig zoo duur?	*Apa sĕbab mahal minjaḳ sakarang?*
Hoe is het met de eenden hier? broeden zij zelf hunne eieren uit?	*Itik disini bageimana, ija sĕndirikah mĕngĕram?*
Hoe jammer, dat alle moeite te vergeefs is.	*Sajang, hilang pĕnat sĕhadja.*
Hoe kakelt gij toch zoo.	*Mĕngapa ĕngkau tjĕrèwèt bagini?*
Hoe kan een blinde een steen zien drijven?	*Bageimana sœorang boeta dapat mĕlihat batoe timboel di-atas ajar?*
Hoe kan ik dien heuvel beklimmen?	*Bageimana akoe dapat mĕndaki boekit itoe?*
Hoe kan ik het helpen, dat ik laat ben.	*Bageimana bolih sĕhaja tœda lambat.*
Hoe komt die weg zoo slecht?	*Apa moelanja djalan roesaḳ bagini?* (*ini?*
Hoe komt dit bord gebroken?	*Bageimana bolih pĕtjah piring*
Hoe komt het, Baba, dat ik uw gelaat zie verbleeken.	*Mĕngapa, Baba, sĕhaja lihat bĕrobah moeka.*
Hoe komt het, dat al de kleeren verteerd zijn, als ge ze pas twee à drie malen hebt gewasschen?	*Mĕngapa bĕharoe doewa tiga kali ĕngkau basoeh pakeijan ini, samoewanja rapoeh?*
Hoe komt het, dat de kippen tegenwoordig zoo duur zijn?	*Apa sĕbab hajam mahal sakarang?*
Hoe komt het, dat de mouwen van dit hemd gescheurd zijn?	*Ini kamedja mĕngapa kojaḳ lĕngannja?*
Hoe komt het, dat deze boomen zoo slecht staan?	*Apa moelanja maka pokoḳ ini bagitoe djahat roepanja?*
Hoe komt het, dat gij zoo bleek ziet?	*Mĕngapa moekamoe poetjat bagini?*
Hoe komt het, dat gij zoo hijgt?	*Mĕngapa ĕngkau ĕngah-ĕngah bagini?*
Hoe komt het water uit dien boezem over de natte rijstvelden?	*Bageimana ajar dari bĕndoengan itoe datang kapada sĕgala sawah?*
Hoe komt gij hieraan?	*Bageimana ĕngkau dapat ini?*
Hoe komt hij aan den kost?	*Apa kahidoepannja?* of: *Bageimana ija dapat kahidoepannja?*

Hoe kunt gij dat beest zoo plagen.	*Bageimana ĕngkau dapat mĕngoesik binatang itoe dĕmikian.*
Hoe laat is het?	*Poekoel bĕrapa sakarang?*
Hoe laat is het hoogwater.	*Poekoel bĕrapa ajar bĕsar?*
Hoe laat kan ik morgen namiddag terug zijn?	*Poekoel bĕrapa esoek pĕtang bolih akoe balik?*
Hoe laat komt de maan op en hoe laat gaat zij onder?	*Poekoel bĕrapa tĕrbit boelan dan poekoel bĕrapa masoeknja?*
Hoe laat kunnen wij te D. zijn?	*Poekoel bĕrapa bolih kita sampei dinagĕri D.?*
Hoe laat vertrekt morgen de spoortrein naar S.	*Esoek hari poekoel bĕrapa djalan kareta api kanagĕri S.*
Hoe laat wordt er gegeten?	*Poekoel bĕrapa orang makan?*
Hoe lang blijft gij hier?	*Bĕrapa lama ĕngkau hĕndak tinggal disini?*
Hoe laat, denkt ge, dat het is?	*Kira-kira poekoel bĕrapa?*
Hoe lang duurt het nog eer de tijd der doerian's daar is?	*Bĕrapa lama lagi moesim doerian?*
Hoe lang en hoe breed is het?	*Bĕrapa pandjangnja dan bĕrapa lebarnja?*
Hoe langer de wijn bewaard wordt, hoe beter hij wordt.	*Makin disimpan ajar-anggoer, makin djadi bajik.*
Hoe langer zoo meer houd ik daarvan.	*Makin lama makin lĕbih sĕhaja soeka ini.*
Hoe lang broeden kippen vóór de eieren uitkomen?	*Bĕrapa lama hajam mĕngĕram bĕharoe mĕnĕtas?*
Hoe lang is deze lat?	*Bĕroti ini bĕrapa pandjangnja?*
Hoe lang is het geleden, dat gij dit gezien hebt?	*Bĕrapa hari soedah ĕngkau mĕlihat itoe?*
Hoe lang mag ik het houden?	*Bĕrapa lama ini bolih tinggal sama sĕhaja?*
Hoe lang moet ik ze fokken van dat ze uitkomen totdat ze geslacht kunnen worden?	*Dari soedah mĕnĕtas itoe bĕrapa lama kita pĕlihara sampei bolih potong?*
Hoe lang wenscht ge het te gebruiken?	*Bĕrapa lama maoe pakei?*
Hoe lang zal ik het maken?	*Bĕrapa pandjangnja sĕhaja boewat ini?*
Hoe lang zijt ge hier geweest?	*Bĕrapa lama ĕngkau disini?*
Hoe lang zijt ge reeds in dit werk?	*Bĕrapa lama soedah ĕngkau dalam pĕkĕrdjaän ini?*
Hoe maakt men dat het hout in	*Diboewat apa soepaja kajoe itoe*

de zon niet krom wordt?	*djangan djadi lĕngkoeng dipanas?*
Hoe meer ge het doet, hoe meer ge het doen wilt.	*Makin diboewat, makin mawoe.*
Hoe meer haast, hoe minder spoed.	*Makin diboeroe, makin lambat.*
Hoe meer, hoe beter.	*Makin lĕbih, makin bajik.*
Hoe meer ik hem leer kennen, hoe minder ik van hem houd.	*Makin sĕhaja bĕrkĕnal-kĕnalan dĕngan dia, makin ta' soeka.*
Hoe meer men zich ontziet, hoe vatbaarder men wordt.	*Makin orang sajang akan dirinja, makin moedah kĕna sakit.*
Hoe noemt ge dit?	*Apa nama ini?*
Hoe noemt men dit?	*Ini apa namanja?*
Hoe oud is uw oom?	*Bapa saoedaramoe bĕrapa oemoernja?*
Hoe oud zijt ge?	*Bĕrapa oemoer ĕngkau?*
Hoe spoediger hoe liever, Mevrouw, maar door gebrek aan zonneschijn heeft het zoo lang geduurd.	*Sĕhaja lĕbih lagi mawoe lĕkas, Njonja, sĕbab koerang panas inilah mĕndjadi lambat.*
Hoe spreekt ge dat woord uit?	*Tjoba boenjikan pĕrkataän ini.*
Hoe staat het met de boomen in den tuin?	*Apa chabar sĕgala pohon-pohon dikĕbon?*
Hoe staat het met de Jalappeplanten.	*Pokoḳ boenga poekoel ĕmpat itoe apa chabarnja?*
Hoe staat het met de levende have, namelijk: paarden, karbouwen, koeien en schapen, in deze omstreken?	*Bageimana hal hidoep-hidoepan didjadjahan ini, sapĕrti koeda, karbau, dan lĕmboe kambing?*
Hoe staat het met den srikajaboom, draagt hij al vruchten?	*Pokoḳ sĕrikaja apa chabar, adakah bĕrboewah?*
Hoe staat het met de rijstplantjes; kunnen ze nog niet uitgeplant worden.	*Bageimana hal bibit padi, bĕlomkah dapat ditanamkan?*
Hoe staat het met de uitgeplante kokossen?	*Apa chabar bibit nijoer itoe?*
Hoe vaart gij?	*Ĕntjiḳ* (of *toewan, njonja, baba, taugei, tambi, tĕngkoe etc.*) *ada bajik?*
Hoeveel beter zou dat zijn! Hoeveel schooner zou dat zijn!	*Alangkah bajiknja! Alangkah bagoesnja!*
Hoeveel boomen kunnen hier staan?	*Bĕrapa batang pokoḳ bolih bĕrdiri disini?*

Hoeveel denkt gij dat er is?	*Bĕrapa kira-kira ada ini?*
Hoeveel doeken zijn er?	*Kajin-kajin bĕrapa ada?*
Hoeveel eieren zijn dit?	*Ada bĕrapa bidji tĕlor ini?*
Hoeveel geeft Mijnheer?	*Toewan kasih bĕrapa?*
Hoeveel graden heeft die hoek?	*Pĕndjoeroe itoe bĕrapa daradjatnja?*
Hoeveel hebt ge hiervoor gegeven.	*Bĕrapa ĕngkau bĕli ini?*
Hoeveel hebt ge noodig?	*Bĕrapa banjak mawoe?*
Hoeveel is dit waard?	*Bĕrapa patoet harga ini?*
Hoeveel is het bij elkander?	*Bĕrapa djoemlahnja samoewa itoe?*
Hoeveel is het naaste, Mijnheer, want ik koop, om er ook wat op te verdienen.	*Bĕrapa bĕtoel-bĕtoel, Toewan, sĕbab sĕhaja mĕmbĕli, hĕndak mĕntjĕhari oentoeng djoega.*
Hoeveel jonge kokossen zijn er nu al?	*Sakarang soedah bĕrapa anak pokok nijoer?*
Hoeveel kan er in?	*Bĕrapa bolih moewat ini?*
Hoeveel kinderen hebt gij?	*Bĕrapa orang ada anakmoe?*
Hoeveel koffijboomen staan er in dien tuin?	*Bĕrapa pokok kopi adakah dalam kĕbon itoe?*
Hoeveel koffijtuinen zijn er in dit district.	*Bĕrapa kĕbon kopi adakah di distĕrik ini?*
Hoeveel kojan's laadt dat vaartuig?	*Pĕrahoe itoe moewat bĕrapa kojan?*
Hoeveel kost dat fijne wit katoen per stuk?	*Kajin poetih jang haloes itoe bĕrapa harga sakajoe?*
Hoeveel kost dat kleed, Mijnheer?	*Bĕrapa harganja kajin itoe, Toewan?*
Hoeveel kosten een stuk suikerriet en dit handje vol bladgroente?	*Bĕrapa harga tĕboe sabatang dĕngan sajoer dawoen jang satjĕkak ini?*
Hoeveel kosten komen er op die stukken schoenen?	*Bĕrapa opahnja sĕpatoe kojak itoe?* (*sĕhaja?*)
Hoeveel kunt ge me meêdeelen?	*Bĕrapa bolih bĕhagikan sama*
Hoeveel land hebt gij?	*Ada bĕrapa tanah ĕngkau?*
Hoeveel langer hebt gij het noodig?	*Bĕrapa lama lagi mawoe dipakei?*
Hoeveel loon geeft hij aan een arbeider per dag?	*Bĕrapa sahari koeli dibajarnja?*
Hoeveel loon krijg ik in de maand?	*Bĕrapa gadji dapat sĕhaja saboelan?*
Hoeveel loon wenscht gij daarvoor?	*Bĕrapa mawoe opahnja?*

Hoeveel loon wenscht gij in de maand?	*Bĕrapa ĕngkau mawoe saboelan gadji?*
Hoeveel maakloon vraagt ge voor een jas?	*Bĕrapa opah ĕngkau minta akan satoe djas?*
Hoeveel maakt twee en vijf?	*Doewa dĕngan lima djadi bĕrapa?*
Hoeveel man moet er wekelijks voor de heerendiensten uitkomen?	*Bĕrapa orang disoeroeh kaloewar dalam sadjoemāat kapada pĕkĕrdjaän nagĕri?*
Hoeveel man sneuvelde in dien strijd?	*Bĕrapa orang mati diboenoeh dalam pĕrang itoe?*
Hoeveel men ook verbood en wat men ook zeide, hij luisterde er toch niet naar.	*Bĕrapa dilarangkan dan bagei-bagei dikatakan, tiada djoega didĕngarkannja.*
Hoeveel menschen maken dien tuin schoon?	*Bĕrapa orang mĕmbĕrĕsihkan kĕbon itoe?*
Hoeveel moet ge hebben voor een paar bestelschoenen?	*Bĕrapa opah sapasang sĕpatoe pakeijan ĕngkau mawoe?*
Hoeveel moet ge hebben voor een tros van deze bananen?	*Pisang ini bĕrapa mawoe satandan?*
Hoeveel moet ik er voor geven?	*Bĕrapa patoet sĕhaja bajar harganja?*
Hoeveel opvarenden heeft die prauw?	*Awaḳ pĕrahoe itoe bĕrapa orangnja?*
Hoeveel oranje-appel soorten zijn er?	*Ada bĕrapa djĕnis limau?*
Hoeveel rijst brengen de natte velden per bouw op.	*Bĕrapa banjaḳ padi hasilnja sawah (bĕndang) dalam sabahoe?*
Hoeveel schuld heb ik aan u.	*Bĕrapa hoetang sĕhaja sama ĕngkau?*
Hoeveel stukken zeep zijn er in dat kistje?	*Bĕrapa potong sabon adalah dalam pĕti kĕtjil ini?*
Hoeveel tractement heeft hij 's maands.	*Bĕrapa gadjinja saboelan?*
Hoeveel tijd hebt ge noodig voor het maken van zes broeken?	*Bĕrapa hari ĕngkau pakei akan mĕmboewat tjĕlana ĕnam hĕlei itoe?*
Hoeveel vierkante ellen bedraagt dat?	*Bĕrapa èlo ĕmpat pĕrsĕgi itoe?*
Hoeveel volk werkt er in dezen tuin als er geplukt wordt?	*Bĕrapa orang bĕkĕrdja dalam kĕbon ini apabila dipĕtik boewahnja?*
Hoeveel volwassen kippen hebt gij gekregen?	*Iboe hajam bĕrapa eikoer dapat?*

Hoeveel volwassen kippen worden hier op eene mand gerekend?	*Iboe hajam bĕrapa eikoer disini dibilang sakoeroengan?*
Hoeveel vuil goed is er, Mevrouw?	*Bĕrapa ada kajin-kajin kotor, Njonja?*
Hoeveel wil Mevrouw geven?	*Bĕrapa Njonja bolih kasih?*
Hoeveel zijn er en hoe groot zijn ze?	*Ada bĕrapa banjaḳ dan bĕrapa bĕsarnja?*
Hoeveel zijn er in 't geheel?	*Ada bĕrapa ini samoewa?*
Hoeveel zoudt ge hiervoor willen geven?	*Bĕrapa ĕngkau bolih bĕli ini?*
Hoe ver is het tot Lingga?	*Bĕrapa djawoeh dari sini sampei kapoelau Lingga?*
Hoe verkoopt men de ganzen, bij de mand of bij het stuk?	*Angsa bageimana orang djoewal, bĕrkoeroengankah, ataw saeikoer-saeikoerkah?*
Hoe ver plant men gewoonlijk de kokosboomen van elkander?	*Kalau orang mĕnanam pokoḳ nijoer, ădat dibĕri bĕrapa djawoehnja satoe dĕngan satoe?*
Hoe ver waart ge toen ge terugkeerdet.	*Sampei kamana maka bĕrbaliḳ ini?*
Hoe weet ge dat?	*Bageimana ĕngkau tahoe?*
Hoewel er anderen waren, toch noodigde hij mij uit om meê te gaan.	*Maski ada orang lajin, akoe djoega di-adjaḳnja bĕrdjalan.*
Hoe we ook iets hooger trachtten te komen, wij konden het niet volhouden.	*Dĕngan bĕrapa hĕndaḳ mĕngambil ka-atas sadikit, itoepon tidaḳ bolih tahan.*
Hoe worden kippen en eenden geroost?	*Bageimana panggang hajam dan itiḳ?*
Hoe wordt dat naar de fabriek vervoerd?	*Bageimana pĕri dihantar itoe kapabĕriḳ?*
Hoe wordt dat water op eene plaats bewaard?	*Bageimana pĕri ajar itoe tinggal pada satoe tĕmpat?*
Hoe wordt die schade hersteld?	*Bageimana diganti roegi itoe?*
Hoe zegt gij dat in 't Maleisch?	*Bageimana kata itoe tjara Malajoe?*
Hoe zou het ergens anders voor (deugen!	*Mana bolih lajin goenanja!*
Hoe zou ik hem kunnen liefhebben, hij fopt mij altijd.	*Masakan bolih akoe kasih akandia, karĕna salaloe ditipoenja akoe.*
Hoe zou ik hem vertrouwen, daar hij zoo babbelachtig is.	*Masakan akoe pĕrtjaja sama dia, karĕna pĕleter bagini adanja.*

Hoe zult ge dat doen?	*Bageimana maoe diboewat ini?*
Hoe zwaar weegt hij? d. i. Hoe rijk is hij?	*Ada bĕrapa banjak hartanja?*
Hoe zijn de oebi's tegenwoordig zoo duur?	*Mĕngapa mahal oebi sakarang?*
Hoog die bedden wat op; maak ze vlak en aan de kanten glooiend.	*Petak-petak itoe tinggikan sadikit; ratakanlah dan boewat tjoeram tĕpinja.*
Hooge boomen vatten veel wind.	*Pohon jang tinggi kĕna banjak angin.*
Hoornblazer, appel!	*Sĕlompret, appel!*
Hoornblazer, blaas voor 't eten.	*Sĕlompret, tijoep makan.*
Hoos het water uit de schuit.	*Timba ajar roewang dari sampan.*
Houd altijd mijne lessen voor oogen.	*Ingatlah salaloe akan pĕngadjarankoe.*
Houd dat maar vóór u (zwijg daar maar over).	*Dijam sĕhadja akan pĕrkara itoe.*
Houd dat nieuws voor u.	*Djangan pĕtjahkan chabar ini.*
Houd dit paard even vast.	*Pĕgangkan koeda ini sabĕntar.*
Houd er aanteekening van.	*Soeratkanlah dia.*
Houd het touw niet te stijf.	*Djangan pĕgang tĕrlaloe kĕntjang tali itoe.*
Houd niet van ledig zitten.	*Djangan soeka doedoek dĕngan malas.*
Houd nu daar de wacht; mocht het gaan regenen, breng het dan spoedig binnen.	*Toenggoe ĕngkau disana; barangkali hoedjan kĕlak, lĕkas angkat bawa masoek.*
Houd spoedig op.	*Bĕrhĕntilah lĕkas.*
Houd gij van Hollandsche kost?	*Ĕngkau soeka makanan Bĕlanda?*
Houdt mijnheer van kip?	*Toewan soeka makan hajam?*
Houdt rechts aan. } bij mili-	*Rasa kanan.*
Houdt links aan. } tairen.	*Rasa kiri.*
Houd u toch stil, want buiten staan honderden menschen te luisteren.	*Hĕndaklah ĕngkau bĕrdijam diri, karĕna diloewar adalah bĕrdiri bĕratoes-ratoes orang jang dĕngar-dĕngaran.*
Houd uwen mond.	*Dijamlah ĕngkau.*
Houd ze ook niet scheef.	*Dan lagi djangan miringkan dia.*
Hunne armoede veroorzaakt den rijkdom van anderen.	*Kapapaän marika-itoe mĕngadakan kakajaän orang lajin.*
Hunne fouten werden bemerkt,	*Salahnja kadapatan, sahingga*

zoodat zij zeer beschaamd werden. — *kamaloe-maloewanlah marika-itoe.*

Hunne kleederen waren met bloed bevlekt. — *Pakeijannja bĕrloemoer dĕngan darah.*

Hunne levende have bestond in koeien, buffels, geiten en schapen. — *Hidoep-hidoepan marika-itoe daripada karbau dan lĕmboe, kambing dan kambing biri-biri.*

Hij acht het werk van zijn meester licht. — *Ija mĕmpĕrmoedahkan pĕkĕrdjaän toewannja.*

Hij beloofde die binnen acht dagen gereed te zullen hebben. — *Didjandjinja habiskan pĕkĕrdjaän itoe dalam dĕlapan hari.*

Hij beloofde het binnen eene maand te maken. — *Dia djandji hĕndak boewatkan itoe dalam saboelan.*

Hij betaalde al naarmate hij geld had. — *Ija mĕmbajar sakĕdar ada oewangnja.*

Hij betaalt altijd contant. — *Salaloe ija mĕmbajar oewang toenei.*

Hij betaalt dagelijks acht dubbeltjes. — *Dĕlapan oewang sahari dibajarnja.*

Hij betaalt voor die koffij anderhalf honderd Gulden. — *Ija mĕmbajar kopi itoe dĕngan tĕngah doewa ratoes roepijah.*

Hij beval een officier met dertig man bij zich er heen te gaan. — *Ija mĕnjoeroeh saorang hoeloebalang dĕngan tiga poeloeh orang sĕrtanja pĕrgi kĕsana.*

Hij bewerkt den grond met de hak. — *Ija mĕntjangkoel-tjangkoel tanah.*

Hij bond dat touw goed vast. — *Di-ikatnja tali itoe tĕgoeh-tĕgoeh.*

Hij breekt het hout door. — *Ija mĕmatahkan kajoe itoe*

Hij brengt al zijn goed naar den lommerd. — *Ija mĕmbawa akan sĕgala barăng-barangnja karoemah pĕgadeijan.*

Hij dacht toevallig aan zijne belofte. — *Ija tĕringat akan pĕrdjandjiannja.*

Hij deed afstand van de regeering. — *Ija toeroen daripada tachta karadjaän.*

Hij deed dat om Gods wil. — *Ija mĕmboewat itoe karĕna Allah.*

Hij deed dat uit moedwil. — *Ija mĕmboewat itoe dĕngan sĕhadja (sĕngadja).*

Hij deed dat zonder medeweten van zijn vader. — *Diboewatnja itoe dĕngan tiada satahoe bapanja.*

Hij doet als een gek. — *Ija salakoe orang gila.*

Hij doet alsof hij de heer ware. — *Tingkah lakoenja saolah-olah ijalah toewan.*

Hij doet al wat hij verkiest.	*Ija boewat sĕgala kahĕndaḳ hatinja.*
Hij draagt een zwaard en rijdt te paard.	*Ija bĕrsandangkan pĕdang dan mĕngandaraï koeda.*
Hij draagt jas, broek en vest.	*Ija bĕrpakeikan djas, tjĕlana dan rompi.*
Hij draait altijd rond, zonder iets uit te voeren.	*Ija koeliling sĕhadja, satoe pon tiada pĕrboewatannja.*
Hij drinkt daags twee flesschen wijn.	*Ija minoem ajar-anggoer sahari doewa bottol.*
Hij fatsoeneert een beeld.	*Ija mĕroepakan patoeng.*
Hij gaat het huis uit.	*Ija kaloewar dari dalam roemah.*
Hij gaat naar zijn huis.	*Ija poelang karoemahnja.*
Hij gaat niet uit, want hij is ziek.	*Tiada ija kaloewar, karĕna sakit ija.*
Hij gaf dat geheel vrijwillig.	*Dibĕrinja itoe dĕngan sĕgala ridla hatinja.*
Hij gaf een halven gulden aan een paar menschen.	*Dibĕrinja satĕngah roepijah sama sa'orang doewa orang.*
Hij gedacht aan zijne vrouw en kinderen.	*Ija tĕrkĕnangkan anaḳ bininja.*
Hij geeft blijken van zijn moed.	*Ija mĕnoendjoeḳkan kabĕraniannja.*
Hij geeft zijnen kinderen veel toe.	*Dia banjak bĕri hati anaḳnja.*
Hij geleidde zijn kind tot hem.	*Ija mĕnghantarkan anaḳnja kapadanja.*
Hij ging aanstonds de deur uit.	*Ija kaloewar sabĕntar djoega.*
Hij ging daarheen om werk te vragen.	*Ija pĕrgi kasana minta pĕkĕrdjaän.*
Hij ging eerder naar huis dan ik.	*Ija poelang dĕhoeloe daripada-(koe.*
Hij ging hem bezoeken.	*Ija pĕrgi mĕngoendjoengi dia.*
Hij ging naar den rechter om zijne zaak aan te geven.	*Ija pĕrgi mĕnghadap hakim hĕndak mĕngadoekan halnja.*
Hij ging vriendelijk met ons om.	*Ija bĕrsohbat-sohbatan dĕngan kami.*
Hij had een hond bij zich.	*Ija mĕmbawa andjing sĕrtanja.*
Hij heeft alles gegeven tot zelfs zijn buffel.	*Ija soedah mĕmbĕri samoewanja, sampei karbaunja pon.*
Hij heeft bijna geen kleeren aan het lijf.	*Hampir-hampir tĕlandjang ija.*
Hij heeft de geheele opbrengst van zijn land verkocht.	*Sĕgala hasil tanahnja soedah didjoewalnja.*
Hij heeft den ganschen nacht niet geslapen.	*Ija ta'tidoer satoe malam soentoeḳ.*

Hij heeft de zilveren medaille voor moed verkregen.	*Dia soedah dapat mĕdalja peraḳ akan tanda kabĕranian.*
Hij heeft die vrouw valsch beschuldigd van overspel.	*Ija mĕnoekasi pĕrampoewan itoe dĕngan zina.*
Hij heeft drie rijpaaarden: een zwart, een bruin en een schimmel.	*Ada padanja tiga eikoer koeda toenggang, saeikoer hitam, saeikoer merah dan saeikoer daoeḳ.*
Hij heeft drie verontschuldigingen bijgebracht.	*Ija soedah mĕmbawa tiga pĕrkara oedzoernja.*
Hij heeft een aanklacht ingediend tegen den persoon van Saridin.	*Ija soedah bawa masoeḳ soerat toedoehan atas orang jang bĕrnama Saridin.*
Hij heeft een hoed op zijn hoofd en schoenen aan zijne voeten.	*Ada topi dikapalanja dan sĕpatoe pada kakinja.*
Hij heeft een kop als een buffel.	*Kĕpalanja sapĕrti karbau.*
Hij heeft een onbeschaamd uiterlijk.	*Moekanja tĕbal.*
Hij heeft een slechte uitspraak.	*Teloer, bĕhasanja tabajik.*
Hij heeft een valschen eed afgelegd.	*Ija soedah makan soempah.*
Hij heeft gasten en zijne bedienden koken.	*Ija bĕrdjamoe dan hambanja bĕrmasaḳ-masaḳ.*
Hij heeft geantwoord, dat hij van besteld werk niets afwist.	*Djawabnja: satoepon tiada dikĕtahoeïnja akan pĕkĕrdjaän jang dipĕsan itoe.*
Hij heeft geen hart voor zijn werk.	*Dia tidaḳ ingat kĕrdjanja.*
Hij heeft geen verlof gekregen.	*Tiada dibĕri idzin kapadanja.*
Hij heeft geld gebrek.	*Ija kakoerangan oewang.*
Hij heeft geloopen, dat hij buiten adem is.	*Ija soedah lari sampei tĕrmĕnggĕh-mĕnggĕh.*
Hij heeft het aardsche met het hemelsche verwisseld.	*Ija soedah pindah dari doenia ka-acherat.*
Hij heeft het gestolen.	*Ija jang soedah mĕntjoeri itoe.*
Hij heeft het Gouvernement al dertig jaren gediend.	*Ija mĕngĕrdjakan Goebĕrnĕmen soedah tiga poeloeh tahoen lamanja.*
Hij heeft halstarrig zijne schuld ontkend.	*Ija mĕnjangkal salahnja dĕngan katĕgaran hatinja.*
Hij heeft het met eigen oogen gezien.	*Ija soedah mĕlihat itoe dĕngan matanja sĕndiri.*
Hij heeft het midden van de schietschijf geraakt.	*Ija kĕna ditĕngah sasaran.*

Hij heeft het nooit meer gedaan.	*Tiada pĕrnah diboewatnja itoe poela.*
Hij heeft het voornemen, om hier te komen logeeren.	*Nijatnja, hĕndaḳ datang mĕnoempang disini.*
Hij heeft onbeschaafde manieren.	*Kalakoewannja kasar.*
Hij heeft in dat bosch een ander huis gebouwd.	*Didalam hoetan itoe diboewatnja roemah lajin.*
Hij heeft lange vingers.	*Djarinja pandjang.*
Hij heeft noch vijanden, noch vrienden.	*Padanja sĕtĕroe pon tiada, sohbat pon tiada.*
Hij heeft planken gekocht, om zijn huis te herstellen en zijne trap te vernieuwen.	*Ija soedah mĕmbĕli papan akan mĕmbajiki roemahnja dan mĕmbĕharoeï tangganja.*
Hij heeft slechte voornemens.	*Nijatnja ta' bajik.*
Hij heeft slechts een paar hutten opgeslagen met atap gedekt en met wanden van matwerk.	*Dibangoenkannja sĕhadja doewa boewah pondoḳ atap, dindingnja kadjang.*
Hij heeft veel haar op zijne huid.	*Banjaḳ boeloe pada koelit toeboehnja.*
Hij heeft veel met zijne vrouw te stellen.	*Dia ada banjaḳ soesah sama bininja.*
Hij heeft weinig bedienden.	*Hambanja sadikit.*
Hij heeft zich erg aan het hoofd verwond en zijn linkerknie verstuikt.	*Kapalanja kĕna loeka parah, dan loetoetnja sabĕlah kiri salah oerat.*
Hij heeft zich goed toegeeigend, dat hem door anderen toevertrouwd was.	*Ija soedah mĕngambil bagei dirinja akan barang, jang diamanatkan kapadanja olih orang lajin.*
Hij heeft zich laten omkoopen.	*Ija soedah makan soewap.*
Hij heeft zich tegen de rechterlijke macht verzet.	*Ija soedah mĕndoerhaka kapada hoekoem hakim.*
Hij heeft zijnen moed getoond tegenover den vijand.	*Ija soedah mĕnjatakan bĕraninja dihadapan moesoeh.*
Hij heeft zijne schuld bekend.	*Ija soedah mĕngakoe salahnja.*
Hij herinnerde hem de zaak van het vorige jaar.	*Ija mĕngingatkan dia pĕrkara tahoen jang soedah laloe itoe.*
Hij hieuw twee bamboestruiken om.	*Ija mĕnĕbang bamboe doewa roempoen.*
Hij houdt van haar om den wille van haar geld.	*Kasihlah ija akandia karĕna sĕbab oewangnja.*
Hij houdt zich maar zoo.	*Ija poera-poera sĕhadja.*
Hij is aan het borden wasschen, Mevrouw!	*Ija lagi basoeh piring, Njonja!*

Hij is beboet voor vijf-en-twintig gulden.	*Ija kĕna dĕnda doewa poeloeh lima roepijah.*
Hij is bekend bij alle voorname kooplieden.	*Katahoeanlah ija kapada sĕgala saudagar jang bĕsar-bĕsar.*
Hij is bloeddronken.	*Ija mabok̤ darah.*
Hij is dezelfde, die het boek heeft opgesteld.	*Ija djoega jang soedah mĕngarangkan kitab itoe.*
Hij is dom, maar zijn hart is goed.	*Bodoh ija, tĕtapi hatinja bajik.*
Hij is drie keer hier geweest.	*Soedah tiga kali ija datang kamari.*
Hij is een draaier en leugenaar.	*Ija pĕmoetar balik̤ dan pĕmbohong.*
Hij is een dronkaard en een lafaard.	*Ija sa'orang pĕmabok̤ dan pĕnakoet.*
Hij is een godsdienstig man.	*Ijalah sa'orang jang bĕrbak̤ti kapada Allah.*
Hij is een leugenaar en zwetser.	*Ija sa'orang pĕmbohong dan pĕleter.*
Hij is een luiaard en slaapkop.	*Ija sa'orang pĕmalas dan pĕ-* (*nidoer.*)
Hij is een man daar wat in zit.	*Ijalah orang jang bĕrisi.*
Hij is een schavuit.	*Ijalah bangsat adanja.*
Hij is een spion en verrader.	*Ija sa'orang pĕnghintei dan pĕmbeloet.*
Hij is elken dag op hetzelfde uur dronken.	*Sahari-hari ija mabok̤, soedah tĕntoe djamnja.*
Hij is gesneuveld, daar hij een kogel door het hoofd kreeg.	*Ija mati kĕna tembak̤ kapalanja.*
Hij is gewoon niets te verzwijgen.	*Adatnja tiada tahoe dijamkan barang sasoeatoe.*
Hij is in het geheel niet daaraan debet.	*Dalam itoe satoepon tiada salahnja.*
Hij is in nood en vraagt om hulp.	*Ija dalam hal kasoesahan dan minta toeloeng.*
Hij is in zijne nopjes.	*Ija soeka hati.*
Hij is met hem van dezelfde afkomst.	*Ija sama bĕnih dĕngan dia.*
Hij is met schulden beladen.	*Ija sarat dĕngan hoetang.*
Hij is met zijn gezin verhuisd naar Loeboek.	*Ija soedah pindah ka Loeboek̤ sĕrta dĕngan anak̤-bininja.*
Hij is niet meer te genezen.	*Ija tiada tĕrobatkan lagi.*
Hij is niet thuis.	*Ija ta'da diroemah.*
Hij is nu geen knecht meer bij den heer Varkevisscher.	*Sakarang tidak̤ lagi ija hamba toewan Parkĕpisar.*

Hij is onbeschoft.	*Ija koerang adjar.*
Hij is ongenaakbaar.	*Ta'bolih dĕkat sama dia.*
Hij is oud genoeg, om zelf te kunnen antwoorden.	*Sampei oemoernja akan mĕnjahoet sĕndiri.*
Hij is te zwak, om het hoofd op te lichten.	*Tĕrlaloe lĕmah ija akan mĕngangkat kapalanja.*
Hij is toornig geworden en heeft hem een schurk genoemd.	*Ija mĕndjadi marah dan mĕngatakan dia bangsat adanja.*
Hij is uitermate stompzinnig en kan niet leeren.	*Boekan boewatan bĕnaḳnja, tiada ija dapat bĕladjar.*
Hij is verscheiden keeren in bezwijming gevallen.	*Soedah bĕbĕrapa kali ija djatoh pingsan.*
Hij is vetter dan een varken, dommer dan een buffel en gulziger dan een tijger.	*Ija lĕbih gĕmoeḳ daripada babi, lĕbih bodoh dari karbau dan lĕbih gĕloedjoeh dari harimau.*
Hij is wel rijk, maar niet gierig.	*Kaja djoega ija, tĕtapi tida' kikir.*
Hij is zeer dapper.	*Ija sangat bĕrani.*
Hij is zeeziek.	*Ija maboḳ lawoet.*
Hij is zoo dapper als een haas (als de vliegen), dat is: een groote lafaard.	*Ija bĕrani lalat, ija-itoe: pĕnakoet bĕsar.*
Hij is zwaar gewond.	*Ija soedah loeka parah.*
Hij kan datgene niet bewijzen, waarvan hij mij beschuldigt.	*Ta'dapat dinjatakannja barang, jang ditoedoehnja akan sĕhaja.*
Hij kan dat maar niet begrijpen.	*Sakali-kali ija ta'bolih mĕngĕrti itoe.*
Hij kan immers nog niet beter zijn.	*Masakan ija soedah sĕmboeh.*
Hij kan tegen allen wind en weêr.	*Ija bolih tahan dibasah kĕring.*
Hij keerde terug tot zijne verwanten.	*Kombalilah ija kapada sanaḳ saoedaranja.*
Hij kneedt het deeg.	*Ija mĕramas adonan.*
Hij kocht een geheel stel kleeren voor honderd en tien gulden.	*Ija mĕmbĕli salangkap pakeijan dĕngan saratoes sapoeloeh roepijah.*
Hij komt uit het land, waar ik heen ga.	*Ija datang dari nagĕri, jang koetoedjoe itoe.*
Hij komt vanwege den Koning.	*Datangnja itoe di-oetoes radja.*
Hij komt van zijn huis.	*Ija datang dari roemahnja.*

Hij kon die geneesmiddelen niet innemen.	*Obat itoe tiada tĕrminoem olihnja.*
Hij kon niet betalen, want hij had slechts weinig geld.	*Tiadą ija dapat mĕmbajar, karĕna oewangnja hanja sadikit.*
Hij kon zich aan de beschouwing daarvan niet verzadigen.	*Tapoewas ija mĕmandang-mandang itoe.*
Hij koopt voor contant geld.	*Ija mĕmbĕli timbang toenei.*
Hij kreeg een buil op zijn hoofd door het slaan met dat hout.	*Bintjoet kĕpalanja dipoekoel dĕngan kajoe itoe.*
Hij kwam eer dan ik.	*Ija datang dĕhoeloe daripadakoe.*
Hij kwam om mij te ontmoeten.	*Ija datang hĕndaḳ bĕrdjoempa dĕngan akoe.*
Hij kwam op de vlakte aan.	*Sampeilah ija dipadang itoe.*
Hij lachte en zijne vrouw grimlachte.	*Ija tĕrtawa dan bininja tĕrsĕnnjoem.*
Hij las dien brief.	*Ija mĕmbatja soerat itoe.*
Hij las dien brief voor.	*Ija mĕmbatjakan soerat itoe.*
Hij liep blootshoofds.	*Ija bĕrdjalan dĕngan tĕrboeka kapalanja.*
Hij liep gebrekkig, als iemand die springt.	*Tĕrindjoet ija bĕrdjalan, sapĕrti orang mĕloempat lakoenja.*
Hij liep mij te langzaam.	*Bageikoe tĕrlaloe lambat djalannja.*
Hij liep weg zonder mij iets te doen.	*Pĕrgilah ija, satoepon tiada dipĕngapakannja akoe.*
Hij liet al zijne onderhoorigen bijeenroepen.	*Disoeroehnja kĕrahkan sĕgala rājatnja.*
Hij liet die beide jongens met elkander boksen.	*Kadoewa boedaḳ itoe di-adoenja bĕrtindjoe.*
Hij liet dien hond in het leven.	*Ija mĕnghidoepi andjing itoe.*
Hij loopt als een hert.	*Larinja sapĕrti roesa.*
Hij loopt op straat voorbij dat huis.	*Ija bĕrdjalan diloeroeng laloe daripada roemah itoe.*
Hij luisterde naar hare woorden.	*Ija dĕngar akan katanja.*
Hij maakt de anderen wankelmoedig.	*Ija mĕmbĕri tawar hati orang lajin itoe*
Hij maakt het baadje passend voor zijn lichaam.	*Ija mĕmatoetkan badjoe itoe dĕngan toeboehnja.*
Hij maakt u rijk.	*Ija mĕndjadikan ĕngkau kaja.*
Hij maakt zich verdienstelijk jegens zijn heer.	*Ija bĕrboewat djasa kĕpada toewannja.*
Hij maalt meel.	*Ija mĕnggiling tĕpoeng.*
Hij mengde zich in hunne geschillen.	*Ija mĕntjampoerkan dirinja dalam pĕrsĕlisihan marika-itoe.*

Hij moet drie dagen in de kazerne blijven.	*Hĕndaḳlah ija tinggal ditangsi ĕmpat hari lamanja.*
Hij moet een bewijs geven van zijn moed.	*Hĕndaḳlah ija mĕnjatakan bĕraninja.*
Hij nam afscheid van den vorst.	*Ija bĕrmohon kapada baginda.*
Hij nam afscheid van dien koopman.	*Ija minta diri kapada saudagar itoe.*
Hij nam al zijn geld met zich.	*Dibawanja sĕrtanja akan sĕgala oewangnja.*
Hij nam dat leugenachtig bericht in ernst op.	*Jaḳinlah ija akan chabar doesta itoe.*
Hij nam voortdurend toe in dikte.	*Makin bĕrtambah bĕsar toeboehnja.*
Hij neemt voortdurend in krachten toe.	*Makin hari makin bĕrtambah ḳoewatnja.*
Hij omheint zijnen tuin.	*Ija mĕmagari kĕbonnja.*
Hij ontving tien stukken zilvergeld.	*Ija mĕnarima oewang peraḳ sapoeloeh kĕping.*
Hij ontvluchtte het.	*Ija soedah lari bĕrlĕpas dirinja.*
Hij opent zijnen mond.	*Ija mĕngangakan moeloetnja.*
Hij plaatste zijn handteekening onder den brief.	*Ija mĕmboeboeh tanda tangannja dibawah soerat itoe.*
Hij raadde mij in zijn huis te blijven wachten.	*Sĕhaja di-adjaḳnja bĕrhĕnti diroemahnja.*
Hij raakt verdwaalt op zijwegen.	*Ija sĕsat pada djalan simpangan.*
Hij rees op en stond.	*Ija bangkit bĕrdiri.*
Hij rijdt nooit uit met een rijtuig.	*Tiada pĕrnah ija najik kareta.*
Hij rijdt nooit uit te paard.	*Tiada pĕrnah ija najik koeda.*
Hij scheert schapen.	*Ija mĕnggoenting boeloe kambing biri-biri.*
Hij schrijft een goede hand.	*Toelisannja bajik*, of: *Bĕkas tangannja bajik.*
Hij schrijft krabbels in plaats van letters.	*Ija mĕnjoerat tjakar hajam akan ganti hoeroef.*
Hij slachtte slechts twee kippen.	*Ija potong hajam hanja doewa eikoer.*
Hij sloeg er geen regard op.	*Tiadalah kĕpadanja timbangan (atasnja.*
Hij slijpt messen, Mevrouw!	*Dia ada gosoḳ pisau, Njonja!*
Hij sprak niet dan van zijne goederen.	*Tiada ija bĕrkata mĕlainkan dari hartanja sĕhadja.*
Hij sprak over zijne zaken.	*Ija bĕrkata akan hal pĕrkaranja.*
Hij sprak tot den vorst: Vergeving, Uwe Majesteit, duizendmaal vergeving!	*Maka sĕmbahnja kapada baginda: Ampon, toewankoe, bĕriboe-riboe ampon!*

Hij sprak zeer langzaam.	*Ija běrkata děngan pěrlahan-pěrlahan.*
Hij sprong en danste.	*Ija běrlompat-lompat dan běr-tari-tari.*
Hij sprong met schrik van zijn bed op.	*Těrpěrandjatlah ija toeroen dari atas těmpat tidoernja.*
Hij spijkert de kist.	*Ija měmakoekan pěti itoe.*
Hij staarde haar voortdurend aan, zoodat zij zeer beschaamd werd.	*Ija měrěnoeng-rěnoeng kapada-nja, sahingga kamaloe-maloe-wanlah ija.*
Hij staat boven mij in rang.	*Lěbih tinggi pangkatnja dari pangkatkoe.*
Hij staat in een slechten reuk.	*Namanja soedah boesoek.*
Hij steeg uit de put.	*Ija najik kaloewar dari dalam pěrigi.*
Hij stelde hen als gemachtig-den aan.	*Ija měwakilkan marika-itoe.*
Hij stelt goed.	*Ija měngarangkan bajik.*
Hij stond op den rand van het graf.	*Koerang sadikit ija mati.*
Hij trekt een broek aan.	*Ija měmakei sěloewar.*
Hij trok zijne kleeren uit.	*Ija měnanggalkan pakeijannja.*
Hij twistte met zijne vrouw, en deze begon te schreien.	*Ija běrbantah-bantah děngan bininja, laloe ini moelaï mě-nangis.*
Hij valt van de trappen.	*Ija djatoh dari atas tangga.*
Hij verbant zichzelven naar een ver land.	*Ija měmboewang dirinja kana-gěri jang djawoeh.*
Hij verbeeldt zich dapper te zijn.	*Pada sangkanja ija běrani.*
Hij verdween voor altijd.	*Lěnnjaplah ija sampei salama-lamanja.*
Hij vergeldt een iegelijk naar zijne werken.	*Ija měmbalas masing-masing sakědar pěrboewatannja.*
Hij vergelijkt en onderscheidt met juistheid.	*Ija měmbanding dan měmbeda-kan bětoel-bětoel.*
Hij verheft zichzelven.	*Ija měmběsarkan dirinja.*
Hij verheft zichzelven zeer.	*Ija měmběsarkan dirinja těrlaloe.*
Hij verkeert in groote droefheid.	*Ija dalam doeka-tjita jang amat běsar.*
Hij verkrijgt barmhartigheid van God.	*Ija běrolih rahmat daripada Allah.* (*koe.*
Hij verleende mij logies.	*Diběrinja toempangan akan da-*
Hij veroverde elf steden.	*Ija měngalahkan saběļas boewah nagěri.*

Hij verpand al zijn goed.	*Ija mĕnggadeikan sĕgala barang-barangnja.*
Hij vertoeft al eene maand in de bovenlanden.	*Soedah satoe boelan ija tinggal dihoeloe.*
Hij vertrouwde hen niet.	*Tiada ija pĕrtjaja akan marika itoe.*
Hij vervaardigde dien koffer met zijn eigen handen.	*Ija mĕmboewat pĕti itoe dĕngan tangannja sĕndiri.*
Hij verwisselde het tijdelijke met het eeuwige.	*Ija soedah pindah dari nagĕri jang fanaʼ kanagĕri jang bakaʼ.*
Hij verzocht voor den resident gebracht te worden.	*Ija minta dibawa mĕnghadap toewan Residen.*
Hij viel achterover op zijn rug.	*Ija rĕbah tĕlĕntang di-atas bĕlakangnja.*
Hij viel voorover op den grond.	*Ija djatoh tĕrtijarap di tanah.*
Hij volhardde in zijn verzet tegen het Gouvernement.	*Bĕrkandjanglah ija dalam mĕndoerhaka-kapada Goebĕrnĕmen.*
Hij volmaakte zijn werk.	*Ija mĕnjampoernakan pĕkĕrdjaannja.*
Hij vond een beurs met geld en bracht haar vervolgens aan den eigenaar.	*Ija mĕndapat poendi-poendi bĕrisi oewang, laloe dibawanja kapada orang jang ĕmpoenja dia.*
Hij vond hem terwijl hij nog aan het stelen was.	*Ija dapat sama dia sĕdang ija lagi mĕntjoeri.*
Hij vraagt naar den bekenden weg.	*Soedah gĕharoe, tjĕndana poela.* (figuurlijk.)
Hij vreest voor zijn eigen schaduw.	*Takoetlah ija akan bajangnja sĕndiri.*
Hij warmt zich bij het vuur.	*Ija bĕrdijangkan dirinja.*
Hij warmt zich in de zon.	*Ija bĕrdjĕmoer dirinja.*
Hij wascht zijne handen.	*Ija mĕmbasoehkan tangannja.*
Hij was geheel met bloed bevlekt.	*Sama sakali ija bĕrloemoer dĕngan darah*
Hij was gekleed in een lang gewaad.	*Ija bĕrpakeikan djoebah.*
Hij was middelmatig van gestalte, niet groot en niet klein.	*Toeboehnja sĕdarhana, tiada tinggi, tiada rĕndah.*
Hij was voor driekwart dood, en zijn gelaat was bleek.	*Tiga bĕhagi djiwanja soedah hilang, dan poetjatlah moekanja.*
Hij weerde zijne pijlen af.	*Ija mĕnangkiskan anaḳ panahnja.*

Hij weet den weg niet meer.	*Ija tatahoe lagi djalannja.*
Hij weet zich overal in te mengen.	*Ija tahoe mĕmasoekkan dirinja dalam sĕgala pĕrkara.*
Hij werd door u weggejaagd.	*Ija dinjahkan olihmoe.*
Hij werd onderweg ziek.	*Ija dapat sakit didjalan.*
Hij wierp met steenen naar beneden.	*Ija mĕlimparkan batoe kabawah.*
Hij wilde hem met een rijststamper slaan.	*Ija hĕndak mĕmaloe dia dĕngan antan.*
Hij wil dien man niet tot heer hebben.	*Ija tamawoe bĕrtoewankan orang itoe.*
Hij wil kakken.	*Ija hĕndak berak.*
Hij wil niet komen.	*Ija tamaoe datang.*
Hij wil wel komen, máár hij kan niet.	*Ija mawoe datang djoega, akan tĕtapi tiada ija bolih.*
Hij wil zijn nek niet buigen.	*Ija tamawoe mĕnoendoekkan tĕngkoknja.*
Hij woont in de eenzaamheid.	*Ija doedoek dalam kasoenjian.*
Hij woont met zijn broeder in één huis.	*Ija doedoek saroemah dĕngan saoedaranja.*
Hij wordt hoe langer hoe ondeugender.	*Makin bĕrtambah-tambah nakalnja.*
Hij wreekt zijn ongeluk op mij.	*Ija mĕmbalas tjilakanja kapadakoe.* (*itoe.*
Hij wijst ons het huis aan.	*Ija mĕnoendjoekkan kita roemah*
Hij zag dien man voor den dief aan.	*Ditampanja orang itoelah jang mĕntjoeri.*
Hij zag hem op zij even aan.	*Ija mĕlihat kapadanja dĕngan eikoer matanja.*
Hij zal een boek afschrijven.	*Ija hĕndak mĕnjalin soerat.*
Hij zal spoedig komen.	*Ija akan datang kĕlak.*
Hij zal spoedig trouwen.	*Ija akan kawin kĕlak.*
Hij zal weldra komen.	*Ija akan datang kĕlak.*
Hij zal wel sterven.	*Saolah-olah ija mati kĕlak.*
Hij zegepraalde over al zijne vijanden.	*Mĕnanglah ija pada sĕgala sĕtĕroenja.*
Hij zeide, dat hij het niet kon doen, doch inderdaad wilde hij niet.	*Katanja ija tabolih boewat tĕtapi sasoenggoehnja ija tamawoe.*
Hij zeide dat ik zoo volstrekt niet doen mocht.	*Katanja sakali-kali sĕhaja tabolih boewat bagitoe.*
Hij zeide het ronduit.	*Dikatakannja tĕroes-tĕrang.*
Hij zend een knecht.	*Ija mĕnjoeroehkan saorang hambanja.*

Hij zette er nog zes gulden op.	*Ditoekoḳnja lagi ěnam roepijah.*
Hij ziet er uit als een tijger.	*Ija saroepa děngan harimau.*
Hij ziet er uit alsof hij bedroefd was.	*Roepanja sa'olah-olah ija doekatjita.*
Hij zit gehurkt op den grond.	*Ija doedoeḳ běrtinggoeng ditanah.*
Hij zit hem achterna.	*Ija měngědjar akandia.*
Hij zit op zijns vaders plaats.	*Ija doedoeḳ ditěmpat bapanja.*
Hij zond zijn jongen tot den beschuldigde, om te vernemen of het bestelde werk nog niet gereed was.	*Disoeroehkannja orangnja kěpada orang jang ditoedoeh itoe, hěndaḳ tahoe kalau pěkěrdjaän jang dipěsan itoe bělom soedah.*
Hij zou een goed onderwijzer zijn, als hij niet dronk.	*Ija bolih djadi goeroe jang bajik, kalau ija ta'da maboḳ.*
Hij zou gered geweest zijn, als wij den dokter eerder hadden geroepen.	*Bolihlah djoega ija těrpělihara, kalau soedah kita panggilkan toewan doktěr sijang-sijang.*

I.

Iederen dag wandelt hij twee uur.	*Tijap-tijap hari ija běrdjalan-djalan doewa djam lamanja.*
Ieder heeft er den mond vol van.	*Samoewa orang běrkata-kata akan pěrkara itoe.*
Iemand drinken in den mond gieten.	*Měnoewangkan minoeman kěmoeloet orang.*
Iemand met een wen.	*Orang děngan koetil.*
Iemand openlijk bestraffen.	*Měněmpělaḳkan orang běrtalaran.*
Ik aarzel niet om hem te vertrouwen.	*Sěhaja ta'takoet pěrtjaja sama dia.*
Ik baad mij tweemalen daags.	*Sahari doewa kali sěhaja mandi.*
Ik begin iets beter te worden.	*Běharoelah poelih sadikit badan sěhaja.*
Ik begrijp het niet, waarom het te Riouw meer regent dan hier.	*Ta'tarima di ăkal sěhaja apa sěbab lěbih hoedjan di Riau dari disini.*
Ik begrijp mij niet, waarom hij boos op mij is.	*Ta'kětahoeän hoeloe hilirnja dia marah sama sěhaja.*
Ik begrijp niet hoe hij dat gedaan heeft.	*Sěhaja ta'měngarti bageimana diboewatnja itoe.*
Ik ben bang om het te vertellen.	*Sěhaja takoet chabarkan.*
Ik ben blijde u te zien.	*Soeka sěhaja soedah běrtěmoe děngan ěngkau.*

Ik ben bij hem geweest.	*Sĕhaja soedah pĕrgi karoemahnja.*
Ik ben daar dikwijls geweest.	*Sĕhaja kĕrap kali pĕrgi disana.*
Ik ben daarover verwonderd.	*Sĕhaja heiran sĕbab itoe.*
Ik ben daarover zeer verheugd. Ik ben er erg blij meê.	*Sĕhaja banjak soeka sĕbab itoe.*
Ik ben de smid van dit dorp.	*Akoelah toekang bĕsi doesoen ini.*
Ik ben een beetje doof.	*Sĕhaja ada toeli sadikit.*
Ik ben een landbouwer.	*Sĕhaja ini orang pĕladang.*
Ik ben even naar huis gegaan om te eten, Mijnheer!	*Sĕhaja poelang makan sabĕntar, Toewan!*
Ik ben gekomen zoo spoedig als ik kon.	*Akoe soedah datang sabĕrapa tjĕpat akoe bolih.*
Ik ben gestoken door een wesp.	*Sĕhaja soedah disĕngat taboewan.*
Ik ben gewond aan de kuit; het is niet erg.	*Bĕtis sĕhaja loeka; tiada bĕrapa dalam.*
Ik ben gewond, luitenant!	*Sĕhaja soedah loeka, littĕnan!*
Ik ben gewoon de schoenen voor de blanken hier te maken.	*Sĕhaja soedah bijasa boewatkan sĕpatoe orang-orang poetih disini.*
Ik ben hem één dag werk schuldig.	*Sĕhaja hoetang sama dia sahari poenja kĕrdja.*
Ik ben het, die het geschreven heeft.	*Akoelah jang soedah mĕnoelis itoe.*
Ik ben het gezondste in de droge en in de regenmousson.	*Badankoe tĕrlĕbih sĕdap pada moesim kĕmarau dan pada moesim hoedjan pon.*
Ik ben hier nog niet gewend.	*Akoe bĕlom bijasa disini.*
Ik ben hier vreemd.	*Sĕhaja orang dagang disini.*
Ik ben .in lang niet bij hem geweest.	*Soedah lama tiada sĕhaja singgah kapadanja.*
Ik ben koning.	*Akoelah radja.*
Ik ben langer dan gij.	*Akoe lĕbih tinggi dari ĕngkau.*
Ik ben maar alleen; hoe kon het dan zoo gauw, Mevrouw?	*Sĕhaja saorang sĕhadja, bageimana bolih lĕkas, Njonja!*
Ik ben naar de reede gegaan, maar uw schip was nog niet gekomen.	*Hamba soedah pĕrgi kapĕlaboehan, tĕtapi kapal toewan hamba bĕlom datang.*
Ik ben niet bekend met de merken van de unster.	*Sĕhaja koerang faham mĕlihat mata datjing.*
Ik ben niet bij machte dat te verbieden.	*Tiada bĕrkoewasa sĕhaja mĕlarangkan itoe.*
Ik ben niet wel.	*Badan sĕhaja tasĕdap.*

Ik ben overgeleverd aan den vijand.	*Akoe tĕrsĕrah kapada moesoeh.*
Ik ben overkropt van bezigheden.	*Akoe timboel tĕnggĕlam dalam pĕkĕrdjaän.*
Ik ben reeds oud en kan niet hard meer werken.	*Akoe soedah toewa, ta'bolih kĕrdja ḳoewat.*
Ik ben reeds uitgerust.	*Pĕnatkoe soedah hilang.*
Ik ben slaperig.	*Sĕhaja mĕngantoeḳ.*
Ik ben slecht van gezicht en kan niet ver zien.	*Mawoe lihat dĕkat, mata sĕhaja kaboer.*
Ik ben te zwak om zoo ver te gaan.	*Sĕhaja ta'koewasa djalan bagitoe djawoeh.*
Ik ben van één vleesch en been met hem.	*Akoe sadarah daging dĕngan dia.*
Ik ben vermoeid.	*Pĕnatlah akoe.*
Ik ben zeer vermoeid.	*Sĕhaja tĕrlaloe pĕnat.*
Ik ben zeeziek.	*Sĕhaja maboḳ lawoet.*
Ik ben ziek.	*Sĕhaja sakit.*
Ik ben ziek en daarom wil ik naar huis.	*Sĕhaja sakit, sĕbab itoe sĕhaja mawoe poelang.*
Ik ben zonder geld.	*Akoe ta'poenja oewang.*
Ik betaalde den prijs van het goed, bovendien gaf ik dertig centen aan den sjouwerman.	*Akoe mĕmbajar harga barang-barang itoe, tambahan poela akoe mĕmbĕrikan koeli itoe tiga-poeloeh sĕn.*
Ik betaal met contant geld en niet met goederen.	*Sĕhaja bajar toenei dĕngan oewang, boekan dĕngan dagangan.*
Ik bevind mij in een moeielijk geval.	*Akoe dalam hal jang soekar soelit.*
Ik bezaai mijn akker met aardnoten en groene boontjes.	*Sĕhaja mĕnaboeri bĕndang sĕhaja dĕngan katjang tjina dan katjang hidjau.*
Ik bezit geen cent. (waart.	*Sadoewit pon tidaḳ sama sĕhaja.*
Ik dacht, dat gij reeds dood	*Akoe sangka ĕngkau soedah mati.*
Ik dank God, dat ik onder de Hollandsche vlag geboren ben.	*Mĕngoetjap sjoekoerlah akoe kĕpada Allah, sĕbab tĕlah dipĕranaḳkan dibawah bandera Wolanda.*
Ik dank God voor zijne zegeningen.	*Akoe mĕngoetjap sjoekoer kapada Allah sĕbab sĕgala bĕrkatnja.*
Ik dank u wel; God moge het u vergelden.	*Tarima-kasihlah sĕhaja; mĕlainkan Allah taāla mĕmbalasnja.*

Ik dank u zeer, Mijnheer!	*Tarima kasih banjaḳ-banjaḳ, Toewan!*
Ik denk aan mijn overleden vader.	*Tĕringatlah akoe akan bapakoe jang soedah mati.*
Ik denk, dat het genoeg is, Mevrouw!	*Sĕhaja kira tjoekoep, Njonja!*
Ik denk dat het mogelijk verwisseld is met dat van eene andere mevrouw.	*Sĕhaja kira barangkali bĕrtoekar dĕngan njonja lajin poenja.*
Ik denk, dat hij spoedig thuis komt.	*Pada sangka sĕhaja lĕkas ija poelang.*
Ik denk, dat ze in deze maand wel komen zullen.	*Sĕhaja kira dalam boelan ini djoega ija akan datang kĕlaḳ.*
Ik denk er anders over.	*Pikiran sĕhaja lajin dari itoe.*
Ik denk er niet zoo over.	*Pikiran sĕhaja boekan bagitoe.*
Ik denk er ook zoo over.	*Sĕhaja pon pikir bagitoe djoega.*
Ik denk ook zoo.	*Sĕhaja pon pikir bagitoe.*
Ik doe het tweemaal tegen gij eens.	*Ĕngkau boewat sakali, akoe bolih boewat doewa kali.*
Ik durf niet meer op te komen. Tot zoover durf ik gaan.	*Tidaḳ bĕrani lĕbih. Itoelah ĕnggannja bĕrani sĕhaja.*
Ik durf zweren, dat het waar is.	*Bĕrani sĕhaja soempah jang bĕtoel bagitoe.*
Ik eet niet gaarne visch.	*Akoe tasoeka makan ikan.*
Ik eisch voor hem de straf van vijftig rotanslagen.	*Sĕhaja minta akandia kapoetoesan hoekoem disĕsah dĕngan rotan lima poeloeh sĕbat.*
Ik ga geld halen.	*Akoe pĕrgi ambil oewang.*
Ik ga morgen of overmorgen.	*Sĕhaja mawoe pĕrgi esoeḳ ataw loesa.*
Ik ga mij juist scheren.	*Ini sĕhaja mawoe bĕrtjoekoer.*
Ik ga over eene maand.	*Lagi saboelan sĕhaja pĕrgi.*
Ik geef aan mijne bedienden tien gulden in de maand; wilt ge die dan is het beklonken.	*Akoe mĕmbĕri orang gadjikoe sapoeloeh roepijah saboelan, djikalau ĕngkau mawoe, djadilah.*
Ik geef u dit boek tot pand.	*Kitab ini pĕtarohkoe kapadamoe.*
Ik geef u dit geld voor betaling van een oude schuld.	*Oewang ini koebĕrikan dikau akan pĕmbajar hoetang lama.*
Ik geloof dat niet.	*Itoe sĕhaja tapĕrtjaja.*
Ik geloof er geen woord van.	*Sapatah pon sĕhaja tapĕrtjaja.*
Ik gevoel mij niet aangenaam.	*Toeboehkoe tiada sĕdap.*
Ik gevoel mij nog niet genoeg hersteld.	*Bĕlom poelih rasa badankoe.*

Ik ging met hem tezamen naar het bosch.	*Akoe pĕrgi kahoetan bĕrsama-sama dĕngan dia.*
Ik gis dat het onder het goed van een ander geraakt is, Mevrouw.	*Sĕhaja kira soedah bĕrtjampoer dalam pakeijan orang lajin, Njonja!*
Ik had geen vermoeden, dat hij het gedaan had.	*Sakali-kali tidak koesangka dia mĕmboewat.*
Ik had vijf maten rijst bij mij, werd overvallen door een dichten regen en al mijne rijst werd nat.	*Akoe mĕmbawa bĕras lima gantang, kĕna hoedjan jang lĕbat maka bĕraskoe pon habislah basah.*
Ik handel met hem samen.	*Sĕhaja samodal dĕngan dia.*
Ik heb al mijn geld aan de inlandsche geneeskundigen besteed.	*Akoe soedah mĕmbĕlandjakan sĕgala oewangkoe kapada sĕgala doekoen dan tabib.*
Ik heb al mijn volk afbetaald.	*Gadji orang sĕhaja samoewa soedah habis dibajar.*
Ik heb bevonden, dat die zaak goed is.	*Pĕndapatkoe pĕrkara itoe bajik.*
Ik heb daarbij veel geld verloren.	*Banjak oewangkoe hilang dalam pĕrkara itoe.*
Ik heb dat boek uitgelezen.	*Soedah habis sĕhaja batja kitab ini.*
Ik heb dat in 't eerst niet geweten.	*Moela-moela sĕhaja tatahoe itoe.*
Ik heb dat kistje in orde gemaakt.	*Akoe jang soedah mĕmbajiki pĕti kĕtjil itoe.*
Ik heb de boompjes al verplant.	*Pokok-pokok moeda itoe soedah sĕhaja pindahkan.*
Ik heb de goederen nog niet gezonden, want ze zijn nog niet afgeladen.	*Akoe bĕlom kirim barang-barang itoe, karĕna bĕlom ditoeroenkan.*
Ik heb den ganschen nacht geen oog dicht gedaan.	*Sapandjang malam tiada akoe mĕngĕdjamkan matakoe.*
Ik heb dit niet meer noodig.	*Sĕhaja tamawoe ini lagi.*
Ik heb drie kinderen, twee jongens en een meisje.	*Anak sĕhaja tiga orang, laki-laki doewa, pĕrampoewan saorang.*
Ik heb een besteld van Soerabaja.	*Sĕhaja soedah pĕsan satoe dari Soerabaja.*
Ik heb een pretentie op u van tien gulden.	*Dalam kira-kira sĕhaja toewan ada hoetang sama sĕhaja sapoeloeh roepijah.*
Ik heb een slecht geheugen.	*Sĕhaja sĕlaloe pĕnloepa.*
Ik heb een strontje op mijn oog gekregen.	*Matakoe kĕna poepoeh polong angin.*

Ik heb een teeken aan dien doek gemaakt.	*Akoe soedah mĕnandaï kajin itoe.* of: *Akoe soedah mĕmboeboeh tanda pada kajin itoe.*
Ik heb een voorstel, doch allen moeten het met elkander eens zijn, dan zal hij stellig het loon uitbetalen.	*Ada satoe bitjara sĕhaja, tĕtapi samoewa orang satoe toetoer, pĕsti ija mĕmbajar opah itoe.*
Ik heb een zwerenden vinger.	*Djari sĕhaja sakit.*
Ik heb er een stel kleeren en een kris voor gekocht.	*Sĕhaja soedah bĕli salangkap pakeijan dan sabilah kĕris dĕngan dia.*
Ik heb er genoeg van.	*Djĕmoelah akoe akan itoe.*
Ik heb er niets van gehoord.	*Satoepon sĕhaja tadĕngar dari itoe.*
Ik heb er pijn aan om dat te doen.	*Sĕhaja soedah sĕrik boewat itoe.*
Ik heb gebrek aan geld.	*Akoe kakoerangan oewang.*
Ik heb geen tijd.	*Tiada sĕmpat akoe.*
Ik heb geen tijd; mijn buurman is dood; ik moet medegaan om hem te begraven.	*Sĕhaja tasĕmpat; orang sakampoeng sĕhaja soedah mati; patoet sĕhaja toeroet tanamkan dia.*
Ik heb gehoord, dat gij gaat trouwen.	*Soedah koedĕngar chabar, mĕngatakan ĕngkau hĕndak kawin.*
Ik heb gehoord, dat hij zoo erg bestolen is; is dat waar?	*Sĕhaja dĕngar chabar ija katjoerian sangat bagitoe; bĕnarkah chabar itoe?*
Ik heb gehoord, dat u een bediende zoekt.	*Ada sĕhaja mĕnĕngar chabar toewan hĕndak mĕntjĕhari orang gadji.*
Ik heb geld noodig, want 't is haast mijn nieuwjaar.	*Sĕhaja pon mawoe pakei oewang, karĕna tahoen bĕharoe sĕhaja soedah dĕkat.*
Ik heb genoeg gezocht, maar het nog niet gevonden.	*Soedah poewas sĕhaja tjĕhari, bĕlom lagi dapat.*
Ik heb goede kokos-olie; hoeveel wil mijnheer hebben?	*Ada sama sĕhaja minjak kĕlapa jang bajik; bĕrapa banjak toewan mawoe?*
Ik heb hem nog niet kunnen ontmoeten.	*Akoe bĕlom dapat bĕrdjoempa dĕngan dia.*
Ik heb hem nog nooit gezien.	*Bĕlom pĕrnah sĕhaja lihat dia.*
Ik heb hem over die zaak gesproken.	*Sĕhaja soedah bĕrtjakap sama dia dari hal itoe.*

Ik heb hem sinds eenige dagen niet gezien.	*Sĕhaja tæda tampaḳ akandia bĕrapa hari soedah.*
Ik heb het getopt, om het klein te houden.	*Akoe soedah ambil poetjoeḳnja, bijar djadi kĕtjil.*
Ik heb het goed niet bij mij.	*Barang-barang itoe tiada koebawa.*
Ik heb het hem terhand gesteld in tegenwoordigheid van twee getuigen.	*Sĕhaja soedah bĕrikan ditangannja dihadapan doewa orang saḳsi.*
Ik heb het maar uitgehouden.	*Sĕhaja mĕndĕrita sĕhadja.*
Ik heb het meêgebracht, Mijnheer! Hier is het.	*Sĕhaja soedah bawa itoe, Toewan! Inilah dia.*
Ik heb het niet gezien.	*Sĕhaja tælihat.*
Ik heb het niet in mijn winkel.	*Tæda dikĕdei sĕhaja.*
Ik heb het nu niet noodig.	*Sĕhaja tidaḳ mawoe pakei itoe sakarang.*
Ik heb het te Buitenzorg gekocht.	*Akoe soedah mĕmbĕli itoe di Bogor.*
Ik heb het van morgen pas vernomen.	*Bĕharoe tadi pagi sĕhaja dĕngar chabarnja.*
Ik heb het vergeten.	*Sĕhaja soedah loepa.*
Ik heb het voeteuvel (podagra).	*Kaki sĕhaja ada sĕngal.*
Ik heb het voor een gulden ontvangen.	*Koetika sĕhaja tarima, sĕhaja kira itoe roepijah.*
Ik heb het weêr gemaakt zoo goed als het vroeger was.	*Sĕhaja soedah poelangkan bĕharoe barang itoe.*
Ik heb honger. Ik heb dorst.	*Sĕhaja lapar. Sĕhaja bĕrdahaga.*
Ik heb kiespijn.	*Sĕhaja sakit gigi.*
Ik heb liever de andere.	*Sĕhaja lĕbih soeka jang lajin itoe.*
Ik heb liever een kamer boven.	*Akoe lĕbih soeka bilik diatas.*
Ik heb meer dan ik gebruiken kan.	*Ada sama sĕhaja lĕbih dari jang sĕhaja bolih pakei.*
Ik heb met u afgerekend tot op 't einde van het vorige jaar.	*Sĕhaja soedah djĕlas kira-kira sama toewan sampei pĕnghabisan tahoen laloe.*
Ik heb mij daarvoor veel moeite gegeven.	*Dĕngan soesah-soesah sĕhaja boewat ini.*
Ik heb mij de ananassen tegen gegeten.	*Sĕhaja soedah djĕmoe makan nanas.*
Ik heb mij in den vinger gesneden.	*Djari sĕhaja tĕrpotong.*
Ik heb mijn boek verloren.	*Kitab sĕhaja soedah hilang.*
Ik heb mijn neef ontmoet.	*Akoe soedah bĕrtĕmoe dĕngan kaponakankoe.*

Ik heb mijn pennemes vergeten.	*Sĕhaja loepa mĕmbawa pisau pĕrantjoengkoe.*
Ik heb mijn voet verstuikt.	*Kakikoe tĕrpĕletjoeḳ.*
Ik heb mijn zonnescherm vergeten.	*Pajoeng sĕhaja katinggalan dibĕlakang.*
Ik heb niemand gezien.	*Sœorang pon tidaḳ koelihat.*
Ik heb niemand, Mijnheer.	*Tiada orang sama sĕhaja, Toewan.*
Ik heb niet meer.	*Tœda lagi sama sĕhaja.*
Ik heb niets met hem te maken.	*Akoe tœpĕdoeli sama dia.*
Ik heb niets om de begrafeniskosten te betalen.	*Satoepon tœda sama sĕhaja akan mĕmbajar bĕlandja tanam orang mati.*
Ik heb nog geen gelegenheid gehad om het af te maken.	*Sĕhaja bĕlom bolih sĕmpat habiskan.*
Ik heb nog geen soldij ontvangen.	*Sĕhaja bĕlom dapat gadji.*
Ik heb nog nooit eene zeereis gemaakt.	*Sĕhaja bĕlom pĕrnah bĕrlajar.*
Ik heb noodig: zwarte peper, kurkuma, tamarinde, anijszaad, coriander, notemuscaat, kruidnagelen, cassia, gemberwortel, zout, spaansche peper, chalotten, knoflook en kokosolie.	*Sĕhaja mawoe: lada hitam, koenjit, asam, adas manis, kĕtoembar, boewah pala, boewah tjĕngkeh, koelit manis, halija, garam, lada tjina, bawang merah, bawang poetih dan minjaḳ kĕlapa.*
Ik heb nooit een ander gehad.	*Sĕhaja tœpĕrnah taroh lajin.*
Ik heb nu daarvoor geen tijd.	*Sĕkarang sĕhaja tœsĕmpat.*
Ik heb overal nauwkeurig onderzocht, maar niets gevonden.	*Sĕhaja soedah mĕmĕriksaï samoewanja dĕngan saḳsama, tĕtapi satoe pon tiada sĕhaja dapat.*
Ik heb twee à drie paren schoenen, die een weinig stuk zijn.	*Ada sama sĕhaja doewa tiga pasang sĕpatoe, jang ada sadikit kojaḳ.*
Ik heb twee uren lang op u gewacht.	*Akoe mĕnantikan dikau doewa djam.*
Ik heb uwen naam opgegeven en zij hebben hem opgeschreven.	*Sĕhaja soedah bĕri tahoe nama toewan, laloe disoeratkannja.*
Ik heb van nacht slecht geslapen.	*Sœmalam sĕhaja tidaḳ lĕlap bajik-bajik.*
Ik heb vast werk met schrijven.	*Tĕtaplah akoe dĕngan pĕkĕrdjaan toelis-mĕnoelis.*
Ik heb veel te doen.	*Sĕhaja ada banjaḳ kĕrdja.*

Ik heb vernomen, dat u mijne prauw wil huren.	*Sĕhaja dĕngar chabar toewan hĕndaḳ sewa pĕrahoe sĕhaja.*
Ik heb vier man in het werk, dien ik loon geef, Mijnheer.	*Ada ĕmpat orang sĕhaja bĕri gadji bĕkĕrdja sama sama sĕhaja, toewan!*
Ik heb ze gisteren pas verplant, Mijnheer!	*Bĕharoe kalamarin sĕhaja pindahkan, Toewan!*
Ik heb zes gulden op die kist katoen gewonnen.	*Akoe oentoeng ĕnam roepijah dalam sapĕti kajin kapas itoe.*
Ik heb zoo iets nooit gezegd.	*Sĕhaja tæpernah kata bagitoe.*
Ik heb zijn brief ontvangen.	*Soedah koetarima soeratnja.*
Ik help hem bij zijn werk.	*Akoe mĕmbantoe dia dalam pĕkĕrdjaännja.*
Ik hield hem voor dood.	*Akoe sangka ija soedah mati.*
Ik hoop, dat hij van zijne dwaling terugkome.	*Akoe harap ija kombali daripada sĕsatannja.*
Ik hoop, dat Mijnheer met mij barmhartigheid en medelijden zal hebben.	*Sĕhaja harap Toewan akan bĕlas kasihan sama sĕhaja*
Ik hoop geld te verkrijgen.	*Akoe harap bĕrolih oewang.*
Ik hoorde het vallen.	*Akoe dĕngar djatohnja.*
Ik hoor het geluid der kanonnen.	*Akoe mĕnĕngar boenji marijam.*
Ik houd het er voor, dat er geen hoop meer op is.	*Pada sangkakoe tiada bolih diharap lagi.*
Ik houd hiervan niet.	*Sĕhaja tæsoeka ini.*
Ik houd niet van dien mensch.	*Tæsoeka akoe akan orang itoe.*
Ik houd niet van kaartspelen.	*Akoe tæsoeka majin kĕrto.*
Ik houd rijst in de hand (vuist).	*Akoe mĕnggĕnggam bĕras.*
Ik houd veel van loopend schrift.	*Akoe tĕrlaloe soeka akan soeratan bĕrpangkoe.*
Ik houd veel van rijst met de toespijzen.	*Soeka sakali akoe makan nasi dĕngan goelei dan sambalsambal.*
Ik kan dat kind niet zoo hooren schreien.	*Tætahan akoe mĕnĕngar boedaḳ ini mĕnangis bagitoe.*
Ik kan de draad niet door het oog van de naald krijgen.	*Sĕhaja tæbolih masoeḳkan bĕnang dilobang djaroem.*
Ik kan de hitte niet uithouden.	*Panas itoe tiada tĕrdĕrita olihkoe.*
Ik kan de paarden met moeite voortkrijgen, mijnheer!	*Soesah sakali sĕhaja soeroeh djalan koeda ini, toewan!*
Ik kan dit niet optillen.	*Sĕhaja tæbolih angkat ini.*
Ik kan er geen onderscheid in vinden.	*Sama sĕhaja tidaḳ apa lajinnja.*

Ik kan er niets aan doen.	*Apa bolih boewat.*
Ik kan er niets van maken. (Ik versta er niets van).	*Sĕhaja tidaḳ mĕngarti itoe sakali.*
Ik kan geen twee dingen tegelijk doen.	*Sĕhaja tidaḳ bolih boewat doewa pĕrkara sakali.*
Ik kan het niet bekostigen.	*Sĕhaja ta'bolih mĕnanggoeng bĕlandja itoe.*
Ik kan het niet hooren.	*Akoe ta'dapat mĕnĕngar dia.*
Ik kan het niet langer uitstaan. } Ik kan het niet meer verdragen. }	*Sĕhaja tidaḳ bolih tahan itoe lagi.*
Ik kan het niet op het hoofd dragen.	*Akoe ta'dapat mĕndjoendjoeng itoe.*
Ik kan het niet uitstaan om het te hooren.	*Ta'tahan akoe mĕnĕngar dia.*
Ik kan het niet zien.	*Akoe tiada dapat mĕlihat itoe.*
Ik kan het nu wel doen.	*Ini djoega sĕhaja bolih boewat.*
Ik kan het onderscheid niet zien.	*Ta'dapat koerasa bedanja.*
Ik kan het u nu niet zeggen; ik zal er eerst over denken.	*Sĕhaja tidaḳ bolih kata sakarang, nanti sĕhaja maoe pikir dĕhoeloe.*
Ik kan het u wel uit den winkel van een ander halen.	*Bolih sĕhaja toeloeng ambilkan toewan dikĕdei orang lajin.*
Ik kan het wel buiten jou stellen.	*Ta'oesah ĕngkau toeloeng sama akoe.*
Ik kan het zelf doen als ik het gereedschap heb.	*Sĕhaja sĕndiri bolih boewat kalau ada pĕrkakasnja.*
Ik kan hier niet zien om te naaien.	*Disini sĕhaja tiada kalihatan mĕndjahit.*
Ik kan je geen voorschot geven, want ik ben een nieuweling, ik ken niemand.	*Akoe ta'bolih bĕri oewang dĕhoeloe, karĕna akoe orang bĕharoe, tiada akoe kĕnal orang.*
Ik kan met hem niet overweg.	*Sĕhaja ta' bolih sa'toedjoe dĕngan dia.*
Ik kan niet laten er aan te denken.	*Tĕringat-ingat djoega sĕhaja salaloe.*
Ik kan niet laten te weenen.	*Ta'dapat tiada akoe mĕnangis.*
Ik kan niets meer in dien koffer krijgen.	*Sĕhaja ta'bolih masoeḳkan apa-apa lagi dalam pĕti itoe.*
Ik kan niets meer voor u doen.	*Sĕhaja tidaḳ bolih toeloeng ĕngkau lagi.*
Ik kan niet zoo hoog reiken.	*Sĕhaja tidaḳ bolih sampei bagitoe tinggi.*
Ik kan niet lang wakker blijven.	*Sĕhaja ta'koewasa djaga sampei djawoeh malam.*

Ik kan nog niet tot krachten komen, en heb nog pijn in de beenderen.	*Akoe bĕlom bolih bĕrḳoewat, masih sakit toelang-toelang.*
Ik kan op zulk een paard niet uitrijden.	*Koeda jang bagini roepanja ta'bolih koedjadikan kandaraänkoe.*
Ik kan 't niet vatten, waarom het volk daar slechter zou zijn dan hier.	*Ta'tarima pada ākal sĕhaja apa sĕbabnja orang disana lĕbih djahatnja daripada orang disini.*
Ik kan u niet bijhouden.	*Sĕhaja ta'bolih ikoet bagitoe tjĕpat.*
Ik kan wel wat missen.	*Sĕhaja mawoe koerang sadikit.*
Ik kan zijne verwaandheid niet verdragen.	*Sombongnja ta' tĕrtahan olihkoe.*
Ik ken al deze woorden van buiten.	*Sĕgala pĕrkataän ini dapat koeapal samoewanja.*
Ik kende toen den wijnstok nog niet.	*Pada masa itoe akoe bĕlom tahoe pokoḳ anggoer.*
Ik ken hem niet.	*Sĕhaja ta'kĕnal sama dia.*
Ik kocht dien man vrij voor drie honderd gulden.	*Akoe soedah mĕnĕboes orang itoe dĕngan tiga ratoes roepijah.*
Ik kocht dit op de verkooping.	*Sĕhaja bĕli ini dilelang.*
Ik kom tot *u*, mijnheer!	*Sĕhaja datang mĕndapatkan toewanlah!*
Ik kom u kennisgeven, dat mijne moeder niet meer is.	*Sĕhaja datang kapada toewan mĕmbĕri tahoe akan iboe sĕhaja soedah ta'da lagi.*
Ik kom zien of het gedaan is, of nog niet.	*Akoe datang mĕlihat kalau soedah ataw bĕlom.*
Ik kon het niet van mijn hart verkrijgen, om mijn kind te laten gaan.	*Hati sĕhaja tiada sampei hĕndaḳ mĕlĕpaskan anaḳ sĕhaja.*
Ik kon mij niet weêrhouden van te lachen.	*Sĕhaja tiada bolih tahan dari tĕrtawa.*
Ik kon niet slapen van vermoeidheid.	*Akoe ta'bolih tidoer dari sĕbab pĕnatkoe.*
Ik kreeg genegenheid voor die vrouw.	*Hati sĕhaja djatoeh akan pĕrampoewan itoe.*
Ik kwam hem op den weg tegen.	*Akoe bĕrtĕmoe dĕngan dia didjalan.*
Ik laat dat over voor u om te doen.	*Akoe tinggalkan itoe soepaja ĕngkau bolih boewat.*
Ik laat mijn baard staan.	*Akoe bijarkan djanggoetkoe djadi pandjang.*

Ik lees gaarne kranten.	*Akoe soeka mĕmbatja soerat chabar.*
Ik leg het er op toe, om hem te vermoorden.	*Akoe sĕhadjakan mĕmboenoeh dia.*
Ik leidde hem tot zijn vader.	*Akoe mĕnghantarkan dia kĕpada (bapanja.*
Ik liep op de markt, zag dit toevallig en kocht het.	*Sĕhaja djalan dipasar, tĕrpandang ini, sĕhaja bĕli.*
Ik lust geen doerian.	*Akoe tæsoeka makan doerian.*
Ik lust geen thee zonder melk en suiker.	*Tæsoeka akoe minoem ajar tèh dĕngan tiada soesoe dan goela.*
Ik maak het vuur aan.	*Akoe njalakan api.*
Ik maak Uwe Majesteit bekend al de omstandigheden van uw volk.	*Patik mĕmpĕrsĕmbahkan kapada doeli toewankoe sĕgala hal ahoeal rūjat toewankoe.*
Ik mag hem wel lijden.	*Soeka djoega akoe akandia.*
Ik mag toch eindelijk eens uitgaan; reeds zoolang heb ik er om verzocht.	*Kasoedahan akoe pon bolih pĕrgi sakali ini; soedah bĕrapa lama akoe minta idzin.*
Ik meende, dat de koorts reeds over was.	*Pada sangka sĕhaja dĕmam itoe soedah hilang.*
Ik meende, dat het nu stellig af zou zijn.	*Sĕhaja kira pĕsti soedah habis sakarang.*
Ik meende, dat u nog sliep.	*Pada sangka sĕhaja toewan lagi (tidoer.*
Ik mengde mijzelven in die zaak.	*Akoe mĕntjampoerkan dirikoe dalam pĕrkara itoe.*
Ik moet eerst gras snijden.	*Tædapat tiada akoe pĕrgi potong roempoet dĕhoeloe.*
Ik *moet* even rusten.	*Tækan djangan akoe bĕrhĕnti sabĕntar.*
Ik *moet* op reis.	*Tædapat tiada akoe pĕrgi bĕrdjalan* (of *bĕrlajar*).
Ik neem dien stok meê, om mij de honden van 't lijf te houden.	*Sĕhaja bawa toengkat ini sĕbab halaukan andjing.*
Ik oefen geduld met u.	*Akoe mĕnsabarkan dikau.*
Ik open de deur.	*Akoe mĕmboekakan pintoe.*
Ik raad u zijn bod aan te nemen.	*Pada bitjara sĕhaja bajik tarima tawarannja itoe.*
Ik schat de waarde van dat huis op duizend Gulden.	*Akoe mĕnilei roemah itoe harganja sariboe roepijah.*
Ik sta gereed om te land te vertrekken.	*Sadija akoe hĕndak bĕrdjalan.* [1])

[1]) ***Berangkat*** is meer het vertrekken van vorstelijke personen.

Ik sta gereed om ter zee te vertrekken.	*Sadija akoe hĕndaḳ bĕrlajar.*
Ik sta in twijfel wat te doen.	*Ĕntah bageimana patoet sĕhaja boewat.*
Ik sta op 't punt van weg te gaan.	*Sadija akoe hĕndaḳ pĕrgi.*
Ik steek de lamp aan.	*Sĕhaja mĕmasang lampo.*
Ik stel een brief op.	*Akoe mĕngarang sapoetjoeḳ soerat.*
Ik stel mijn vertrouwen op God.	*Tĕlah haraplah sĕhaja kĕpada Allah.*
Ik stel pisang boven ananas.	*Akoe bĕsarkan pisang daripada nanas.*
Ik tast overal rond.	*Akoe mĕraba kasana kamari.*
Ik trek eene plant uit.	*Akoe mĕntjaboet soeatoe pokoḳ.*
Ik vaar ook zelf mede met mijn bediende.	*Akoe mĕnoempang djoega sĕrta dĕngan orangkoe.*
Ik vergat de klok op te winden.	*Sĕhaja soedah loepa bĕri tali djam (lotjeng).*
Ik vergezelde hem tot aan huis.	*Akoe tĕmankan dia sampei karoemah.*
Ik verhaalde hun de geheele geschiedenis.	*Akoe mĕntjĕritĕrakan sĕgala hal pĕrkara itoe kapadanja.*
Ik verkeer in groote verlegenheid.	*Akoe dalam hal kapitjakan sangat.*
Ik verkoop ze altijd voor een gulden.	*Jang soedah-soedah sĕhaja djoewal satoe roepijah.*
Ik verkoop niet op crediet.	*Sĕhaja tamawoe djoewal bĕri hoetang.*
Ik verlang, dat gij het aldus maakt.	*Akoe mawoe soeroeh ĕngkau boewat bagini.*
Ik verlang dit.	*Akoe mawoe ini.*
Ik verlang een paar schoenen.	*Akoe mawoe sapasang sĕpatoe.*
Ik verlang iets meer.	*Akoe mawoe lĕbih sadikit.*
Ik verlang zeer hem te ontmoeten.	*Sĕhaja sangat hĕndaḳ bĕrdjoempa dĕngan dia.*
Ik verlang zeer het te zien.	*Ingin bĕnar sĕhaja hĕndaḳ mĕlihat itoe.*
Ik verlang zeer naar een weinig regen.	*Sĕhaja tĕrlaloe soeka kalau ada sadikit hoedjan.*
Ik verneem, dat de resident morgen hier komt.	*Akoe dĕngar chabar mĕngatakan toewan residen esoeḳ hari datang kamari.*
Ik verneem, dat hij ziek is.	*Akoe dĕngar ija sakit.*

Ik veronderstel het.	*Sĕhaja kira bagitoe.*
Ik versta het niet.	*Sĕhaja ta'mĕngarti.*
Ik vertrouw op u.	*Akoe harap kapadamoe.*
Ik vervoer steenen van het fort.	*Akoe mĕngangkoet batoe dari benteng.*
Ik verwonder mij over uwen moed.	*Heiran akoe akan bĕranimoe.*
Ik verzeker u, dat het niet zoo is.	*Bĕtoel sĕhaja kata boekan bagitoe.*
Ik verzocht hem te komen, maar hij wilde niet.	*Sĕhaja panggil sama dia datang, tapi dia ta'mawoe.*
Ik verzoek u mij aan een bestaan te helpen.	*Sĕhaja minta toeloeng kahidoepan.*
Ik vind hem nooit te huis.	*Tidak pĕrnah sĕhaja dapat sama dia diroemah.*
Ik voel mij vandaag wat beter.	*Sĕhaja rasa badan sĕhaja ada bajik sadikit ini hari.*
Ik vond wel den ring maar niet de sleutels.	*Gĕlangnja koedapat, tĕtapi koentjinja tidak.*
Ik vond ze over den geheelen weg uitgestort.	*Sĕhaja dapat bĕrtjètjèr sapandjang djalan.*
Ik vraag de helft voorschot.	*Sĕhaja minta oewangnja saparoh dĕhoeloe akan pandjar.*
Ik vraag drie gulden maakloon buiten de voering.	*Sĕhaja minta opah tiga roepijah, lajin dari pada kajin lapisannja.*
Ik vraag eene fooi, mijnheer!	*Sĕhaja minta pĕrsèn, toewan?*
Ik vraag eerst nog wat drinken.	*Sĕhaja minta ajar-minoem sadikit dĕhoeloe.*
Ik vraag eten aan Mevrouw.	*Sĕhaja minta makan sama Njonja.*
Ik vraag u vergiffenis.	*Sĕhaja minta ampon sama toewan.*
Ik vraag u verlof om weg te mogen gaan.	*Sĕhaja minta dirilah dĕhoeloe.*
Ik vraag van Mijnheer een gulden of tien teleen.	*Sĕhaja minta pindjam sama Toewan barang sapoeloeh roepijah.*
Ik vraag verlof om heen te gaan.	*Sĕhaja minta diri.* Tot een vorst: *Patik bĕrmohon.*
Ik vrees dat er van dien jongen niets terechtkomt.	*Sĕhaja takoet boedak itoe ta'bolih mĕndjadi bajik.*
Ik vrees er nog veel meer voor, Mevrouw; ik ben arm en hoe	*Sĕhaja lĕbih lagi takoet, Njonja, sĕhaja orang miskin, dimana*

zou ik dan dit soort van goed kunnen vergoeden?	*sĕhaja bolih ganti ini matjam kajin?*
Ik vroeg hem, of hij dien dag wilde gaan of den volgenden.	*Sĕhaja tanja sama dia kalau dia hĕndak pĕrgi hari itoekah ataw esoeknja.*
Ik vroeg naar zijne omstandigheden.	*Akoe bĕrtanjakan sĕgala hal ahoealnja.*
Ik wasch mij.	*Akoe mĕmbasoeh dirikoe.*
Ik wasch mijn aangezicht.	*Akoe mĕmbasoeh moekakoe.*
Ik weet er niet veel van.	*Sĕhaja tatahoe itoe bajik-bajik.*
Ik weet het niet.	*Sĕhaja koerang pĕriksa.*
Ik weet het niet.	*Tatahoe sĕhaja.*
Ik weet het niet.	*Entahlah.*
Ik weet het niet, Mijnheer! In dit land heb ik geen eenden zien broeden.	*Ĕntahlah Toewan! dinagĕri ini tiada sĕhaja lihat itik mĕngĕram.*
Ik weet het nog niet zeker.	*Sĕhaja bĕlom tahoe tĕntoe.*
Ik weet niet hoeveel zaken hij mij wel gezegd heeft.	*Ĕntah bĕrapa pĕrkara dikatakannja kapadakoe, tiada akoe tahoe.*
Ik weet niet juist hoe oud ik ben.	*Sĕhaja tiada tahoe bĕtoel-bĕtoel bĕrapa oemoer sĕhaja.*
Ik weet niet of hij al gekomen is.	*Sĕhaja tatahoe kalau ija soedah datang.*
Ik weet niet waarom hij meer moet hebben dan ik.	*Sĕhaja tatahoe apa sĕbabnja dia patoet dapat lĕbih dari sĕhaja.*
Ik weet niet wat er in die brieven staat; integendeel ik breng ze slechts aan den vorst.	*Tiada sĕhaja kĕtahoeï akan pĕrkara isi soerat ini, mĕlainkan sĕhaja mĕmbawa soerat ini sĕhadja kapada radja.*
Ik weet nog niet wat ik er van maken zal.	*Sĕhaja bĕlom tahoe pĕkĕrtinja.*
Ik weet wat bedorven en wat goede eieren zijn.	*Sĕhaja tahoe mana tĕlor tĕmbĕlang dan mana jang bajik.*
Ik wensch bij u in dienst te komen.	*Sĕhaja hĕndak masoek pĕkĕrdjaän toewan.*
Ik wensch een weinig van alles.	*Akoe mawoe sĕrba sadikit.*
Ik wensch met haar in kennis te komen.	*Sĕhaja hĕndak bĕrkĕnal-kĕnalan dĕngan dia.*
Ik wensch ruwe was te koopen, een dertig katties.	*Sĕhaja mawoe bĕli lilin mĕntah, barang tiga poeloeh kati.*
Ik wenschte *tĕrong*, savoijekool, bittere komkommers, gewone komkommers, roode meloen en spaansche peper.	*Akoe mawoe tĕroeng dan koebis tĕlor dan pĕtola dan timoen dan laboe merah dan lada tjina.*

Ik wenschte wel, dat het loon uitbetaald wierd.	*Soeka djoega akoe, kalau opah dibajar sakarang.*
Ik wensch u heil en een lang leven, Mijnheer!	*Sĕlamat oemoer pandjang, toewan!*
Ik wensch u van harte het welslagen uwer onderneming.	*Akoe harap dĕngan soenggoeh soenggoeh hatikoe pĕkĕrdjaänmoe itoe akan salamat.*
Ik werk in daghuur; een gulden per dag.	*Sĕhaja mĕngambil opah hari; satoe roepijah sahari.*
Ik wil dat gij heel goed wascht.	*Akoe mawoe ĕngkau basoh bajik-bajik.*
Ik wil dat gij het zeer goed strijkt.	*Akoe mawoe ĕngkau boeboeh sĕtrika bajik-bajik.*
Ik wilde het erf omheinen, toen er tegenbevel kwam.	*Nijat sĕhaja hĕndaḳ mĕmagari kampoeng, laloe datang pĕrintah mĕlarangkan itoe.*
Ik wil de kamers nazien.	*Akoe mawoe pĕriḳsa sĕgala bilik.*
Ik wil den prijs er van niet; zoek totdat gij het vindt.	*Akoe tamawoe harganja; tjĕharilah sampei dapat.*
Ik wil den weg onder om den berg nemen.	*Sĕhaja mawoe toeroet djalan koeliling dikaki goenoeng.*
Ik wilde nog wat blijven.	*Sĕhaja lagi soeka tinggal.*
Ik wil de parade gaan zien.	*Akoe mawoe pĕrgi mĕlihat paradi.*
Ik wilde wel, dat ik meer van die soort had.	*Akoe soeka kalau ada lagi ini matjam.*
Ik wilde wel komen, maar ik had geen tijd.	*Akoe mawoe djoega datang, tĕtapi tiada akoe sĕmpat.*
Ik wil dezen tand laten trekken.	*Sĕhaja maoe soeroeh tjaboetkan gigi ini.*
Ik wil een bijl en een dissel koopen.	*Sĕhaja hĕndaḳ mĕmbĕli kapaḳ dĕngan bantji.*
Ik wil een doodkleed koopen voor mijne pas overleden vrouw.	*Sĕhaja mawoe bĕli kajin kafan akan bini sĕhaja jang bĕharoe mati itoe.*
Ik wil een dozijn kapoenen hebben, tien manden met halfwassen kippen en een mand of vier met volwassen kippen.	*Akoe mawoe hajam kĕbiri satoe dosin, hajam pĕranggang sapoeloeh koeroengan dan iboe hajam barang ĕmpat koeroengan.*
Ik wil een honderd eieren hebben.	*Akoe mawoe tĕlor hajam saratoes.*
Ik wil eenige groenten koopen voor huiselijk of voor scheepsgebruik.	*Akoe mawoe bĕli sadikit sajoer-sajoer makan diroemah ataw dikapal.*

Ik wil een kok en levensmiddelen meênemen.	*Sĕhaja mawoe bawa sœorang djoeroe-masaḳ sĕrta makanan.*
Ik wil een paar gele schoenen hebben, van fijn leder, en een paar zwarte, zooals ik hier aanheb.	*Sĕhaja mawoe sapasang sĕpatoe koening, bijar haloes koelitnja, danlagi sapasang hitam, sapĕrti jang sĕhaja pakei ini.*
Ik wil een zoodje visch koopen.	*Sĕhaja hĕndaḳ bĕli ikan sadikit.*
Ik wil geenszins hanen laten vechten; ik wil hem houden omdat ik gaarne zijn gekraai hoor.	*Boekannja sĕhaja hĕndaḳ mĕnjaboeng; sĕhaja mawoe pĕlihara, sĕbab sĕhaja soeka mĕnĕngar koekoeḳnja.*
Ik wil het goed gemaakt hebben.	*Akoe mawoe boewatannja bajik.*
Ik wil het niet vergoed hebben.	*Akoe tœmawoe harganja.*
Ik wil het vergoeden.	*Bolih sĕhaja ganti.*
Ik wil mijn haar laten snijden.	*Akoe mawoe soeroeh potong ramboetkoe.*
Ik wil naar de beste fatsoenlijk.	*Akoe hĕndaḳ kasoengei.*
Ik wil naar de beste gewone taal.	*Akoe hĕndaḳ boewang-ajar.*
Ik wil naar de vischmarkt gaan.	*Sĕhaja hĕndaḳ pĕrgi kapasar ikan.*
Ik wil niet gaarne nat worden van zeewater.	*Tœsoeka akoe djadi basah dĕngan ajar asin.*
Ik wil niets meer van u hebben.	*Akoe tidaḳ mawoe apa-apa lagi dari ĕngkau.*
Ik wil niets met die zaak te doen hebben.	*Akoe tœmawoe tjampoer sakali-kali dalam pĕrkara itoe.*
Ik wil recht tegen de golven opvaren.	*Sĕhaja mawoe mĕnjongsong gĕloembang.*
Ik wil slechts anderhalve pikoel hebben.	*Sĕhaja mawoe barang satĕngah doewa pikoel sĕhadja.*
Ik wil spoedig wegzeilen en kan niet wachten.	*Sĕhaja mawoe bĕrlajar lĕkas, tiada bolih mĕnanti-nanti.*
Ik wil u de heining, die stuk is, laten maken.	*Akoe hĕndaḳ soroeh ĕngkau bajiki pagar jang pĕtjah-pĕtjah.*
Ik wil u volstrekt niet bedriegen. Mijnheer zie maar zelf.	*Sakali-kali tiada sĕhaja mawoe mĕnipoe toewan. Lihatlah toewan sĕndiri.*
Ik wil u wel helpen.	*Akoe mawoe djoega mĕnoeloeng (ĕngkau.*
Ik wil van kleêren verwisselen.	*Sĕhaja maoe toekar pakeijan.*
Ik wil voortaan vroeger opstaan.	*Moelaï dari sakarang akoe hĕndaḳ bangoen lĕbih pagi-pagi.*
Ik wil weten of de zon al op is of nog niet.	*Akoe mawoe tahoe kalau matahari soedah tĕrbit ataw bĕlom.*

Ik wil zien of ik er een voor Mijnheer vinden kan.	*Bolih sĕhaja toeloeng tjĕharikan toewan satoe.*
Ik wil zijn paard wel koopen, maar mag niet.	*Akoe mawoe djoega mĕmbĕli koedanja, tĕtapi ta'bolih.*
Ik woon bij mijn neef in.	*Akoe mĕnoempang diroemah kaponakankoe.*
Ik woon hier alleen en geen ander met mij.	*Akoe doedoeḳ disini sa'orang dirikoe, ta'da orang lajin sĕrtakoe.*
Ik woon in de buurt der waschlieden.	*Sĕhaja tinggal dikampong toekang minatoe.*
Ik woon in de buurt Peloran.	*Sĕhaja doedoeḳ dikampong Peloran.*
Ik woon in deze stad reeds meer dan dertig jaar.	*Sĕhaja doedoeḳ dalam nagĕri ini tiga poeloeh tahoen lĕbih.*
Ik zal blijde zijn als het goed afloopt.	*Akoe soeka hati kalau sĕlamat.*
Ik zal dadelijk uwe klêeren van den waschman gaan halen.	*Sabĕntar djoega akoe pĕrgi ambil pakeijan toewan dari toekang minatoe.*
Ik zal die broek zoeken zooveel ik kan, totdat ik haar vind.	*Sĕhaja tjĕhari djoega tjĕlana itoe sabolih-bolihnja sampei dapat.*
Ik zal doen zooals Mevrouw zegt.	*Bageimana Njonja kata sĕhaja toeroet.*
Ik zal er dien beiden heeren kennis van geven.	*Bolih sĕhaja mĕmbĕri tahoe kapada toewan kadoewa itoe.*
Ik zal er eerst over denken.	*Nanti dĕhoeloe akoe pikir.*
Ik zal er om zenden.	*Nanti sĕhaja soeroeh datang ambil.*
Ik zal er van nacht eerst over denken.	*Nanti sĕhaja pikir dĕhoeloe malam ini.*
Ik zal gaarne van de partij zijn.	*Akoe soeka toeroet djoega.*
Ik zal geld zenden.	*Akoe mĕngirim oewang kĕlaḳ.*
Ik zal helpen zooveel ik kan.	*Akoe toeloeng sa'bolih-bolih.*
Ik zal het hem even zeggen.	*Akoe bĕri tahoe dia sabĕntar.*
Ik zal het tegenhouden.	*Akoe hĕndaḳ mĕnahankan itoe.*
Ik zal het u door mijn knecht zenden.	*Nanti koekirim itoe kapadamoe dĕngan hambakoe.*
Ik zal het u ten einde toe meêdeelen; luister maar.	*Nanti sĕhaja chabarkan habis-habis; dĕngarlah dĕhoeloe.*
Ik zal het zelf doen.	*Sĕhaja sĕndiri nanti boewat ini.*
Ik zal mijnheer gaan roepen.	*Sĕhaja pĕrgi panggil toewan.*
Ik zal mij nimmer meer dronken drinken.	*Ta' mawoe akoe minoem lagi sampei maboḳ.*

Ik zal trachten dat te doen.	*Nanti sĕhaja tjoba boewat itoe.*
Ik zal trachten het in drie dagen te doen.	*Sĕhaja mawoe tjoba boewat itoe dalam tiga hari lamanja.*
Ik zal twintig man kettinggangers zenden met een opzichter.	*Akoe akan mĕnjoeroehkan orang pĕranteian doewa poeloeh dĕngan mandornja.*
Ik zal u betalen naar dat uw werk zal zijn.	*Akoe akan bajar saḳĕdar pĕkĕrdjaänmoe.*
Ik zal u drie kwartjes geven; dat is meer dan billijk.	*Akoe bĕrikan dikau tiga soekoe roepijah; soedah lĕbih dari patoet.*
Ik zal u een voorbeeld geven.	*Akoe mawoe bĕrikan dikau satoe toeladan.*
Ik zal u goed betalen; zeg maar hoeveel ge vraagt.	*Akoe mawoe bajar bĕtoel-bĕtoel; katakanlah sĕhadja bĕrapa ĕngkau minta.*
Ik zal ze eerst passen.	*Akoe mawoe tjoba dia dĕhoeloe.*
Ik zal ze laten broeden.	*Akoe hĕndaḳ mĕngĕramkan dia.*
Ik zal ze weêr als nieuw maken, Mijnheer!	*Nanti sĕhaja poelangkan bĕharoe, Toewan!*
Ik zal zooveel loon geven, ga mijn geld opeischen van N. N.	*Nanti sĕhaja opah sakian, pĕrgilah mintakan oewang sĕhaja kapada si-Anoe itoe.*
Ik zat slechts te jammeren.	*Sĕhaja doedoeḳ mĕratap sĕhadja.*
Ik zeg dat maar uit gekheid.	*Sĕhaja kata itoe boewat-boewat majin sĕhadja.*
Ik zeg niets.	*Satoepon tiada sĕhaja kata.*
Ik zeg u dat dit stuk hellend staat.	*Katakoe bahoea sapotong ini miring.*
Ik zeide hem, dat hij het doen zou; zoo niet, dat ik hem zou slaan.	*Sĕhaja kata sama dia patoet dia boewat, kalau tidaḳ sĕhaja poekoel.*
Ik zet de regen- (of zonne-) scherm op.	*Akoe mĕngĕmbangkan pajoeng itoe.*
Ik zie er geen onderscheid tus-(schen.	*Sĕhaja tarlihat apa lajinnja.*
Ik zie er niets onbehoorlijks in.	*Sĕhaja tartampaḳ jang tarpatoetnja.*
Ik zoek iemand om op mijn huis te passen.	*Akoe mĕntjĕhari orang, sĕbab hĕndaḳ mĕnoenggoeï roemah.*
Ik zorg voor de materialen en hij voor de werklieden.	*Sĕhaja tjĕhari ramoewan, dia tjĕhari toekang.*
Ik zou denken vijftig.	*Sĕhaja kira ada lima poeloeh.*
Ik zou er spijt van hebben als dit paard wegraakte.	*Akoe nanti djadi soesah hati kalau hilang koeda ini.*

Ik zou het wel koopen, als ik kon.	*Sĕhaja soeka djoega bĕli itoe, kalau bolih.*
Ik zou u wel helpen, als ik kon.	*Sĕhaja mawoe djoega toeloeng sama ĕngkau, kalau bolih.*
Ik zou wel gegaan zijn, als ik een paard gehad had.	*Sĕhaja soedah pĕrgi djoega, kalau sĕhaja ada koeda.*
Ik zou wel wat willen slapen.	*Soeka djoega akoe kalau bolih tidoer sabĕntar.*
Ik zou wel zulk een huis willen hebben.	*Sĕhaja soeka kalau dapat roemah bagitoe.*
Ik zweer bij den allerhoogsten God en zijn gezant, dat ik getuigenis zal afleggen, sprekende de waarheid, niets dan de waarheid en de geheele waarheid.	*Akoe bĕrsoempah dĕmi Allah dan rasoelnja bahoea akoe hĕndaḳ bĕrsaksi dĕngan mĕngatakan bĕnar satoe pon tiada mĕlainkan jang bĕnar dan sĕgala bĕnar.*
In andere districten.	*Dilaras-laras (distĕriḳ) jang lajin.*
In China broeden ze honderden eieren uit in de rijst.	*Dinagĕri Tjina bĕratoes-ratoes tĕlor dipĕramnja dalam padi.*
In dat boek wordt gehandeld over den godsdienst en de verschillende wijze van godsvereering.	*Dalam kitab itoe tĕrsĕboet dari hal agama dan sĕgala pĕri kabaḳtian kapada Allah.*
In dat huis was het benauwd vol, men zat op elkander.	*Dalam roemah itoe pĕnoeh sĕsaḳ orang doedoeḳ bĕrtindih-tindih.*
In dat saisoen komt hij ook nu en dan in de riettuinen.	*Pada moesim itoe djoega tĕrkadang-kadang ija masoeḳ kadalam kĕbon tĕboe.*
In de andere maand zal ik uw loon verhoogen.	*Lajin boelan akoe bolih najiḳkan gadjimoe.*
In de Chineesche wijk staat een tempel vol afgoden.	*Dikampoeng Tjina ada satoe kĕlĕnteng pĕnoeh dĕngan bĕrhala.*
In de eene of andere zaak met zijn drieën beraadslagen.	*Barang-soeatoe pĕkĕrdjaän bĕrfakat tiga-tiga orang.*
In de gebergten van Java zijn veel vulcanen.	*Dipĕgoenoengan tanah Djawa ada banjaḳ goenoeng api.*
In de kenteringen zijn er doorgaans veel zieke menschen.	*Pada masa bĕralih moesim, memang banjaḳ orang sakit.*
In de laatste maand is de prijs van den peper tot het dubbele gestegen.	*Ini boelan harga lada doewa kali ganda lĕbih dari boelan laloe.*
In de logementen moet men be-	*Diroemah-roemah makan ma-*

paald dagelijks twee dozijn kippen hebben.	*woe hajam sahari doewa dosin tiada bolih tidaḳ.*
In Demak lijdt men honger door gebrek aan rijst.	*Dinagĕri Demaḳ orang kalaparan sĕbab kakoerangan bĕras.*
In de nabijheid van groote steden ontmoet men zelden tijgers.	*Dĕkat nagĕri bĕsar djarang orang bĕrtĕmoe dĕngan harimau.*
In den beker schenken.	*Toewang dalam pijala.*
In den handel kan het meê- en tegenloopen.	*Dalam pĕrniagaän bolih moedjoer dan sijal.*
In de stad (tegenov. anders pll.)	*Dinagĕri.*
In de stad (binnen de stad).	*Didalam nagĕri.*
In het midden van de stad.	*Ditĕngah-tĕngah nagĕri.*
In het juiste midden van de stad.	*Pada sama tĕngah nagĕri.*
In dezen tuin staan te veel schaduwboomen.	*Dalam kĕbon ini tĕrlaloe banjaḳ pohon dĕdap.*
In deze stad, Mijnheer, is het de gewoonte om twaalf halfwassen kippen op eene mand te rekenen en van volwassenen zes.	*Dinagĕri ini, toewan, soedah ădatnja hajam pĕranggang doewa bĕlas eikoer sakoeroengan, dan iboe hajam ĕnam eikoer.*
In die eeuw was men gelukkig.	*Pada zamăn itoe sĕlamatlah orang.*
Indien de een of ander ze veranderde of teniet deed dan zou hij stellig door den vloek der voorvaderen getroffen worden.	*Djikalau barang-sijapa mĕngobah atau mĕmĕtjahkan itoe, nistjaja ditimpa daulat marhoem jang toewa-toewa.*
Indien die lieden dood zijn.	*Djikalau orang itoe soedah mati.*
Indien ge nu niet dadelijk betaalt, dan steek ik u over hoop.	*Kalau tiada ĕngkau bajar sakarang djoega, akoe tikam.*
Indien gij een tijger ontmoettet, wat zoudt ge doen?	*Kalau ĕngkau bĕrtĕmoe dĕngan harimau, bageimana?*
Indien gij mij niet liefhebt dan zal ik sterven.	*Djikalau tiada ĕngkau kasihi akan dakoe, maka akoe matilah kĕlaḳ.*
Indien het niet geregend had, zou de geheele buurt verbrand zijn.	*Tjoba tada hoedjan, tĕntoe sakampoeng itoe habis dimakan api.*
Indien hij verkeerdheden (domheden) begaat, dat Mijnheer hem dan bestraffe en onderrichte.	*Djika ada bĕbalnja, tĕgoeri dan adjari olih toewan.*

Indien ik u niet geloof, wie zal ik dan gelooven?	*Apabila sĕhaja tidaḳ pĕrtjaja ĕntjiḳ, sijapa lagi hĕndaḳ dipĕrtjaja?*
Indien Mijnheer hem helpen kan, help dan een weinig.	*Kalau bolih toewan mĕnoeloeng dia, toeloenglah sadikit.*
In dien nacht werd zijn goed gestolen.	*Pada malam itoe ditjoeri barang-barangnja.*
In dien tuin worden allerlei vruchten gevonden.	*Didalam kĕbon itoe didapati akan pĕlĕbagei boewah-boewahan.*
In die zaak moet men met omzichtigheid te werk gaan.	*Pĕrkara itoe hĕndaḳ dikĕrdjakan dĕngan bidjaḳsana.*
In dronkenschap door opium heeft hij vier menschen vermoord zonder eenige reden.	*Olih maboḳ makan madat diboenoehnja ĕmpat orang dĕngan tiada sasoeatoe sĕbab.*
In eene maand is hij niet hier geweest.	*Saboelan lamanja tiada ija kamari.*
In één uur waren wij thuis.	*Dalam sadjam djoea kita sampei diroemah.*
In geen honderd jaar gebeurt zoo iets weêr.	*Dalam saratoes tahoen djoega tiada djadi poela jang dĕmikian.*
In gindsch huis staan betere zaken.	*Dalam roemah jang disana ada barang-barang jang lĕbih bajik.*
In het bosch hout (voor bouwmateriaal) gaan hakken.	*Pĕrgi mĕramoe kajoe didalam hoetan.*
In het fort zijn zesdehalf honderd vaten buskruit.	*Dibenteng ada tĕngah ĕnam ratoes pipa obat bĕdil.*
In het gebergte heeft het wel geregend.	*Digoenoeng ada hoedjan djoega.*
In het geheele huis is geen enkele kamer ledig.	*Dalam antero roemah itoe tada satoe bilik jang kosong (hĕmpa).*
In het geheel is er zóóveel.	*Samoewa ada sakian banjaḳnja.*
In het gemoed koesterde hij wrok.	*Didalam hatinja ija mĕnaroh dĕndam.*
In het gericht moet men niemand kennen.	*Dalam hoekoem tabolih mĕmbedakan orang.*
In het lezen wint ge het van mij, maar in het schrijven ik van u.	*Ĕngkau bolih mĕngkalahkan dakoe dalam batjaän, tĕtapi akoe bolih mĕngalahhan dikau dalam toelisan.*
In het Maleisch heeft men wet-	*Dalam bĕhasa Malajoe adalah*

boeken, geschiedboeken, helden- en minnedichten.	*kitab oendang-oendang, hikajat, sjair dan panton.*
In het wachthuis moet men bij beurten de wacht houden.	*Digĕrdoe bĕrganti-ganti orang bĕrdjaga.*
In hoeveel dagen zou die weg weêr hersteld kunnen zijn?	*Dalam bĕrapa hari djalan itoe bolih di bajiki poela?*
In hoeveel tijd kunt ge een als deze maken?	*Bĕrapa lama ĕngkau bolih boewat satoe ini?*
In hoeveel tijd zoudt ge terug kunnen zijn?	*Bĕrapa lama kira bolih baliḳ?*
Inhoudsmaten voor droge waren en weegwerktuigen ijken.	*Mĕnoeloeḳ gantang dan tjoepaḳ dan datjin.*
In huis moogt gij geen bétel kauwen of sigaartjes rooken of een pruim in den mond hebben.	*Didalam roemah tabolih ĕngkau makan sirih ataw minoem rokoḳ ataw pakei soesoer tĕmbakau.*
In iemands dienst werken.	*Mĕngĕrdjakan pĕkĕrdjaän orang.*
In licht afnemen.	*Makin soeroet tĕrangnja.*
In mijne tuin heb ik katoen, srikaja, lange boontjes, spinazie, kangkong, postelein, spaansche peper en mosterd.	*Dikĕbon sĕhaja ada kapas, sĕrikaja, katjang pĕroet hajam, bajam, kangkoeng, kĕrokot, lada tjina dan dawoen sawi.*
In mijn huis gebruik ik dagelijks eene maat olie.	*Diroemah sĕhaja sahari-hari pakei sagantang minjaḳ.*
In mijn huis is er geen vast bepaald werk; wat ik beveel moet gij doen.	*Diroemahkoe tiada tĕntoe kĕrdja; barang jang koesoeroeh itoelah ĕngkau kĕrdjakan.*
In mijn huis zijn geen mannen; allen zijn vrouwen.	*Diroemah sĕhaja tiada lakilaki, samoewanja pĕrampoewan.*
In plaats van beter werd het hoe langer zoo slechter.	*Oesahkan bajik, makin djahat.*
In plaats van hier langer te blijven, is het beter maar weg te gaan.	*Daripada tinggal lagi disini, bajiklah pĕrgi sĕhadja.*
In plaats van mij goeden raad te geven, maakten zij mij bang.	*Oesahkan ija mĕmbĕri ichtiar jang bajik, maka mĕmboewat takoet poela.*
In plaats van zóó weinig, kon er even goed in het geheel niets zijn.	*Dari alang kapalang ini, bajiklah djangan ada sakali.*
In twee of drie dagen was die plaats schoon.	*Dĕngan doewa tiga hari tĕmpat itoe bĕrĕsihlah.*
In veertien à vijftien dagen kunnen wij terug zijn.	*Dalam ĕmpat lima-bĕlas hari bolih kita baliḳ.*

In vrees, in toorn, in blijdschap, in liefde en in haat.	*Dĕngan katakoetan, dĕngan kamarahan, dĕngan kasoekaän, dĕngan kasih, dĕngan bĕntji.*
In waarheid en in ernst.	*Dĕngan sabĕnarnja dan dĕngan sasoenggoehnja.*
In zee vindt men veel schelpdieren en allerlei koraalsteenen.	*Didalam lawoet didapati orang akan banjak kĕrang-kĕrangan dan pĕlĕbagei karang-karangan.*
In zoo lang zijt ge niet hier geweest.	*Sakian lama tiada ĕngkau kamari.*
't Is achter dien boom.	*Ada dibalik pohon itoe.*
't Is avond; ik moet naar huis; mijn huis is ver in het dorp.	*Soedah malam; sĕhaja hĕndak poelang; roemah sĕhaja djawoeh didoesoen.*
't Is alles te vergeefs geweest.	*Itoe soedah djadi tjoema-tjoema sĕhadja.*
't Is altijd zoo geweest.	*Bagitoe djoega salaloe.*
't Is altijd zoo geweest en zal wel altijd zoo blijven.	*Salaloe soedah bagitoe, nanti salaloe bagitoe djoega.*
't Is berg-op den gansche weg.	*Djalannja mĕndaki boekit sĕhadja.*
't Is beter dan het lijkt.	*Bajiknja lĕbih daripada roepanja.*
't Is beter dan vroeger.	*Lĕbih bajik ini daripada dĕhoeloe.*
't Is bijna donker.	*Hari hampir gĕlap.*
't Is daar niet diep.	*Ta'da dalam disana.*
Is dat al?	*Itoekah sĕhadja?*
Is dat garen sterk genoeg, om er schoenen meê te naaien.	*Tĕgoehkah bĕnang itoe diboewat mĕndjahit sĕpatoe?*
Is de dokter gehaald?	*Orang soedah panggil toewan doktor?*
't Is de moeite niet waard.	*Bĕsar soesahnja daripada goenanja.*
't Is de moeite wel waard.	*Goenanja bĕsar daripada soesahnja.*
Is de oorlog van het Gouvernement met Atjeh nog niet geeindigd?	*Bĕlom sĕlĕseikah pĕrang kompani dĕngan orang Atjih itoe?*
Is de opbrengst van uwe akkers genoeg tot verzadiging van uw gezin?	*Hasil sĕgala bĕndangmoe (ladangmoe) tjoekoepkah akan mĕngĕnnjangkan sĕgala isi roemahmoe?*
't Is de tijd van de doekoe's nog niet, Mijnheer.	*Bĕlom moesim boewah doekoe, toewan.*

Is die plaats geschikt voor het aanleggen van rijstvelden?	*Tĕmpat itoe bajikkah akan diboewat sawah?*
Is die visch met boter gebakken of met kokos-olie?	*Ikan itoe soedah digoreng dĕngan mantega ataw dĕngan minjak kĕlapa?*
Is dit genoeg?	*Ini tjoekoep?*
Is dit geweer geladen?	*Ini sĕnapang ada bĕrisikah?*
Is dit goud of koper?	*Ini ĕmaskah ataw tĕmbaga?*
Is dit huis te huur?	*Ini roemah disewakankah?*
Is dit kind een jongen of een meisje?	*Boedak ini laki-lakikah ataw pĕrampoewan?*
Is dit niet zoo?	*Ini bĕtoel; boekan?*
Is dit te koop?	*Ini didjoewal?*
Is dit uwe pen?	*Ĕngkau poenja kalam inikah?*
Is dit van eenig nut?	*Adakah apa-apa goenanja ini?*
Is dit voor mij?	*Ini bĕhagian sĕhaja?*
Is dit zuiver zilver?	*Perak bajik ini?*
't Is donker, wij moeten naar den weg tasten.	*Ada gĕlap; patoet diraba djalan kita.*
't Is eene schande voor hem.	*Itoe soeatoe maloe sama dia.*
't Is een weinig schuin, zet het recht.	*Ada tjondong sadikit; bĕtoelkan.*
Is er dan geen middel op, om iemand te krijgen?	*Tiadakah daja akan mĕndapat barang saorang?*
Is er eene vrucht, die paardenmangga heet?	*Adakah satoe boewah, jang bĕrnama boewah batjang?*
Is er een knop aan de bloem?	*Adakah koentoem pada pokok boenga itoe.*
Is er geen varkensvleesch?	*Tada daging babi?*
Is er genoeg water voor de natte velden van uw dorp?	*Adakah tjoekoep ajar bagei sĕgala sawah didoesoenmoe itoe?*
't Is erg heet; wacht tot het koel is.	*Banjak panas ini; nantikan sĕdjoek.*
Is er mosterd?	*Moster ada?*
Is er nog iets van uwe orders?	*Toewan mawoe pĕsan lagi apa-apa?*
Is er te weinig, vraag er dan wat bij.	*Kalau koerang, minta ditambahi.*
Is er veel riet en weinig water dan gebruikt men de stoommachine.	*Kalau ada banjak tĕboe dan sadikit ajar, laloe dipakei pĕsawat asap.*
Is er wijn in de kast?	*Adakah ajar-anggoer didalam lamari?*
't Is geen sier beter dan vroeger.	*Sadikit pon tidak obahnja dari (dĕhoeloe.*

't Is geheel verguld.	*Itoe sadoeran bĕlaka.*
't Is, geloof ik, niet noodig.	*Sĕhaja kira taoesahlah.*
't Is half vijf.	*Ada poekoel tĕngah lima.*
Is het dan zonde, als men een scherm tegen de zonnehitte gebruikt, of geneesmiddelen tegen ziekte?	*Adakah dosa, kalau orang pakei pajoeng akan pĕnoelak panas ataw obat akan pĕnoelak pĕnjakit?*
Is het dit, wat ge wenscht?	*Inikah dia jang ĕngkau mawoe?*
Is het dit, wat gij zoekt?	*Inikah jang kautjĕhari?*
Is het even of on?	*Gĕnapkah itoe ataw gandjil?*
Is het geen zonde als men zulke middelen bezigt?	*Tiadakah dosa kalau orang pakei oepaja jang bagitoe?*
Is het maneschijn?	*Adakah tĕrang boelan?*
Is het paard geroskamd?	*Soedah digarok koeda itoe?*
Is het reeds gebeurd?	*Soedah djadi itoe?*
Is het tijd voor ons om te gaan?	*Patoetkah waktoe ini kita pĕrgi?*
Is het vloed of ebbe?	*Ajar pasangkah ataw soeroet.*
't Is hier duur leven.	*Banjak bĕsar bĕlandja disini.*
Is hier eene kokosolie-fabriek in de buurt?	*Adakah pĕngapitan minjak kĕlapa (nijoer) dĕkat sini?*
Is hier ook een rijstschuur te koop?	*Bolih bĕli disini satoe pĕloeboer?*
Is hij dapper of niet?	*Bĕranikah ija ataw tidak?*
Is hij ver weggegaan?	*Soedah ija pĕrgi djawoeh?*
Is hij ziek of is hij geschrokken, dat hij zoo bleek ziet?	*Sakitkah ija ataw tĕrkĕdjoet, maka poetjat bagini moekanja?*
't Is juist gebeurd zooals ik dacht.	*Bĕtoel ini soedah djadi sapĕrti sĕhaja sangkakan.*
't Is kwart over achten.	*Poekoel dĕlapan laloe sasoekoe.*
't Is kwart voor achten.	*Poekoel toedjoeh tiga soekoe;* of: *Poekoel dĕlapan koerang sapĕrĕmpat.*
't Is met hem gedaan. (Er is geen hoop meer op zijn behoud).	*Tidak bolih diharap lagi dia hidoep.*
't Is moeielijk na tweeën menschen te vinden, die goederen willen dragen.	*Habis poekoel doewa soesah sakali dapat orang, jang mawoe pikoel barang-barang.*
't Is moeielijk om dien steen op te lichten, want hij is veel te zwaar.	*Soesah djoega mĕngangkat batoe itoe, karĕna tĕrlaloe bĕrat.*
't Is mij onverschillig; doe wat ge wilt.	*Tada apa lajinnja sama sĕhaja; boewatlah apa pon bajik.*
't Is niet goed zonder zout.	*Tidak bajik kalau tidak bĕrgaram.*

't Is niet mijne schuld.	*Boekan salah sĕhaja.*
't Is niet te zeggen zoo slecht als de straten zijn.	*Loeroeng-loeroeng itoe tiada tĕrkatakan lagi djahatnja.*
't Is niet veilig om daar te wonen.	*Kalau tinggal disana, barangkali ada soesah.*
't Is niet zoo.	*Boekannja bagitoe.*
't Is nog niet af.	*Bĕlom habis.*
't Is nog niet zeker of ik uit ga of niet, doch maak het eten klaar zooals alle dagen.	*Bĕlom tĕntoe akoe pĕrgikah tidaḳ, tĕtapi sadijakan makanan bagei saʼhari-hari.*
't Is onuitsprekelijk mooi.	*Tiada tĕrkatakan indahnja.*
't Is over vieren.	*Poekoel ĕmpat laloe.*
Is Pa' Ngah uw vader, of uw oom?	*Paʼ Ngah itoe bapamoekah, ataw mamamoe?*
't Is precies twaalf uur.	*Bĕtoel poekoel doewa-bĕlas.*
't Is recht aangenaam veel geld te hebben.	*Tĕrlaloe bagoes kalau ada banjaḳ oewang.*
't Is reeds gedaan.	*Soedah diboewat.*
't Is reeds over zevenen, waarom brengt gij het eten niet?	*Ini poekoel toedjoeh laloe; mĕngapa tiada kau bawa makanan?*
Is roosten en braden niet hetzelfde?	*Boekankah panggang dan goreng itoe sama?*
't Is stellig hier of daar; zoek maar goed.	*Tĕntoe ada sana sini; sĕlidiḳ bajik-bajik.*
't Is stellig niet waar.	*Pĕsti itoe tidaḳ bĕnar.*
't Is stellig niet zoo.	*Pĕsti tidaḳ bagitoe.*
't Is te laat om het nu nog te doen.	*Soedah laloe waḳtoe, taʼbolih diboewat sakarang.*
't Is te los; bindt het vaster.	*Banjaḳ longgar; ikat tĕriḳ-tĕriḳ.*
't Is te zwaar mijnheer, met zes man gaat het niet.	*Tĕrlaloe bĕrat, toewan! ĕnam orang taʼbolih djadi.*
't Is uw geluk, dat ge niet gegaan zijt.	*Bajik djoega oentoeng ĕngkau tidaḳ pĕrgi.*
Is uw heer tehuis?	*Toewanmoe ada diroemah?*
Is uw krop nog niet vol?	*Bĕlomkah kĕnnjang tĕmbolоḳmoe?*
Is uw nieuwe huis al af?	*Roemah bĕharoe ĕngkau soedah habiskah?*
Is uw vader thuis? Ja. Neen.	*Bapamoe ada diroemah? Ada. Taʼda.*
Is uw werk af? Ja. Neen.	*Pĕkĕrdjaänmoe soedah? Soedah. Bĕlom.*
't Is van belang als ik het nu doe.	*Banjaḳ goenanja kalau sĕhaja boewat sakarang djoega.*

't Is van daag zeer heet.	*Ini hari panas tĕriḳ.*
't Is van geen bizonder nut.	*Tidaḳ banjaḳ goenanja.*
't Is veel beter als Mevrouw bij de maand betaalt; dat is gemakkelijker.	*Tĕrlĕbih bajik Njonja bajar gadji pada boelan-boelan; lagi lĕbih sĕnang.*
't Is vol gaten, die gestopt zijn met stopverf.	*Ini pĕnoeh lobang jang soedah didĕmpoel.*
't Is zoo duidelijk als het wezen kan.	*Tĕrangnja soedah njata sakali.*
't Is zoo hard als een steen.	*Kĕrasnja sapĕrti batoe.*
't Is zoo lang als 't breed is.	*Sĕtali tiga oewang.* (figuurlijk).
't Is zoo ligt als een kurk.	*Ringannja sapĕrti gaboes.*

J.

Jaag de liefde na.	*Toentoetlah akan kasih.*
Jaag die kat weg.	*Halaukanlah koetjing itoe.*
Jaag hem weg.	*Halaukan dia*, of: *Njahkan dia.*
Ja, als er een goede is, die zijn werk verstaat, dan wil ik hem wel hebben.	*Ija, kalau ada orang jang bajik, jang tahoe pĕkĕrdjaännja, akoe mawoe djoega.*
Jaar en dag.	*Masa dan koetika.*
Jaar in, jaar uit.	*Daripada satahoen datang kapada satahoen.*
Jaarlijks rekent hij af.	*Satahoen sakali ija mĕndjĕlaskan kira-kira.*
Ja; daar staat het.	*Ija; adalah bĕrdiri disitoe.*
Ja, dat is goed.	*Ija, bajiklah itoe.*
Ja, dat is zoo.	*Ija, bĕtoel bagitoe.*
Ja, dat geloof ik.	*Ija, pĕrtjajalah akoe.*
Ja, dat kan wel zijn.	*Ija, barangkali bagitoe.*
Ja, die ben ik.	*Ija, akoelah dia.*
Ja en neen.	*Ija dan tidaḳ.*
Ja en amen!	*Amin tsoem Amin!*
Ja luitenant, er zijn twee oppassers.	*Ada littĕnan, doewa oepas.*
Ja, maar dat is zoo niet.	*Ija, tĕtapi boekannja bagitoe.*
Jammer, dat er geen rijpe meer aan den boom is, anders kon Mijnheer haar krijgen.	*Sajang tæda lagi jang masaḳ pada pokoḳ itoe, mĕlainkan toewan bolih dapat dia.*
Jammer van dien jongen.	*Sajang bĕtoel boedaḳ itoe.*
Javaansche koffij.	*Kopi Djawa.*

Java is een groot eiland.	*Tanah Djawa itoe poelau bĕsar.*
Java is grooter dan Nederland.	*Tanah Djawa bĕsar dari nagĕri Bĕlanda.*
Javanen en Maleiers eten met de handen.	*Orang Djawa dan Mĕlajoe itoe mĕnjoewap dĕngan tangan.*
Javanen worden door de Soendanezen voor luizenvreters gescholden.	*Orang Djawa dimaki-maki olih orang Soenda orang makan toema.*
Ja waarlijk, dat was niet om er mede te spelen (dat was geen gekheid).	*Ija soenggoeh, djangan hĕndaḳ diboewat majin.*
Ja waarlijk, zij is mijn kind.	*Ija soenggoeh, ijalah anaḳkoe.*
Ja wel. Waar moet Mijnheer heen?	*Bolih. Toewan hĕndaḳ kĕmana?*
Jenever, bier, arak en brandewijn maken de menschen dronken.	*Sopi dan bir dan araḳ dan brandi itoe mĕmaboki orang.*
Joden en Arabieren zijn de nakomelingen van Abraham.	*Orang Jĕhoedi dan orang Arab itoe katoeroenan nabi Ibrahim.*
Jozef huwde de dochter van Sidin.	*Joesoef bĕrbinikan anaḳ Sidin.*
Juist van pas.	*Kĕna bĕtoel*, of: *kabĕtoelan.*
Juist was hij uitgegaan.	*Bĕharoe ija pĕrgi.*
Juist zijn hoofd treffen.	*Kĕna tĕntang kĕpalanja.*

K.

Kan dat werk heden afkomen?	*Pĕkĕrdjaän itoe bolihkah habis hari ini?*
Kan dat wel gedaan worden?	*Bolihkah diboewat itoe?*
Kan dat ijzer smelten?	*Bĕsi itoe bolihkah hantjoer?*
Kan elk dorp zooveel water nemen als het wil?	*Bolihkah tijap-tijap doesoen mĕngambil ajar sabĕrapa soekanja?*
Kan het gegeten worden?	*Bolih dimakan itoe?*
Kan het niet iets minder?	*Bolih koerang lagi?*
Kan het niet instorten?	*Tiadakah bolih roeboeh itoe?*
Kan het niet loopen?	*Tiadakah ija dapat bĕrdjalan?*
Kan het niet minder?	*Bolih tawar?*
Kan het overblijven tot morgen?	*Bolihkah disimpan sampei esoeḳ hari?*
Kan het vlot overvaren?	*Bolihkah rakit itoe kasabĕrang.*

Kan het water van de overstrooming niet elders heengeleid worden?	*Ajar bandjir itoe tabolihkah disimpangkan?*
Kan het zoo?	*Djadikah bagini?* of: *Bolihkah bagini?*
Kan ik geen goed touw krijgen, dan koop ik maar ananasgaren, draai het in elkaar en naai er mede.	*Kalau tiada dapat tali jang bajik, mĕlainkan sĕhaja bĕli sĕhadja bĕnang nanas, itoelah sĕhaja pintal boewat mĕndjahit.*
Kan ik hier aardappelen krijgen?	*Bolihkah sĕhaja dapat kĕntang disini?*
Kan ik hier een rijtuig krijgen?	*Bolih akoe dapat kareta sewa disini?*
Kan ik hier gaan?	*Bolihkah sĕhaja bĕrdjalan disini?*
Kan men geen plantnoten koopen?	*Tiadakah dapat orang mĕmbĕli bibit pokoḳ nijoer?*
Kan men hier aardappelen krijgen?	*Bolih dapat kĕntang disini?*
Kan men hier zitten?	*Bolihkah doedoeḳ disini?*
Kan men hier zijde koopen?	*Dapat dibĕli soetĕra disini?*
Kan men opstaan?	*Bolihkah orang bangoen?*
Kan men zitten gaan?	*Bolihkah orang doedoeḳ?*
't Kan mij niet schelen.	*Sĕhaja tidaḳ pĕdoeli.*
't Kan mij soms hinderen.	*Tĕrkadang-kadang itoe mĕjoesahkan dakoe.*
't Kan niet langer bewaard worden dan een of twee dagen.	*Tidaḳ bolih disimpan lĕbih dari sahari doewa hari.*
't Kan niet lang houden.	*Tabolih tahan lama.*
Kan op dit papier geschreven worden?	*Kartas ini bolihkah ditoelisi?*
't Kan wel iets minder, Mijnheer.	*Bolih koerang sadikit, Toewan.*
't Kan wel zoo.	*Bolih bagitoe.*
Kasten, tafels, stoelen, rustbanken, waschtafeltjes, ledikanten en voetenbankjes.	*Lamari, medja, koersi, bangko, medja basoeh moeka, tĕmpat tidoer dan bangko kaki.*
Katten vangen muizen.	*Koetjing tangkap tikoes.*
Katuilen hebben een onheilspellend gezicht.	*Boeroeng hantoe itoe moekanja sijal.*
Keer al de borden om.	*Baliḳkan sĕgala pinggan.*
Keer de binnenzijde naar buiten.	*Baliḳkan dalamnja kaloewar.*
Keer den bodem naar boven.	*Baliḳkan pantatnja ka-atas.*
Keer terug.	*Baliḳlah.*
Kent gij dezen persoon?	*Kĕnalkah ĕngkau orang ini?*
Kinderen eten veel.	*Anaḳ-anaḳ makan banjaḳ.*

Kinderen, klein- en achterkleinkinderen zijn afstammelingen.	*Anaḳ, dan tjoetjoe, tjitji itoe katoeroenan.*
Kleine kinderen, die pas gespeend waren en nog niet konden loopen.	*Kanaḳ-kanaḳ jang bĕharoe lĕpas soesoe dan bĕlom tahoe bĕrdjalan.*
Klop de hakken goed vast.	*Toemitnja poekoel rapat-rapat.*
Klop de stof goed uit dien ransel.	*Rangsel itoe poekoel bajik-bajik sampei hilang haboenja.*
Koeien en schapen herkauwen en geven melk.	*Lĕmboe dan kambing mĕmamah bijak dan mĕmbĕri ajar-soesoe.*
Koetsier, houd op.	*Hei koesir, bĕrhĕntilah.*
Koetsier, rijd ons naar den boom (het tolkantoor).	*Hei koesir, hantarkan kita kapĕbejan.*
Koetsier, rijd snel.	*Hei koesir, larikan koeda.*
Koetsier, span in.	*Hei koesir, pasang kareta.*
Koetsier, waarom zorgt gij niet voor dat alles?	*Hei koesir! mĕngapa tiada ĕngkau djagaï samoewanja itoe?*
Koffij groeit op Java.	*Pokoḳ koppi toemboeh ditanah Djawa.*
Koffij met melk en suiker.	*Ajar koppi dĕngan soesoe dan goela.*
Koffij, thee en chocolade zijn goede dranken.	*Ajar kopi, teh dan tjokĕlat itoe minoeman jang bajik.*
Kokos- en katjangolie worden geperst in eene pers.	*Minjaḳ kĕlapa dan minjaḳ katjang di-apit dalam apitan.*
Kok, waar is uw eten.	*Kokki, mana makananmoe.*
Kok, waarom is het eten niet gaar?	*Kokki, mĕngapa makanan ta' matang?*
Komaan, laat ons een luchtje gaan scheppen.	*Mari, kita pĕrgi ambil-ambil angin.*
Komaan, laat ons eerst eten.	*Mari, kita makan dĕhoeloe.*
Komaan, laat ons in den hof gaan spelen.	*Mari, kita pĕrgi bĕrmajin-majin kataman.*
Komaan, nu opgenomen; ik heb al te lang moeten wachten.	*Ajo, sakarang angkat sĕhadja; soedah lama bĕnar akoe bĕrnanti-nanti.*
Komen al de eieren, die men er onder legt, uit?	*Bĕrapa ditaroh tĕlor samoewanja ditĕtas?*
Komen er wel eens tijgers in de riettuinen?	*Adakah pĕrnah harimau masoeḳ kadalam kĕbon-kĕbon tĕboe?*
Kom vriend, drink thee. — Of wilt gij liever koffij? Die is er ook.	*Mari ĕntjiḳ, minoemlah ajar teh. Ataw ĕntjiḳ lĕbih soeka minoem ajar kopi. Ada djoega.*

Kom gauw terug.	*Lĕkas balik.*
Kom het goed halen.	*Datanglah ambil barang-barang.*
Kom het huis niet uit.	*Djangan ĕngkau kaloewar dari dalam roemah.*
Kom, ik ga naar huis.	*Ajo, akoe poelang.*
Kom, ik ga slapen.	*Ajo, akoe pĕrgi tidoer.*
Kom, ik wil maar een eind loopen (te voet gaan).	*Ajo, akoe mawoe bĕrdjalan kaki sĕhadja sadikit.*
Kom in allen gevalle bij mij, dan zal ik zien.	*Datang djoega ĕngkau karoemahkoe, bolih akoe lihat.*
Kom, laat ons drieën beraadslagen met den oudste van het vaartuig.	*Marilah kita moeāfakat bĕrtiga kapada toewa-toewa pĕrahoe itoe.*
Kom, laat ons het beschouwen.	*Mari, kita pandang itoe.*
Kom, laat ons naar den armen man gaan zien.	*Mari, kita pĕrgi lihat orang miskin itoe.*
Kom morgen bij mij met de rekening, dan zal ik je betalen.	*Besoek ĕngkau datang karoemahkoe, bawa djoemlahnja, nanti akoe bajar oewangnja.*
Kom mij niet weêr onder de oogen.	*Djangan ĕngkau bĕrani datang kapadakoe lagi sakali.*
Kom overmorgen vroeg maar in dienst.	*Bajik loesa pagi-pagi ĕngkau masoek.*
Kom spoedig; 't is hoog tijd, dat wij vertrekken.	*Lĕkaslah; soedah tĕrlampau dari waktoe kita bĕrbalik.*
't Komt er niet op aan hoe gij het doet, als het maar tot stand komt.	*Tidak mĕngapa bageimana pon ĕngkau boewat, asal mĕndjadi.*
't Komt mij zoo niet voor.	*Himat sĕhaja boekan bagitoe.*
Kom vriend, help dien heer toch.	*Hei awang, toeloenglah kiranja toewan itoe.*
Kom, wij gaan naar beneden.	*Mari, kita toeroen.*
Kom, wij gaan visschen.	*Mari, kita pĕrgi tangkap ikan.*
Kom, wij zullen er onderzoek naar gaan doen.	*Mari, kita pĕrgi pĕriksa.*
Koning zijn door Gods genade.	*Mĕndjadi radja olih anoegĕraha Allah.*
Koninklijke kleederen.	*Pakeijan karadjaän.*
Kook de rijst goed gaar.	*Masaklah nasi sampei matang bajik-bajik.*
Kook deze melk.	*Masaklah ajar-soesoe ini.*
Kook het in water af.	*Rĕboeslah dalam ajar.*
Koolen als kinderhoofden.	*Koebis sakĕpala boedak bĕsarnja.*

Koop geen kromgegroeide komkommers, maar koop goede.	*Djanganlah bĕlikan timoen jang kĕrekoet, bĕlikan jang bajik.*
Koop gij de kalk maar.	*Ĕngkau bĕlikan kapoernja sĕhadja.*
Koop mij wat naalden en spelden in de Moorenwijk.	*Bĕlikan akoe djaroem dan pĕniti sadikit dikampoeng kodja.*
Koperen en ijzeren ketenen.	*Rantei-rantei tĕmbaga dan bĕsi.*
Koperen voorwerpen.	*Bĕnda daripada tĕmbaga.*
Krijg mij de lont eens en zoek mij eene vette kip.	*Ambilkan akoe tali api sabĕntar dan tjĕharikanlah akoe sœikoer hajam jang gĕmoeḳ.*
Krijg mij een overhemd uit de kast.	*Ambilkan akoe satoe kamedja dari dalam almari.*
Kunnen de gewoonten in dit land niet veranderd worden?	*Tiadakah bolih di-obah-obah ădat nagĕri ini?*
Kunnen deze gewoonten of verkeerde gebruiken niet veranderd worden?	*Tiadakah bolih di-obah-obah ădat ataw barang pĕkĕrdjaän jang tiada bajik ini.*
Kunnen die paarden niet loopen?	*Koeda itoe tœbolih djalan?*
Kunnen die paarden niet meer, of hebben ze kuren?	*Koeda itoe tœḳoewat lagi, ataw nakal ija?*
Kunt gij de maat nemen?	*Dapatkah ĕngkau ambil oekoeran?*
Kunt gij getuigen bijbrengen?	*Dapatkah ĕngkau mĕmbawa saḳsi?*
Kunt gij heden nog lossen?	*Bolihkah hari ini djoega ĕngkau bongkar moewatan?*
Kunt gij met stalen pennen schrijven?	*Dapatkah ĕngkau mĕnjoerat dĕngan kalam bĕsi?*
Kunt gij mijn goed wasschen?	*Bolihkah ĕngkau basohkan kajin-kajinkoe?*
Kunt gij mij spoedig kippen, eenden en ganzen zoeken? dezen nacht zal het schip zeilen.	*Bolihkah ĕngkau pĕrgi tjĕharikan akoe hajam, itik dan angsa lĕkas? sakarang malam kapal hĕndaḳ bĕrlajar.*
Kunt ge ook zadels en paardetuig verstellen?	*Dapatkah ĕngkau bajiki sella dan pakeijan koeda pon?*
Kunt gij stoelen overtrekken en matrassen maken?	*Dapatkah ĕngkau mĕngoelaskan koersi dan mĕmboewat kasoer (boelsaḳ)?*
Kunt gij tafel bedienen?	*Dapatkah ĕngkau mĕlajani medja?*
Kunt gij wat koffij laten zetten?	*Bolihkah ĕngkau soeroeh boewat kopi sadikit?*
Kijk nog maar eens goed, 't is stellig hier ergens.	*Tengoḳ lagi bajik-bajik; tĕntoe ada disini-sini djoega.*

L.

Laat al die geweren hier brengen.	*Sěgala sěnapang itoe soeroeh bawa kamari.*
Laat dat paard beslaan.	*Kaki koeda itoe soeroeh kěnakan běsi.*
Laat dat vuur blusschen.	*Soeroehlah padamkan api itoe.*
Laat dat zoo zijn, maar die weg kan zoo niet blijven.	*Kěndatilah, tětapi djalan itoe tabolih tinggal bagini.*
Laat de deur zoo laat 's nachts niet open staan.	*Djangan bijarkan pintoe těrkangkang malam-malam.*
Laat de gelederen opsluiten.	*Soeroeh rapatkan baris.*
Laat de getuigen binnen komen.	*Soeroeh masoek orang-orang saksi.*
Laat de gordijnen vallen.	*Laboehkanlah tirei (kělamboe).*
Laat de koelie water brengen.	*Soeroeh koeli bawa ajar.*
Laat de kok eene jonge geit slachten en aan het spit braden.	*Soeroeh koki potong saeikoer anak kambing, soeroeh panggang.*
Laat de manschappen halt houden en keer naar de kazerne terug.	*Soeroeh orang běrhěnti dan poelang katangsi.*
Laat de manschappen weêr inrukken.	*Soeroeh orang itoe kěmbali kadalam tangsi.*
Laat den hond dat varken wegjagen.	*Soeroehkan andjing halaukan babi itoe.*
Laat de paarden niet struikelen.	*Djangan koeda itoe těrgělintjir.*
Laat de paarden wat langzamer loopen.	*Bijarkan koeda itoe běrdjalan pělahan-pělahan sadikit.*
Laat de politie-oppasser binnenkomen.	*Mata-mata polis soeroeh masoek.*
Laat de schipper met u hier komen, dan kan ik met hem afspreken.	*Soeroeh djoeragan datang kamari sěrtamoe, bolih akoe běrdjandji děngan dia.*
Laat de wielen van het rijtuig begoten worden.	*Soeroehlah roda kareta itoe disirami.*
Laat die goederen niet nat worden.	*Barang-barang itoe djangan djadi basah.*
Laat dien hond uit.	*Bijarlah andjing itoe kaloewar.*
Laat die paarden elkaar zoo niet bijten.	*Djangan bijarkan koeda itoe běrgigit-gigitan bagini.*

Laat een ander rijtuig bij den chinees halen.	*Soeroeh ambil kareta lajin ditĕmpat orang tjina.*
Laat een kip aan het spit braden en nog een tot soep maken.	*Soeroeh panggang saeikoer hajam, saeikoer lagi boewat sop.*
Laat een nieuwe koopen.	*Soeroeh bĕli jang bĕharoe lajin.*
Laat een paar vischen koken.	*Soeroeh rĕboes ikan barang doewa tiga eikoer.*
Laat hem begaan, hij heeft toch niets anders te doen.	*Bijarkan dia boewat; dia tada apa lajin kĕrdja.*
Laat hem boven komen.	*Soeroeh ija najik ka-atas.*
Laat hen alleen spelen.	*Bijarkan marika-itoe majin sĕndiri.*
Laat hen stil zijn.	*Bijar marika-itoe dijam.*
Laat het alleen. Laat het blijven. Laat het aan zichzelf over. Laat het staan.	*Bijarkan.*
Laat het anker niet vallen; roei liever wat, opdat wij er spoedig kunnen zijn.	*Djangan laboehkan saoeh; bajik bĕrdajoeng sadikit, soepaja lĕkas kita sampei.*
Laat het blijven zooals het is.	*Bijarkan sapĕrti jang ada ini.*
Laat het bovenleder wat hoog zijn, opdat het de enkels omsluite.	*Koelit atasnja bijar pandjang sadikit, bolih mĕnoetoep koera-koera kaki.*
Laat het daar maar staan tot het geheel op is.	*Tinggalkandisana sĕhadja sampei habis sama sakali.*
Laat het gaan zoo als het kan.	*Bijarkanlah djadi sabolih-bolihnja.*
Laat het hem telkens weêr over doen, totdat het goed is.	*Soeroeh dia oelang-oelangi itoe, sampei djadi bĕtoel.*
Laat het maar blijven.	*Tinggalkan sĕhadja.*
Laat het mij zien.	*Bĕrilah akoe lihat.*
Laat het niet aan groenten ontbreken.	*Djangan ada koerang sajoer-sajoeran.*
Laat het nog niet toe.	*Djangan lĕpaskan dĕhoeloe.*
Laat het vooreerst blijven waar het is.	*Bijarkan dĕhoeloe ditĕmpat jang ada ini.*
Laat hij geen Maleisch spreken.	*Djangan ija bĕrtoetoer Malajoe.*
Laat men mij met een rijtuig tegemoet gaan.	*Soeroeh orang dĕngan kareta pĕrgi bĕrtĕmoe dĕngan akoe.*
Laat mij bij den kleinen boom aan wal stappen.	*Bijar di Bom kĕtjil akoe najik darat.*
Laat mij eens wat jassen, broeken en vesten zien.	*Tjoba akoe lihat bĕbĕrapa djas, tjĕlana dan rompi.*

Laat mij het zien.	*Pĕrlihatkanlah itoe kapadakoe.*
Laat mij met vrede.	*Djangan ganggoe sama sĕhaja.*
Laat mijn goed niet wegraken.	*Djangan hilang barang-barangkoe.*
Laat mij toch alleen.	*Bijarkan akoe saorang dirikoe.*
Laat mij toch niet verdrinken.	*Djanganlah akoe kautĕnggĕlamkan.*
Laat mij uwe tong eens zien.	*Tjoba akoe lihat lidahmoe.*
Laat niemand in mijne studeerkamer komen.	*Djangan bĕri saorang pon masoeḳ bilik tĕmpat akoe mĕnoelis.*
Laat ons aan tafel gaan.	*Mari kita doedoeḳ dimedja.*
Laat ons dat doen op goed geluk af.	*Mari kita boewat ini oentoeng toewah ākal.*
Laat ons den vijand overvallen eer hij van de zaak weet.	*Bajiklah kita mĕndatangi moesoeh dĕhoeloe daripada dikĕtahoeïnja akan pĕrkara itoe.*
Laat ons er dadelijk heengaan, om de schade op te nemen.	*Bajiḳlah sabĕntar djoega kita kasana akan mĕmĕriḳsaï roeginja.*
Laat ons hem maar wegzenden.	*Bajik kita soeroeh dia pĕrgi.*
Laat ons naar huis gaan, want de zon is al onder.	*Mari kita poelang, karĕna matahari soedah masoeḳ.*
Laat ons onder dezen boom gaan zitten.	*Bajik kita doedoeḳ dibawah pokoḳ ini.*
Laat ons wat met elkander praten.	*Mari kita bĕrtoetoer-toetoer sabĕntar.*
Laat ons wat samen praten.	*Mari kami toetoer-mĕnoetoer sadikit.*
Laat ons zien wie van ons het verste gooien kan.	*Mari kita tjoba-tjoba mĕlimpar sijapa djawoeh.*
Laat staan lachen, zij glimlachte niet eens.	*Djangankan tĕrtawa, tĕrsĕnnjoem pontidaḳ.*
Laat toch dat kind slapen.	*Bijarkanlah boedaḳ itoe tidoer.*
Laat u raden.	*Hĕndaḳlah ĕngkau tarima nasihat.*
Laat u toch niet bedriegen.	*Djangan tah bijarkan ĕngkau ditipoe.*
Laat uwe woorden niet vele zijn.	*Djangan bĕrbanjaḳ-banjaḳ katamoe.*
Laat uw vlieger hoog opgaan.	*Bijar lajanganmoe najik tinggi-tinggi.*
Laat van voren en aan de zijden ruimten open voor ingangen.	*Dihadapan dan dikiri-kanan tinggalkan tĕboeka akan tĕmpat orang masoeḳ kaloewar.*

Laat zeggen wie het wil, ik geloof het niet.	*Sijapa pon bajik kata bagitoe, akoe tapĕrtjaja.*
Lager dan de toppen der bergen.	*Tingginja koerang daripada kĕmoentjak goenoeng.*
Landwaarts en zeewaarts.	*Mĕndarat dan mĕlawoet.*
Langen tijd spraken wij over en weder, maar konden het niet eens worden.	*Lama kami bĕrbantah-bantahan, maka tiada bolih djadi sakata.*
Langs de kust varen.	*Bĕrlajar mĕnjoesoer pantei.*
Langs de rivier.	*Sapandjang soengei.*
Lap dat baadje.	*Tampalkanlah badjoe itoe.*
Leeft hij nog? Ja.	*Adakah ija lagi hidoep! Hidoep djoega.*
Leen mij toch een paar gulden.	*Bĕrilah akoe pindjam kiranja barang doewa tiga roepijah.*
Leen mij twee centen.	*Bĕrilah pindjam sama akoe barang doewa sen.*
Leer dat van buiten.	*Apal-apalkan ini.*
Lees hardop.	*Batja koewat-koewat.*
Leg de prauw aan dien paal vast.	*Tambatkanlah pĕrahoe pada tijang kajoe itoe.*
Leg de de sigaren in het kistje.	*Boeboehlah sĕroetoe itoe dalam pĕti-kĕtjilnja.*
Leg de sloep vast aan de groote trap.	*Tambatkanlah sampan pada tangga bĕsar itoe.*
Leg dit naast elkander en niet boven op elkander.	*Tarohkan dĕkat-dĕkat, djangan soesoen satoe di-atas satoe.*
Leg eene mat onder deze goederen.	*Hamparkan tikar dibawah barang-barang ini.*
Leg een heete pap op zijn buik.	*Boeboehlah boeboer panas pada pĕroetnja.*
Leg een vasten knoop.	*Simpoelkan mati-mati.*
Leg het ergens neêr.	*Lĕtakkan dimana pon bajik.*
Leg het hier neêr.	*Lĕtakkan disini.*
Leg het op de tafel.	*Lĕtakkan dimedja.*
Leg het voorover.	*Tiarapkan ini.*
Leg het weêr weg.	*Tarohkan kĕmbali.*
Leg het wijder uit elkander.	*Rĕnggangkan sadikit.*
Leg uwe linkerhand op den Koran, steek de rechterhand in de hoogte en zeg mij deze woorden na.	*Tarohlah tangan-kirimoe pada kitab Koran, dan oendjoekkanlah tangan-kananmoe kaatas dan katakanlah pĕrkataänkoe ini.*
Let goed op uwe passen.	*Djaga bajik-bajik akan lang-* (*kahmoe.*

Leuningstoelen of stoelen zonder leuning?	*Koersi palang ataw koersi pĕrampoewan?*
Leve de koning!	*Daulat baginda!*
Levensmiddelen op crediet koopen.	*Makan bĕrhoetang.*
Lieden hebben hem aan den mond der rivier gevonden.	*Didapati orang akandia dikoewala soengei.*
Ligt uw dorp aan den grooten weg?	*Adakah doesoenmoe itoe dĕkat djalan bĕsar?*
Ligt uw dorp in het gebergte of in de vlakte.	*Doesoenmoe itoe dipĕgoenoengankah ataw dilĕmbah?*
Loop achter mij.	*Bĕrdjalanlah dibĕlakang akoe.*
Loop hard en roep hem terug.	*Larilah; panggil dia kĕmbali.*
Loop niet zoo langzaam.	*Djangan bĕrdjalan pĕrlahan-pĕrlahan bagitoe.*
't Loopt over.	*Pĕnoehnja sampei mĕlimpah.*
Lucht die kleêren.	*Anginkanlah pakeijan itoe.*
Luid de bel (of klok).	*Gojang lotjeng.*
Luid de bel voor het eten.	*Gojang lontjeng panggil makan.*
't Lijkt beter dan het is.	*Bajiknja koerang dari roepanja.*
Lijn uw papier niet te nauw of te wijd.	*Kartasmoe djangan kaumistar tĕrlaloe rapat ataw tĕrlaloe djarang.*

M.

Maak dat eens open en laat mij zien hoe het er uitziet.	*Tjoba boeka, bijar akoe lihat bageimana roepanja.*
Maak de deur nog niet open.	*Pintoe djangan boekakan dĕhoeloe.*
Maak de hakken wat hoog, opdat zij hellen.	*Toemitnja bijar tinggi sadikit, bolih ija mĕnoenggang.*
Maak de rekening op, dan zal ik u betalen.	*Toeliskan soerat kira-kira nanti sĕhaja bajar.*
Maak de zoolen niet te dik.	*Pĕrboewatkanlah tĕlapakannja djangan tĕrlaloe tĕbal.*
Maak deze trekpot eerst schoon.	*Bĕrĕsihkanlah tĕmpat tèh ini dĕhoeloe.*
Maak dit overal bekend.	*Masjhoerkanlah itoe dimanamana.*
Maak een schroevendraaier.	*Pĕrboewatkanlah pĕmoetar sĕkĕroep.*

Maak een sleutel voor dit slot.	*Koentji ini pĕrboewatkanlah anak koentjinja.*
Maak een steel aan den houweel.	*Boewatlah kajoe pĕmĕgang pada tjangkoel itoe.*
Maak een touwtje aan de deur.	*Pintoe itoe bĕrilah tali.*
Maak er een kleine teekening van.	*Perboewatkanlah pĕta kĕtjil.*
Maak geen gekheid.	*Djangan majin gila.*
Maak geen omslag.	*Djangan soesah-soesah.*
Maak het vooral stevig.	*Hoebaja-hoebaja pĕrboewatlah itoe dĕngan koekoeh.*
Maak het zoo stevig als gij kunt.	*Tĕgohkanlah sabolih-bolihmoe.*
Maak het zoo wit als het kan.	*Boewatlah poetih sapoetihnja.*
Maak mij een hakmes met goed staal.	*Pĕrboewatkanlah akoe sabilah parang pakei wadja jang bajik.*
Maak mij een paar schoenen en een paar laarzen.	*Pĕrboewatkanlah akoe sĕpatoe sapasang dan sĕtiwal sapasang.*
Maak mij er een met bloemwerk aan het hoofd- en voeteneinde.	*Pĕrboewatkanlah akoe satoe dĕngan karangan boenga ditĕmpat kĕpala dan ditoempoean kaki.*
Maak mijne uniform gereed.	*Sadiakanlah pakeijankoe kompani.*
Maak mij zes witte broeken.	*Pĕrboewatkanlah akoe tjĕlana poetih ĕnam hĕlei.*
Maak nieuwe ijzeren hoepels om deze vaten.	*Tong ini pĕrboewatkanlah simpei bĕsi jang bĕharoe.*
Maakt ge alleen het houten geraamte van het huis gereed, of zet ge het meteen op.	*Mĕnggĕram sĕhadjakah ĕngkau, ataw sampei mĕndirikan sakali. (sĕndiri?*
Maakt gij de kleeren zelf?	*Ĕngkau boewat pakaijan itoe*
't Maakt niets uit. 't Is niets.	*Tidak mĕngapa.*
Maak voort!	*Lĕkas!*
Maak voort, want dezen avond zullen de jachten onderzeil gaan.	*Lĕkas-lĕkas, sakarang malam itoe sĕkotji mawoe bĕrlajar.*
Maak wat voort met het opnemen van die zaken.	*Angkatlah lĕkas sĕgala barang-barang itoe.*
Maak ze niet te lang, en een weinig sluitend, dat juist de voet er in kan.	*Djangan pandjang tĕrlaloe, bijar sĕmpit sadikit, sama moewat dĕngan kaki.*
Maandagavond vertrok ik met de boot.	*Malam sĕlasa akoe bĕrlajar dĕngan kapal api.*
Maandelijks ontvangt hij zijn loon.	*Tijap-tijap boelan ija tarima gadjinja.*

Maar wie zal dan mijn goed dragen?	*Kalau bagitoe sijapa akan mĕmikoel barang-barangkoe?*
't Mag goed zijn voor een korten tijd, maar niet op den langen duur.	*Bajik djoega sabĕntar ini, tĕtapi tabolih tinggal lama.*
Mag hier tabak gerookt worden.	*Bolih orang minoem tĕmbakau disini?*
Mag ik dit nemen, Mijnheer?	*Bolih sĕhaja ambil ini Toewan?*
Mag ik eene pisang hebben, Mijnheer?	*Mintalah sabidji pisang, Toewan!*
Mag ik u de maat nemen?	*Bolih sĕhaja ambil oekoer?*
Mag ik uitgaan? Ja.	*Bolih sĕhaja pĕrgi? Bolih.*
Mandoor, laat andere paarden voorspannen.	*Mandor, soeroeh pasang koeda lajin.*
Man en vrouw zijn gehuwde lieden.	*Orang laki bini itoe orang jang soĕdah kawin.*
Meer been dan vleesch.	*Tĕrlĕbih banjaḳ toelangnja daripada isinja.*
Meer regen dan gewoonlijk.	*Hoedjan lĕbih dari djangkanja.*
Meet het gedeelte van den weg op, dat door de overstrooming bedorven is.	*Oekoerlah bĕhagian djalan jang soedah roesaḳ dipoekoel bandjir itoe.*
Melk is een goede en versterkende drank.	*Ajar-soesoe itoe minoĕman jang bajik dan jang mĕngḳoewatkan badan.*
Men behoort aalmoezen te geven om Gods wil.	*Patoet orang mĕmbĕri sĕdeḳah karĕna Allah.*
Men beraadslaagde over het uitrusten van een schip.	*Orang bĕrmoeăfaḳat akan hal mĕlangkap saboewah kapal.*
Men bespeelt de muziekinstrumenten.	*Orang mĕnaboeh boenji-boenjian.*
Men brengt allerlei gekochte zaken naar huis.	*Orang mĕmbawa poelang akan pĕlĕbagei bĕli-bĕlian.*
Men brengt allerlei koopwaren.	*Orang mĕmbawa pĕlĕbagei djoewalan.*
Men doet de lamp uit.	*Orang mĕmadamkan pĕlita.*
Men gaat de mosterd aanmengen, Mevrouw.	*Orang pĕrgi katjau moster, Njonja.*
Men geeft de uren aan door het slaan op een groot, hol stuk hout.	*Djam-djam itoe dibĕri tahoe dĕngan dipoekoel tongtong.*
Men gelooft het niet.	*Orang tiada pĕrtjaja itoe.*
Men had een gat in zijn vaartuig geslagen.	*Pĕrahoenja soedah ditĕmboeḳkan orang.*

Men heeft hem den hals afgesneden.	*Soedah dikĕrat lehernja.*
Men heeft hem lang gezocht, eer men hem vond.	*Lama ditjĕhari sabĕlom didapati orang akandia.*
Men heeft het gestolen.	*Orang soedah tjoeri.*
Men heeft mij aangaande u bericht.	*Orang soedah bĕrchabar kapadakoe akan halmoe.*
Men heeft mij verhaald, dat uwe zeereis vol gevaren geweest is.	*Ditjĕritĕrakan orang kapadakoe akan pĕlajaranmoe itoe banjaḳ bĕhajanja.*
Men heeft twee soorten van kokos-olie, lampolie en olie voor de keuken.	*Ada doewa matjam minjaḳ kĕlapa, ija-itoe minjaḳ lampo dan minjaḳ makan.*
Men houdt niet van mij.	*Akoe tiada disoekaï orang.*
Men is bezig met doek te weven.	*Orang doedoeḳ bĕrtĕnoen kajin.*
Men is ze gaan krijgen, Mijnheer.	*Soedah orang pĕrgi ambil, Toewan.*
Men leeft niet om te eten.	*Tiada sĕbab makan sĕhadja orang hidoep.*
Men maakt dat uit de hand.	*Orang mĕmboewat itoe dĕngan tangan.*
Men maakt die zaak openbaar.	*Orang mĕnjatakan pĕrkara itoe.*
Men maakte drie dagen lang toerustingen.	*Orang bĕrlangkap tiga hari lamanja.*
Men mag God niet verzoeken.	*Tabolih orang mĕntjobaï Allah.*
Men moet God meer gehoorzamen dan de menschen.	*Haros orang mĕnoeroet pĕrintah Allah tĕrlĕbih daripada pĕrintah manoesija.*
Men moet niet zoo vrijpostig zijn.	*Tapatoet orang bĕrani bagitoe.*
Men moet ze koopen als ze te krijgen zijn.	*Hĕndaḳlah orang mĕmbĕli apabila bolih mĕndapat dia.*
Men opende voor hem het graf en zocht voor hem den schedel van den doode.	*Orang mĕmboekakan dia ḳoeboer itoe dan ditjĕharikannja dia tĕngkoraḳ itoe.*
Men plakt dat geschrift op alle hoeken der straten aan.	*Orang mĕnempelkan soerat itoe pada sagĕnap simpang.*
Men plant ze gewoonlijk met eene tusschenruimte van drie pieken.	*Adat orang mĕnanam dia dĕngan tiga toembaḳ djaraḳnja.*
Men schrabt het hout af.	*Orang mĕngikiskan kajoe itoe.*
Men stopt zijn mond dicht met doek. (te brengen.	*Orang mĕnjĕmpalkan moeloetnja dĕngan kajin.*
Men trachtte hem om het leven	*Orang tjoba mĕmboenoeh akandia.*

Men vecht zeer verwoed.	*Orang bĕrpĕrang itoe tĕrlaloe saboer.*
Men verkoopt op de markt allerlei groente en touwwerk.	*Dipasar orang djoewal sajoer-sajoeran dan tali-mali.*
Men wil hun geen voorschot geven.	*Orang tamawoe mĕmbĕri pandjar kapadanja.*
Men wordt dikwerf door hem geholpen.	*Kĕrap kali orang ditoeloengi olihnja.*
Men zakt tot aan zijne enkels in den modder.	*Betjak sahinggan mata kaki.*
Men zal eene koe slachten.	*Orang hĕndak sĕmbileh lĕmboe.*
Men zegt, als er een goede wind is, dan kan men in vijftien of zestien dagen terug zijn.	*Kata orang, kalau ada angin bajik, lima ĕnam-bĕlas hari bolih balik.*
Men zegt dat de muitelingen geslagen zijn.	*Chabarnja orang doerhaka itoe soedah kalah pĕrangnja.*
Men zegt, dat gisteren zijn goed gestolen is.	*Kata orang, kalamarin barang-barangnja ditjoeri.*
Men zegt dat hij gehuwd is.	*Orang kata dia soedah kawin.*
Men zegt, dat hij verdronken is.	*Kata orang ija soedah mati tĕnggĕlam dalam ajar.*
Men zeide mij, dat gij ziek waart.	*Katanja ĕngkau sakit.*
Meng deze twee onder elkander.	*Tjampoer kadoewanja ini.*
Met afschrijven wordt er licht iets vergeten of bijgedaan.	*Kalau disalin moedah tĕrloepa apa-apa ataw ditambah sasoeatoe.*
Met den koning spijzen.	*Makan sahidangan dĕngan radja.*
Met den vijand eenige schoten wisselen.	*Bĕrtoekar obat dan peloeroe dĕngan moesoeh.*
Met dit geweer moogt gij niet op wacht gaan.	*Sĕnapang ini tabolih ĕngkau pakei ditĕmpat djaga.*
Met God zijn wij sterk.	*Dĕngan Allah koewatlah kita.*
Met het ophouden van den regen.	*Sĕrta bĕrhĕntilah hoedjan.*
Met hun vijven gebroeders verschenen zij voor den vorst van Malaka.	*Marika-itoe kalima bĕrsaudara pon mĕnghadaplah Jang dipĕrtoewan Malaka.*
Met nijd; uit nijd.	*Dĕngan dĕngkei.*
Met ons vijven.	*Kami kalima orang.*
Met oprechtheid.	*Dĕngan soenggoeh-soenggoeh hati*, of: *dĕngan toeloes hati.*
Met rechtvaardigheid geeft hij zijne bevelen.	*Dĕngan ădil dibĕrinja pĕrintah.*
Met schande sterven.	*Mati dalam katjĕlaănnja.*

Met St. Juttemis als de kalvers op het ijs dansen.	*Besoek Pon kalau koetjing pakei tandoek.*
Met uw hoevelen waart gij in het vaartuig?	*Ĕngkau bĕrapa orang didalam pĕrahoe itoe?*
Met uw hoevelen werkt gij; met uw tweeën of met uw drieën?	*Bĕrapa orang ĕngkau bĕkĕrdja, bĕrdoewakah ataw bĕrtiga?*
Met vrouw en kinderen behouden aan land komen.	*Najik darat dĕngan salamat sĕrta dĕngan anak bininja.*
Met weinig moeite is alles in orde gemaakt.	*Dĕngan sadikit oesaha dapat dibajiki samoewanja itoe.*
Met welke naalden naait ge de schoenen?	*Dĕngan djaroem apa ĕngkau mĕndjahit sĕpatoe itoe?*
Met welk garen naait ge de schoenen?	*Dĕngan bĕnang apa ĕngkau mĕndjahit sĕpatoe itoe?*
Metselaar, hier moet gij eene muur maken.	*Hei toekang batoe, disini hĕndaklah ĕngkau mĕmboewat pagar tembok.*
Mevrouw, geef een weinig geld, want de winkelier geeft niet op crediet.	*Njonja, bĕrilah sadikit wang bĕlandja, karĕna orang dikĕdei tiada mawoe bĕri hoetang.*
Mevrouw heeft mij laten roepen.	*Njonja soedah soeroeh panggil sama sĕhaja.*
Mevrouw is in de kamer.	*Njonja ada dalam bilik.*
Mevrouw snijdt brood.	*Njonja mĕmotong roti.*
Mevrouw weet het niet; tegenwoordig zijn de kippen te Batavia duur.	*Njonja tiada tahoe; sakarang di Batawi hajam mahal.*
Mevrouw zegge slechts hoeveel het kost, dan zal ik het betalen.	*Bĕrapa harganja Njonja katalah, soepaja bolih sĕhaja bajar.*
Mevrouw zit kousen te breien.	*Njonja doedoek mĕradjoet saroeng kaki.*
Midden in de stad.	*Ditĕngah-tĕngah nagĕri.*
Misschien heeft hij er wel die gereed zijn.	*Barangkali padanja ada jang soedah djadi.*
Misschien, Mijnheer! Wacht ik zal dezen man nog eens vragen.	*Barangkali, Toewan! Nanti, sĕhaja mawoe bĕrtanja sakali lagi akan orang itoe.*
Misschien zal u spoedig een kamer boven kunnen krijgen.	*Barangkali lĕkas djoega toewan bolih dapat bilik di-atas.*
Moedertje, ben je ook een oorlogsbrik of kruisboot tegengekomen?	*Adakah ĕmak bĕrtĕmoe dĕngan kitji pĕrang ataw pĕrahoe pajar?*

Moedig gaat hij door alle gevaren heen.	*Dĕngan bĕrani ija bĕrdjalan tĕroes daripada sĕgala bĕhaja.*
Moet dit huis gedekt worden met hout of met palmblad of met pannen?	*Roemah ini akan pakei sirap ataw atap ataw gĕnteng?*
Moeten de meubelen in de was gezet of gepolitoerd worden.	*Pĕrkakas roemah itoe hĕndak disapoe lilin ataw disapoe politoer?*
Moeten uwe lieden ook in de koffijtuinen werken?	*Orang-orangmoe disoeroeh bĕkĕrdja dalam kĕbon kopi djoega?*
't Moet gedaan worden, zoo goed als 't gaat.	*Mawoelah diboewat bageimana jang bolih.*
Moet mijnheer morgen exerceeren?	*Toewan mĕsti baris esoek hari?*
't Moet waar zijn.	*Pĕsti itoe bĕnar.*
't Moet zoo zijn.	*Pĕsti ada bagitoe.*
Mogelijk, als het een goede kip is, komen ze allen uit; mogelijk zijn er vijf of zes vuil.	*Barangkali, kalau hajam bajik, samoewanja ditĕtasnja; barangkali ada lima ĕnam bidji tĕmbĕlang.*
Mogelijk ga ik nog verder.	*Barangkali akoe pĕrgi lĕbih djawoeh lagi.*
Mogelijk ga ik op Riouw wonen.	*Barangkali sĕhaja pĕrgi tinggal di Riau.*
Mogelijk is het nat weder, dan kan het goed niet drogen.	*Sijapa tahoe, barangkali hari hoedjan, pakeijan tabolih kĕring*
Mogelijk is het zoo en mogelijk niet.	*Barangkali bagitoe, barangkali tidak.*
Mogelijk kan men ze in het geheel niet krijgen.	*Barangkali tiada dapat sakalikali.*
Mogelijk over vier en twintig dagen komen de kippe-eieren pas uit.	*Barangkali doewa-poeloeh-ĕmpat hari bĕharoelah hajam mĕnĕtas.*
Mogelijk vergaat de schuit, want zij is te zwaar geladen en de golven zijn hoog.	*Barangkali karam pĕrahoe itoe, karĕna tĕrlaloe sarat, lagipon ombak bĕsar.*
Mogelijk wil hij den brief zijner ouders beantwoorden.	*Barangkali ija hĕndak mĕmbalas soerat orang toewanja.*
Mogelijk word het door de koeien vertrapt, als er niemand op past, Mevrouw.	*Barangkali dipidjak-pidjak lĕmboe, kalau tiada orang toenggoe, Njonja.*
Mohammedanen gebruiken geen sterke dranken.	*Orang Islam tiada minoem minoeman jang kĕras.*

Morgen, heel vroeg, gaan wij hengelen en komen 'savonds terug.	*Esoeḳ pagi-pagi kita pĕrgi mĕngaïl dan hĕndaḳ balik pada malam.*
Morgen is het betaaldag.	*Esoeḳ kaloewar gadji.*
Morgen ochtend zal ik laten weten of het doorgaat of niet.	*Besoeḳ pagi bolih sĕhaja bĕri tahoe djadi ataw tidaḳ.*
Morgen trouwen die beiden.	*Esoeḳ harilah kadoewanja kawin.*
Morgen verhuizen wij.	*Esoeḳ kita pindah.*
Morgen vroeg ga ik verhuizen.	*Esoeḳ pagi-pagi akoe mawoe pindah.*
Morgen wil ik de zieken bezoeken.	*Esoeḳ hari akoe hĕndaḳ mĕlawati orang sakit.*
Morgen wil ik een vriend van mij gaan bezoeken.	*Esoeḳ akoe mawoe pĕrgi karoemah saorang sahabatkoe.*
Mij bevalt zoo iets niet.	*Akoe tasoeka bagini matjam.*
Mij is bevolen deze rivier af te leiden.	*Akoe disoeroeh mĕngalirkan ajar soengei itoe katĕmpat lajin.*
Mijn beroep is goudsmid.	*Pĕkĕrdjaän sĕhaja pandei ĕmas.*
Mijn bovenkleed is stuk.	*Badjoekoe soedah kojaḳ.*
Mijn broeder heeft nieuwe, witte Java-rijst, Mijnheer.	*Ada bĕras Djawa poetih, lagi bĕharoe, toewan, sama abang sĕhaja.*
Mijn broeder laat zijn paarden iederen dag baden.	*Saoedarakoe soeroeh mandikan koedanja tijap-tijap hari.*
Mijne beenen slapen.	*Kakikoe kasĕmoet-sĕmoetan.*
Mijne beide jongens hoeden de karbouwen en mijne dochter is met mijne vrouw naar de markt.	*Kadoewa anaḳ sĕhaja laki-laki mĕnggombalakan karbau, dan anaḳ sĕhaja pĕrampoewan pĕrgi kapasar sĕrta dĕngan bini sĕhaja.*
Mijne dochter is nog een klein kind en kan nog geen rijst koken.	*Anaḳkoe lagi boedaḳ kĕtjil, bĕtanaḳ pon bĕlom tahoe.*
Mijne kinderen hebben hunnen vader verloren.	*Anaḳ-anaḳkoe ini kahilangan bapanja.*
Mijne kleederen zijn nat van den regen.	*Pakeijankoe basah olih hoedjan.*
Mijne koorts is teruggekomen.	*Dĕmam sĕhaja soedah datang poela.*
Mijne moeder had dikwijls maagpijn.	*Adalah iboe sĕhaja itoe ḳoewat datang pĕnjakit bisa hati.*
Mijne oogen zijn zwak (duister).	*Mata sĕhaja kaboer.*
Mijne ooren tuiten.	*Tĕlingakoe bĕrdĕsing-dĕsing.*

Mijne voeten zijn koud.	*Kaki sěhaja sědjoek.*
Mijne vrouw is zes weken lang ziek geweest.	*Binikoe sakit soedah ěnam djoemaät lamanja.*
Mijne zuster kan goed koken.	*Saoedara sěhaja pěrampoewan bolih masak bajik-bajik.*
Mijn grootvader en mijn vader waren ook van dit handwerk en zoo is het op mij overgegaan.	*Daripada nenek sěhaja dan bapa sěhaja ini djoega pěkěrdjaännja, toeroen poela kapada sěhaja.*
Mijn haar wordt gesneden.	*Ramboetkoe dipotong.*
Mijnheer, hier is het bestelde werk.	*Toewan, inilah barang jang tělah toewan pěsan.*
Mijnheer is een blanke en een fatsoenlijk man, waarom wil u dan hanen laten vechten?	*Toewan orang poetih, lagi orang bajik-bajik, měngapa toewan hěndak měnjaboeng?*
Mijnheer is niet thuis.	*Toewan tada diroemah.*
Mijnheer moet niet in koper betalen; men wil geen kopergeld ontvangen.	*Djangan toewan bajar doewit; orang tiada mawoe tarima doewit.*
Mijnheer N.N. heeft gezegd, dat ik gaan kon.	*Toewan Anoe kata bolih pěrgi.*
Mijnheer, wees voorzichtig; dat paard slaat.	*Toewan ingat-ingat; koeda itoe soeka měnjepak.*
Mijnheer wij zijn er.	*Toewan, kita soedah sampei.*
Mijnheer zal wel niet te vreden zijn.	*Kira-kira toewan tiada akan soeka.*
Mijn hoed kan toch niet weg zijn.	*Masakan topikoe hilang.*
Mijn kind kent de letters al.	*Anakkoe soedah tahoe alif bata.*
Mijn oom was niet te huis.	*Bapa saoedarakoe tada diroemah.*
Mijn paard is óók wit.	*Koedakoe pon poetih.*
Mijn vaartuig ging eene scheepslengte achterwaarts.	*Pěrahoe sěhaja oendoer sadjoelat kěbělakang.*
Mijn zoon is al even knap als ik.	*Anakkoe soedah sama pandeinja děngan akoe.*

N.

Naar boven en naar beneden.	*Ka-atas dan kabawah.*
Naar de prauw, die daarginds aan de punt van het eiland ligt.	*Kapěrahoe jang ada ditandjoeng poelau sana.*

Naar den top van dezen berg.	*Kakĕmoentjaḳ goenoeng ini.*
Naar gissing is zij tien jaren oud.	*Kira-kira oemoernja sapoeloeh tahoen.*
Naar het gebod.	*Mĕnoeroet hoekoem;* of: *mĕnoeroet pĕrintah;* of: *satoedjoe dĕngan hoekoem.*
Naar het Oosten en naar het Westen.	*Katimoer dan kabarat.*
Naar ik verneem.	*Saḳĕdar panĕngarankoe.*
Naarmate het langer ligt, wordt het beter.	*Sĕbab lamanja itoe, lagi bajik.*
Naar mijne bevinding.	*Saḳĕdar pĕndapatkoe:*
Naar mijne gissing ben ik veertig jaar oud.	*Agaḳ-agaḳ sĕhaja oemoer sĕhaja ĕmpat poeloeh tahoen.*
Naar mijn oordeel is het daarvoor niet nuttig.	*Pada kafikiran sĕhaja tiada itoe bĕrgoena bagei jang dĕmikian.*
Naar mijn wensch.	*Satoedjoe dĕngan kahĕndaḳkoe.*
Naar voren en naar achteren.	*Kahadapan dan kabĕlakang.*
Naai alles met sterk draad, dat goed gewast is.	*Djahitkanlah samoewanja dĕngan bĕnang jang ḳoewat dan jang pakei lilin bajik-bajik.*
's Nachts vliegen de kalongs en vledermuizen.	*Pada waḳtoe malam tĕrbanglah sĕgala kaloeng dan kalalawar.*
Na aftrek van alle onkosten blijft er niets over.	*Habis dipotong sĕgala bĕlandja, satoe pon tiada lĕbihnja (sisanja).*
Na dat gesprek.	*Satĕlah soedah pĕrtjakapan itoe.*
Nadat hij gebaad had ging hij wandelen.	*Satĕlah soedah mandi pĕrgilah ija bĕrdjalan-djalan.*
Nadat ze getrouwd waren woonden ze in één huis.	*Satĕlah ija kawin, doedoeḳlah ija saroemah.*
Na den schooltijd.	*Kĕmoedian daripada waḳtoe sĕkolah.*
Na het einde der beraadslaging.	*Satĕlah soedah moeʿafaḳat itoe.*
Na het eten rookten zij eene sigaar.	*Satĕlaḳ soedah makan marika-itoe minoem sĕroetoe.*
Na mijn vertrek.	*Satĕlah soedah akoe pĕrgi,* of: *kĕmoedian daripada pĕrgikoe,* of: *sapĕninggalkoe.*
Na regen komt zonneschijn; na lijden komt verblijden.	*Habis hoedjan datang poela panas; habis soesah datang poela soeka.*
Natte en droge bouwgrond, kleigrond en zwart zand.	*Bĕndang dan ladang, tanah lijat dan pasir hitam.*

Na verloop van tien dagen had hij nog niets ontvangen.	*Kĕmoedian daripada sapoeloeh hari satoepon bĕlom ditarimanja.*
Na zijn verscheiden leefde zij als weduwe.	*Sapĕninggalnja doedoeḳlah ija djanda.*
Neem alles op één na.	*Ambil samoewa, tinggalkan satoe.*
Neem de deksels van de schaaljes.	*Boekalah sĕgala toetoep pinggan.*
Neem deze twee gulden. Zou dat genoeg zijn?	*Ambillah doewa roepijah ini. Bolih tjoekoep?*
Neem deze vruchtenschillen weg en laat het rijtuig voorkomen.	*Angkat koelit boewah-boewah ini dan soeroeh bawa kareta.*
Neem dit bord en ga een stukje vragen.	*Ambil piring ini, pĕrgi minta sapotong.*
Neem dit bord weg en geef een schoon.	*Angkat piring ini, bawa piring jang bĕrĕsih.*
Neem dit pakje ook nog aan de hand mede.	*Boengkoesan ini pon djindjingkan.*
Neem dit schaaltje weg en plaats het daar.	*Angkat ini pinggan, taroh disitoe.*
Neem dit uit den weg.	*Laloekan ini.*
Neem een soepbord en ga soep halen.	*Ambil piring dalam, pĕrgi minta sop.*
Neem een van de twee.	*Ambillah dalam doewa salah satoe.*
Neem er die eieren een voor een uit.	*Kaloewarkan tĕlor ini satoe satoe.*
Neem het eten af.	*Laloekanlah makanan.*
Neem het goed uit de mand, leg elke soort afzonderlijk en tel het dan.	*Kaloewarkan kajin-kajin itoe dari dalam kĕrandjang; asingkan satoe-satoe djĕnis, kĕmoedian bilangkan dia.*
Neem het maar; hoeveel wil Mijnheer hebben?	*Ambillah; bĕrapa toewan mawoe?*
Neem het zoo als het valt?	*Tarimalah sabageimana adanja (djadinja).*
Neem niet het vette; maar het magere er van.	*Djangan ambil lĕmaḳnja, ambil isinja sĕhadja.*
Neem ook van het geroosterd zwoerd en een weinig saus.	*Ambil dari koelit jang dibakar itoepon dĕngan koewahnja sadikit.*
Neemt ge uwe vrouw en kinderen meê?	*Hĕndaḳkah ĕngkau mĕmbawa akan anaḳ binimoe?*
Neem u het maar.	*Ambil sĕhadja toewan.*

Neem u in acht.	*Ingat bajik-bajik.*
Neem van dit drankje om het uur een lepel in.	*Daripada obat ini minoemlah sædjam sæsendoḳ.*
Neem wat u aanstaat.	*Ambil jang mana soeka.*
Neem ze maar weg!	*Ambillah!*
Neem ze maar weg; 't maakt niet uit.	*Ambillah; tiada mĕngapa.*
Neem zooveel als ge wilt.	*Ambillah bĕrapa soeka.*
Neen, ik ben de grootste.	*Tidaḳ, sĕhaja jang tinggi.*
Neen, Mijnheer, dat is dezen keer maar zoo.	*Tidaḳ Toewan, sakali ini sĕhadja bagitoe.*
Neen, Mijnheer, 't is al over tweeën; ik ben vermoeid.	*Tidaḳ, Toewan, soedah poekoel doewa laloe; sĕhaja soedah lĕtih.*
Neen, Mijnheer, ze zijn te zwaar; het lukt niet.	*Tidaḳ, Toewan, tĕrlaloe bĕrat ini; tæbolih.*
Neen, voor zoo weinig willen wij niet.	*Tidaḳ; kalau sadikit bagini sĕhaja tæmawoe.*
Neen, ze zijn van mijne vrouw.	*Boekan, bini sĕhaja poenja.*
Neen, zóó ver is het niet; het is maar ruim twee palen.	*Tidaḳ sampei djawoeh bagitoe; hanja doewa pal lĕbih sadikit.*
Niemand denkt zoo, dan alleen gij.	*Tæda orang jang fikir bagitoe, mĕlainkan ĕngkau sĕhadja.*
Niemand komt er in, Mijnheer, dan alleen uw schrijver.	*Tæda orang lajin masoeḳ, Toewan, mĕlainkan djoeroe-toelis toewan sĕhadja.*
Niemand wil die vesting aantasten.	*Sæorang pon tæmawoe mĕnjĕrang benteng itoe.*
Niemand wil hem leenen.	*Tæda orang jang mawoe bĕri pindjam sama dia.*
Niemand wist waar het vandaan kwam.	*Sæorang pon tidaḳ tahoe darimana datangnja.*
Niet alleen geen vruchten, bloemen waren er zelfs niet op dien boom.	*Djangankan boewah-boewah, boenga pon tiada pada poḳoḳ itoe.*
Niet al te dicht bij.	*Djangan tĕrlaloe dĕkat.*
Niet ieder is hiertoe genegen.	*Boekan samoewa orang soeka akan itoe.*
Niet lang daarna.	*Tiada bĕrapa lama kĕmoedian.*
Niet lang daarna ontmoette hij zijn vriend.	*Tiada bĕrapa lama kĕmoedian bĕrtĕmoelah ija dĕngan sohbatnja.*
Niet met recht hekwerk.	*Djangan dĕngan kisi-kisi.*
Niet, omdat ik u niet ver-	*Boekannja karĕna tiada pĕrtjaja*

trouw, maar gij of ik konden eens sterven.	*akan ĕntjik, takoet barangkali sĕhaja mati ataw ĕntjik mati.*
Niet op u heb ik gedoeld.	*Boekan ĕngkau jang koesindirkan.*
Niet spreken daar.	*Djangan bĕrkata-kata disana.*
Niet te haastig.	*Djangan boeroe-boeroe.*
Niet zoo langzaam.	*Djangan pĕlahan-pĕlahan bagitoe.*
Niet zoo vlug.	*Djangan lĕkas bagitoe.*
Niets van dat al is noodig. Alles is reeds gereed, zoowel het eten als de kok.	*Satoepon ta'oesah. Samoewanja ada sadija, makanan dan orang masak.*
Nog al erg ook waren de overstroomingen.	*Bĕsar djoega ajar bah itoe.*
Nog een oogenblik en u zal de bel voor het eten hooren luiden.	*Sabĕntar lagi toewan akan dĕngar boenji lotjeng makan.*
Nog een weinig en dan ben ik klaar.	*Sadikit lagi, sĕhaja bolih sadija.*
Nog niet opstaan, Mijnheer!	*Djangan bangkit dĕhoeloe, Toewan!*
Nommer 3 trede vooruit! Nommer 7 achteruit!	*Nomor tiga madjoe! Nomor toedjoeh oendoer!*
Nommer elf vóór; nommer twaalf achter.	*Nomor sabĕlas madjoe; nomor doewa bĕlas oendoer.*
Nooit krijg ik vruchten van dezen boom.	*Akŏe ta'tahoe dapat boewah dari pohon ini.*
Nu ben ben ik uit mijne schulden.	*Sĕhaja ini sakarang tada lagi bĕrhoetang.*
Nu denk ik er ook zoo over.	*Sakarang pon bagitoe djoega fikiran sĕhaja.*
Nu eerst begrijp ik het.	*Bĕharoelah sĕhaja mĕngarti.*
Nu eerst zie ik het in.	*Bĕharoe datang ăkal sama sĕhaja.*
Nu en dan ga ik hem eens bezoeken.	*Ada sĕhaja pĕrgi bĕrdjoempa dĕngan dia sakali-sakali.*
Nu en dan heb ik nog de koorts.	*Tĕrkadang-kadang sĕhaja lagi dĕmam.*
Nu en dan komen zij er wel eens in; vooral in de tuinen die het dichtst bij den berg liggen.	*Tĕrkadang-kadang masoek djoega ija, lĕbih lagi dalam kĕbon, jang dĕkat goenoeng tĕmpatnja.*
Nu gaat het er goed door, (met e. rijtuig).	*Sakarang bajik larinja.*

Nu ga ik wat liggen.	*Sakarang akoe hĕndaḳ bĕrbaring sabĕntar.*
Nu gebruikt men ze in de geheele wereld.	*Orang pakei itoe sakarang koeliling doenia.*
Nu ik dit hoor, wordt het mij eerst duidelijk.	*Bĕharoelah sĕhaja tĕrang mĕndĕngar chabar ini.*
Nu, ik geef u een kwartje meer.	*Soedah; akoe mawoe kasih lĕbih satali.*
Nu is het al gebeurd.	*Sakarang soedah djadi.*
Nu is het de tijd om het te doen.	*Inilah koetika bajik kita boewat.*
Nu is hij op zijn gemak.	*Sakarang sĕnanglah ija.*
Nu is hij toch heengegaan.	*Sakarang ija soedah pĕrgi djoega.*
Nu is 't de rechte tijd om jonge boomen over te planten.	*Waḳtoe ini bajik tanam anaḳ-anaḳ pokoḳ.*
Nu kan ik niet gaan; het regent, ook komt het mij niet gelegen.	*Sĕhaja tidaḳ bolih pĕrgi sakarang; ada hoedjan, lagipon tidaḳ sĕnang.*
Nu kan Mijnheer aan boord gaan.	*Sakarang toewan bolih najik pĕrahoe.*
Nu moet gij naar het Chineesche kamp gaan.	*Sakarang hĕndaḳlah ĕngkau pĕrgi kakampoeng Tjina.*
Nu vriend, leef wel!	*Sakarang ĕntjiḳ, tinggal bajik-bajik.*
Nu wil hij naar het eiland Bali.	*Sakarang ija hĕndaḳ kapoelau Bali.*
Nu wil ik vertrekken.	*Sakarang akoe mawoe pĕrgi.*
Nu zal ik gedood worden.	*Sakarang akoe hĕndaḳ diboenoeh.*
Nu zie ik eerst, dat ik het verkeerd had.	*Bĕharoe sĕhaja sĕdar sĕhaja soedah tĕrsalah.*
Nu zijt ge met uw tweeën. Kom, neem het nu maar op!	*Sakarang ĕngkau orang doewa. Ajo, angkat sĕhadja!*

O.

Och, het kan immers zoo hoog niet zijn.	*Bageimana, masakan tinggi bagitoe.*
Och, houd mijn paard even vast terwijl ik opstijg.	*Tjoba pĕgang koedakoe sabĕntar, samantara akoe najik.*
Och, hij heeft zijn arm gebroken.	*Ĕmboi, soedah patah lĕngngannja.*

O, dat is te ver; dat is drie palen!	*Wah, itoe tĕrlaloe djawoeh; sampei tiga pal djawoehnja!*
O dief, wilt ge ook hier uwe stukjes uitvoeren?	*Hei pĕntjoeri, disini pon ĕngkau hĕndak mĕnoendjoekkan djĕnakamoe?*
Oesters lust hij ook al niet.	*Tiram pon tiada ija soeka.*
Of gij gaat, of niet, ik ga toch.	*Ĕngkau pĕrgi, tapĕrgi, akoe pĕrgi djoega.*
Of gij gaat, of niet gaat, ik ga toch.	*Ĕngkau pĕrgi, bajik; tidak pon bajik; akoe mawoe pĕrgi djoega.*
Of het op oorlogschepen was, of op rooversvaartuigen, dat weet ik niet.	*Ĕntah dikapal pĕrang, ataw dipĕrahoe pĕrompak, tiadalah sĕhaja tahoe.*
Of het waar is, of niet, dat weet ik niet.	*Ĕntah bĕnar, ĕntah tiada bĕnar, sĕhaja koerang pĕriksa.*
Of hij uit, dan of hij thuis is, weet ik niet.	*Ĕntah ija pĕrgi, ĕntah ija diroemah, tiada sĕhaja tahoe.*
Of ik verschrikt was!	*Tĕrkĕdjoet sakali akoe!*
O Heer des heelals!	*Ja Toehan sĕroe sakalian ālam!*
O Heere, hoor naar mij.	*Ja Toehan, dĕngarlah kiranja akan dakoe!*
O, Heer! verhoor toch ons gebed.	*Ja Toehan! tarimalah kiranja doā kami.*
Oh! pas op, dat ge geen saus op mijne kleeren morst.	*Ah, ingat bajik-bajik, djangan toempah koewah itoe kapada pakeijankoe.*
Om daarvan voor hem te vervaardigen twee armbanden en twee oorknoppen voor zijne dochter.	*Soepaja dipĕrboewatkannja daripadanja sapasang gĕlang dan sapasang soebang akan anaknja pĕrampoewan.*
Omdat de prijs verschilt; zooals de prijs is, is ook het goed, Mijnheer.	*Sĕbab harganja koerang; bageimana harganja, bagitoelah barangnja, Toewan.*
Omdat er geen zonneschijn geweest is, Mevrouw.	*Sĕbab tiada panas, Njonja.*
Omdat het tegenwoordig elken dag regent, stel ik mijne reis maar uit.	*Tĕgal sakarang hoedjan saharihari, maka akoe pĕrtanggoehkan pĕrdjalanankoe.*
Omdat ze nog niet zacht genoeg waren, daarom heb ik ze niet afgeplukt.	*Karĕna bĕlom ranoem lagi, itoelah sĕbabnja sĕhaja tiada pĕtikkan.*
Om de drie dagen heb ik de koorts.	*Tijap-tijap tiga hari sakali sĕhaja kĕna dĕmam.*

Om de hoeveel dagen hebt gij de koorts?	*Sĕlang bĕrapa hari ĕngkau kĕna dĕmam?*
Om de menigte zijner schulden durfde hij niet uit te gaan.	*Karĕna sĕbab kabanjakan hoetangnja ta' bĕrani ija kaloewar.*
Om den wille van die tachtig dollars wilt gij uw leven opofferen?	*Sĕbab oewang dĕlapan poeloeh ringgit itoekah ĕngkau hĕndak mĕmboewang njawa?*
Om den wille van zijne vrouw verkocht hij al zijn goed.	*Karĕna sĕbab bininja didjoewalnja sĕgala barang-barangnja.*
Om de stad heengaan.	*Mĕngoelilingi nagĕri.*
Om dezen tijd van den dag is er nog geen markt, want hier is het de gewoonte alleen 's avonds markt te houden.	*Bagini hari bĕlom ada pasar, karĕna adat disini pĕtang sĕhadja ada pasar.*
Om Gods wil (pro Deo).	*Karĕna Allah.*
Om het uur wordt het verwisseld.	*Sadjam sakali diganti.*
Omstreeks zes uur ontwaakte ik.	*Kira-kira poekoel ĕnam akoe bangoen.*
Omtrent de poort der stad.	*Hampir dĕngan pintoe nagĕri,* of: *dĕkat sama pintoe nagĕri.*
Om twaalf ure des middags wordt de trom geslagen in de moskee.	*Poekoel doewa-bĕlas tĕngah hari dipoekoel orang bĕdoek dalam mĕsdjid.*
Om twaalf uur zal al die rijst in de schuur opgeborgen zijn.	*Poekoel doewa-bĕlas tĕntoe sĕgala padi itoe soedah dimasoekkan kadalam pĕloeboer.*
Om uwentwil.	*Karĕna sĕbab ĕngkaulah.*
Om uwentwille hebben wij ons twee dagen opgehouden.	*Sĕbab ĕngkau, maka kita bĕrhĕnti doewa hari ini.*
Om uw geluk.	*Karĕna sĕlamatmoe.*
O, mijn kind, waar zijt ge heengegaan?	*Hei anakkoe, kamana ĕngkau pĕrgi?*
Om zes uur van avond zal ik nog eens inspectie houden.	*Poekoel ĕnam pĕtang ini akoe boewat inspeksi sakali lagi.*
Om zijn arm werd een doek gedaan.	*Lĕngannja dibĕbat dĕngan kajin.*
Om zijn korselig karakter.	*Sĕbab tabiatnja soeka marah sĕhadja.*
Onder begunstiging van de duisternis.	*Dĕngan toeloeng kagĕlapan.*
Onder bescherming van den Koning.	*Dibawah pĕrnawoengan radja.*
Onder de bevelen van den resident.	*Dibawah pĕrintah toewan residen.*

Onder de Chineezen gaan wonen.	*Pĕrgi doedoeḳ di-antara orang Tjina.*
Onder de menigte.	*Di-antara orang banjaḳ.*
Onder den voet vertrapt.	*Dipidjaḳ-pidjaḳ dĕngan kaki.*
Onder den vorigen resident was het zoo niet.	*Dibawah pĕrintah toewan residen jang dĕhoeloe itoe boekan bagitoe.*
Onder de paarden heerscht de droes.	*Di-antara sĕgala koeda ada jang kĕna pĕnjakit ingoes.*
Onder de soldaten gaan.	*Masoeḳ soldadoe.*
Onder de tafel staat een voetenbankje, breng dat hier.	*Dibawah medja ada bangko kaki satoe, bawalah kamari.*
Onder de twee jaren oud mogen ze niet uit de residentie worden gevoerd.	*Koerang daripada doewa tahoen oemoernja ta'bolih dibawa kaloewar akandia dari dalam residĕnan.*
Onder de verscheurende dieren is de leeuw de sterkste.	*Di-antara sĕgala binatang jang ganas singa djoega jang ḳoewat sĕndiri.*
Onder deze lieden is er geen een, die verstandig is.	*Di-antara sĕgala orang itoe sa'orang pon tiada jang bidjaḳsana.*
Onder geleide van al de amtenaren.	*Di-iring olih sĕgala mantĕri pĕgawei.*
Onderzoek of hij schuld heeft, of niet.	*Pĕriḳsalah kalau ija salah ataw tidaḳ.*
Onder zulke omstandigheden blies hij den laatsten adem uit.	*Dalam hal jang dĕmikian poetoeslah njawanja.*
Ons huis is vergeven van de ratten.	*Diroemah kita tĕrlaloe banjaḳ tikoes.*
Ons kind ligt te slapen in *zijn* huis en niet in het huis zijns broeders.	*Anaḳ kita bĕrbaring tidoer dalam roemah* d i a, *boekan dalam roemah saoedaranja.*
Ons werk gaat langzaam.	*Kĕrdja kita soedah bĕrlambatan.*
Ons werk is ten achteren.	*Kĕrdja kita soedah kabĕlakangan.*
Ontbreekt u niets.	*Tiada ĕngkau kakoerangan apa-apa?*
Ontzeg u 't een en ander; zorg voor uwe gezondheid.	*Pantang bajik-bajik; pĕliharakan badanmoe.*
Onverwachts kwam hij haar aan te zien.	*Tiba-tiba tĕrpandanglah ija kapadanja.*
Onze leeraar is een vroom man.	*Goeroe kami itoe sa'orang jang saleh.*

Oog om oog en tand om tand.	*Mata akan ganti mata, dan gigi akan ganti gigi.*
Ook aldus kon ik niet geholpen worden.	*Dĕmikian pon tiada tĕrtoeloeng akoe.*
Ook al twee opiumschuivers, die geen geld meer hadden om opium te koopen.	*Itoe djoega doewa orang pĕmadat, jang kakoerangan oewang pĕmbĕli madat itoe.*
Ook begonnen al dè kinderen te schreien.	*Sĕgala anaḳ pon toeroet mĕnangis.*
Ook dat is niet goed.	*Itoe lagi tidaḳ bajik.*
Ook de brug te Sangkar is door de overstrooming weggeslagen.	*Danlagi djambatan dĕkat Sangkar pon soedah hannjoet dipoekoel bandjir.*
Ook de wilde varkens en de olifanten vernielen de rijstvelden en de riettuinen.	*Danlagi babi hoetan dan gadjah pon mĕmbinasakan bĕndang dan kĕbon tĕboe.*
Ook is er fijn wit katoen eerste soort en mousseline van Benggalen.	*Lagi ada kajin moeslim jang nomor satoe dan kajin kasa Bĕnggala.*
Ook komen er veel schepen hier proviand innemen.	*Lagipon banjaḳ kapal ada datang moewat bĕkal disini.*
Ook uw vader was zoo moedig van aard.	*Bapamoe pon dĕmikianlah hatinja bĕrani.*
Ook wil ik een vierhonderd eieren hebben, doch het moeten goede zijn.	*Danlagi akoe mawoe tĕlor hajam barang ĕmpat ratoes, tĕtapi bijar tĕlor jang bajik.*
Ook wil ik witte Java-rijst hebben, een pikoel of tien.	*Lagi akoe mawoe bĕras Djawa jang poetih, barang sapoeloeh pikoel.*
Ook zwerft hier tegenwoordig veel slecht volk rond.	*Danlagi sakarang banjaḳ orang djahat bĕrdjalan koeliling disini.*
Oordeel zelf of het betamelijk is.	*Pikir sĕndiri kalau patoet itoe.*
Oost en West, Noord en Zuid.	*Timoer dan Barat, Oetara dan Sĕlatan.*
Op Bórneo is het suikerriet zoeter en dikker dan dat op Java.	*Dipoelau Kalimantan tĕboe itoe manis dan bĕsar daripada tĕboe ditanah Djawa.*
Op Bórneo wordt veel ijzer gevonden, ook wit ijzer en diamanten.	*Dipoelau Kalimantan didapati orang akan banjaḳ bĕsi, dan lagi akan bĕsi pamoer dan intan.*
Opdat de kano in evenwicht blijve.	*Soepaja djoengkoeng ini bolih timbang.*

Op dat gastmaal waren allerlei spelen.	*Pada përdjamoewan itoe adalah pëlëbagei përmajinan.*
Op dat oogenblik had ik den dood voor oogen.	*Koetika itoe hati koe mënghadap matilah rasanja.*
Op dat oogenblik stond er een stevige bries uit het Noordwesten.	*Koetika itoe angin këntjang barat lawoet.*
Op dat tijdstip was de vesting reeds ingenomen.	*Pada koetika itoe bentengnja soedah alah.*
Opdat uwe schulden mogen verminderen.	*Soepaja bolih mëndjadi ringan hoetang-hoetangmoe.*
Opdat zij hunne huizen en erven zouden rondgaan en onderzoeken of er onraad is.	*Soepaja ija bërkoeliling dan mëmëriksaï roemah kampoengnja kalau ada barang sasoeatoe bëhaja.*
Opdat zij samen raadplegen.	*Soepaja marika-itoe bërbitjara bërsama-sama.*
Op de begraafplaats der Maleiers worden grafpaaltjes geplaatst.	*Dipëkoeboeran orang Malajoe diboeboeh ninsan.*
Op de markt zijn veel menschen; sommigen loopen, anderen staan, weêr anderen liggen of zitten op eene mat.	*Dipasar ada banjak orang; ada jang bërdjalan, ada jang bërdiri, ada lagi jang bërbaring ataw bërsila ditikar.*
Op de tafel ligt een boek.	*Di-atas medja adalah saboewah kitab.*
Op deze deur wil ik een ijzeren grendel laten maken.	*Akoe mawoe soeroeh boewat kantjing bësi pada pintoe ini.*
Op dezen tijd van den dag kan ik het niet doen.	*Sëhaja tidak bolih boewat bagini hari.*
Op deze wereld is geen volmaaktheid.	*Dalam doenia ini tiada kasampoernaän.*
Op deze wijze verging het schip.	*Dëngan përi jang dëmikian karamlah kapal itoe.*
Op dien tijd regende het.	*Pada masa itoe ada hoedjan.*
Op dien tijd waren er nog geen spoorwagens.	*Pada masa itoe bëlom ada kareta asap (kareta api).*
Op die wijze moogt ge mijne kleêren niet wasschen, anders gaan ze spoedig stuk.	*Kajin badjoe akoe, djangan ëngkau basoeh bagitoe, nanti lëkas djadi boeroek.*
Op dit land kan niets groeien, als het niet gemest is.	*Tidak bolih djadi soeatoe apa tanaman ditanah ini, kalau tidak diboeboeh badja.*
Op drie stuks na.	*Koerang tiga bidji.*

Op een andere keer zal ik er aan denken, Mijnheer!	*Lagi sakali sĕhaja ingat, Toewan!*
Open de deur van de politiekamer.	*Boeka pintoe bilik polis.*
Open de gordijnen en doe de lamp uit.	*Boeka kĕlamboe dan padamkan lampo.*
Op gestolen goed rust geen zegen.	*Barang tjoerian tiada bĕrolih bĕrkat.*
Op het land wonen.	*Doedoeḳ didoesoen.*
Op het slagveld lagen veel lijken.	*Dimedan pĕpĕrangan tĕrhantar banjaḳ majit.*
Op hetzelfde oogenblik vloog de vogel weg.	*Pada saăt itoe djoega tĕrbanglah boeroeng itoe.*
Opium is tegenwoordig niet zeer gewild.	*Madat tærbanjaḳ lakoe sakarang.*
Op Java zijn de inkomende rechten hoog, hoe kan men dan er op verdienen?	*Ditanah Djawa bejanja bĕsar, mana bolih oentoeng.*
Op karren geladen en door buffels getrokken.	*Dimoewat atas pĕdati jang dihela olih karbau.*
Op Maandag den derden Juni ging hij naar Probolinggo.	*Pada hari Sĕnen, tiga hari boelan Joeni, pĕrgilah ija ka-Poerbo Linggo.*
Opsluiten (aaneen sluiten van de gelederen)!	*Rapat-rapat!*
Opstaan kan hij niet; hoe zou hij dan kunnen loopen?	*Bangkit tærbolih, masakan dapat ija bĕrdjalan?*
Op verre na niet.	*Lagi koerang banjaḳ.*
Op welke spijs zijn de Maleiers verzot?	*Apa makanan kagĕmaran orang Malajoe?*
Op welken dag is het zonsverduistering?	*Pada hari apa ada gĕrhana matahari?*
Op zee varen.	*Bĕrlajar dilawoet.*
Op zee ziet men dikwerf draaiwinden en hoozen.	*Dilawoet tĕrkadang-kadang kalihatan angin oelaḳ dan poeting bĕlijoeng.*
Op zijn meest zijn er twaalf span.	*Banjaḳ-banjaḳnja doewa bĕlas pasang.*
Op zijn minst drie op eene rij.	*Sakoerang-koerangnja tiga særderet.*
Oude koeien uit de sloot halen.	*Mĕmbangkitkan pĕrkara jang lama.*
Oudtijds was er een man, Jozua genaamd.	*Dĕhoeloe kala adalah særorang laki-laki, bĕrnama Joesaḳ.*
Over acht dagen is de uitspraak.	*Dĕlapan hari lagi ada kapoetoesan hoekoem.*

Overal ben ik geweest om flanel.	*Sěhaja soedah pěrgi běrkoeliling pasar tjěhari kajin panas.*
Overal riep men: Er is brand!	*Dimana-mana orang běrsěroe: Ada roemah těrbakar.*
Overal van thuis zijn; van alle markten thuis zijn.	*Faham pada barang pěrkara.*
Overal worden soldaten gezien en het geluid der kanonnen gehoord.	*Dimana-mana kalihatan soldadoe dan kaděngaran boenji měrijam.*
Overal zijn de banaanstruiken omgevallen, hoe komt dat?	*Dimana-mana ada pokok pisang roeboeh, bageimana itoe?*
Over de boomen heenvliegen.	*Těrbang dari atas pohon.*
Over de brug gaan.	*Mělaloewi djěmbatan (titijan).*
Over de maat.	*Laloe daripada oekoeran.*
Over den tijd.	*Laloe daripada masanja.*
Over de sloot springen.	*Mělompati parit.*
Over een jaar kom ik terug.	*Nanti satahoen sěhaja balik kamari.*
Over een steen vallen.	*Djatoh těrsoentoeh (těrsandoeng) pada batoe.*
Over het algemeen gebruiken de Maleiers en Javanen te weinig dierlijk voedsel.	*Adat orang Malajoe dan Djawa koerang makan barang jang datang dari binatang.*
Overleg het een beetje, er is niet meer.	*Himat-himatkan ini; tæda lagi.*

P.

Pak Ali heet hij.	*Pak Ali namanja.* (*toe.*
Pakhuizen van steen.	*Goedang-goedang daripada ba-*
Papier kan uit rijststroo vervaardigd worden.	*Bolih diboewat karthas děngan měrang (roman padi).*
Papier vervaardigt men van lompen.	*Karthas dipěrboewat oranglah daripada kajin-kajinan toewa.*
Pas er goed op, want er is veel goed in.	*Ingat ěngkau bajik-bajik, karěna barang-barang banjak didalam itoe.*
Pas goed daarop.	*Djaga bajik-bajik itoe.*
Pas komen enkele bloemen uit, Mijnheer!	*Běharoe kaloewar sakoentoem-sakoentoem, toewan!*
Pas op, anders mogt u wat overkomen.	*Ingat bajik-bajik, nanti kěna apa-apa.*

Pas op, dat er van mijn goed niets wegraakt, want dit soort van goed kan men hier niet krijgen, 't is alles Europeesch goed.	*Ingat ĕngkau, kajin-kajin akoe djangan hilang, karĕna ini matjam kajin tadapat disini, samoewanja kajin Eropa.*
Pas op, doe het niet verkeerd.	*Ingat, djangan boewat tada katahoeän.*
Pas op, ge zoudt met dit vuur het huis in brand steken.	*Ingat, ĕngkau nanti bakar roemah dĕngan api ini.*
Pas op, het rijtuig zal omslaan.	*Ingat bajik-bajik, nanti tĕrbalik kareta.*
Pas op, hier ligt eene bank en daarginds koraalklip.	*Djaga bajik-bajik, disini ada pasir dan disana karang.*
Pas op, ik zal je slaan.	*Ingat; akoe nanti poekoel ĕngkau.*
Pas op uw baadje, dat het niet vuil worde.	*Bajik-bajik pĕliharakan badjoemoe, djangan kotor.*
Pas op uw eigen werk.	*Ingat pĕkĕrdjaännmoe sĕndiri.*
Pas op, want dit is de tijd voor de zeeroovers van Magindanao.	*Ingat-ingat, karĕna ini moesim Lanoen.*
't Past niet, dat gij zoo handelt.	*Tidak patoet ĕngkau boewat bagitoe.*
Peletonsvuur!	*Tembak sarĕmpak sakali!*
Peuter ze schoon uit.	*Tjoengkilkan sampei bĕrĕsih.*
Plaag mij niet.	*Djangan oesik sama sĕhaja.*
Plaats de noordpijl op de teekening.	*Toelislah djaroem oetara pada pĕta itoe.*
Praatjes, die men alle dagen hoort.	*Pĕrkataän jang dipakei saharihari.*
Praat toch niet, als gij leeren moet.	*Djangan bĕrtoetoer-toetoer kalau waktoe bĕladjar.*
Praktijk gaat boven theorie.	*Mĕlakoekan barang sapĕrkara itoe tĕroetama daripada mĕngadjar dia.*
Probeer het nog eens.	*Tjoba sakali lagi.*

R.

Raap al die spelden op.	*Poengoet pĕniti ini samoewa.*
Rasp die kokosnoot.	*Paroetkanlah boewah kĕlapa itoe.*
Rawana schaakte de echtgenoote van Sêri Rama.	*Rawana mĕlarikan istĕri Sĕri Rama.*

Rechts en links van hem stonden twee mannen.	*Pada kiri-kanannja bĕrdirilah doewa orang laki-laki.*
Reeds dikwijls heeft mijn vader deze gewoonten willen veranderen.	*Bĕbĕrapa kali soedah bapa sĕhaja hĕndak mĕngobahkan ădat ini.*
Reeds eene maand lang ben ik niet wel.	*Saboelan soedah tasĕdap badan sĕhaja.*
Reeds lang denk ik zoo.	*Bĕrapa lama sĕhaja soedah fikir bagitoe.*
Reeds lang heb ik u bevolen dit te doen.	*Lama soedah akoe soeroeh ĕngkau boewat ini.*
Reeds lang wist ik dit.	*Lama soedah akoe tahoe ini.*
Reeds sedert lang is hij verdwenen.	*Tĕlah lamalah ija lĕnnjap.*
Reeds vijf dagen heb ik een zware hoofdpijn.	*Soedah lima hari lamanja sĕhaja sakit kĕpala sangat.*
Regen met wind en donder.	*Hoedjan bĕrtjampoer angin dan goentoer.*
Reine en onreine dieren.	*Binatang jang halal dan jang haram.*
Reken eens op al wat ik vandaag hier genomen heb.	*Ini hari bĕrapa jang soedah koe-ambil hitoenglah samoewanja.*
Richt de tafel aan.	*Sadijakanlah medja.*
Roep dan een makker.	*Kalau bagitoe, bajik panggil sa'orang kawan.*
Roep de kindermeid hier.	*Baboe soeroeh kamari.*
Roep den geweermaker en den fourier.	*Panggil toekang sĕndjata sĕrta poerir.*
Roep er nog twee man bij.	*Panggil lagi doewa orang.*
Roep hen, dat ze helpen tafeldekken.	*Panggil dia toeloeng atoer medja.*
Roep mij den waschman.	*Panggilkan akoe toekang minatoe.*
Roep mijn schrijver eens hier.	*Tjoba panggilkan djoeroe-toeliskoe.*
Roep mij Sidin.	*Panggilkan akoe si Sidin.*
Ronde of vierkante tafels.	*Medja boentar ataw ĕmpat pĕrsĕgi.*
Rondom dat dorp is eene omheining van doornbamboe, die zeer dicht is.	*Koeliling doesoen itoe ada pagar bamboe doeri jang rapat sakali.*
Rondom dezen boom moet gij de aarde wat loshakken.	*Koeliling pohon ini hĕndaklah ĕngkau tjangkoeli tanahnja.*

Roode, witte en Rijnwijn worden gemaakt van druiven, die men uitperst.	*Ajar-anggoer merah dan poetih dan ajar-anggoer asam dipĕrboewat daripada boewah-anggoer dipĕrah.*
Rozewater, dat een zeer liefelijke geur verspreidt.	*Ajar mawar, jang amat sĕmĕrbaḳ bawoenja.*
Ruik deze roos.	*Tjijoem boenga mawar ini.*
Rijd niet zoo hard.	*Djangan larikan koeda bagitoe.*
Rijkdom noch grootheid maakt u bij God aangenaam.	*Bajik kakajaän, bajik kabĕsaran, tiada mĕmpĕrkĕnankan dikau kapada Allah.*
Rijst met arensuiker (palmsuiker).	*Nasi dĕngan goela djawa.*
Rijst met groente.	*Nasi dĕngan sajoer.*

S.

Schommel de wieg.	*Gojang boewajan.*
Schik het zoo als gij wilt.	*Atoerkanlah sapĕrti kahĕndaḳmoe.*
Schrijf al de brieven aan de verschillende dorpshoofden.	*Soeratkanlah sĕgala soerat kiriman kapada sĕgala kapala-kapala doesoen.*
Schrijf al die woorden op.	*Soeratkanlah sĕgala pĕrkataän itoe.*
Schrijf dezen brief viermaal af.	*Soerat kiriman ini salinlah ĕmpat kali.*
Schrijf dien brief over.	*Salinlah soerat itoe.*
Schrijf dien man op, hij moet vier dagen in de kazerne blijven.	*Soeratkanlah nama orang itoe, patoet ija tinggal ditangsi ĕmpat hari lamanja.*
Schrijf eenige van deze brieven af.	*Salinlah bĕrapa soerat ini.*
Schrijf het aantal er van op.	*Soeratkanlah djoemlahnja.*
Schrijf mij dat getal op.	*Toeliskanlah akoe bilangan itoe.*
Schrijf op dit papier de namen der hoofden.	*Soeratkanlah dikartas ini nama-nama sĕgala kapala itoe.*
Schrijf nu den brief aan uwen vader.	*Sakarang toelislah soerat kiriman kapada bapamoe.*
Schrijf nu maar.	*Sakarang toelis sĕhadja.*
Schuif het matten dek wat naar voren, opdat wij niet beregend worden.	*Toedoeng kadjang itoe tariklah kahadapan sadikit, soepaja djangan kita kĕna hoedjan.*

Schuil dan aanstonds hier weg.	*Laloe sabĕntar djoega bĕrsĕmboeni disini.*
Sedert eergisteren heb ik niets gegeten.	*Dari kalamarin dĕhoeloe sampei sakarang satoe pon tiada koemakan.*
Sedert haar vertrek was haar kind geen uur stil.	*Sapĕninggal dia anaḳnja tiada dijam sadjam lamanja.*
Sedert lang ken ik hem reeds.	*Soedah lama akoe kĕnal sama dia.*
Sedert mijne jeugd is hier geen oorlog geweest.	*Dari kĕtjilkoe tada pĕrang disini.*
Sedert te M. nieuwe pakhuizen worden gebouwd.	*Daripada masa orang mĕmbangoenkan goedang-goedang bĕharoe dinagĕri M.*
Sedert vanmorgen tot dezen namiddag buldert het geschut voortdurend.	*Dari tadi pagi sampei pĕtang ini sĕlaloe sĕhadja bĕrboenji mĕrijam.*
Sedert wanneer is dat? Vroeger was het zijne gewoonte niet.	*Bila moelaï itoe? Dĕhoeloe boekan bagitoe ādatnja.*
Sedert zijne jeugd draagt hij dien talisman.	*Dari kĕtjilnja dipakeinja djimat (pĕnangkal) itoe.*
Sergeant van de wacht, zijn er arrestanten?	*Sersan djaga, adakah orang arestan?*
Sidin breng mijnheer's goed naar kamer No. 12.	*Hei Sidin, bawa barang-barang toewan kadalam bilik nomor doewa-bĕlas.*
Sinds drie dagen houdt het niet op met regenen.	*Soedah tiga hari ini tiada bĕrhĕnti hoedjan.*
Sjaban en Roewah is dezelfde maand. 't Zijn geen verschillende.	*Sjaban dan Roewah itoe sama satoe boelan, tada lajin-lajin.*
Sjouwers, komt hier; neemt de koffers op.	*Koeli, mari sini; angkatlah pĕti-pĕti ini.*
Slaapt het kind? Ja. Neen.	*Tidoerkah boedaḳ itoe? Tidoer. Tidaḳ.*
Slaapt hij of niet?	*Tidoerkah ija ataw tidaḳ?*
Sla dat kind niet zoo voortdurend.	*Djangan boedaḳ itoe dipoekoelpoekoel bagitoe.*
Sla dien spijker er diep en vast in.	*Pakoe itoe poekoelkan mati.*
Sla het niet te hard, want dit is fijn goed.	*Djangan ḳoewat-ḳoewat ĕngkau banting, karĕna ini pakeijan haloes.*
Sla mijne tent op.	*Bangoenkanlah chemahkoe.*
Sla mijn veldbed op.	*Pasanglah tĕmpat tidoerkoe.*

Slapen of waken ze daar?	*Orang tidoerkah ataw djagakah disana?*
Slechts daaraan denkt hij.	*Itoelah sĕhadja ingatannja.*
Sluit al de deuren.	*Koentjikanlah pintoe samoewa.*
Sluit het goed dicht, dat hij er niet uit kan.	*Kantjingkan bajik-bajik, soepaja djangan ija dapat kaloewar.*
Sluit op (bij militairen)!	*Rapat!*
Sluit op daar achter!	*Rapat dibĕlakang!*
Slijp dit hakmes, dat het goed scherp is.	*Asahkan parang ini, sampei tadjam bĕtoel.*
Smakelijke spijzen.	*Makanan jang sĕdap.*
Snap niet met de bedienden der buren.	*Djangan bĕrtjakap-tjakap dĕngan hamba-hamba orang sakampoeng.*
Snoep niet van mijn eten of steel niet van mijn goed.	*Djangan kĕtjapi makanankoe, ataw mĕntjoeri barang-barangkoe.*
Sommigen hadden hun kop, anderen hun nek gebroken.	*Ada jang pĕtjah kĕpalanja, ada jang patah lehernja.*
Sommigen zijn half, anderen zijn heel rijp.	*Ada jang mĕngkal, ada jang masak.*
Sommigen zijn nog bezig met de dijkjes der rijstvelden te herstellen.	*Bĕbĕrapa orang lagi dalam mĕmbajiki pĕmatang (galĕngan) sawah itoe.*
Soms werk ik in den tuin.	*Sakali-sakali sĕhaja kĕrdja kĕbon.*
Splijt het maar door en besnijdt het dan wat.	*Bĕlahkanlah sĕhadja dan rawoetilah sadikit.*
Spoedig terug, als het kan.	*Lĕkas kombali, kalau bolih.*
Spreek niet vóór ge gevraagd wordt.	*Djangan ĕngkau bĕrkata dĕhoeloe daripada ditanja akandikau.*
Spreek ronduit.	*Toetoer tĕroes-tĕroes.*
Spreidt dit uit over het gras.	*Bĕntangkan ini diroempoet.*
Sta op!	*Bangkit bĕrdiri!*
Sta rechtop.	*Bĕrdiri bĕtoel.*
Sta stil.	*Bĕrdiri dijam.*
Sta stil het achterste gelid.	*Bĕrdiri dijam baris bĕlakang.*
Steek de lampen aan.	*Pasang pĕlita (lampo).*
Steek die huizen in brand.	*Njalakanlah roemah-roemah itoe.*
Stel mij niet teleur.	*Djangan boewat bodoh sama akoe.*
Stof verduistert de oogen.	*Lĕboe mĕngaboerkan mata.*

Stof ze spoedig af. | *Lĕkas sapoekan haboenja.*
Storm, verzeld van regen. | *Hoedjan riboet.*
Straks zal ik het doen. | *Nanti sabĕntar lagi akoe boewat.*
Straks zal ik je leeren! | *Nanti akoe adjari ĕngkau.*
Stut deze omheining. | *Sokongkan pagar ini.*

T.

Tabak wordt aan platte, vierkante koeken verkocht. | *Tĕmbakau didjoewal tepiḳ.*
Tafels zijn er zeven, stoelen twaalf stuks. | *Medja ada toedjoeh, koersi doewa-bĕlas boewah.*
Te Cheribon kocht ik een ander. | *Di Tjirĕbon akoe mĕmbĕli lajin satoe.*
Tegen de deur leunen. | *Bĕrsandar pada pintoe.*
Tegen den boom aan gedrukt. | *Tĕrhimpit pada pohon.*
Tegen den muur aan staan. | *Bĕrsandar pada pagar temboḳ.*
Tegen den namiddag; tegen den nacht. | *Hampirkan pĕtang; hampirkan malam.*
Tegen den wind op. | *Mĕnjongsong angin.*
Tegen mijn zin heb ik het gegeten. | *Dĕngan djĕmoe akoe soedah makan itoe.*
Tegenwoordig is het nog al goedkoop, omdat veel vaartuigen sagoe aanvoeren van Sijak. | *Sakarang ada moerah sadikit, sĕbab banjaḳ pĕrahoe Sijaḳ datang mĕmbawa sagoe.*
Tegenwoordig kan men van het Gouvernement allerlei zaad voor niet krijgen. | *Sakarang bolih dapat pĕlĕbagei bĕnih dari Goebĕrnĕmen dĕngan tiada bajaran.*
Tegenwoordig komt er niet veel. | *Sakarang ini tiada banjak datang.*
Tegenwoordig verkoopt men veel visch. | *Sakarang orang djoewal banjaḳ ikan.*
Tegen zonsondergang had ik het werk geeindigd. | *Pada waktoe matahari hampir masoek soedah koehabiskan pĕkĕrdjaän itoe.*
Tehuis zitten zes man te naaien en mijn vader knipt de kleeren. | *Diroemah ada ĕnam orang doedoeḳ mĕndjahit dan bapa sĕhaja potong pakeijan.*
Tel al deze boomen eens. | *Tjoba bilang sĕgala pokoḳ ini.*
Tel al die zaken na, of ze er | *Bilang samoewa barang-barang*

zijn, dan of er aan ontbreekt.	*itoe, kalau gĕnapkah, ataw koerang.*
Te land en ter zee.	*Didarat dan dilawoet.*
Te leeren is noodzakelijk.	*Pĕrloe orang bĕladjar.*
Tel het hardop, dat men kan hooren hoeveel het is.	*Bilanglah koewat-koewat, bijar orang dĕngar bĕrapa ada.*
Telkens, als ik er bijkom, vind ik niets.	*Tijap-tijap kali akoe datang hampir, satoe pon tiada koedapati.*
Telkens, als ik het water drink, stoort gij mij.	*Tijap-tijap akoe minoem ajar itoe, kaubĕri tiwas.*
Ten achteren zijn in zijn werk.	*Pĕkĕrdjaännja kabĕlakangan.*
Ten oosten van de markt.	*Sabĕlah timoer pasar.*
Ten wiens nadeele is dit?	*Sijapa poenja roegi ini?*
Te paard én te scheep.	*Najik koeda dan najik pĕrahoe,* of: *bĕrkoeda dan bĕrpĕrahoe.*
Ter oorzake van één slecht mensch gaat een gansche stad te gronde.	*Sĕbab saorang orang djahat binasalah saboewah nagĕri.*
Te Riouw zijn de koopwaren vrij van rechten.	*Di Riau tabĕrtjoekei dagangan.*
Terwijl hij zat te eten kwam er een oud man.	*Samantara ija doedoek makan datanglah saorang orang-toewa.*
Terwijl ik hier zit hoor ik de tijgers brullen.	*Samantara akoe doedoek disini kadĕngaranlah kapadakoe pĕngaoem-ngaoem harimau.*
Terwijl zij zaten te spreken liep het paard weg.	*Samantara marika-itoe doedoek bĕrkata-kata, larilah koeda itoe.*
Te vergeefs zoekt men het bij de afgoden.	*Tjoema-tjoema orang harap pada bĕrhala.*
Te voet en per as.	*Djalan kaki dan najik kareta* of *bĕrkareta.*
Te zwijgen is moeielijk.	*Bĕrdijam diri itoe soesah.*
Tienduizend, honderdduizend en millioen heeten in 't Mal.:	*Salaksa, sakĕti dan sadjoeta.*
Toen al het goed geroofd was, werden de huizen verbrand.	*Satĕlah dirampas sĕgala harta, maka roemah-roemah pon habis dibakar.*
Toen alles gereed was, werden al de kisten naar boord gebracht om te laden.	*Satĕlah sijaplah samoewanja itoe, maka sĕgala pĕti itoepon dimoewatkan kakapal.*
Toen antwoordde hij mij, zeggende:	*Laloe ija mĕnjahoet kapadakoe, katanja:*

Toen de dorpsschrijver thuiskwam, werd hij plotseling ziek.	*Sĕrta pĕnjoerat doesoen itoe poelang, tiba-tiba djatohlah ija sakit.*
Toen de moeder gestorven was, weenden al de kinderen.	*Satĕlah mati ĕmaḳnja, mĕnangis-nangislah sĕgala anaḳ-anaḳnja.*
Toen de soldaten terugtrokken, was de luitenant reeds gesneuveld.	*Pada masa oendoer sĕgala soldadoe, littĕnan itoe soedah mati diboenoeh.*
Toen die tijding kwam was men zeer verblijd.	*Sĕrta sampei chabar itoe orang banjaḳ soeka-tjita.*
Toen gingen zij allen rondom den tijger staan.	*Laloe marika-itoe sakalian bĕrkaroemoen koeliling harimau itoe.*
Toen gij kwaamt, was ik niet thuis.	*Koetika ĕngkau datang, sĕhaja tidaḳ diroemah.*
Toen het lijk in het graf gelegd was, werd het onder de aarde bedolven.	*Satĕlah ditanamkan majit itoe, maka ditimboeslah dĕngan tanah.*
Toen hij buiten was, viel hij.	*Satĕlah ija diloewar, djatohlah ija.*
Toen hij dat hoorde ontstak zijn toorn.	*Dĕmi didĕngarnja itoe bĕrbangkitlah amarahnja.*
Toen hij dood was werd zijn lijk in een doodkleed gewikkeld.	*Satĕlah ija mati maka dikafani majitnja.*
Toen ik het openmaakte was er een zakje met geld in.	*Bila sĕhaja boekakan itoe adalah poendi-poendi bĕrisi oewang didalamnja.*
Toen ik in de stad kwam was er opschudding in de kampongs.	*Apabila akoe masoeḳ kadalam nagĕri adalah gadoeh dikampoeng-kampoeng.*
Toen ik nog jong was heeft mijn vader mij daarheen gebracht om te leeren.	*Pada masa kĕtjil sĕhaja bapa sĕhaja hantarkan kasana soeroeh bĕladjar.*
Toen ik wilde uitgaan, begon het hard te regenen.	*Bila akoe hĕndaḳ pĕrgi datanglah hoedjan jang dĕras.*
Toen werd er kaart gespeeld.	*Laloe orang majin kĕrto.*
Toen wij in de versterking kwamen waren de vogels gevlogen.	*Apabila kita masoeḳ kadalam benteng, soedah lĕnnjaplah orangnja.*
Toen zij de stad verlieten lieten zij de paarden draven.	*Apabila marika-itoe mĕninggalkan nagĕri dilarikannja koedanja.*

Toen zij de zaak verhaalden luisterden allen naar hen.	*Samantara ditjĕritĕrakannja pĕrkara itoe sĕgala orang pon mĕnĕngar akandia.*
Toen zij een dag lang het water uit dien kuil geschept hadden.	*Satĕlah tiga hari lamanja marika-itoe mĕnimba ajar dari dalam lobang itoe.*
Toevallig raakte de stok den spiegel.	*Tĕrpaloelah toengkat itoe kapada tjĕrĕmin itoe.*
Tot aan den hoek van het huis.	*Sampei dipĕndjoeroe roemah.*
Totdat zij in het zweet komen.	*Sampei kaloewar pĕloehnja.*
Tot den dood verwezen worden.	*Dihoekoem akan mati diboenoeh.*
Tot generaal verheven worden.	*Di-angkat djadi djindĕral.*
Tot groote vreugde der kinderen.	*Akan kasoekaän bĕsar boedaḳ-boedaḳ itoe.*
Tot op de helft van de kuit.	*Sampei ditĕngah bĕtis.*
Tot schreiens toe bedroefd.	*Doeka-tjita sampei mĕnangis.*
Tot twaalf ure zijn wij opgebleven.	*Sampei poekoel doewa-bĕlas malam kita ada djaga.*
Tot welke natie behoort gij?	*Apa bangsamoe?*
Tot zijn vorig kwaad terug vervallen.	*Andjing makan moetahnja* (figuurlijk).
Trachten het te weten te komen.	*Tjoba dapat tahoe pĕrkara itoe.*
Tracht hem tot inkeer te brengen.	*Tjoba tobatkan dia.*
Trap niet op mijne teenen.	*Djangan pidjaḳ djari-kakikoe.*
Trek dat struikgewas uit.	*Tjaboetkan sĕmaḳ-sĕmaḳ ini.*
Trek de kurk er af en schenk het groote glas in.	*Tjaboet soembatnja, toewang digĕlas bĕsar itoe.*
Trek het kind de kleeren aan.	*Kĕnakanlah pakeijan pada boedaḳ itoe.*
Trek uw baadje aan.	*Pakei badjoe.*
Trek uwe schoenen aan.	*Pakei kasoet.*
Tuinman, hoe zien deze boompjes er zoo verlept uit.	*Hei toekang kĕbon, mĕngapa pokoḳ-pokoḳ ini lajoe bagini roepanja.*
Tusschen de kast en den muur.	*Antara lamari dĕngan dinding.*
Tusschen de schietende personen was slechts een afstand van ongeveer acht vademen.	*Antara orang jang mĕnembaḳ itoe adalah kira-kira dĕlapan dĕpa sĕhadja djaraḳnja.*
Tusschen goed en kwaad.	*Antara bajik dĕngan djahat.*
Tusschen hemel en aarde.	*Di-antara langit dĕngan boemi.*
Twee en een halve cent is genoeg geboden.	*Tjoekoep tawar tĕngah tiga sèn.*
Twee gulden is te veel. Een gulden is genoeg.	*Doewa roepijah itoe tĕrlaloe banjaḳ. Satoe roepijah tjoekoep.*

Tweemalen daags verwissel ik van kleeren.	*Doewa kali sahari akoe bĕrsalin pakeijan.*
Twee palen van hier is een veel betere plek.	*Doewa pal djawoehnja dari sini ada tĕmpat jang amat lĕbih bajik.*
Twist niet; krakeel niet.	*Djangan bĕrbantah-bantah.*
Tijdens de Engelschen op Java waren was ik een kleine jongen.	*Pada masa orang Inggris ditanah Djawa akoe lagi boedak kĕtjil.*

U.

Uit het gezicht verdwijnen.	*Lĕnnjap daripada pĕmandangan.*
Uit het Hollandsch in het Maleisch vertalen.	*Mĕnjalin daripada bĕhasa Wolanda kĕpada bĕhasa Mĕlajoe.*
Uit het oog, uit het hart.	*Djawoe dimata, djawoeh dihati.*
Uit hoogmoed beantwoordde hij zijn groet niet.	*Dari tjongkaknja tiada ija mĕmbalas salamnja.*
Uit liefde en medelijden.	*Daripada kasih dan bĕlas kasihan.*
Uit vrees liep hij weg.	*Dari takoet larilah ija.*
Uit welk land komt de opium?	*Dari nagĕri mana datang apijoen?*
U moet beddegoed meêbrengen.	*Hĕndaklah toewan bawa tikar bantal.*
U moet het niet kwalijk nemen, mijnheer!	*Djangan toewan marah sama sĕhaja.*
Uw broeder munt uit in ijver boven alle anderen.	*Saoedaramoe mĕlĕbehi sĕgala orang lajin dĕngan radjinnja.*
Uwe kalkbrij is te dun.	*Kapoermoe tĕrlaloe tjajer.*
Uwe portie is zeer groot.	*Bĕhagianmoe bĕsar sakali.*
Uwer Majesteits bevel neem ik op mij.	*Titah toewankoe patik djoendjoeng.*
Uwe schroeven zitten zeer los.	*Sĕkroepmoe longgar sakali.*
Uwe veerschuit is lek.	*Sampan pĕnambangmoe ini botjor.*
Uw antwoord betreft de zaak niet.	*Ta'kĕna djawabmoe.*
Uw baadje is omgekeerd.	*Badjoemoe tĕrbalik.*
Uw gaan en komen zij met vrede.	*Pĕrgi datangmoe bijar dĕngan salamat.*
Uw geweer is defect.	*Sĕnapangmoe soedah roesak.*
Uw geweer is geroest.	*Sĕnapangmoe bĕrkarat.*

Uw geweer moet niet blinken.	*Sĕnapangmoe ta'bolih bĕrkilap.*
Uw hand van schrijven is niet zeer goed.	*Chatmoe tidaḳ bagitoe bajik.*
Uw huis ziet er netjes uit en is koeler dan het mijne.	*Roemahmoe tjantjiḳ roepanja, lagi sĕdjoeḳ daripada roemahkoe.*
Uw kapmes is defect; geef het aan den fourier op.	*Kĕlewangmoe soedah roesaḳ; kasih tahoe sama poerir.*
Uw land brengt veel op.	*Tanahmoe banjaḳ hasilnja.*
Uw maaksel is beter dan het mijne.	*Boewatan ĕngkau bajik dari boewatankoe.*
Uw naam is mij ontgaan.	*Tĕrloepa akoe akan namamoe.*
Uw schrift is niet gelijk van grootte; 't eene is groot en 't andere klein.	*Soeratanmoe tiada sama bĕsarnja; ada jang bĕsar ada jang kĕtjil.*
Uw rijtuig trekt moeielijk.	*Kareta toewan soesah tariḳnja.*
Uw zakmes heeft geen staal meer.	*Pisau rawoetmoe tiada lagi bĕrwadja.*

V.

Vader en moeder zorgen voor de kinderen.	*Iboe bapa mĕmĕliharakan anaḳ-anaḳnja.*
Vader en moeder zijn ouders.	*Iboe bapa itoe orang toewa.*
Van al deze kokosnoten wordt olie gemaakt, behalve van gindschen stapel.	*Daripada sĕgala boewah nijoer ini diboewat minjaḳ, kĕtjoewali timboenan jang disana.*
Van al dit goed wil ik baadjes laten maken.	*Kajin ini sĕhaja mawoe soeroeh boewat badjoe samoewa.*
Van alle kwade dingen is dat nog het slechtst.	*Di-antara sĕgala pĕkĕrdjaän djahat itoelah kapala djahat.*
Van avond ga ik. (vochten.	*Ini pĕtanglah akoe pĕrgi.*
Van beide kanten werd ge-	*Kadoewa fikaḳ pon bĕrpĕranglah.*
Vandaag ga ik naar de moskee.	*Hari ini akoe pĕrgi kamasdjid.*
Vandaag moet gij thuisblijven.	*Tinggallah diroemah ini hari.*
Vandaag moogt ge naar huis gaan.	*Ini hari ĕngkau bolih poelang.*
Vandaag zal er iemand opgehangen worden.	*Ini hari ada orang hĕndaḳ digantoeng.*
Van de eene wisselplaats (van paarden) tot de andere.	*Dari soeatoe tĕmpat ganti koeda datang kapada soeatoe tĕmpat ganti koeda.*

Van den vroegen morgen tot den middag, van den middag tot den achtermiddag en van den achtermiddag tot den nacht.	*Dari pagi-pagi sampei tĕngah hari, dari tĕngah hari sampei pĕtang, dan dari pĕtang sampei malam.*
Van de vroegste eeuwen af tot nu toe.	*Dari zaman poerbakala sampei sakarang.*
Van deze manggaboomen moet gij stekken nemen, om daarginds te planten.	*Daripada pokok mĕmpĕlam ini hĕndaklah kau-ambil anggoeran akan ditanam disana.*
Van hem heb ik genoeg.	*Sakali-kali sĕhaja tasoeka sama dia lagi.*
Van hem wordt geen melding gemaakt.	*Maka nama orang itoe tiada disĕboet.*
Van het dak vallen.	*Djatoh dari atas atap.*
Van het eene huis naar het andere.	*Daripada saboewah roemah kapada saboewah roemah.*
Van het hoofd tot de voeten, eig. van de kruin tot de voetzoolen.	*Dari oeboen-oeboen sampei ditĕlapakan kaki.*
Van jongs af is het altijd zoo met hem geweest.	*Dari kĕtjilnja memang ija bagitoe.*
Van klein af totdat ik groot werd heb ik dat gedaan.	*Dari kĕtjil sĕhaja sampei bĕsar ini djoega sĕhaja boewat.*
Van morgen stond ik op toen het nog donker was.	*Pagi ini sĕhaja bangoen lagi gĕlap*
Van mijn leven heb ik zoo iets niet gezien.	*Saoemoerkoe hidoep bĕlom pĕrnah akoe mĕlihat barang jang bagitoe.*
Van nacht droomde ik, dat ik vloog.	*Sĕhaja bĕrmimpi samalam sĕhaja tĕrbang.*
Van onderen, onderaan.	*Dibawah.*
Van onder op.	*Dari bawah.*
Van 's morgens vijf tot negen ure.	*Dari poekoel lima itoe sampei poekoel sambilan pagi.*
Van verdriet kon zij niet eten.	*Dari doeka-tjita tiada dapat ija makan.*
Vanwaar brengt men deze manden en waarvan zijn ze gemaakt? Van hout of van wat?	*Koeroengan ini dari mana orang bawa dan apa diboewatnja ini; kajoekah ataw apa?*
Vanwaar is deze suiker?	*Goela mana ini?*
Vanwaar komt deze koffij?	*Dari mana datang kopi ini?*
Vanwaar komt gij?	*Dari mana ĕngkau datang?*

Van welk leder maakt ge de zolen?	*Koelit apa ĕngkau boewatkan tapaḳnja?*
Van wien is dit land?	*Sijapa poenja tanah ini?*
Van zijn kind gescheiden.	*Bĕrtjĕrei dĕngan anaḳnja.*
Varkensvleesch is den Maleiers en Javanen verboden, zoo ook het drinken van wijn en sterke dranken.	*Daging babi itoe haram kapada orang Malajoe dan Djawa, dĕmikian pon mĕminoem ajar anggoer dan minoeman jang kĕras.*
Varkensvleesch zult ge denkelijk ook wel gegeten hebben.	*Babi ĕngkau makan djoega agaḳnja.*
Vasthouden uw roer!	*Pĕganglah kĕmoedi!*
Veel en weinig hoofdhaar.	*Ramboet jang tĕbal dan jang djarang.*
Veel geld heeft hij verkwist.	*Banjaḳ oewang soedah diboroskannja.*
Veerman, roei ons naar de fransche mailboot.	*Hei pĕnambang, kajoehkanlah kita kakapal api Fransis.*
Vele huizen zijn omgestort, plantsoen verwoest en eenige bruggen meêgesleept.	*Banjaḳ roemah roeboeh, dan tanaman roesaḳ dan bĕbĕrapa djambatan hannjoet.*
Vele lieden gaan verkeerd te werk.	*Banjaḳ orang salah pĕkĕrdjaannja.*
Vele lieden verhuizen naar elders, omdat hier te veel heerendiensten zijn.	*Banjaḳ orang pindah kalajin tĕmpat, sĕbab disini tĕrlaloe banjaḳ pĕkĕrdjaän nagĕri.*
Velen zijn gesneuveld door kogels getroffen ter plaatse van dezen weg.	*Banjaḳ orang soedah mati disambar peloeroe ditĕmpat djalan ini.*
Velen zijn gewond.	*Banjaḳ orang soedah loeka.*
Vele ziekten, zooals cholera, verkoudheid, de pokken, de mazelen, frambozenuitslag en schurft.	*Banjaḳ pĕnjakit sapĕrti thāoen, dan sĕma-sĕma, dan katoemboekan, dan tjampaḳ dan poeroe-mala dan koedis.*
Verbeter uw gedrag.	*Pĕrbajikilah kalakoewanmoe.*
Verder heete koorts, koude koorts, bloedloop, slijmafgang, buikpijn, buikziekte, het water, hoofdpijn, duizeligheid en tering.	*Danlagi dĕmam kapialoe, dĕmam dingin, boewang ajar darah, boewang ajar ingoes, sakit pĕroet, bisa pĕroet, boesoeng, sakit kapala, pĕning kapala dan bĕla sĕni.*
Ver gaan wandelen zonder wandelstok.	*Pĕrgi bĕrdjalan djawoeh dĕngan tiada pakei toengkat.*
Vergeeft elkander.	*Ampoenilah kamoe saorang akan saorang.*

Vergeet het een andermaal niet weêr.	*Sakali lagi djangan loepa.*
Vergeet het nooit weêr.	*Sakali-kali djangan loepa lagi.*
Vergeet niet elken morgen en elken avond de bloempotten te begieten.	*Djangan loepa tijap-tijap pagi dan pĕtang mĕnjirami djambangan.*
Vergeet niet opperlieden meê te brengen.	*Djangan loepa bawa akan kawan.*
Vergeld toch het kwaad, dat ons de vijanden doen.	*Balaslah kiranja sĕgala djahat, jang di-adakan olih moesoeh kapada kami.*
Vergun mij naar huis te gaan.	*Bijarlah sĕhaja poelang.*
Vergun mij toch naar huis te gaan.	*Bĕrilah kiranja sĕhaja poelang.*
Verhef u zelven niet.	*Djangan mĕmbĕsarkan dirimoe!*
Verkoop het tegen elken prijs.	*Sabĕrapa bolih lakoe djoewallah.*
Verkoop je kippen, vriend?	*Ĕntjik orang djoewal hajam?*
Verleden jaar was het achttienhonderd negen-en-zeventig, en nu het jaar achttienhonderd tachtig.	*Tahoen jang laloe itoe sariboe dĕlapan ratoes toedjoeh poeloeh sambilan dan sakarang sariboe dĕlapan ratoes dĕlapan poeloeh.*
Verleden jaar was het er al niet meer.	*Tahoen dĕhoeloe soedah tarda lagi.*
Verlos ons toch uit hunne handen.	*Lĕpaskanlah kiranja kami daripada tangan marika-itoe.*
Vermaak deze pen eens.	*Tjoba mĕrantjoengkan kalam ini.*
Vermijd het booze.	*Djawoehkanlah dirimoe daripada jang djahat itoe.*
Veronderstel, dat het zoo is.	*Sandeinja bagitoe.*
Veronderstel ge kunt het, hoe dan?	*Kalau ĕngkau bolihlah, bageimana?*
Verschillende soorten van geneesmiddelen voor hem gaan zoeken.	*Pĕrgi mĕntjĕharikan dia obat bĕrdjĕnis-djĕnis.*
Versmaad zijne gaven niet.	*Djangan tjĕlakan pĕmbĕriannja.*
Verstandige lieden wenschen kundigheden en wetenschap te bezitten.	*Orang jang bĕrboedi itoe hĕndak bĕrilmoe dan bĕrpĕngatahoeän.*
Verstand mag niet gelijk gesteld worden met geloof.	*Akal tarbolih disamakan dĕngan iman.*
Vertaal dat stuk in het Maleisch.	*Pindahkanlah soerat itoe kapada bĕhasa Malajoe.* (*Malajoe.*
Vertaal dit in het Maleisch.	*Pindahkan ini kapada bĕhasa*

Vertel nu wat ge van die zaak weet.	*Sakarang tjaritĕrakanlah barang jang kaukĕtahoeï akan hal pĕrkara itoe.*
Vertrouwt gij mij niet?	*Tijadakah pĕrtjaja kapada sĕhaja?*
Verven zonder zijne handen vuil te maken.	*Sapoe tjat dĕngan tiadu mĕntjĕmarkan tangan.*
Vervolgens kwamen zij den trap af.	*Laloe marika-itoe toeroen dari atas tangga.*
Vervolgens wordt het leder weêr in de zon gedroogd en als het droog is wederom geklopt.	*Laloe koelit itoe didjĕmoer poela, satĕlah kĕring, dipoekoel poela.*
Verwissel deze vloersteenen; ze zijn gebroken.	*Ganti batoe roebin ini, ada jang pĕtjah.*
Verzeker dit eerst, wat er van het andere ook komen moge.	*Tĕntoekan ini dĕhoeloe, itoe barang apa djadinja.*
Vier het touw wat.	*Hoeloerkan tali itoe sadikit.*
Viermalen wisselt het jaargetijde.	*Moesim alih ĕmpat kali.*
Vier manden met eenden, vijf paar ganzen en tien paar kalkoenen.	*Itik ĕmpat koeroengan, angsa lima pasang, hajam Bĕlanda sapoeloeh pasang.*
Visch bakken kan niet, Mevrouw, want de pan is gebarsten.	*Goreng ikan tæbolih njonja, sĕbab koewali soedah rĕtak.*
Vlak tegenover den heuvel gezeten zijn (ook wonen).	*Doedoek bĕrtĕntangan dĕngan boekit itoe.*
Vloek over u! o hellewicht!	*Koetoeklah ĕngkau! hei isi naraka!*
Vluchten voor den vloed.	*Lari daripada bandjir.*
Vlucht wat ge kunt, opdat ge niet gevangen genomen wordt door den vijand.	*Lari sakoewat-koewatmoe, asal djangan ĕngkau ditawani olih moesoeh.*
Volgens de algemeene gewoonte.	*Toeroet ādat*, of: *sapĕrti ādat.*
Volgens de laatste tijdingen moet het toch wel waar zijn.	*Sapĕrti chabar jang bĕharoe datang sasoenggoehnja bĕnar bagitoe.*
Volg mij.	*Toeroetlah akoe.*
Voor aanvoerder is hij te klein.	*Didjadikan hoeloebalang koerang bĕsar ija.*
Vooral 's avonds moet gij niet alleen in een bosch gaan.	*Hoebaja-hoebaja kalau malam djangan ĕngkau masoek kadalam hoetan sæorang dirimoe.*

Vóór de gevangenis staat een wacht.	*Dihadapan pĕndjara itoe ada orang djaga.*
Vóór de opkomst der zon ontwaakte hij.	*Dĕhoeloe daripada tĕrbit matahari bangoenlah ija.*
Voor dergelijke ongelukken kan men zich niet wachten.	*Daripada tjilaka jang bagitoe tiada dapat orang mĕmĕliharakan dirinja.*
Voor dezen keer zie ik het door de vingers; maar als het weêr zoo is, dan ontvang ik het niet.	*Ini sakali soedah; kalau lagi sakali akoe tiada tarima bagitoe roepa.*
Voor een mondvol slechts was het niet genoeg.	*Akan satoe soewap pon tiada tjoekoep.*
Voor geen duizend gulden verkoop ik het.	*Kalau sariboe roepijah pon sĕhaja tidaḳ djoewal.*
Voor geen tientje had ik het niet willen zien.	*Kalau dapat sapoeloeh roepijah pon sĕhaja tasamakan dĕngan mĕlihat itoe.*
Vóór het vijf uur sloeg, was ik al op.	*Sabĕlom poekoel lima akoe soedah bagoen.*
Voor het wasschen van kleeren is regenwater beter dan putwater.	*Akan mĕmbasoeh pakeijan bajik ajar hoedjan daripada ajar pĕrigi.*
Voor hoeveel kan dit hier verkocht worden?	*Barang ini bolih lakoe bĕrapa disini?*
Voor hoeveel verkoopt ge dit?	*Bĕrapa maoe djoewal ini?*
Voor hoeveel verkoopt hij het de pikoel?	*Bĕrapa harganja dia djoewal sapikoel?*
Voor kinderen is melk ook zeer goed tegen de wormen.	*Ajar-soesoe itoe bajik sakali kapada boedaḳ-boedaḳ akan pĕnoelaḳ tjatjing.*
Voor mij is er niets.	*Bagei akoe satoepon tiada.*
Voor mij is er niets bij.	*Satoepon tiada bageikoe di-antara sakalian itoe. (olihkoe.*
Voor mij is het niet lang genoeg.	*Koerang pandjang akan dipakei*
Voor ons schip kwam eene sleepboot.	*Dihadapan kapal kita datanglah saboewah kapal asap toenda.*
Voor schrijver kan ik hem niet gebruiken.	*Koedjadikan dia djoeroe-toelis tatĕrpakei.*
Voor u heeft hij het gekocht.	*Ĕngkaulah dibĕlikannja itoe.*
Voor u is al dat schoons bereid.	*Sĕgala pĕrkara jang indah-indah ini soedah disadiakan bageimoe.*

Voor u is hij gestorven.	*Karĕna sĕbab ĕugkau matilah ija.*
Vooruit en achteruit, (in het Mal. achteruit en vooruit).	*Oendoer mari.*
Voorwaarts rukken!	*Tampil kahadapan!*
Voorwaar, al het aardsche is slechts ijdel!	*Bahoea-sanja sĕgala pĕrkara doenia ini sija-sija djoea adanja!*
Voor wien maakt ge dit?	*Sijapa poenja ĕngkau boewat ini?*
Voorzichtig, dat gij de wortels van dien boom niet beschadigt.	*Ingat-ingat, djangan ĕngkau mĕroesaḳkan akar pohon itoe.*
Voorzichtig maar, dat de koffers niet tegen dien paal stooten.	*Ingat-ingat, djangan pĕti itoe tĕrantoeḳ kapada tijang itoe.*
Voor zooveel ik weet.	*Saḳĕdar pĕngatahoeankoe.*
Vouw deze brieven en schrijf er de adressen op.	*Lipatlah soerat-soerat ini dan toelislah ālamatnja.*
Vraag een ander geweer uit het magazijn.	*Minta sĕnapang lajin dari goedang.*
Vraag hem of hij ziek is.	*Tanjakan dia, kalau ija sakit.*
Vraag of mijnheer thuis is.	*Tanja kalau toewan diroemah.*
Vrede zij u. antw. U zij vrede.	*As Salam aleikoem! Aleikoem as Salam!*
Vrees God, eer den Koning.	*Takoetlah akan Allah dan bĕrilah hormat akan radja.*
Vrees niet, Mevrouw, ik ben gewoon het goed voor de dames te wasschen.	*Djangan njonja takoet; sĕhaja bijasa mĕmbasoh pakeijan sĕgala njonja-njonja.*
Vrees niet, Mijnheer.	*Djangan toewan takoet.*
Vreest ge niet, dat men die kleeren op dat plein stelen zal?	*Ĕngkau tartakoet kajin itoe nanti ditjoeri orang dipadang itoe?*
Vriendelijk glimlachende, noodigde zij ons uit binnen te komen.	*Sambil tĕrsĕnnjoem manis dipĕrsilakannja kita masoeḳ.*
Vriend, kan ik hier een overhaalschuitje huren?	*Abang, dapat akoe sewa sampan pĕnambang disini?*
Vriend, leen mij uw mes eens; ik zal dit stuk bamboe tot een draagstok snijden.	*Abang, bĕrilah akoe pindjam pisaumoe sabĕntar; akoe mawoe mĕrawoet sapotong bamboe ini akan pĕnggandaran.*
Vriend, neem dien koffer eens op en draag hem mij achterna.	*Hei awang, angkatlah pĕti ini, pikoelkan dia, toeroet akoe.*
Vriend, zijt gij een sjouwer?	*Hei awang, ĕngkau orang koeli?*
Vroeger kocht men de stroop van de fabriek, maar nu niet meer.	*Dĕhoeloe orang mĕmbĕli tanggoeli dari pabĕrik, tĕtapi sakarang tidaḳ lagi.*

Vroeger kon ik het doen, maar nu niet meer.	*Dĕhoeloe sĕhaja bolih boewat itoe; sakarang ta'bolih lagi.*
Vroeger kostte zulk een paard slechts honderdvijftig gulden.	*Dĕhoeloe harga koeda jang bagitoe hanja tĕngah doewa ratoes roepijah.*
Vroeger was er nog veel suiker in, maar nu is er niets meer in.	*Dĕhoeloe adalah lagi banjaḳ goela dalamnja, tĕtapi sakarang tiada lagi isinja.*
Vroeger was hij lam, nu kan hij loopen.	*Dĕhoeloe ija tepoeḳ, sakarang dapat bĕrdjalan.*
Vroeger was hij rijk, nu heeft hij schuld.	*Dĕhoeloe ija kaja, sakarang ija bĕrhoetang.*
Vroolijkheid maakt het lichaam gezond.	*Kasoekaän hati mĕnjĕgarkan toeboeh.*
Vuur!	*Tembaḳlah!*
Vuur, allen tegelijk!	*Tembaḳlah sarĕmpaḳ sakali!*
Vijf à zes malen per week bezocht hij zijnen pleegvader.	*Lima ĕnam kali sadjĕmaāt ija mĕngoendjoengi bapa angkatnja.*
Vijftien gulden, Mijnheer!	*Lima bĕlas roepijah, Toewan!*
Vijftien vermenigvuldigd met vier wordt zestig.	*Lima bĕlas di-ambil ĕmpat kali djadi ĕnam poeloeh.*
Vijftig boomen staan hier op eene rij.	*Pohon lima poeloeh batang bĕrdiri disini pada sadjadjar.*

W.

Waardoor komt het, dat gij zoo denkt?	*Apa kĕna ĕngkau fikir bagitoe?*
Waar droogt gij het goed?	*Dimana ĕngkau djĕmoer kajin-kajin itoe?*
Waar gaat mijnheer wonen?	*Toewan pĕrgi doedoeḳ dimana?*
Waar haalt gij het zand vandaan?	*Dari-mana ĕngkau mĕngambil pasirnja?*
Waarheen zullen wij gaan?	*Dimana bajik kita pĕrgi?*
Waar hebt gij dat gekregen?	*Dimana dapat itoe?*
Waar hebt gij dat geld gelaten?	*Dimana kautinggalkan oewang itoe?*
Waar hebt gij het gelaten?	*Dimana soedah kautinggalkan?*
Waar hebt gij het schoenmaken geleerd?	*Dimana ĕngkau bĕladjar mĕndjahit sĕpatoe?*
Waar ik ook moge belanden.	*Barang dimana pon akoe djatoh.*

Waarin bestaan uw eigen inkomsten?	*Apa-apa matjam pĕrolihanmoe sĕndiri?*
Waar is dat pakje lappen en dat zakje met geld.	*Dimana boengkoes kajin-kajinan dan poendi-poendi bĕrisi oewang itoe?*
Waar is de bajonnet van uw geweer?	*Dimana sangkoer sĕnapangmoe?*
Waar is de bestekamer?	*Dimana djamban?*
Waar is de handdoek?	*Dimana toewala?*
Waar is de koffij-opzichter?	*Dimana mantĕri kopi?*
Waar is de kommandant van de wacht?	*Dimana komandan orang djaga?*
Waar is de kurketrekker?	*Dimana kotrek (pĕntjaboet soembat)?*
Waar is de landmeter?	*Dimana toewan pĕngoekoer tanah?*
Waar is de meester?	*Goeroe ada dimana?*
Waar is de officier van gezondheid?	*Toewan dokter dimana?*
Waar is de schaar en de vingerhoed?	*Dimana goenting dan lidal itoe?*
Waar is de sergeant van de week?	*Dimana sersan minggo?*
Waar is de sleutel van deze deur?	*Dimana anak-koentji pintoe ini?*
Waar is de soija?	*Dimana ketjap?*
Waar is dit boek gedrukt?	*Dimana ditjap kitab ini?*
Waar is het bureau van den plaatskommandant?	*Dimana kantor toewan pĕlasmajor.*
Waar is het voorsnijmes en de vork?	*Dimana pisau dan garpo daging?*
Waar is hij?	*Mana dia?*
Waar is hij heen?	*Kamana dia pĕrgi?*
Waar is hij opgegroeid?	*Dia bĕsar dinagĕri mana?*
Waar is hij toch naar toe gegaan?	*Kamana garanyan ija soedah pĕrgi?*
Waar is mijn meetinstrument?	*Dimana tĕropong pĕngoekoerkoe?*
Waar is tegenwoordig uw oudere broeder?	*Dimana sakarang abangmoe itoe?*
Waar is uw baadje?	*Mana badjoemoe?*
Waar is uwe woonplaats?	*Dimana tĕmpat kadoedoekanmoe?*
Waar is uw heer?	*Toewanmoe dimana?*
Waar is uw servet?	*Toewala (sĕrbetta) toewan dimana ada?*

Waar kan ik hem vinden?	*Dimana bolih sĕhaja tjĕhari sama dia?*
Waar kan men geld te leen krijgen?	*Dimana tĕmpat bolih pindjam oewang?*
Waar komt dat leder vandaan?	*Dari nagĕri mana datang koelit itoe?*
Waar koopt ge dat leder en wat kost het?	*Dimana ĕngkau bĕli koelit itoe dan bĕrapa harganja?*
Waar kunnen die boeken verkregen worden?	*Dimana tĕrdapat kitab-kitab itoe?*
Waar liggen ze en hoe groot zijn ze? Zijn ze opgemeten?	*Dimana tĕmpatnja dan bĕrapa bĕsarnja? Soedahkah di-oekoer itoe?*
Waar logeert hij?	*Diroemah mana dia mĕnoempang?*
Waarlijk, het is zoo.	*Soenggoeh, bĕtoel bagitoe.*
Waarlijk, in één oogenblik was hij dood.	*Sasoenggoehnja dalam sasaāt djoea matilah ija.*
Waar mankeert het meeste aan?	*Mana jang tĕrbanjaḳ salahnja?*
Waarmede verdient ge nu uw brood?	*Apa ada pĕntjarijanmoe sakarang?*
Waarmede vult gij de kussens der stoelen.	*Apa jang ĕngkau isi dalam bantal koersi itoe?*
Waarmede zal ik dat doen?	*Dĕngan apa sĕhaja bolih boewat itoe?*
Waarmede zijt ge bezig?	*Apa ĕngkau boewat?*
Waar moet Mijnheer wezen?	*Toewan hĕndaḳ kamana?*
Waarom bemoeit ge u met die zaak?	*Mĕngapa ĕngkau padoeli akan pĕrkara itoe?*
Waarom blijven wij hier stilstaan?	*Mĕngapa bĕrhĕnti disini?*
Waarom brengt ge mij die vruchten niet?	*Mĕngapa tiada kaubawa boewah-boewah itoe?*
Waarom brengt gij zooveel zaken, die geheel onnoodig zijn?	*Mĕngapa ĕngkau bawa bagitoe banjaḳ barang, jang tiada bĕrgoena sakali?*
Waarom dat?	*Apa sĕbab bagitoe?*
Waarom denkt ge niet aan uw werk?	*Mĕngapa ĕngkau ta' ingat kĕrdjamoe?*
Waarom doet ge dit?	*Mĕngapa ĕngkau boewat ini?*
Waarom doet gij daarvoor moeite?	*Mĕngapa ĕngkau soesah karĕna itoe?*
Waarom doet gij het bit zóó aan?	*Mĕngapa bagini pĕri ĕngkau kĕnakan kĕkang itoe?*

Waarom draait hij hier als een dief rond?	*Mĕngapa dia tĕrhĕndap-hĕndap disini?*
Waarom duurt dat zoo lang?	*Mĕngapa djadi bagini lambat?*
Waarom gaat gij niet daarheen?	*Mĕngapa ĕngkau tiada kasana?*
Waarom gaat ge niet recht op de prauw aan?	*Mĕngapa ĕngkau tiada mĕnoedjoe pĕrahoe itoe bĕtoel-bĕtoel?*
Waarom heeft het zoolang geduurd, dat ge nu eerst het waschgoed brengt?	*Mĕngapa bagini lama, bĕharoe ĕngkau bawa pakeijan?*
Waarom hebt ge aan de deur geklopt?	*Mĕngapa ĕngkau kĕtoḳ pintoe?*
Waarom hebt ge de rijpe niet afgeplukt.	*Mĕngapa ĕngkau tiada pĕtik jang masaḳ?*
Waarom hebt gij het niet schoon gewasschen? Het ziet nog groezelig.	*Mĕngapa tiada poetih ĕngkau basoeh? ada lagi kĕmal-kĕmalnja ini.*
Waarom hebt gij mijne kleeren niet geborsteld?	*Mĕngapa pakeijankoe ini tiada kausikat?*
Waarom hebt ge op de wacht geslapen?	*Mĕngapa ĕngkau tidoer di pĕdjagaän?*
Waarom hebt ge vandaag geen vruchten gekocht?	*Mĕngapa ini hari tiada bĕli boewah-boewah?*
Waarom hebt gij zijn naam van de lijst geschrapt?	*Mĕngapa ĕngkau parangkan namanja didaftar itoe?*
Waarom is dat zoo duur?	*Apa sĕbab djadi bagitoe mahal?*
Waarom is deze tuin niet beter schoon gehouden.	*Mĕngapa kĕbon ini tiada dipĕliharakan lĕbih bĕrĕsih?*
Waarom is die weg niet dadelijk hersteld?	*Mĕngapa djalan itoe tiada lantas dibajiki?*
Waarom komt gij zoo laat op den dag?	*Mĕngapa sampei bagini hari bĕharoe ĕngkau datang?*
Waarom laat gij uwe kinderen hier achter?	*Mĕngapa ĕngkau tinggalkan anaḳ-anaḳmoe disini?*
Waarom laat gij uw hout niet eerst goed drogen?	*Mĕngapa kajoemoe tiada dikĕringkan dĕhoeloe bajik-bajik?*
Waarom laat het Gouvernement opium verkoopen?	*Mĕngapa disoeroeh Goebĕrnĕmen djoewal madat itoe?*
Waarom laat ze de kies niet trekken?	*Mĕngapa tiada disoeroehnja tjaboet gigi itoe?*
Waarom lacht ge?	*Apa sĕbab ĕngkau tĕrtawa?*
Waarom loopt hij kreupel?	*Mĕngapa ija bĕrdjalan timpang?*
Waarom moest die oude man toch gedood worden?	*Apa sĕbabnja, maka orang toewa itoe hĕndaḳ diboenoeh?*
Waarom niet?	*Mĕngapa tidaḳ?*

Waarom ranselt ge hem?	*Mĕngapa ĕngkau gasaḳ sama dia?*
Waarom rukt gij die plant uit?	*Mĕngapa ĕngkau tjaboet pokoḳ itoe?*
Waarom staat ge stil? loop voort.	*Mĕngapa ĕngkau bĕrhĕnti? bĕrdjalanlah.*
Waarom zou dit beter zijn dan dat?	*Mĕngapakah ini lĕbih bajik dari itoe?*
Waarom zou ik er niet even veel van weten als hij?	*Apa sĕbabnja sĕhaja tœbolih tahoe sœbanjaḳ tahoe dia?*
Waarom zijn de anderen zoo met hunne rijstvelden ten achteren?	*Mĕngapa pĕkĕrdjaän orang lajin disawahnja kabĕlakangan bagitoe?*
Waarom zijn er tegenwoordig zoo weing menschen in dit dorp?	*Mĕngapa sakarang sadikit orang bagitoe dalam doesoen ini?*
Waarom zijn ze niet toegedekt op dezen tijd van den dag?	*Mĕngapa tiada ditoedoengi akan-dia bagini hari?*
Waarom zijt gij gisteren niet gekomen?	*Mĕngapa kalamarin tiada ĕngkau datang?*
Waarom zijt ge niet eerder gekomen?	*Mĕngapa ĕngkau tœdatang dĕhoeloe?*
Waarom zijt ge teruggekeerd, schipper Mahmoed?	*Mĕngapa balik, nachoda Mahmoed?*
Waarop wacht ge nog?	*Apa dinanti lagi?*
Waarover handelt dat boek?	*Barang apa tĕrsĕboet dalam kitab ini?*
Waarover twist gij toch?	*Apa djoega jang kamoe pĕrbantahkan?*
Waarschuw als het eten klaar is.	*Bĕrilah tahoe kalau makanan soedah sadija.*
Waar suiker is, daar zijn ook mieren.	*Ditĕmpat ada goela, disana pon ada sĕmoet.*
Waart gij niet verschrikt?	*Tiadakah ĕngkau tĕrkĕdjoet?*
Waartoe zou de jager daarheen gaan?	*Apa goena pĕmboeroe itoe kasana?*
Waartoe zou u dat nut zijn?	*Apa bolih djadi itoe sama ĕngkau?*
Waaruit blijkt het, dat dit uw land is?	*Apa tanda tanah ini ĕngkau poenja?*
Waarvan is dit gemaakt?	*Dari apa diboewat ini?*
Waarvan is niezen een teeken?	*Bĕrĕsin itoe apa alamatnja?*
Waarvan wordt glas gemaakt?	*Katja dipĕrboewat daripada apa?*
Waarvan zijn de Hindoesche goden gemaakt?	*Dari apa dipĕrboewat datoeḳ Hindoe itoe?*

Waar verkoopt men ijzer?	*Dimana tĕmpat orang djoewal bĕsi?*
Waar voelt ge pijn?	*Tĕmpat mana ĕngkau rasa sakit.*
Waarvoor?	*Apa sĕbab?*
Waarvoor gebruikt men zwavel?	*Balerang dipakei akan apa?*
Waarvoor is dat goed?	*Apa goena ini?*
Waarvoor is zooveel geld?	*Akan apa oewang sakian ini?*
Waarvoor maakt ge dit?	*Akan apa ĕngkau boewat ini?*
Waarvoor worden de slapenden gewekt?	*Mĕngapa orang jang tidoer itoe didjagakan?*
Waar water is, daar zijn visschen; waar eene vlakte is, daar zijn sprinkhanen, en waar zee is, daar zijn roovers.	*Ada ajar, adalah ikan; ada padang, adalah bilalang; ada lawoet, adalah pĕrompaḳ.*
Waar werkt gij vandaag?	*Dimana ĕngkau bĕkĕrdja hari ini?*
Waar wilt ge heen?	*Hĕndaḳ kamana?*
Waar wilt gij nu heen?	*Kamana ĕngkau hĕndaḳ sakarang?*
Waar woont de waschman? Laat hem even hier komen.	*Dimana tinggal toekang minatoe? Soeroeh ija datang sabĕntar kamari.*
Waar woont gij?	*Dimana ĕngkau tinggal?*
Waar worden de potten voor de fabriek gebakken?	*Dimana orang mĕmbakar pasoe akan pabĕrik itoe?*
Waar worden deze vruchten verkocht?	*Dimana didjoewal boewah-boewah ini?*
Waar zal ik al dat goed bijeenbrengen?	*Dimana sĕhaja kampoengkan samoewanja barang-barang ini?*
Waar zal ik dit leggen?	*Dimana koetaroh ini?*
Waar zal ik het vandaan halen, Mijnheer?	*Dimana bolih dapat lagi, Toewan?*
Waar zal men die krijgen?	*Dimana bolih dapat itoe?*
Waar zou ik hetzelfde goed kunnen vinden, Mevrouw?	*Dimanakah bolih dapat bagitoe djoega poenja kajin, Njonja?*
Waar zullen wij heengaan?	*Kita akan kamana?*
Waar zijn de brokjes van het brood, dat wij zooeven aten?	*Mana remah roti, jang kita makan tadi.*
Waar zijn de hersenen?	*Dimana oetaḳnja?*
Waar zijn de nieuwe boompjes geplant?	*Dimana ditanamnja pokoḳ-pokoḳ jang bĕharoe itoe?*
Waar zijn de onderlagen en de hemel van dit ledikant?	*Dimana dasar dan langit-langit tĕmpat tidoer ini?*

Waar zijn de vruchten en de confituren?	*Dimana boewah-boewah dan manisan?*
Waar zijn mijne kleêren?	*Pakeijankoe dimana?*
Waar zijn toch uwe gedachten?	*Dimana garangan kafikiranmoe*
Waar zijn uwe witkwasten?	*Dimana sikatmoe?*
Waar zijt ge bezig een huis te bouwen?	*Dimana ĕngkau bĕkĕrdja roemah?*
Waar zijt gij geboren?	*Ĕngkau pĕranakan mana?*
Waar zijt ge heen geweest?	*Kamana ĕngkau soedah pĕrgi?*
Waar zijt gij heen geweest? Nergens heen.	*Ĕngkau soedah kamana? Tiada kamana-mana.*
Waar zijt gij gisteren heen geweest?	*Kalamarin ĕngkau pĕrgi kamana?*
Waar zijt ge heen geweest, dat men u in zoolang niet heeft gezien?	*Kĕmana ĕngkau pĕrgi, tiada tampaḳ sakian lama.*
Waar zijt ge toch heen geweest?	*Kamana garangan ĕngkau soedah pĕrgi?*
Waar zijt gij zoolang geweest?	*Dimana ĕngkau salama ini?*
Wacht een oogenblik.	*Nanti sabĕntar.*
Wacht eerst hier, dan kan ik iemand over land zenden om daar kennis te geven.	*Nanti dĕhoeloe disini, bolih sĕhaja mĕnjoeroehkan orang bĕrdjalan darat mĕmbĕri tahoe disana.*
Wachten tot de raven het brood brengen.	*Mĕnantikan nasi disadjikan diloetoet.*
Wacht hier, totdat ik terugkom.	*Nanti disini sampei sĕhaja balik.*
Wacht hier tot ik terugkom.	*Nantilah disini sampei akoe datang kombali.*
Wacht, ik heb geen tijd.	*Nanti, sĕhaja ta'sĕmpat.*
Wacht, ik zal eerst zien.	*Nanti, sĕhaja lihat dĕhoeloe.*
Wat mij aanstaat kan ik koopen.	*Mana jang sĕhaja bĕrkĕnan bolih sĕhaja bĕli.*
Wacht, ik zal 't eerst Mijnheer gaan vragen.	*Nanti sĕhaja pĕrgi tanja dĕhoeloe sama toewan sĕhaja.*
Wacht, ik zal het mijnen makkers gaan zeggen, Mijnheer!	*Nanti sĕhaja bĕri tahoe kawan sĕhaja, Toewan!*
Wacht u voor dien man.	*Djawoehkanlah dirimoe daripada orang itoe.*
Wanneer begint de fabriek te malen?	*Bila pabĕrik itoe moelaï mĕnggiling?*
Wanneer gaan zij onder zeil?	*Bila marika-itoe bĕrlajar?*
Wanneer gaat dat schip onder zeil?	*Bila kapal itoe hĕndaḳ bĕrlajar?*

Wanneer gaat gij?	*Bila mawoe pĕrgi?*
Wanneer gaat gij naar boord?	*Bila toeroen kapĕrahoe (kakapal)?*
Wanneer gaat hij onder zeil?	*Bila dia bĕrlajar?*
Wanneer heeft hij beloofd het te zullen brengen?	*Bila dia djandji mawoe bawa itoe?*
Wanneer ik koop, durf ik niet te bieden.	*Apabila sĕhaja bĕli tiada sĕhaja bĕrani tawar.*
Wanneer is het doodtij?	*Bila ajar pĕrbani?*
Wanneer is het eb en vloed?	*Bila ajar soeroet dan ajar pasang?*
Wanneer is het springtij?	*Bila pasang poernama?* of: *Bila pasang bĕsar?*
Wanneer is uw diensttijd ingegaan?	*Bila ĕngkau soedah masoeḳ pĕkĕrdjaän kompani?*
Wanneer komt ge hier terug?	*Bila mawoe balik kamari?*
Wanneer kunnen die boomen vruchten dragen? (zijn?	*Bila pokoḳ-pokoḳ itoe bolih bĕrboewah?*
Wanneer kunt ge er meê gereed	*Bila bolih habiskan?*
Wanneer kunt ge het doen?	*Bila bolih boewat?*
Wanneer kunt ge komen?	*Bila bolih datang?*
Wanneer kunt gij ze brengen?	*Bila ĕngkau bolih bawa?*
Wanneer moet ik in mijn dienst komen?	*Bila sĕhaja disoeroeh masoeḳ?*
Wanneer verwacht gij hem?	*Ĕngkau kira bila dia datang?*
Wanneer zullen de bestelde meubelen af zijn?	*Pĕrkakas roemah jang dipĕsan itoe bila bolih soedah?*
Wanneer zullen wij afrekenen?	*Bila kita bolih sĕlĕsei kira-kira?*
Wanneer zult ge er meê beginnen?	*Bila mawoe moelaï itoe?*
Wanneer zult gij in dienst treden?	*Bila ĕngkau masoeḳ?*
Wanneer zult ge terugkeeren?	*Bĕrapa lama balik?*
Wanneer zij lacht schitteren hare tanden.	*Apabila ija tĕrtawa bĕrsinar giginja.*
Want de dood komt onverwachts.	*Karĕna mati itoe tĕrkĕdjoet datangnja.*
Waren de overstroomingen erg?	*Ajar bah itoe bĕsarkah?*
Wasch uwe handen en uw aangezicht.	*Basoehkanlah tanganmoe dan moekamoe.*
Was er geen bliksemafleider op dat gebouw?	*Tiadakah djaroem pĕnoelaḳ halilintar di-atas gĕdoeng itoe?*
Wat antwoordt gij hierop?	*Apa djawabmoe akan pĕrkara ini?*

Wat antwoordt gij op deze beschuldiging?	*Apa ĕngkau djawab akan toedoehan ini?*
Wat baat het dat ik iemand in huis heb, als hij niet op den boel kan passen.	*Apa goena koetaroh orang diroemah, kalau tœrbolih mĕlihatkan barang-barang.*
Wat begeert ge van mij?	*Apa ĕngkau mawoe sama akoe?*
Wat belangrijks heeft dat voor mij?	*Apatah endahnja kapadakoe?*
Wat beteekent dat? mes en vork is er niet!	*Apa artinja ini? pisau, garpo tœda!*
Wat! dat is geducht duur.	*Amboi! bagitoe mahal sakali.*
Wat deedt gij samen al dien tijd?	*Kamoe boewat apa bĕrsama-sama lama bagini?*
Wat den Koning betreft, Zijne Majesteit heeft geen kinderen.	*Akan radja tiada baginda bĕrpoetĕra.*
Wat denkt de hoofdpriester over dit vonnis?	*Apa kafikiran panghoeloe akan kapoetoesan hoekoem ini?*
Wat de sterren aan den hemel betreft, hunne menigte is niet te tellen.	*Akan sĕgala bintang dilangit itoe tiada tĕpĕrmanaï banjaḳnja.*
Wat deze zaak betreft, morgen wordt zij uitgemaakt.	*Adapon akan pĕrkara ini esoeḳ harilah dipoetoeskan hoekoemnja.*
Wat doen die sjouwers dan na tweeën?	*Habis poekoel doewa orang koeli itoe boewat apa?*
Wat doet de tuinjongen?	*Toekang kĕbon itoe apa kĕrdja?*
Wat doet men met den afval?	*Apa orang boewat dĕngan hampas itoe?*
Wat! en dat hebt gij mij niet gerapporteerd?	*Bageimana! maka tiada ĕngkau mĕmbĕri tahoe akoe?*
Water uit een schuit hoozen.	*Bĕrkĕmarau ajar roewang.*
Wat gaan zij daar koopen?	*Ija pĕrgi mĕmbĕli apa disana?*
Wat gaat u dat aan?	*Apa ĕngkau pĕdoeli itoe?*
Wat gaat ge doen?	*Apa ĕngkau hĕndaḳ boewat?*
Wat geef ik daarom!	*Apa sĕhaja pĕdoeli itoe!*
Wat gebruiken ze hier voor een versleten tuig!	*Boeroek soenggoeh pakeijan koeda jang tĕrpakei disini!*
Wat God gereinigd heeft moet de mensch niet onrein achten.	*Jang dihalalkan Allah djangan manoesia mĕngharamkan dia.*
Wat heeft hij daarmede te maken?	*Apa dia mawoe pĕdoeli itoe?*
Wat heeft hij met het vleesch gedaan?	*Diboewatnja apa dĕngan daging itoe? Dipĕngapakannja daging itoe?*

Wat heeft men toch beraadslaagd?	*Apa koenoen bitjara orang?*
Wat hebben de anderen in huis te doen?	*Lajin orang diroemah apa kĕrdja?*
Wat hebt ge al dien tijd gedaan?	*Apa soedah kauboewat salama ini?*
Wat hebt gij dezen ganschen dag gedaan?	*Apa kauboewat saharijan ini?*
Wat hebt ge er meê gedaan?	*Apa soedah kauboewat dĕngan itoe?*
Wat hebt gij met dat ééne gedaan?	*Apa ĕngkau boewat dĕngan satoe itoe?*
Wat het maaksel betreft, zooals Mijnheer ze verlangt zal ik ze maken.	*Dari boewatannja itoe, bageimana toewan poenja soeka bolih sĕhaja boewatkan.*
Wat ik geschikt acht, moet gij mij niet betwisten.	*Djangan ĕngkau bantahi apa-apa jang akoe pikir patoet.*
Wat is beter, een prijzende vriend of een kwaadsprekende vijand?	*Jang bajik mana, sahabat jang mĕmoedji ataw sĕtĕroe jang mĕngoempat?*
Wat is daarmeê gebeurd?	*Apa kĕnanja ini?*
Wat is daarvan toch de reden?	*Apa djoega sĕbabnja?*
Wat is dat?	*Apa itoe?*
Wat is dat voor een kast?	*Apa matjam lamari ini?*
Wat is dat voor een land daar in de verte?	*Tanah apa jang kalihatan dari djawoeh itoe?*
Wat is dat voor een leven? (rumoer).	*Apa gadoeh itoe?*
Wat is de datum van dien brief?	*Apa hĕdjrat soerat kiriman itoe?*
Wat is de kerry flauw.	*Tawar sakali goelei ini.*
Wat is de prijs van een stuk of van eene el?	*Bĕrapa harga satoe kajoe ataw satoe elo?*
Wat is de prijs van het ossenvleesch op de markt?	*Bĕrapa harga daging lĕmboe dipasar?*
Wat is de termijn van betaling?	*Bila djandji dibajar?*
Wat is deze tafel vol stof!	*Pĕnoeh haboe soenggoeh medja ini!*
Wat is die jongen spoedig terug! — 't Is ook zoo ver niet.	*Lĕkas soenggoeh boedak itoe kombali! — Tiada bĕrapa djawoehnja.*
Wat is duurzamer, zijde of katoen?	*Jang tahan lama mana, kajin soetĕra ataw kajin kapas?*
Wat is er aan te doen?	*Apa bolih boewat?*
Wat is er de oorsprong van.	*Apakah moelanja?*

Wat is er in dat glas?	*Apa dalam gĕlas itoe?*
Wat is er nu weêr?	*Sakarang ada lagi apa?*
Wat is er op dat schaaltje?	*Apa jang dalam pinggan itoe?*
Wat is er toch in dien zak, rijst of mais?	*Apatah dalam karoeng itoe? bĕraskah ataw djagoeng?*
Wat is het stof hier dik op den weg!	*Dalam soenggoeh lĕboe didjalan ini!*
Wat is het voor een vuur, dat ik boven op den berg zie branden?	*Api apa, jang akoe lihat bĕr-njala-njala di-atas goenoeng itoe?*
Wat is hier de prijs van een pikoel sago?	*Sagoe bĕrapa harganja sapikoel disini?*
Wat is hij beter dan ik?	*Apa lĕbihnja dia dari sĕhaja?*
Wat is, maakt hij tot niet, en wat niet is, doet hij zijn.	*Barang jang ada ditiadakannja, dan barang jang tiada di-ada-kannja.*
Wat is uw bedrijf?	*Apa pĕkĕrdjaännoe?*
Wat is uwe geboorteplaats?	*Nagĕri mana tĕmpat djadimoe?*
Wat is uwe kano klein en smal.	*Kĕtjil dan sĕmpit soenggoeh djoengkoengmoe ini.*
Wat is zwaarder, lood of kwik-zilver?	*Jang bĕrat mana, timah ataw ajar-rasa?*
Wat is zijn werk?	*Apa pĕkĕrdjaännja?*
Wat kan ik er aan doen? Er is geen zonneschijn geweest.	*Sĕhaja apa bolih boewat? karĕna panas tiada.*
Wat kan ik meer doen?	*Apa lagi sĕhaja bolih boewat?*
Wat klein is kan groot worden.	*Barang jang kĕtjil bolih mĕndja-di bĕsar.*
Wat kosten deze *kĕladi's* de bos en de ananas het stuk, en hoeveel pepers voor een duit?	*Batang kĕladi ini bĕrapa sa-ikat, dan nĕnas bĕrapa saboetir dan lada bĕrapa sadoewit?*
Wat kosten deze zijden jas-(sen?	*Bĕrapa harga djas soetĕra ini?*
Wat kost dit?	*Bĕrapa harga ini?*
Wat kost dit fleschje haarolie?	*Minjak ramboet sabottol ini bĕ-rapa harganja?*
Wat kost dit grove ongebleekt katoen?	*Ini kajin bĕlatjoe bĕrapa harga?*
Wat kost tegenwoordig de lamp-olie het pikoel?	*Minjak lampo bĕrapa harga sa-pikoel sakarang?*
Wat kunt gij daaruit opmaken?	*Apa kafikiranmoe akan hal itoe?*
Wat maakt men van ijzer?	*Barang apa dipĕrboewat dari-pada bĕsi?*
Wat mankeert dat paard, dat het zoo doet?	*Apa kĕna koeda ini boewat ba-gitoe?*

Wat mankeert dit geweer? het wil niet afgaan.	*Apa kĕnanja sĕnapang ini? tidaḳ mawoe mĕlĕtoep.*
Wat meer of minder maakt niets uit; heb maar geen praatjes.	*Sadikit lĕbih koerang soedahlah, djangan banjaḳ tjĕrèwĕt.*
Wat mengt ge er toch in als ge de kleeren wascht?	*Apa-apa ĕngkau tjampoer sama dia koetika ĕngkau basoeh pakeijan itoe?*
Wat moet er op geplant worden? Allerlei groenten.	*Ini akan ditanami apa? Pĕlĕbagei sajoer-sajoeran.*
Wat moet ik afschrijven.	*Sĕhaja disoeroeh salin apa?*
Wat moet ik hiermede doen?	*Apa mawoe disoeroeh sĕhaja boewat dĕngan itoe?*
Wat mij betreft, ik ben niet sterk meer, anders zou ik wel willen aangesteld worden, om die wanden te maken.	*Ini akoe badan tidaḳ koewat lagi; kalau tidaḳ, hĕndaḳ djoega masoeḳ mĕngambil opah mĕndingding itoe.*
Wat mij betreft, ik wil u uw boek wel teruggeven.	*Akan dakoe, hĕndaḳ djoega akoe mĕmoelangkan kitabmoe itoe kapadamoe.*
Wat nieuws is er?	*Apa chabar?*
Wat plant die man daar?	*Apa ditanam orang itoe disana?*
Wat rammelt dit wiel!	*Bageimana kĕrĕtaḳ-kĕrĕtoeḳ roda ini!*
Wat scheelt er aan? Wat scheelt u? Wat mankeert u? Wat hapert er aan?	*Apa koerang?*
Wat staat er in dat boek?	*Apa tĕrsĕboet dalam kitab itoe?*
Wat staat er toch in dien brief?	*Apa garangan tĕrsĕboet dalam soerat itoe?*
Wat steken deze muskieten!	*Bageimana pĕdihnja digigit njamoḳ ini!*
Wat voert Ketjil uit?	*Kĕtjil apa kĕrdja?*
Wat voor diefstallen zijn dat?	*Pĕrkara mĕntjoeri itoe bageimana?*
Wat voor nut heeft dat toch?	*Apatah goenanja?*
Wat voor vrienden zijn dat?	*Apa matjam sohbat itoe?*
Wat voor vruchten zijn dat?	*Ini boewah-boewah apa?*
Wat voor werk is er tegenwoordig.	*Ada apa pĕkĕrdjaän sakarang?*
Wat vraagt ge voor die zes stukken zeep en een fleschje olie?	*Bĕrapa ĕngkau minta harga ĕnam potong sabon dan minjaḳ sabotol kĕtjil ini?*
Wat vraagt ge voor een kattie van deze witte suiker?	*Goela pasir poetih ini bĕrapa mawoe sakati?*

Wat vraagt ge voor het wasschen van honderd stuks goed.	*Bĕrapa opahnja mĕmbasoh saratoes hĕlei kajin?*
Wat waait het hard!	*Angin bĕrtijoep tĕrlaloe kĕras!*
Wat was er te doen?	*Ada pĕkĕrdjaän apa disana?*
Wat weg is, zij weg, maar pas een anderen keer beter op.	*Jang soedah hilang, soedahlah, tĕtapi lagi sakali ingat bajik-bajik.*
Wat wenscht ge? Zeg het.	*Apa kahĕndaḳmoe? katakanlah dia.*
Wat wenscht Mijnheer nog meer.	*Lagi apa toewan mawoe?*
Wat wenscht Mijnheer te koopen? Zie eens rond.	*Apa toewan soeka bĕli? Bolih toewan lihat rata.*
Wat wil je?	*Apa mawoe?*
Wat wil je daarmede doen?	*Apa mawoe boewat dĕngan itoe?*
Wat wil Mijnheer met zooveel doen?	*Bagitoe banjaḳ sakali apa toewan hĕndaḳ boewat?*
Wat wilt ge?	*Apa ĕngkau tjĕhari?*
Wat wilt ge meer?	*Apa mawoe lagi?*
Wat wilt ge met dat bocht doen?	*Apa ĕngkau mawoe boewat sama barang jang boesoeḳ itoe.*
Wat wilt ge mij laten doen?	*Apa mawoe soeroeh sĕhaja boewat?*
Wat wilt ge toch?	*Apa garangan kahĕndaḳmoe?*
Wat wilt ge van mij?	*Apa mawoe sama sĕhaja?*
Wat wilt ge, u overgeven of sterven?	*Jang mana ĕngkau pilih, sĕrahkan diri ataw mati?*
Wat wil u daar koopen, Mijnheer!	*Apa-apa toewan hĕndaḳ bĕli disana?*
Wat wil u laden in de prauw?	*Apa toewan hĕndaḳ moewatkan dalam pĕrahoe itoe?*
Wat wordt daar verbouwd?	*Apa jang ditanam disana?*
Wat wordt er aan gedaan?	*Itoe dipĕngapakan?*
Wat zal daarvan toch het einde zijn?	*Apatah soedahnja?*
Wat zal dat langzaan gaan!	*Itoe tĕntoe akan lambat bĕnar?*
Wat zal er van hem worden als gij hem wegjaagt?	*Apa djadinja, djikalau ĕngkau mĕnjahkan dia?*
Wat zal ik doen met zulke magere kippen?	*Apa goenanja kapadakoe hajam koeroes-koeroes ini?*
Wat zal ik nog meer doen dan dit?	*Apakah sĕhaja hĕndaḳ boewat lajin lagi?*
Wat zal mijn werk zijn?	*Apakah pĕkĕrdjaän sĕhaja ini?*
Wat zal uw hard verruimd geweest zijn!	*Alangkah lapang hati ĕngkau!*

Wat zegt gij?	*Apa ĕngkau kata?*
Wat zegt hij?	*Apa kata dia?*
Wat zit dat los in elkander!	*Longgar soenggoeh pasangannja!*
Wat zoekt ge?	*Apa tjĕhari?*
Wat zoudt ge doen als ge kondt?	*Hĕndak boewat apa, kalau bolih.*
Wat zoudt ge er mede doen als het 't uwe was?	*Kalau ĕngkau poenja ini, apa bolih boewat dĕngan dia?*
Wat zou er toch de reden van zijn?	*Apa koenoen sĕbabnja?*
Wat zou het geven, al hadt gij het?	*Apa bajiknja ini, kalau ada sama ĕngkau?*
Wat zullen wij nu beginnen?	*Apa ākal kita sakarang?*
Wat zijn de gewoonten van dit land en wat is hier al zoo verboden?	*Bageimana ādat nagĕri ini, dan apa-apa larangannja?*
Wat zijn de golven hier groot!	*Ombak bĕsar soenggoeh disini!*
Wat zijn die koffers zwaar! Te zwaar voor één man.	*Bĕrat sakali pĕti ini! Tĕrlaloe bĕrat bagei sa'orang sĕhadja.*
Wat zijn er veel muskieten!	*Njamok ini banjak sangat!*
Weeg vijf en twintig katties af, maar ge moet goed wegen en niet tekort geven.	*Timbanglah doewa poeloeh lima kati, tĕtapi timbang bajik-bajik, djangan koerang.*
Wee over u!	*Wahi atasmoe!*
Wees niet bevreesd Mijnheer, ik zal een borg stellen, een fatsoenlijk man, Mijnheer.	*Djangan toewan takoet, nanti sĕhaja bĕri orang mĕngakoe, orang bajik-bajik, Toewan.*
Wees niet boos, Mijnheer.	*Djanganlah toewan marah.*
Wees niet boos Mijnheer, het is door ziekte mijner vrouw, dat ik gisteren niet kwam.	*Djangan toewan marah; adapon kalamarin tiada sĕhaja dadang, ija-itoe dari sĕbab sakit bini sĕhaja.*
Wees maar gerust.	*Sĕnangkanlah djoega hatimoe.*
Wees maar niet ongerust.	*Djangan koewatir.*
Wees niet bang, ik maak geen schuld.	*Djangan ĕngkau takoet, tiada akoe hoetang.*
Wees niet opgeblazen.	*Djangan ĕngkau sombong.*
Wees niet slordig op uwe kleeding.	*Pakeijanmoe djangan dihaleibaleikan.*
Wees niet traag of onverschillig.	*Djangan malas ataw lalei.*
Wees niet wijs boven hetgeen geschreven is.	*Djangan tahoe lĕbih daripada barang jang tĕrsoerat.*
Wees niet zoo langzaam.	*Djangan ĕngkau bagitoe lambat.*
Wees nooit weer zoo onvoorzichtig.	*Sakali-kali djangan lagi ĕngkau koerang ingat bagini.*

Wees voorzichtig bij het aanleggen.	*Djaga bajik-bajik kalau rapatkan pĕrahoe itoe.*
Wees voorzichtig, dat gij niet valt.	*Ingat-ingat, djangan sampei djatoh.*
Wees voorzichtig met dat linnengoed.	*Djaga bajik-bajik kajin-kajin ini.*
Wees zoo goed en breng al deze zaken naar mijn huis.	*Samoewa barang-barang ini toeloeng bawa karoemah sĕhaja.*
Wees zoo goed en ga binnen.	*Silakanlah masoeḳ.*
Wees zoo goed en roep een sjouwerman; ik zal het draagloon behoorlijk betalen.	*Toeloeng panggilkan orang koeli, nanti sĕhaja bajar koelinja bĕrapa jang patoet.*
Wees zoo goed mijnheer, om mij te helpen.	*Kalau toewan soeka, toewan toeloeng sama sĕhaja.*
Weet gij een bediende voor mij?	*Tahoekah ĕngkau sa'orang jang bolih djadi kawankoe?*
Weet gij iets van die zaak.	*Tahoekah ĕngkau apa-apa dari pĕrkara itoe?*
Weet gij niet, dat een tijger nooit van voren aanvalt?	*Tiadakah ĕngkau tahoe, bahoea tiada pĕrnah harimau mĕnĕrkam dari hadapan?*
Weet gij waar mijn zakdoek is? Jawel, Mijnheer!	*Tahoekah ĕngkau sapoe tangankoe dimana? Tahoe djoega, Toewan!*
Wek mij morgen ochtend om vijf uur.	*Esoeḳ pagi bangoenkanlah akoe poekoel lima.*
Wel, dat ge zoo kunt denken!	*Heiran, bageimana fikiran bagitoe.*
Wel, dat is verkeerd.	*Hei! salah itoe.*
Wel vriend, dat is goed, dat gij mij eens komt bezoeken.	*Hei ĕntjiḳ, bajik sakali ĕntjiḳ datang mĕngoendjoengi sĕhaja.*
Welgelukzalig allen, die zijne geboden gehoorzamen.	*Bĕrbĕhagialah kiranja sĕgala orang, jang mĕnoeroet hoekoemnja.*
Wel, hoe duur! dat is spotvragen.	*Mahal bĕnar! ĕngkau majin gila.*
Welke boom is dat?	*Pokoḳ apa ini?*
Welke dag van de week is het?	*Hari apa ini?*
Welke datum is het?	*Bĕrapa hari boelan ini?*
Welke? de stoffen of de lederen schoenen?	*Sĕpatoe jang mana? jang daripada kajin ataw jang daripada koelit?*
Welke eisch doet de Djaksa?	*Apa kapoetoesan dipinta olih Djaksa?*

Welke groenten wil u hebben?	*Sajoer-sajoer apa toewan mawoe?*
Welke heer is dat?	*Itoe toewan mana?*
Wel Ke! hoeveel moet ge hebben voor een pikoel van deze roode oebi's?	*Hei Ke! bĕrapa mawoe sapikoel oebi merah ini?*
Welk is de beste, deze of die?	*Jang mana bajik; inikah ataw itoe?*
Welke is het beste dat ik neem.	*Jang manakah ini bajik sĕhaja ambil.*
Welke jongen is dit?	*Boedaḳ mana ini?*
Welke kleeren verkoopt gij?	*Apa matjam pakeijan ĕngkau djoewal?*
Welke meubels wenscht u.	*Pĕrkakas roemah apa toewan mawoe?*
Welke olie vervaardigt men hier nog meer? Katjang-, djarak- en lénga-olie.	*Apa-apa minjaḳ diboewat lagi disini? Minjak katjang dan djaraḳ dan lĕnga.*
Welke rente trekt ge van uw geld?	*Oewangmoe itoe bĕrapa boenganja ĕngkau dapat?*
Welke rechtzaken zijn er?	*Pĕrkara-pĕrkara apa jang ada?*
Welke richting heeft hij genomen?	*Kamana toedjoenja?*
Welk soort van prauw wenscht u?	*Apa matjam pĕrahoe toewan hĕndaḳ?*
Welke soort verlangt Mijnheer?	*Matjam mana toewan mawoe?*
Welke specerijen moet gij hebben?	*Rĕmpah-rĕmpah apa ĕngkau mawoe?*
Welke timmerman kan zulk een kast maken?	*Toekang kajoe mana dapat mĕmpĕrboewat lamari jang bagini?*
Welke van deze kan het 't langst uithouden?	*Jang manakah ini bolih tahan lama?*
Welke van deze verkiest gij?	*Jang mana ĕngkau soeka ini?*
Welke van die zaken, Mijnheer?	*Apa-apa barangnja, toewan?*
Welke zal ik nemen?	*Jang manakah sĕhaja ambil?*
Welk gebruik hebt ge daarvan?	*Akan apa ĕngkau pakei ini?*
Welk hout verkiest Mijnheer? Sanahout of njamplonghout of nangkahout.	*Kajoe apa toewan mawoe? kajoe sana ataw kajoe njampĕloeng ataw kajoe nangka?*
Wel, kindermeid, breng deze kinderen naar de badkamer.	*Hei baboe, hantarkan anaḳ-anaḳ ini katĕmpat pĕrmandian.*
Welk land moet geploegd worden?	*Bĕndang mana hĕndaḳ ditanggala?*
Welk leder is beter, dat van Java of dat van Europa?	*Jang mana bajik koelit Djawa ataw koelit Eropa?*

Welk nummer heeft uwe hut, Mijnheer?	*Bilik toewan nommor bĕrapa?*
Welk nut heeft dit?	*Apa goenanja ini?*
Wel nut heeft het als men te veel slaapt?	*Apatah goenanja kalau orang tĕrlaloe banjak tidoer?*
Welk slag van man is hij?	*Apa matjam orang itoe?*
Welk soort van riet verbouwt men hier?	*Apa matjam tĕboe ditanam oranglah disini?*
Welk werk heeft Mijnheer, dat ik nu doen kan?	*Apa ada kĕrdja toewan, soepaja sĕhaja boewat?*
Welk zaad gebruikt men? Eigen gewonnen zaad.	*Apa matjam bĕnih orang pakei? Bĕnih jang dikoempoelkan sĕndiri.*
Wel Mijnheer, ik ben moede van overal te loopen zoeken naar kippen.	*Amboi Toewan, pĕnatlah sĕhaja sĕbab pĕrgi sampei kamanamana mĕntjĕhari hajam.*
Welnu, hoeveel loon vraagt gij?	*Ajo, bĕrapa ĕngkau minta opahnja?*
Wel smid, kunt gij sleutels maken?	*Hei toekang bĕsi, dapatkah ĕngkau mĕmboewat anak koentji?*
Wel stuurman, waar zijn we en hoe laat is het?	*Hei djoeroe-moedi, sampei dimana kita dan poekoel bĕrapa sakarang?*
Wend de prauw een weinig rechts.	*Beloekkan pĕrahoe kakanan sadikit.*
Wensch niet naar aardschen rijkdom.	*Djangan ingin akan kakajaän doenia ini.*
Wenscht u geen haarolie of reukzeep van mij te koopen?	*Toewan tamawoe bĕli minjak ramboet ataw sabon wangi sama sĕhaja?*
Wenscht u ook den baard geschoren te hebben?	*Toewan mawoe sĕhaja tjoekoer djanggoet toewan pon?*
Wel verbaasd, daar is een tijger!	*Astagapirlah, ada harimau.*
Wel, vijf centen is genoeg.	*Bajik, lima sèn tjoekoep.*
Werkt ge nu alleen, of hebt ge knechts?	*Sakarang ini ĕngkau saorang-orang bĕkĕrdja, ataw adakah lagi kawan?*
Werk zoolang het dag is.	*Bĕkĕrdjalah salagi hari sijang.*
Wie eene taal wil leeren, moet haar goed lezen en schrijven.	*Barang sijapa hĕndak bĕladjar soeatoe bĕhasa, patoetlah ija mĕmbatja dan mĕnjoerat dia bajik-bajik.*
Wie heeft daarover het toezicht?	*Sijapa jang mĕmĕrintahi itoe?*
Wie heeft dat gedaan?	*Sijapa boewat ini?*

Wie heeft dat gemaakt?	*Sijapa soedah mĕmboewat itoe?*
Wie heeft de meeste schuld?	*Sijapa jang lĕbih salahnja?*
Wie heeft deze klok aan den gang gebracht?	*Sijapa soedah bĕri djalan lontjeng ini?*
Wie heeft dit gezegd?	*Sijapa kata bagitoe?*
Wie heeft dit kopje gebroken?	*Sijapa soedah mĕmĕtjahkan mangkok ini?*
Wie heeft er woedend gemoord?	*Sijapa jang soedah mĕngamoek itoe?*
Wie heeft gelijk en wie ongelijk?	*Sijapa jang bĕnar dan sijapa jang salah?*
Wie heeft toch mijn mes weggenomen?	*Sijapa garangan soedah mĕngambil pisaukoe?*
Wie heeft u dat geleerd?	*Sijapa soedah adjar boewat ini?*
Wie heeft u hier gezonden?	*Sijapa soeroeh datang disini?*
Wie heeft u verlof gegeven om dat te doen?	*Sijapa soedah bĕri idzin sama ĕngkau boewat ini?*
Wie is daar buiten? Ik, Mijnheer!	*Sijapa diloewar itoe? Sĕhaja, toewan!*
Wie is dat?	*Sijapa itoe?*
Wie is de bevelhebber van de expeditie?	*Sijapa kapala angkatan pĕrang itoe?*
Wie is die vreemdeling?	*Sijapakah orang dagang itoe?*
Wie is toch het hoofd van dit dorp?	*Sijapa garangan kĕpala doesoen ini!*
Wie kan het zeggen?	*Sijapa bolih kata?*
Wie met mij niet vergadert, die verstrooit.	*Orang jang tiada mĕnghimponkan sĕrtakoe, ija-itoe mĕntjĕrei-bĕreikan.*
Wie moet vandaag thuisblijven?	*Sijapa poenja giliran tinggal diroemah hari ini?*
Wie morgen achterblijven wil, die blijve achter; wij gaan toch.	*Esoek sijapa mawoe tinggal, tinggallah; sĕhaja mawoe pĕrgi djoega.*
Wien behoort dit land?	*Sijapa poenja tanah ini?*
Wien bidden de Chineezen aan?	*Orang Tjina mĕnjĕmbah sama sijapa?*
Wien hebt gij het gegeven?	*Sama sijapa ĕngkau bĕrikan?*
Wiens beurt is het om water te gaan halen?	*Sijapa poenja giliran pĕrgi mĕngambil ajar?*
Wiens beurt is het nu om te gaan?	*Giliran sijapa patoet pĕrgi sakarang?*
Wiens beurt is het nu om te lezen?	*Sijapa poenja giliran batja sakarang?*

Wiens boek is dit?	*Kibab sijapa ini?*
Wiens dochter zijt gij?	*Anaḳ sijapa ĕngkau?*
Wiens plicht is het hierop toe te zien?	*Sijapa poenja bĕhagian tengoḳ ini?*
Wiens rijstveld is het, dat reeds beplant is?	*Sijapa ĕmpoenja bĕndang(sawah) jang soedah ditanami itoe?*
Wiens schuld is het?	*Sijapa poenja salah?*
Wiens vrouw is zij?	*Bini sijapa ija?*
Wie spreekt daar achter?	*Sijapa jang bĕrkata dibĕlakang itoe?*
Wie weet het?	*Sijapa tahoe?*
Wie zal beginnen?	*Sijapa akan moelaï?*
Wie zoekt, die vindt.	*Barang sijapa jang mĕntjĕhari, ijapon akan mĕndapat.*
Wie zou gedacht hebben, dat hij het zoo goed kon doen?	*Sijapa bolih sangkakan dia bolih boewat bagitoe bajik?*
Wie zijt gij?	*Sijapa ĕngkau?*
Willen we niet liever buiten gaan zitten? De lucht is zoo aangenaam.	*Boekan lĕbih bajik kita doedoeḳ diloewar? Hawanja enaḳ sakali.*
Wil Mevrouw kippen koopen?	*Njonja mawoe bĕli hajam?*
Wil Mijnheer de jassen van wit of van grijs linnen?	*Djas itoe toewan mawoe dari kajin poetih ataw dari kajin bĕlatjoe?*
Wil Mijnheer eene boot?	*Toewan mawoe tambangan?*
Wil Mijnheer een hangkast?	*Toewan mawoe lamari sampeijan kajin?*
Wil mijnheer eens zien of al uwe goederen er zijn?	*Toewan mawoe pĕriksa sabĕntar kalau barang-barang toewan samoewanja ada?*
Wil mijnheer hollandsch of engelsch bier?	*Toewan mawoe bir bĕlanda ataw bir inggris?*
Wil Mijnheer kleeren koopen?	*Toewan mawoe bĕli pakeijan?*
Wil Mijnheer niet even gaan zitten? dan zal ik een jonge kokosnoot laten plukken.	*Toewan ta'mawoe doedoeḳ sabĕntar? nanti sĕhaja soeroeh ambilkan boewah kĕlapa moeda.*
Wilt ge nog meer?	*Mawoe lagi?*
Wilt gij, of niet?	*Mawoe ataw tidaḳ?*
Wilt gij uwen naam zeggen of niet?	*Mawoekah ĕngkau katakan na mamoe ataw tidaḳ?*
Wil u geen dasjes koopen?	*Toewan ta'mawoe bĕli dasi?*
Wil u overvaren?	*Toewan mawoe mĕnambang?*
Wil u voor mij eene pen vermaken, vriend!	*Ĕntjiḳ! toeloenglah rantjoengkan kalam sama sĕhaja.*

Wist gij niet, dat hij het gemaakt heeft?	*Tiadakah ĕngkau tahoe bahoea ijalah jang soedah bĕrboewat itoe?*
Witter dan deze heb ik ze niet, Mijnheer.	*Kalau poetih dari ini tiadalah sama sĕhaja, toewan.*
Witte sago kan men krijgen voor zeven gulden vijftig cent de pikoel.	*Belih dapat sagoe poetih toedjoeh roepijah lima poeloeh sèn sapikoel.*
Witte zonneschermen zijn beter dan gele, want de witte zijn van verre zichtbaar.	*Pajoeng poetih bajik daripada jang koening, karĕna pajoeng poetih itoe tampaķ dari djawoeh.*
Worden dat suikkerriet en die indigo voor de fabrieken verbouwd?	*Tĕboe dan tom itoe ditanam akan pabĕrikkah?*
Worden in het dorp ook de uren aangegeven.	*Dalam doesoenmoe itoe dibĕri tahoekah djam-djamnja?*
't Wordt al beter en beter.	*Bĕrtambah-tambah lagi bajiknja.*
Word dan toch wakker!	*Djagalah kiranja ĕngkau!*
Wordt die fabriek met water of met stoom gedreven?	*Pabĕrik itoe pakei pĕsawat asap ataw djantĕra ajar?*
Wordt dit verkocht?	*Didjoewalkah ini?*
Wordt er voor het vervoeren van dat suikerriet betaald?	*Pĕnghantar tĕboe itoe dibajarkah opahnja?*
Wordt men ongesteld als men deze vrucht eet?	*Kalau makan djĕnis boewah ini, adakah mĕndjadi pĕnjakit?*
Wreek u niet aan hem, die u haat.	*Djangan balas kapada orang, jang mĕmbĕntji akan dikau.*
Wij allen zijn nieuwelingen en kennen de gewoonten niet.	*Sĕhaja sakalian orang bĕharoe datang, bĕlom tahoe adat.*
Wij willen naar de markt wandelen om proviand te zoeken.	*Sĕhaja hĕndaķ bĕrdjalan-djalan kapasar mĕntjĕhari bĕkal-bĕkal.*
Wij beiden gingen naar de stad.	*Kadoewa kami pon pĕrgi kakota.*
Wij beminnen elkander altijd.	*Kita bĕrkasih-kasihan salaloe.*
Wij denken goed over hem.	*Kita fikir bajik atasnja.*
Wij gaan even bij onzen vriend aan.	*Kita singgah sabĕntar kapada sohbat kita.*
Wij gaan vroeg naar bed.	*Kita tidoer sijang-sijang.*
Wij hebben alleen genoeg voor ons zelven.	*Ada tjoekoep sama kita sĕhadja.*
Wij hebben bevel gekregen om naar Atjeh te gaan.	*Kita soedah dapat pĕrintah akan bĕrlajar kanagĕri Atjih.*

Wij hebben den Merbaboe beklommen.	*Kita soedah mĕndaki goenoeng Mĕrbaboe.*
Wij hebben drie dagen lang gereisd.	*Kita soedah bĕrdjalan ini tiga hari lamanja.*
Wij hebben een hert in het bosch gezien.	*Kita soedah mĕlihat sa-eikoer roesa dalam hoetan.*
Wij hebben een opstandeling gevangen genomen.	*Kita soedah mĕnangkaḳ saorang bĕrandal.*
Wij hebben er geen plaats voor.	*Kita tada bĕrtĕmpat taroh itoe*
Wij hebben geen draagstok bij ons.	*Sĕhaja tabawa pĕnggandaran*
Wij hebben veel regen gehad, en stortregens ook.	*Kita soedah dapat banjaḳ hoedjan, lagi hoedjan dĕras.*
Wij hebben windstilte.	*Kita kamatian angin.*
Wij hengelen op visch.	*Kita mĕngaïl ikan.*
Wij houden goed vast.	*Kita pĕgang tĕgoeh-tĕgoeh.*
Wijk geen oogenblik van deze plaats.	*Sasaät djoea djangan oendoer dari tĕmpat ini.*
Wij konden niet doorvaren en daarom ankerden wij aldaar.	*Kita tabolih bĕrlajar tĕroes, sĕbab itoe bĕrlaboehlah disana.*
Wij kropen door de heg.	*Kita mĕnjoesoep pagar.*
Wij kunnen alles zien.	*Bolih kita lihat samoewanja.*
Wij kunnen goed hooren.	*Bolih kita dĕngar bajik-bajik.*
Wij kunnen hem niet verstandig maken.	*Kita tabolih djadikan dia pandei.*
Wij kunnen Japara aandoen, daar zijn veel kippen te krijgen en goedkoop.	*Kita bolih singgah di Djapara, disana bolih dapat hajam banjaḳ, lagi moerah.*
Wij kunnen niet zeilen voor de volgende maand.	*Kita tidaḳ bolih bĕrlajar koerang-koerang saboelan lagi.*
Wij kunnen uwen koffer nu wel wegbrengen.	*Pĕti toewan bolih kita bawa sakarang djoega.*
Wij leggen de papieren op tafel.	*Kita mĕlĕtaḳkan sĕgala soerat itoe dimedja.*
Wij maken dat tot eene gewoonte.	*Kita mĕmbijasakan pĕrkara itoe.*
Wij maken dat tot eene vaste gewoonte (een vast gebruik).	*Kita mĕngādatkan pĕrkara itoe.*
Wij moeten maar gebruiken wat we vinden kunnen.	*Kita pakei djoega jang mana bolih dapat.*
Wij moeten schijfschieten.	*Kita disoeroeh tembaḳ pada sasaran.*
Wij moeten van nacht bij beurten waken.	*Pada malam ini kita bĕrgilir-gilir bĕrdjaga.*
Wijn doet men in flesschen.	*Ajar-anggoer itoe diboeboeh da-(lam botol.*

Wijs mij hoe gij het gedaan hebt.	*Toendjoek sama akoe bageimana ĕngkau boewat.*
Wij spraken nu en dan te zamen.	*Tĕrkadang-kadang kita bĕrtjakap bĕrsama-sama. (rang.*
Wij spraken over den oorlog.	*Kita bĕrkata-kata akan hal pĕ-*
Wij spraken over een godsdienstig onderwerp.	*Kita bĕrtoetoer-toetoer akan hal pĕrkara agama.*
Wij strikken dwergherten.	*Kami mĕndjĕrat pĕlandoek.*
Wij strikken vogels.	*Kami mĕmikat boeroeng.*
Wij worden door den vijand overvallen.	*Kita kadatangan moesoeh.*
Wij zitten op stoelen en de Maleijers op eene mat.	*Kita doedoek dikoersi dan orang Malajoe bĕrsila ditikar.*
Wij zonden een brief aan den Koning van Sijam, om zijne Majesteit aan te toonen, hoe hij voor zijne onderdanen behoorde te zorgen.	*Kita mĕngirimkan soerat kapada radja Sijam, hĕndak mĕnjatakan kapadanja, bageimana patoet dipĕliharakunnja sĕgala rajatnja.*
Wij zouden wel meêgegaan zijn, maar wij vreesden, dat het zou gaan regenen. (krijgen.	*Hĕndak pon kita bĕrdjalan sĕrta, tĕtapi takoet akan ada hoedjan kĕlak.*
Wij zullen allen een standje	*Kita samoewa akan dimarahi.*
Wij zullen daarheen gaan om die plaats te bezien.	*Kita hĕndak kasana akan mĕlihati tĕmpat itoe.*
Wij zullen dat stuk grond in 't oog houden, totdat wij het krijgen.	*Kita taroh dalam hati sakĕping tanah itoe, sampei kita bolih dapat.*
Wij zullen ons in de haven laten slepen.	*Kita soeroeh toenda pĕrahoe kita masoek koewala.*
Wij zullen over uwe zaken denken.	*Kita mĕmikirkan pĕrkaramoe kĕlak.*
Wij zullen Riouw aandoen.	*Kita mawoe singgah di Riau.*
Wij zijn degenen, dien de zeeroovers gevangen namen.	*Kami djoega jang dĕhoeloe ditangkap olih pĕrompak.*
Wij zijn sterfelijke menschen.	*Kita ini manoesia jang bĕrbaka mati.*

Z.

Zadel mijn rijpaard.	*Koeda toenggangkoe itoe kĕnakanlah sĕlla. (balik?*
Zal dit bootje niet omslaan?	*Djoekoeng ini tiada akan tĕr-*

Zal ik binnengaan of niet?	*Masoekkah akoe ataw djangan?*
Zal ik kip laten koken of alleen visch?	*Sĕhaja soeroeh masak ajamkah, ataw ikan sĕhadja?*
Zal ik u helpen?	*Mawoekah ĕngkau akoe toeloeng?*
Zal ik van avond of morgenochtend komen?	*Sĕhaja datang ini pĕtangkah, ataw esoek pagi?*
Zal 't lang duren eer hij weêr beter is?	*Lama dia tabolih poelang samoela lagi?*
Zal Mijnheer met die prauw reizen?	*Toewan akan bĕrlajar dĕngan pĕrahoe itoe?*
Zand graven voor het metselwerk.	*Mĕnggali pasir akan pĕrboewatan tembok.*
Zeer eerbiedig ontvangen.	*Mĕngoendjoekkan dĕngan sabajik-bajik hormat.*
Zeer geschikt was de ligging van dat eiland.	*Tĕrlaloe tampan kadoedoekannja poelau itoe.*
Zeg aan den grasjongen, dat hij niet zoo weinig gras moet brengen.	*Katakanlah kapada toekang roempoet, djangan dibawa roempoet sadikit bagini.*
Zeg dit tot hen.	*Katakanlah ini kapadanja.*
Zeg het aan niemand.	*Djangan katakan kapada orang.*
Zeg hem dat hij wachte.	*Soeroehlah dia bĕrnanti.*
Zeg hem, dat ik hem wacht.	*Katakanlah kapadanja akoe ada mĕnantikan dia.*
Zeg het in het Hollandsch.	*Toetoerkan dĕngan bĕhasa Bĕlanda.*
Zeg het op. (v. e. les.)	*Batja dimoeloet.* of: *Apalkan dia.*
Zeg hun duidelijk, hoe ik het bedoel.	*Katakanlah kapadanja dĕngan njata bageimana kahĕndakkoe.*
Zeg mij eens, wat deedt gij daar?	*Katakanlah akoe, ĕngkau boewat apa disana?*
Zeg, veerman, breng mij naar den overkant.	*Hei pĕnambang, bawalah akandakoe kasabĕrang.*
Zeg, wat hebt gij gedaan?	*Katakanlah, apa ĕngkau boewat?*
Zet wijn en sigaren op tafel en maak de speeltafel klaar.	*Taroh anggoer dan sĕroetoe dimedja dan sadiakanlah medja majin.*
Zeker koopman ging op reis naar een ver land.	*Saorang saudagar bĕrdjalan kasaboewah nagĕri jang djawoeh.*
Zend het geld maar, ik sta er voor in.	*Kirimkan djoega oewang itoe; kalau hilang sĕhaja tanggoeng.*
Zend mij bericht er van.	*Kirim chabarnja sama sĕhaja.*
Zes maal zeven achtste is vijf en een vierde.	*Ĕnam kali toedjoeh pĕrdĕlapan itoe lima lĕbih sapĕrĕmpat.*

Zet dat uit uwe gedachten.	*Djawoehkan itoe dari dalam hatimoe.*
Zet de gember hier neêr.	*Manisan halija tarohlah disini.*
Zet die dingen, waaraan men zich stooten kan, uit den weg.	*Laloekan sandoengan ini.*
Zet die schragen onder het ledikant en span doek op deszelfs hemel.	*Tarohlah koeda-koeda itoe dibawah tĕmpat tidoer dan bĕntangkan kajin pada langit-langitnja.*
Zet een stut onder dezen boom.	*Sokongkan pohon ini.*
Zet hem hier maar neêr.	*Lĕtakkanlah dia disini.*
Zet het eten op tafel.	*Tarohlah makanan dimedja.*
Zet het op den vloer.	*Lĕtakkan dilantei (dipapan).*
Zet het vóór de deur en niet er achter.	*Tarohlah dihadapan pintoe, djanganlah dibĕlakangnja.*
Zet hier nog een knaapje neêr.	*Taroh disini satoe kĕnap lagi.*
Zet op de plaatsen der heeren een flesch wijn.	*Taroh ditĕmpat toewan-toewan satoe bottol anggoer.*
Zet stoelen en knaapjes gereed in de voorgalerij.	*Sadiakanlah koersi dan kĕnap disĕrambi hadapan.*
Zet witte vingerkommen op tafel.	*Tarohlah dimedja kĕmbokan poetih.*
Zet ze zachtjes neêr, daar in de voorgalerij.	*Lĕtakkanlah dia pĕrlahan-pĕrlahan dalam sĕrambi disana.*
Zich anders voordoen dan men is.	*Dimoeka lajin, dibĕlakang lajin.*
Zich bij den landheer vervoegen.	*Pĕrgi mĕndapatkan toewan jang poenja tanah.*
Zich in alles op God verlaten.	*Harap pada Allah dalam sĕgala hal-ahoealnja.*
Zich oefenen in de aardrijkskunde.	*Mĕngoesahakan ilmoe boemi.*
Zich te slapen leggen.	*Bĕrbaring tidoer.*
Zich te water begeven.	*Masoek kadalam ajar.*
Zich vergissen in den weg.	*Toeroet djalan jang salah.*
Zich zelf niet tellen.	*Tiada mĕmbilangkan diri.* of: *Tiada mĕngindahkan diri.*
Zich zelf verloochenen.	*Mĕnjangkal dirinja.*
Ziedaar een halve gulden.	*Inilah satĕngah roepijah.*
Zie dat jonge boompje eens! wie dat zoo bedorven heeft, weet ik niet.	*Tengoklah anak pokok ini! Sijapa mĕroesakkan dia bagini, tiada sĕhaja tahoe.*
Zie de tuigen na, of alles goed vastgemaakt is.	*Pĕriksalah pakeijan koeda, kalau samoewanja dikĕnakan bajik-bajik.*

Zie deze vlinder.	*Lihat koepoe-koepoe ini.*
Zie dit na en zoek er de slechten uit.	*Lihat ini samoewa, pilih jang tærbajiknja.*
Zie hunne wapens na.	*Pĕriksalah sĕndjatanja.*
Ziek worden van te veel eten.	*Djadi sakit sĕbab makan tĕrlaloe banjak.*
Zie, Mijnheer, deze unster heeft de Gouvernements-ijk, niets meer of minder.	*Lihatlah toewan, datjing ini ada tjap kompani, tiada lĕbih, tiada koerang.*
Zie niet laag neêr op de armen.	*Djangan pandang moedah kapada orang miskin.*
Zie rechtuit.	*Lihat tĕroes.*
't Ziet er goed uit.	*Roepanja bajik.*
Zingende bij den weg gaan.	*Sambil bĕrdjalan sambil mĕnjanji.*
Zit stil.	*Doedoek tĕtap-tĕtap.*
Zoek wat latten.	*Tjĕharilah bĕbĕrapa bĕroti.*
Zoek wat stroo, want op den grond te slapen is te vochtig.	*Tjĕharikan sadikit mĕrang, karĕna tidoer ditanah itoe tĕrlaloe dingin.*
Zonder dit kan ik niets doen.	*Kalau tidak ini sĕhaja tæbolih boewat satoe apa.*
Zonder fouten in spelling en rangschikking der woorden.	*Dĕngan tiada salah edjanja dan atoeran pĕrkataännja.*
Zonder fouten in den vorm der letters.	*Dĕngan tiada salah roepa hoeroefnja.*
Zonder licht kunnen de planten niet leven.	*Dĕngan tiada tĕrang pokok-pokok tæbolih hidoep.*
Zonder met elkander te krakeelen.	*Dĕngan tiada bĕrbantah-bantahan.*
Zooals het mijnheer belieft.	*Bageimana toewan poenja soeka.*
Zooals mevrouw verkiest.	*Njonja poenja soeka.*
Zoo als Mijnheer ze verlangt zal ik ze maken.	*Bageimana toewan poenja soeka bolih sĕhaja boewatkan.*
Zoo dik als een arm.	*Bĕsarnja salĕngan.*
Zóó duur? Zeg het naaste.	*Bagitoe mahal sakali! Katalah bĕtoel-bĕtoel.*
Zoo even is hij hier geweest.	*Dia ada disini sabĕntar tadi.*
Zoo God wil zullen wij komen.	*Insjæ Allah, maka kami akan datang.*
Zoo had ik het aangenamer dan mijne andere makkers.	*Djadi sĕnanglah sĕhaja daripada kawan lajin.*
Zoo hebben de dieven vrij spel; zij worden telkens gewaar-	*Dĕmikianlah pĕntjoeri sĕnang pĕkĕrdjaännja; tijap-tijap ka-*

schuwd als de wacht voorbij zal komen.	*li dibĕri tahoe bila orang pĕngawal akan laloe.*
Zoo heb ik mijn tegenstander tot mijn medestander gemaakt.	*Dĕmikianlah lawankoe koedjadikan kawankoe.*
Zoo heb ik mijn vijand tot mijn vriend gemaakt.	*Dĕmikianlah sĕtĕroekoe koedjadikan sohbatkoe.*
Zoo iets heb ik nog nooit gehoord.	*Sĕhaja bĕlom pĕrnah dĕngar pĕrkara bagitoe.*
Zoo iets wil ik geenzins doen.	*Sĕhaja tæmawoe sakali boewat itoe.*
Zoo iets zou bij mij niet opgekomen zijn.	*Sĕhaja tæbolih dapat bagitoe poenja ăḳal.*
Zoo is de gewoonte met alle schoenen.	*Bagitoe djoega ădatnja samoewa sĕpatoe.*
Zóó is het toch niet goed.	*Kalau bagini tæbajik djoega.*
Zoo is het volstrekt niet.	*Boekannja bagitoe sakali-kali.*
Zoo kan geen rijtuig dien weg passeeren.	*Kalau bagitoe tæda kareta bolih laloe daripada djalan itoe.*
Zoo kan het niet.	*Tæbolih bagitoe.*
Zoo kan uwe rijst niet voorspoedig groeien.	*Dĕmikian padimoe tiada bolih toemboeh dĕngan soeboernja.*
Zóó laat zegt u het pas. Mogelijk is er tijd voor, mogelijk niet.	*Bagini hari bĕharoe toewan kata! Barangkali sĕmpat, barangkali tidaḳ.*
Zoolang er eene omwenteling is van zon, maan en het firmament.	*Salagi ada pĕridaran matahari, boelan dan tjakrawala.*
Zoo lang reeds heeft zij hare kleederen gewasschen en nog zijn ze niet schoon.	*Bagini lama dibasoehkannja kajin-kajinnja, maka bĕlom djoega bĕrĕsih.*
Zoolang zon en maan bestaan zal mijne trouw niet veranderen.	*Salagi ada matahari dan boelan satijakoe pon tiada bĕrobah.*
Zóó prezen zij elkander, dat ik er van walgde.	*Bagitoe ija mĕmoedji sæorang akan sæorang, sahingga djĕmoelah akoe.*
Zóóveel heb ik niet noodig.	*Sĕhaja tæmawoe sæbanjaḳ itoe.*
Zooveel ik kan wil ik Maleisch leeren.	*Sabolih-bolihkoe akoe hendaḳ bĕladjar bĕhasa Malajoe.*
Zooveel kan ik niet geven.	*Sĕhaja tidaḳ bolih bĕli bagitoe mahal.*
Zooveel maar vraag ik u ook.	*Hanja sakian banjaḳ djoega sĕhaja minta sama toewan.*

Zooveel mogelijk heb ik getracht om hem te leeren.	*Soedah sĕhaja tjoba mĕngadjarkan dia sabolih-bolihnja.*
Zooveel mogelijk moet men vertalen, als men de taal zeer goed wil kennen.	*Sabolih-bolih hĕndaklah orang salin bĕhasa, kalau hĕndak tahoe bĕhasa itoe bajik-bajik.*
Zooveel mogelijk troostte ik haar.	*Sabolih-bolih akoe mĕnghiboerkan dia.*
Zooveel mogelijk zullen wij het nu doen.	*Kita boewat djoega sakarang sampei sabolih-bolih.*
Zoowel de een als de ander.	*Bajik ini, bajik itoe.*
Zoowel rijken als armen moeten sterven.	*Bajik kaja, bajik miskin akan mati djoega.*
Zoowel ijzer als koper kan gesmolten worden.	*Bĕsi dan tĕmbaga doewa-doewa bolih dilĕboer.*
Zoo wordt de boom weêr jong gemaakt.	*Dĕmikianlah pohon itoe didjadikan moeda poela.*
Zorg daar goed voor.	*Djaga bajik-bajik itoe.*
Zorg, dat de lasschen goed in elkander sluiten.	*Ingatlah, samboengannja dipasang bĕtoel.*
Zorg er goed voor.	*Pĕliharakan dia bajik bajik.*
't Zou beter voor u geweest zijn als ge dit eerder hadt gedaan.	*Lĕbih bajik sama ĕngkau kalau soedah ĕngkau boewat itoe dĕhoeloe.*
't Zou beter zijn als er iets meer suiker in was.	*Lĕbih bajik kalau ditambah goela sadikit.*
't Zou beter zijn als ge bekendet, dat ge fout hebt.	*Bajiklah mĕngakoe ĕngkau salah.*
't Zou beter zijn als gij hem om raad gingt vragen.	*Lĕbih bajik ĕngkau pĕrgi tanja ichtiarnja.*
Zouden wij in deze maand geen regen meer krijgen?	*Dalam boelan ini tiadakah kita dapat hoedjan lagi?*
Zou de wind u niet hinderen bij uwe koortsigheid?	*Angin ini tiada mĕnjakiti toewan, karĕna bijasa dapat dĕmam bagini?*
Zoudt ge dit in eene week af kunnen maken als ik u hielp?	*Kalau akoe toeloeng sama ĕngkau, bolihkah dihabiskan ini dalam sadjoemaat?*
Zoudt gij het afbreken, als dit huis het uwe was?	*Kalau ĕngkau poenja roemah ini, ĕngkau mawoe roeboehkankah?*
't Zou goed zijn als Mevrouw het opschreef, opdat zij het niet vergete.	*Bajiklah Njonja soeratkan, soepaja djangan loepa.*

't Zou goed zijn, als wij een schriftelijke overeenkomst maakten.	*Bajiklah kita boewat soerat pĕrdjandjian.*
't Zou goed zijn, als wij maar door gingen.	*Bajik djoega laloe kita.*
't Zou goed zijn als we zelf maar gingen.	*Bajik djoega kita pĕrgi sĕndiri.*
Zou het niet beter zijn het zoo te doen?	*Boekankah lĕbih bajik boewat bagini?*
Zulke eenden kan men op de markt krijgen zooveel men wil.	*Bagini roepa itik dipasar, bĕrapa banjaḳ mawoe, bolih dapat.*
Zulk een hoog vaartuig dook onder, gebeukt door de golven.	*Pĕrahoe satinggi itoe mĕnjĕlam, dipoekoel gĕloembang.*
Zulk een koetsier, als gij zijt, kan ik niet gebruiken.	*Koesir, jang sapĕrti ĕngkau, ta' tĕrpakei kapadakoe.*
Zulk een tocht is te ver voor één dag.	*Pĕrdjalanan jang bagitoe tĕrlaloe djawoeh kalau dalam sahari sĕhadja.*
Zulk een verhaal kan niet geloofd worden.	*Tjĕritĕra bagini matjam ta'bolih dipĕrtjaja.*
Zulke lieden kan men niet achten.	*Orang jang bagitoe ta'bolih dihormati.*
Zulk katoen kan toch zoo duur niet zijn.	*Kajin jang bagini matjam masakan mahal bagitoe.*
Zullen wij te paard gaan of te voet?	*Kita najik koedakah ataw djalan kaki?*
Zult gij mijn misslag niet vergeven?	*Kasalahan sĕhaja tiadakah toewan ampoeni?*
Zure broodjes eten.	*Tĕlan batoe* (figuurlijk).
Zus en zoo doende verzonken zij ten laatste in schulden.	*Dĕngan bĕrboewat bagitoe bagini lama kalamaän tĕnggĕlamlah ija dalam hoetang.*
Zwijg nu als 't u belieft.	*Sakarang bijar ĕngkau dijam.*
Zij allen sneden rijst.	*Marika-itoe sakalian potong padi*, (of: *mĕngĕtam padi*).
Zij arbeiden met ijver en inspanning.	*Ija bĕkĕrdja dĕngan oesaha dan tĕkoen.*
Zij aten en dronken te zamen, vervolgens speelden zij.	*Marika-itoe makan minoem bĕrsama-sama, laloe ija bĕrmajin-majin.*
Zij baden voor het lijk en maakten eene kist voor hetzelve.	*Marika-itoe mĕnjĕmbahjangkan majit itoe dan dipĕrboewatkannja long akandia.*
Zij bad voor haar kind tot God.	*Ija mĕndoākan anaḳnja kapada Allah.*

Zij bedriegen elkander gedurig.	*Marika-itoe tipoe-mĕnipoe sa-laloe.*
Zij beginnen pas te bloeien.	*Pokoḳ itoe bĕharoe bĕrboenga.*
Zij behandelen dat met overleg (zuinigheid).	*Marika-itoe mĕlakoekan itoe dĕ-ngan himat-himat.*
Zij behandelden die zaak met ernst.	*Marika-itoe mĕnjakinkan pĕr-kara itoe.*
Zij behoort schaamte te bezitten en ingetogen te zijn.	*Patoet ija mĕnaroh maloe dan sopan.*
Zij bekeeren dien man.	*Marika-itoe mĕntaubatkan orang itoe.*
Zij bepaalden elkander bij hunne fouten.	*Marika-itoe tĕmpĕlaḳ-mĕnĕmpĕ-laḳ salahnja.*
Zij beplanten den grond met kokosboomen en bezaaien den akker met rijst.	*Marika-itoe mĕnanami tanah itoe dĕngan pokoḳ nijoer, dan mĕnaboeri bĕndangnja dĕngan padi.*
Zij beraadslaagden te zamen over deze zaak.	*Marika-itoe bĕrsama-sama mĕm-bitjarakan pĕrkara itoe.*
Zij berichten die zaak aan den kommandant.	*Marika-itoe mĕngchabarkan hal itoe kapada toewan komandan.*
Zij berichten iets goeds.	*Marika-itoe mĕmbawa chabar jang bajik.*
Zij besnijden hunne kinderen.	*Ija mĕnjoenatkan anaḳnja.*
Zij bestrooiden zijn graf met bloemen.	*Marika-itoe mĕnghamboeri ḳoe-boernja dĕngan boenga-boenga.*
Zij betalen de tienden van al de voortbrengselen huns gronds.	*Marika-itoe mĕmbajar dalam sa-poeloeh asa daripada sĕgala hasil tanahnja.*
Zij betwisten zijne woorden.	*Marika-itoe mĕmbantahi pĕrka-taännja.*
Zij bevochten den vijand.	*Marika-itoe mĕmĕrangi moesoeh.*
Zij bewandelen eenen weg, die niet goed is.	*Marika-itoe mĕndjalani soeatoe djalan jang tabajik.*
Zij bezitten ontferming noch medelijden.	*Marika-itoe tiada mĕnaroh bĕlas kasihan.*
Zij bidden de vijf verplichte gebedsuren.	*Ija sĕmbahjang lima waḳtoe.*
Zij bouwden drie huizen.	*Ija mĕmbangoenkan roemah tiga boeẉah.*
Zij bracht allerlei gekochte waren van de markt naar huis.	*Pĕlĕbagei bĕli-bĕlian dibawanja poelang dari pasar.*
Zij branden wierook, en roode en witte waskaarsen.	*Ija mĕmbakar kĕmĕnnjan, dan pasang lilin merah dan poetih.*

Zij dalen in de mijn.	*Dia-orang toeron kadalam tambang.*
Zij doen de kleeren uit de bangkin (e. s. v. doos).	*Marika-itoe mĕngaloewarkan pakeijan itoe dari dalam bangkin.*
Zij doen een aanval op de stad.	*Marika-itoe mĕlanggar nagĕri.*
Zij doen niets; zij zitten maar op hun gemak.	*Satoe pon tidaḳ kĕrdjanja; tjoema doedoeḳ sĕhadja.*
Zij doet haar kind een luier aan.	*Ija mĕmbĕdoeng anaḳnja.*
Zij doorstaken zichzelven met hunne dolken.	*Ija mĕnikamkan dirinja dĕngan kĕrisnja.*
Zij draagt een kind (in een doek op de heup).	*Ija mĕnggendoeng anaḳ.*
Zij dragen gouden en zilveren sieraden.	*Marika-itoe pakei pĕrhijasan daripada ĕmas dan peraḳ.*
Zij droomde over haren beminde.	*Ija mĕmimpikan kĕkasihnja.*
Zij gaan beiden denzelfden weg.	*Kadoeẉanja pon sadjalan djoea.*
Zij gaan met eene stoomboot naar Sumatra.	*Marika-itoe pĕrgi kapoelau Pĕrtja dĕngan kapal api.*
Zij gaat nooit van haar kind af.	*Tiada pĕrnah ija mĕninggalkan anaḳnja.*
Zij gaven een alarmsein met de klok.	*Ija mĕmbĕri sĕmboejan dĕngan gĕnta.*
Zij gedroegen zich betamelijk.	*Marika-itoe mĕlakoekan dirinja dĕngan patoet.*
Zij geraakten met elkander op een goeden voet.	*Marika-itoe bĕrdjinaḳ-djinakan.*
Zij geven niet om de armen en geringen.	*Tiada dipĕrdoelikannja orang papa dan miskin.*
Zij geven niet om zijne woorden.	*Marika-itoe tiada fadloeli akan katanja.*
Zij ging alsof zij den grond niet aanraakte.	*Bĕrdjalanlah ija sapĕrti tiada bĕrdjĕdjaḳ diboemi rasanja.*
Zij gingen met elkander om.	*Marika-itoe bĕramah-ramahan.*
Zij gingen naar de markt, doch kregen daar niets.	*Marika-itoe pĕrgi kapasar, tĕtapi satoepon tiada pĕrolihannja disana.*
Zij gingen tot den vorst.	*Marika-itoe pĕrgi mĕnghadap baginda.*
Zij halen de gasten in.	*Marika-itoe mĕngĕloe-ĕloekan sĕgala djamoe.*
Zij haten elkander.	*Marika-itoe bĕrbĕntji saorang akan saorang.*
Zij hebben alles gezien en gehoord.	*Ija soedah mĕlihat dan mĕnĕngar samoewanja.*

Zij hebben eenige aardvruchten uit mijn tuin naar de markt gebracht om te verkoopen.	*Ija mĕmbawa bĕbĕrapa oebi kĕlidiḳ dari kĕbon sĕhaja kapasar hĕndaḳ didjoewalnja.*
Zij hebben geen geld om zaadpadi te koopen.	*Tiada ija bĕrbĕlandja akan mĕmbĕli bĕnih padi.*
Zij hebben twee vaartuigen gekregen en twee zijn het ontkomen.	*Didapatinja doewa boewah pĕrahoe dan doewa boewah lĕpas lari.*
Zij hebben van paarden verwisseld.	*Dia-orang soedah bĕrtoekar koeda.*
Zij heeft blauwe oogen.	*Matanja biroe.*
Zij heeft dikwijls kiespijn.	*Kĕrap kali ija sakit gigi.*
Zij heeft drie kinderen.	*Ada tiga anaḳnja.*
Zij heeft haren man door den dood verloren.	*Ija kamatian lakinja.*
Zij heeft het zelfde gelaat als haar vader.	*Moekanja sama dĕngan bapanja.*
Zij heeft lang hoofdhaar.	*Ija bĕramboet pandjang.*
Zij hieuwen met hunne zwaarden, staken met hunne krissen en schoten hunne pijlen.	*Marika-itoe mĕnĕtaḳkan pĕdangnja, dan mĕnikamkan kĕrisnja dan mĕmanahkan anaḳ panahnja.*
Zij houdt zuinig huis.	*Ija himat-himat bĕlandjanja.*
Zij huldigen den vorst in.	*Marika-itoe mĕnobatkan radja.*
Zij is bekommerd over haar kind.	*Ija bĕrtjintakan anaḳnja.*
Zij is dezelfde, die vroeger de vrouw van Saridin was.	*Ija djoega jang dĕhoeloe bini Saridin.*
Zij is door haren man verlaten en daardoor is zij verarmd.	*Ija katinggalan lakinja, maka sĕbab itoe kapapaänlah ija.*
Zij is eene goedé huishoudster.	*Ija banjaḳ himatkan roemah tangganja.*
Zij is eene nette vrouw.	*Pĕrampoewan itoe tjantiḳ.*
Zij is eene weduwe, want zij heeft haren man verloren.	*Ija saorang djanda, karĕna ija kamatian lakinja.*
Zij is niet recht wel van daag.	*Ija tidaḳ sĕdap toeboeh ini hari.*
Zij is te bot; gij moet ze wat aanpunten.	*Tĕrlaloe toempoel itoe; hĕndaḳlah ĕngkau loentjipkan dia sadikit.*
Zij is toch niet lek.	*Botjorkah ija?*
Zij is van een zeer zachten aard.	*Pĕrangeinja tĕrlaloe lĕmboet.*
Zij is zeer bedroefd.	*Ija sangat doeka-tjita.*
Zij is zeer verheugd.	*Ija tĕrlaloe soeka hati.*

Zij kan hare tranen niet bedwingen.	*Tiada ija dapat mĕnahani ajar matanja.*
Zij kan niet verbranden, Mevrouw!	*Ta'bolih hangoes, Njonja!*
Zij keken naar het Chineesche tooneelspel.	*Marika-itoe mĕnengoķ wajang Tjina.*
Zij keken niet meer om.	*Tiada ija mĕmandang kabĕlakang (mĕnolih) lagi.*
Zij keuvelden voortdurend met elkander.	*Marika-itoe bĕrtoetoer-toetoer salaloe.*
Zij kochten twee kettingen en drie sabels.	*Ija mĕmbĕli rantei doewa oetas dan pĕdang tiga bilah.*
Zij kocht voor hare kinderen eenig speelgoed.	*Ija mĕmbĕlikan anaķ-anaķnja bĕbĕrapa pĕrmajinan.*
Zij komen om hun loon.	*Dia orang datang minta gadji.*
Zij komen uit de bovenlanden, Mijnheer.	*Datangnja dari hoeloe, Toewan.*
Zij koopen buffels en verkoopen hunne rijst.	*Marika-itoe mĕmbĕli karbau dan mĕndjoewal padinja.*
Zij krakeelen altijd.	*Salaloe ija bĕrtĕngkar-tĕngkaran.*
Zij kunnen door dien heg niet heenbreken.	*Tiada ija dapat mĕnĕtas pagar itoe.*
Zij kwamen in de vergadering.	*Marika-itoe masoeķ kadalam pĕrhimponan itoe.*
Zij lachten mij uit.	*Marika-itoe tĕrtawakan dakoe.*
Zij laveerden met een stijven oostewind.	*Ija bĕrlajar bĕrpal-pal dĕngan angin oetara kĕntjang.*
Zij leven op grooten voet.	*Kahidoepannja tjara orang kaja-kaja.*
Zij leven van de hand in de tand.	*Dia-orang dapat pagi, makan pagi, pĕtang, makan pĕtang.*
Zij lezen den Koran, gaan ter bedevaart naar Mekka en vasten veertig dagen in de maand Ramedlan.	*Ija mĕngadji Koraān dan najik hadji ka Mĕkkah dan bĕrpoewasa ĕmpat poeloeh hari lamanja dalam boelan Ramĕdlan.*
Zij liepen her- en derwaarts.	*Ija bĕrdjalan kasana kamari.*
Zij liet het kind van de trappen vallen.	*Ija mĕndjatohkan anaķ itoe dari atas tangga.*
Zij liggen achter het bord, Mijnheer.	*Ada dibaliķ pinggan itoe, Toewan.*
Zij liggen onder het dak.	*Adalah itoe dibawah atap.*
Zij loochenden het.	*Marika-itoe mĕnjangkalkan itoe.*

Zij maken vingerringen, armringen, oorbellen, oorknoppen, sleutelringen, vingerhoeden, naaldekokers en dergelijke.	*Ija mĕmpĕrboewat tjintjin dan gĕlang dan anting-anting dan soebang dan gĕlang-koentji dan lidal dan tĕmpat djaroem dan sabageinja.*
Zij malen het zelf met een karbouwen molen.	*Ija mĕnggiling itoe sĕndiri dĕngan pĕnggilingan karbau.*
Zij meenden, dat het een ander was.	*Disangkanja orang lajin.*
Zij moet bepaald hare kleeren wasschen.	*Tadapat tiada dibasoehkannja kajin-kajinnja. (lĕbih.*
Zij moet boven de twintig zijn.	*Pĕsti oemoernja doewa poeloeh*
Zij moeten de balken van het bosch naar de stad sleepen.	*Marika-itoe disoeroeh mĕnghelakan kajoe bĕsar-bĕsar dari hoetan kanagĕri.*
Zij mogen alles eten wat zij lusten.	*Bolih ija makan sĕgala jang disoekaïnja.*
Zij moorden woedend.	*Marika-itoe mĕngamoḳ.*
Zij naderden de stad terwijl zij geld strooiden.	*Marika-itoe mĕnghampiri nagĕri sambil mĕnghamboerkan oewang.*
Zijn al de dijkjes reeds in orde?	*Sĕgala pĕmatang (galĕngan) soedah bĕtoelkah?*
't Zijn allemaal vette kippen.	*Samoewanja hajam gĕmoeḳ-gĕmoeḳ bĕlaka.*
Zij nam geld mede voor marktuitgaven.	*Dibawanja oewang sĕrtanja akan bĕlandja pasar.*
Zijn baadje is stuk.	*Badjoenja soedah kojaḳ.*
Zijn baard wordt geschoren.	*Djanggoetnja ditjoekoer.*
Zijn been is stuk geschoten.	*Ija kĕna tĕmbaḳ patah kakinja.*
Zijn borst is breed.	*Dadanja bidang.*
Zijn broek is versleten.	*Tjĕlananja soedah boeroeḳ.*
Zijn de hoofden van de andere dorpen al gekomen?	*Kapala-kapala doesoen lajin itoe soedakah datang?*
Zijn de lepels en vorken al gepoetst?	*Soedah digosoḳ sendoḳ garpo itoe?*
Zijn de messen al geslepen?	*Soedah di-asah sĕgala pisau?*
Zijn de postpaarden nog niet gekomen?	*Koeda pos bĕlom datang?*
Zijn de wielen van het rijtuig gesmeerd?	*Roda kareta itoe soedah dibĕri minjaḳ?*
Zijne broeders konden hunne schuld niet voor hem verbergen.	*Saoedaranja tadapat mĕlindoengkan salahnja daripadanja.*

Zijne hand is gezwollen.	*Tangannja bĕngkaḳ.*
Zijne hand was met bloed.	*Tangannja kĕna darah.*
Zijne koopwaren hebben veel aftrek.	*Banjaḳ lakoe barang dagangannja.*
Zijne oogen waren gesloten als van iemand die slaapt.	*Matanja pĕdjam sapĕrti lakoe orang tidoer.*
Zijn er brieven gekomen? Ja.	*Adakah soerat datang? Ada.*
Zijn er geen boomen gestorven?	*Tiadakah pokoḳ jang soedah mati?*
Zijn er genoeg karren en karbouwen in dit dorp om het riet naar de fabriek te vervoeren?	*Adakah tjoekoep pĕdati dan karbau didoesoen ini akan mĕmbawa tĕboe itoe kapabĕriḳ?*
Zijn er menschen bij omgekomen?	*Adakah orang binasa olihnja?*
Zijn er niet vele overstroomingen geweest?	*Tiadakah bĕbĕrapa kali soedah ajar bah?*
Zijn er nog andere wilde dieren, die kwaad aan de tuinen doen, behalve de tijgers?	*Adakah lagi binatang hoetan lajin, jang mĕmbinasakan kĕbon, mĕlainkan harimau itoe?*
Zijn er nog ketels in de keuken?	*Ada lagi kettel didapoer?*
Zijn er troepen aan boord?	*Adakah soldadoe dikapal?*
Zijn er veel gesneuveld?	*Adakah banjaḳ orang mati diboenoeh moesoeh?*
Zijne spraak is zeer gebrekkig.	*Boenji pĕrkataännja amat teloer.*
Zijne vrouw is mijne tante.	*Bininja maḳ saudara sĕhaja.*
Zijne weldaden zijn niet te vergelden.	*Kabadjikannja tiada tĕrbalaskan.*
Zijne woorden komen niet overeen met zijne bedoeling.	*Pĕrkataännja tiada satoedjoe dĕngan kahĕndaḳnja.*
Zijne ziekte duurt zeer lang.	*Lama soenggoeh sakitnja.*
Zijne ziekte schijnt gevaarlijk.	*Pĕnjakitnja mĕndjadikan koewatir.*
Zijne zoogster is dood.	*Pĕngasoehnja soedah mati.*
Zijne zonden uitwisschen.	*Mĕnghapoeskan dosanja.*
Zijn gelaat gloeide als vuur.	*Moekanja merah sapĕrti api.*
Zijn hart is jegens mij veranderd.	*Hatinja bĕrobah kapadakoe.*
Zijn hart wordt beheerscht door driften.	*Hatinja dipĕrintahkan olih hawa nafsoe.*
Zijn hier veel wilde varkens?	*Banjaḳkah babi hoetan disini?*
Zijn huis is tegenover het mijne.	*Roemahnja bĕrhadapan (tĕntang) dĕngan roemah sĕhaja.*
Zijn huis is verbrand.	*Roemahnja soedah habis dimakan api.*

Zijn huis is vijfdehalf vadem lang.	*Roemahnja pandjang tĕngah lima dĕpa.*
Zijn inkomen is duizend gulden 's maands.	*Gadjinja sariboe roepijah saboelan.*
Zijn komen zij met vrede!	*Datangnja bijar dĕngan salamat!*
Zijn leven lang is hij nog nooit ziek geweest.	*Saoemoer hidoepnja tiada pĕrnah ija sakit.*
Zijn linkerhand heeft hij verloren, doch de rechter heeft hij nog.	*Tangan kirinja soedah hilang, jang kanan ada lagi padanja.*
Zijn lijk lag onder het puin der vesting.	*Majitnja tĕrhantar dibawah roeboehan benteng.*
Zijn mond stond open en zijne tanden werden gezien.	*Moeloetnja tĕrnganga kalihatan giginja.*
Zijn mond stond niet stil van het verwijten zijner giften.	*Tiada bĕrpoetoesan moeloetnja mĕmbangkit sĕgala pĕmbĕrijannja.*
Zijn naam in marmer griffelen.	*Mĕngoekir namanja kapada batoe poewalam.*
Zijn naam is bedorven.	*Namanja soedah roesaḳ.*
Zijn naam was beroemd bij alle latere geslachten.	*Namanja dipoedji-poedji olih sĕgala bangsa jang kĕmoedian.*
Zijn naam wil mij niet te binnen schieten.	*Tiada akoe tĕringat akan namanja.*
Zijn paard schrikte en ging met hem door.	*Koedanja tĕrkĕdjoet mĕlarikan dia.*
Zijn reispas was óók weg.	*Soerat pasnja pon hilang.*
Zijn schuld is duidelijk gebleken.	*Salahnja soedah njata dĕngan tĕrangnja.*
Zijn vader heeft hem in eene zaak gezet.	*Bapanja mĕmbĕri modal masoeḳ pĕkĕrdjaän.*
Zijn vader woont te Riouw.	*Bapanja tinggal di Riau.*
Zijn vlieger is nauwelijks zichtbaar.	*Lajangannja antara nampaḳ dĕngan tiada.*
Zijn winkel is naast den mijnen.	*Kĕdeinja disabĕlah kĕdei sĕhaja.*
Zij offeren ossen en schapen.	*Ija mĕngḳorbankan lĕmboe kambing.*
Zij omhelst haar kind.	*Ija mĕmĕloeḳ anaḳnja.*
Zij praatten naar hartelust, hunne tong was los (was zonder been).	*Ija bĕrtoetoer dĕngan kahĕndaḳnja, lidahnja tiada bĕrtoelang.*
Zij raspen kokosnoot.	*Marika-itoe mĕmaroet nijoer.*
Zij redderde het huis op.	*Ija mĕnjimpani roemah.*
Zij roepen hun volk.	*Marika-itoe mĕmanggil orang-orangnja.*

Zij rooven die goederen.	*Marika-itoe mĕrampas barang-barang itoe.*
Zij rusten een schip uit.	*Marika-itoe mĕlangkap saboewah kapal.*
Zij schaven de planken.	*Marika-itoe mĕngĕtam papan itoe.*
Zij schoten op elkander pijlen af.	*Marika-itoe panah-mĕmanah.*
Zij schreiden den ganschen weg over.	*Ija mĕnangis sapandjang djalan.*
Zij schrikte en vrees overviel haar.	*Tĕrkĕdjoetlah ija dan kadatangan takoet.*
Zij slaan op de muziekinstrumenten.	*Marika-itoe mĕnaboeh boenji-boenjian.*
Zij slaan, steken, stompen, schoppen, trekken, houwen en dooden elkander.	*Marika-itoe poekoel-mĕmoekoel, tikam-mĕnikam, tindjoe-mĕnindjoe, tĕndang-mĕnĕndang, tarik-mĕnarik, tĕtaḳ-mĕnĕtaḳ dan bĕrboenoeh-boenoehan.*
Zij sloegen met geweld op de deur!	*Ija mĕnoemboeḳ pintoe dĕngan gagahnja.*
Zij sloegen zichzelven met vuisten.	*Marika-itoe mĕnggotjoh-gotjoh dirinja.*
Zij sloten met elkander een vast verbond.	*Ija bĕrtĕgoeh-tĕgoehan djandji.*
Zij sneuvelden allen door het zwaard des vijands.	*Samoewanja mati dimakan pĕdang moesoeh.*
Zij speelden en sloegen op de tamboerijnen terwijl zij minneliederen zongen.	*Marika-itoe bĕrmajin-majin dan bĕrtampar rĕbana samantara marika-itoe bĕrpanton.*
Zij splijten bamboe en maken er kooien van. In het bovenland is de prijs van een kooi vijf cent.	*Bamboe dibĕlahnja, dipĕrboewatnja koeroengan. Ḍihoeloe harganja satoe koeroengan lima sèn.*
Zij spreidden een matras om op te slapen.	*Dihamparkannja tilam tĕmpat tidoer.*
Zij springen over eene sloot.	*Ija mĕlompat kasabĕrang parit.*
Zij staan met elkander niet op een goeden voet.	*Ija tidaḳ bĕrbajik satoe sama lajin.*
Zij streden zonder ophouden.	*Ija bĕrpĕrang dĕngan tiada bĕrhĕntinja.*
Zijt ge gehuwd (tot een man).	*Soedah ĕngkau bĕrbini?*
Zijt ge gehuwd (tot eene vrouw).	*Soedah ĕngkau bĕrlaki?*
Zijt ge ook van zijne familie of in zijn dienst.	*Ĕngkau daripada sanaḳ saoedaranjakah ataw dalam pĕkĕrdjaännja?*

Zijt ge nog niet verzadigd?	*Bĕlomkah kĕnnjang pĕroetmoe?*
Zijt gij bereid een eed op den Koran af te leggen?	*Bĕranikah ĕngkau bĕrsoempah atas Koraän?*
Zijt gij bereid op Chineesche wijze den eed af te leggen?	*Bĕranikah ĕngkau bĕrsoempah potong hajam?*
Zijt gij de bediende van den koopman, wien hij al zijn goed toevertrouwde?	*Ĕngkaukah hamba saudagar, jang disĕrahkannja sĕgala hartanja kapadanja?*
Zijt gij de kok van Mevrouw NN.	*Ĕngkaukah djoeroe-masaḳ (koki) njonja Anoe?*
Zijt gij de schrijver van den havenmeester?	*Ĕntjiḳkah djoeroe-toelis toewan sjahbandar?*
Zijt gij een schoenmaker?	*Ĕngkau toekang kasoet?*
Zijt gij gewend om kerry te maken?	*Ĕngkau bijasa masaḳ goelei (kari)?*
Zijt gij hier al gewend?	*Toewan soedah bijasa disini?*
Zijt gij niet de man dezer vrouw?	*Boekankah ĕngkau lakinja pĕrampoewan ini?*
Zijt gij welvarend?	*Ĕntjiḳ ada bajik?*
Zij tuimelen door elkander.	*Marika-itoe bĕrhoembalangan.*
Zij twistten een uur lang over eene beuzeling.	*Marika-itoe bĕrbantah-bantah sadjam lamanja akan pĕrkara kĕtjil djoea.*
Zij varen in kleine schuitjes.	*Marika-itoe bĕrsampan kĕtjil.*
Zij vochten man tegen man.	*Marika-itoe bĕrpĕrang mĕndada.*
Zij verharden hun hart.	*Marika-itoe mĕngĕraskan hatinja.*
Zij verhieven hem op den troon en gaven hem goud en zilver ten geschenk.	*Marika-itoe mĕnajikkan dia diatas tachta dan mĕmpĕrsĕmbahkan kapadanja ĕmas dan peraḳ.*
Zij verkochten onder de waarde.	*Ija bĕrdjoewal dĕngan tiada patoet harga.*
Zij verontreinigt zichzelf (in gew. zin).	*Ija mĕntjĕmarkan dirinja.*
(in godsd. zin).	*Ija mĕnĕdjiskan dirinja.*
Zij verschenen voor Zijne Majesteit.	*Marika-itoe mĕnghadap baginda.*
Zij versterkten hunne stem en zongen een lied.	*Marika-itoe mĕnjaringkan soearanja dan mĕnjanjikan soeatoe njanjian.*
Zij verwoesten het land, waarover zij hun water uitstorten.	*Ija mĕmbinasakan tanah kapadanja ditjoerahkannja ajarnja.*
Zij viel en brak een been.	*Ija djatoh patah kakinja.*
Zij vielen de stad aan.	*Ija mĕnjĕrang nagĕri itoe.*

Zij voeren allerhande fraaie zaken in.	*Ija mĕmbawa masoek pĕlĕbagei bĕnda jang indah-indah.*
Zij voeren in groote schepen over den Occaan.	*Ija bĕrlajar dalam kapal bĕsar mĕnjabĕrang lawoetan.*
Zij voeren koffij, thee en tabak uit.	*Ija mĕmbawa kaloewar kopi dan tèh dan tĕmbakau.*
Zij vonden daar niets dan een paar ledige hutten.	*Satoepon tiada didapatinja disana, mĕlainkan doewa tiga pondok jang hĕmpa.*
Zij vragen om op te mogen houden.	*Ija minta bĕrhĕnti.*
Zij vuurden vijftig stukken tegelijk af.	*Ija tembak lima poeloeh marijam sarĕmpak sakali.*
Zij wachten en wenschen u te ontmoeten.	*Marika-itoe bĕrnanti-nanti hĕndak bĕrdjoempa dĕngan toewan.*
Zij waren behoorlijk gekleed.	*Marika-itoe bĕrpakei-pakei bĕtoel.*
Zij waren gewapend met geweren, karabijnen en pistolen.	*Ija bĕrsĕndjatakan bĕdil dan tĕrkoel dan kĕstoel.*
Zij waren het eens om hem tot koning te hebben.	*Marika-itoe satoedjoe bĕradjakan dia.*
Zij waren verborgen in het hol en hun geluid werd niet gehoord.	*Marika-itoe tĕrsĕmboeni dalam goha dan tiada kadĕngaran boenjinja.*
Zij waren vrienden en bezochten elkander voortdurend.	*Marika-itoe bĕrsahabat dan bĕrkoendjoengan salaloe.*
Zij was erg verlegen en beefde over geheel haar lichaam (al hare leden beefden).	*Ija maloe tĕrsipoe-sipoe dan goemĕtar sĕgala anggotanja.*
Zij wegen juist veertig katties. Gij kunt ze wel op den nek dragen.	*Bĕratnja hanja ĕmpat poeloeh kati. Bolih djoega ini kautanggoeng.*
Zij werden door hem verraden.	*Marika-itoe disĕmoekan olihnja.*
Zij werd genezen door dat middel.	*Sĕmboehlah ija olih obat itoe.*
Zij werkten den geheelen dag aanhoudend door.	*Marika-itoe tĕtap dalam pĕkĕrdjaän sapandjang hari.*
Zij wilden de waarheid niet zeggen, daarom beval hij hen te straffen.	*Marika-itoe tiada mawoe bĕrkata bĕnar, sĕbab itoe disoeroehnja siksakan marika-itoe.*
Zij willen de mast niet nêerlaten.	*Marika-itoe tiada mawoe mĕnoeroenkan tijang pĕrahoe.*

Zij willen niet doen zooals ik zeg.	*Marika-itoe tamawoe boewat sapĕrti katakoe.*
Zij willen niet helpen tafeldienen.	*Dia tamawoe toeloeng mĕlajani (djaga) medja.*
Zij willen zich vermaken en vreugde bedrijven.	*Marika-itoe hĕndak bĕrsoekasoekaän dan bĕramei-rameijan.*
Zij wonen niet bij elkander.	*Dia tidak tinggal sama-sama.*
Zij wordt gestoken aan een braadspit en steeds past er iemand op; dan wordt zij gekeerd en gewend tot zij gaar is.	*Itoe ditjoetjoek dĕngan bĕsi panggangan, dan orang ada sadija mĕnoenggoeï; dibalikbalik sampei ija masak.*
Zij zeggen elkander niets.	*Satoepon tiada katanja saorang kapada saorang.*
Zij zeide al glimlachende.	*Ija bĕrkata sĕraja tĕrsĕnnjoem.*
Zij zeiden dat tot hem.	*Dikatakannja itoe kapadanja.*
Zij zetten de mand onder de rustbank.	*Marika-itoe mĕnaroeh bakoel itoe dibawah pĕntas.*
Zij zetten stevig door met werken.	*Marika-itoe tĕtap dalam pĕkĕrdjaännja.*
Zij zitten van onderen nog vol vuil.	*Dibawahnja lagi pĕnoeh kotor.*
Zij zochten hun levensonderhoud.	*Marika-itoe mĕntjĕhari rĕzĕkinja.*
Zij zochten water om bij den brand te helpen.	*Ija mĕntjĕhari ajar mĕnoeloeng api.*
Zij zuigen het zeewater op naar boven en doen de vaartuigen vergaan.	*Ija mĕnghisap ajar-lawoet najik ka-atas dan ija mĕngaramkan pĕrahoe.*
Zij zijn allen even groot.	*Samoewanja sama bĕsarnja.*
Zij zijn allen goed, Mijnheer.	*Samoewanja bajik, toewan!*
Zij zijn allen hetzelfde!	*Samoewanja sama.*
Zij zijn allen hier op de dochter na.	*Kĕtjoewali anak pĕrampoewan itoe samoewanja ada disini.*
Zij zijn allen voor elkander bevreesd.	*Marika-itoe sakalian takoet saorang akan saorang.*
Zij zijn allen zoo groot, luitenant.	*Samoewa sama bĕsar, littĕnan.*
Zij zijn allen zoo, zonder uitzondering.	*Samoewanja bagitoe, tada katjoewali lagi.*
Zij zijn beiden goed.	*Kadoewanja bajik.*
Zij zijn doorbrengers en maken het geld maar op.	*Marika-itoe pĕmboros adanja, dihabiskannja oewang sĕhadja.*

Zij zijn met elkander bevriend.	*Marika-itoe bĕrsohbat-sohbatan.*
Zij zijn nog niet groot en sterk genoeg.	*Bĕlom tjoekoep bĕsar dan ḳoewat.*
Zij zijn onze buren.	*Dia-orang sakampoeng dĕngan kita.*
Zij zijn slim in den handel.	*Marika-itoe tjĕrĕdiḳ dalam banijaga.*
Zij zijn tegen het Gouvernement opgestaan.	*Marika-itoe mĕndoerhaka kapada Goebĕrnĕmen.*
Zij zijn van één gevoelen.	*Marika-itoe sarasa djoea.*
Zij zijn veel te nauw.	*Itoe tĕrlaloe sĕsaḳ.*

GESPREKKEN.

Met een bediende.

Heer. Wie is daar buiten?	*Sijapa diloewar itoe?*
Bediende. Ik, Mijnheer!	*Sĕhaja, toewan!*
H. Wien zoekt gij?	*Apa ĕngkau tjĕhari?*
B, Ik kom om *u* te spreken (u bezoeken).	*Sĕhaja datang mĕndapatkan toewanlah.*
H. Wat wilt ge van mij?	*Apa ĕngkau mawoe sama akoe?*
B. Ik heb vernomen, dat u een bediende zoekt.	*Ada sĕhaja mĕnĕngar chabar toewan hĕndak mĕntjĕhari orang gadji.*
H. Ja, als er een goede is, die zijn werk verstaat, dan wil ik hem wel.	*Ija, kalau ada orang jang bajik dan jang tahoe pĕkĕrdjaännja, akoe mawoe.*
B. Als Mijnheer medelijden heeft, neem mij dan.	*Kalau toewan ada kasihan, ambillah sĕhaja ini.*
H. Goed, maar ik wil, dat gij 's nachts hier blijft.	*Bajiklah, tĕtapi akoe mawoe ĕngkau tinggal malam disini.*
B. Ik verzoek u mij daarvan zoo mogelijk te verschoonen, want bij mij thuis is geen man, allen zijn vrouwen.	*Kalau bolih itoelah sĕhaja minta sama toewan, karĕna diroemah sĕhaja tiada laki-laki, samoewanja pĕrampoewan.*
H. Als dat niet kan, dan gaat het niet door, want ik zoek juist iemand om op het huis te passen.	*Kalau tiada bagitoe, tiadalah djadi, karĕna akoe mĕntjĕhari orang sĕbab hĕndak mĕnoenggoeï roemah.*
B. Goed Mijnheer! wat zal hier mijn werk zijn?	*Bajiklah, toewan! apa kĕrdja sĕhaja disini?*
H. In mijn huis is er geen	*Diroemahkoe tiada tĕntoe kĕrdja,*

vast bepaald werk, wat ik beveel, moet gij doen.	*barang jang koesoeroeh itoelah ĕngkau kĕrdjakan.*
Hoeveel loon wenscht gij in de maand?	*Bĕrapa ĕngkau mawoe saboelan gadji?*
B. Dat laat ik aan Mijnheers goedheid over; wat behoorlijk is.	*Itoe di-atas toewan poenja soeka; bĕrapa jang patoet.*
H. Ik geef aan mijne bedienden tien gulden in de maand; als gij dit wilt, dan is het beklonken.	*Akoe mĕmbĕri orang-gadji-koe sapoeloeh roepijah saboelan; kalau ĕngkau mawoe, djadilah.*
B. Goed. Mijnheer!	*Bajiklah, toewan!*
H. Hoe heet gij?	*Sijapa namamoe?*
B. Mijn naam is Ali. Welk werk heeft Mijnheer nu voor mij te doen?	*Nama sĕhaja Ali. Apa ada kĕrdja toewan sakarang, soepaja sĕhaja boewat?*
H. Ik wil u de heining, die stuk is, laten herstellen.	*Akoe hĕndaḳ soeroeh ĕngkau bajiki pagar, jang pĕtjah-pĕtjah.*
B. Welke heining Mijnheer?	*Pagar dimana, toewan?*
H. Kom met mij meê, dan zal ik u die heining wijzen.	*Marilah bĕrsama-sama, soepaja koetoendjoeḳkan pagar itoe.*
H. Als deze heining af is, ga dan naar den tuin en zie naar de planten daar.	*Kalau soedah habis pagar ini, pĕrgi kakĕbon, lihat sĕgala tanam-tanaman disana.*
B. Goed, Mijnheer!	*Bajiklah, toewan!*
H. Hoe staat het met de planten in den tuin?	*Apa chabar sĕgala pokoḳ-pokoḳ dikĕbon?*
B. Zij staan allen goed, Mijnheer!	*Samoewanja ada bajik, toewan!*
H. Hoe staat het met die Jalappe-plant?	*Pokoḳ poekoel ĕmpat itoe bageimana?*
B. Die begint pas te bloeien.	*Pokoḳ itoe bĕharoe moelaï bĕrboenga.*
H. Bloeit ze zwaar?	*Lĕbatkah boenganja?*
B. Pas komen enkele knoppen uit, Mijnheer!	*Bĕharoe kĕloewar sakoentoem-sakoentoem, toewan!*
H. Wat de srikaja betreft, draagt zij al vrucht?	*Pokoḳ sĕrikaja itoe apa chabar, adakah bĕrboewah?*
B. Jawel, Mijnheer! sommigen zijn half, anderen zijn heel rijp.	*Bĕrboewah, toewan! ada jang mĕngkal, ada jang masaḳ.*
H. Waarom hebt ge de rijpen niet afgeplukt?	*Mĕngapa ĕngkau tiada pĕtiḳ jang masaḳ?*
B. Daar ze nog niet zacht wa-	*Karĕna bĕlom ranoem lagi, itoe-*

ren, heb ik ze niet genomen.	*lah sĕbabnja tiada sĕhaja ambilkan.*
H. Breng nu al de zaken uit de kamer naar buiten, zet ze in de zon te drogen.	*Sakarang kĕloewarkan sĕgala barang-barang dari dalam bilik, djĕmoerkan.*
B. Welke zaken, Mijnheer?	*Apa-apa barangnja, toewan?*
H. Breng alles naar buiten, want ik wil de kamer laten uitschrobben.	*Samoewanja kĕloewarkan, karĕna akoe hĕndak soeroeh basoeh bilik itoe.*
B. Goed, Mijnheer!	*Sĕhaja, toewan!*
H. Maak wat voort met het opnemen van die zaken en wees niet zoo langzaam.	*Angkatlah lĕkas sĕgala barang-barang itoe, djangan ĕngkau bagitoe lambat.*
B. Alles is gedaan, Mijnheer!	*Samoewanja soedah habis, toewan!*
H. Hebt gij al die zaken geteld?	*Adakah ĕngkau bilang samoewa barang itoe?*
B. Ja, Mijnheer! tafels zijn er zeven, stoelen twaalf stuks.	*Soedah, toewan! medja ada toedjoeh, koersi doewa-bĕlas boewah.*
H. Hoeveel doeken zijn er?	*Kajin-kajin bĕrapa ada?*
B. Doeken zijn er in 't geheel twee en dertig stuks.	*Kajin-kajin samoewanja ada tiga-poeloeh doewa hĕlei.*
H. Goed; houd nu daar de wacht; mocht het regenen, pak het dan spoedig op.	*Bajiklah; toenggoe ĕngkau disana; barangkali hoedjan kĕlak, lĕkas angkat.*
B. Goed, Mijnheer!	*Bajiklah, toewan!*
H. Waar zijt ge heen geweest? zoo even regende het; al het goed is nat.	*Dimana ĕngkau pĕrgi? hoedjan tadi; samoewa barang-barang habis basah.*
B. Ik ben even naar huis gegaan om te eten, Mijnheer!	*Sĕhaja poelang makan sabĕntar, toewan!*
H. Hoe! zaagt ge dan niet, dat het zou gaan regenen? Bak mij zoo iets niet weêr.	*Mĕngapa! ĕngkau tα lihatkah hari hĕndak hoedjan? Djangan akoe dapat lagi sakali bagitoe.*
B. Een anderen keer zal ik er aan denken, Mijnheer!	*Lagi sakali sĕhaja ingat, toewan!*
H. Tel al die zaken, of ze er zijn, dan of er aan ontbreekt.	*Bilang samoewa barang-barang itoe, ada gĕnapkah ataw koerang.*
B. Alles is er, Mijnheer! slechts aan de tafelkleeden ontbreekt er één.	*Samoewanja ada gĕnap, toewan! mĕlainkan kajin medja sĕhadja ada koerang sahĕlei.*
H. Daarvan wil ik niets weten; ga het zoeken tot gij het vindt.	*Itoe akoe tα tahoe; pĕrgi ĕngkau tjĕhari sampei dapat.*

B. Waar zal ik het vandaan halen, Mijnheer? men heeft het gestolen.	*Dimana bolih dapat lagi, toewan? orang soedah tjoeri.*
H. Waarom pas je niet op je zaken? Wat baat het of ik je al in huis heb, als je niet op den boel kunt passen?	*Měngapa ěngkau taingat kěrdjamoe? Apa goena koetaroh ěngkau diroemah, kalau tabolih mělihatkan barang-barang?*
B. Wat kost dat kleed, Mijnheer? ik zal het vergoeden.	*Běrapa harganja kajin itoe, toewan? bolih sěhaja ganti.*
H. Ik wil geen vergoeding; wat weg is, zij weg, maar pas een anderen keer goed op.	*Akoe tamawoe harganja; jang soedah hilang, soedahlah, tětapi lagi sakali ingat bajik-bajik.*
B. Ik dank u zeer, Mijnheer!	*Tarima-kasih banjak-banjak, (toewan!*
H. Heden is dit teloor gegaan; in het vervolg gaat het met andere dingen ook zoo.	*Ini hari itoe barang soedah hilang; esoek-esoek lajin barang pon bagitoelah.*
B. Een ander maal zal ik goed oppassen.	*Lajin kali sěhaja nanti ingat bajik-bajik.*
H. Laat niemand in mijn studeerkamer komen.	*Djangan běri saorang pon masoek bilik těmpat akoe měnoelis.*
B. Niemand komt er in, Mijnheer! dan alleen de schrijver.	*Tada orang lajin masoek, toewan! mělainkan djoeroe-toelis sěhadja.*
H. Pas goed op, want er is veel goed in. Mocht er iets wegraken, dan heb ik met niemand te doen, dan alleen met u, die op het huis past.	*Ingat ěngkau bajik-bajik, karěna barang-barang banjak didalam itoe. Kalau hilang barang apa-apa, akoe tatahoe sama orang lajin, mělainkan ěngkau sěhadja, jang měnoenggoeï roemah.*
B. Goed, Mijnheer! geef mij dan den sleutel.	*Bajiklah, toewan! běrilah koentji sama sěhaja.*
H. Hier hebt gij hem.	*Nah, ambillah.*
B. Eet u vandaag thuis, of gaat u uit eten?	*Ini hari toewan makan diroemahkah, ataw makan diloewar?*
H. 't Is nog niet zeker, of ik uitga, of niet, doch maak het eten klaar zooals alle dagen.	*Bělom těntoe akoe pěrgikah tidak, tětapi sadiakan makanan bagei sahari-hari.*
B. Zal ik kip laten koken of alleen visch?	*Sěhaja soeroeh masak hajamkah, ataw ikan sěhadja?*
H. Laat de kok een jonge geit slachten en aan het spit braden.	*Soeroeh djoeroe-masak (kokki) potong saeikoer anak kambing, soeroeh panggang.*

B. Op dit uur van den dag zegt u dit pas; mogelijk is er tijd voor, mogelijk niet.

Bagini hari bĕharoe toewan kata; barangkali sĕmpat, barangkali tidaḳ.

H. Wel, als er geen tijd voor is, laat dan eene eend slachten en braden, en eene kip aan het spit braden en nog een om soep te maken en laat twee à drie visschen koken.

Bajiklah, kalau tœsĕmpat soeroeh potong sœeikoer itik, goreng, panggang sœeikoer hajam, sœeikoer lagi boewat sop, soeroeh rĕboes ikan barang doewa tiga eikoer.

B. Vischbakken gaat niet, Mijnheer, want de pan is gebarsten.

Goreng ikan tœbolih, toewan, sĕbab koeali soedah rĕtaḳ.

H. Gebruik haar dan niet meer; laat een nieuwe koopen.

Djangan pakei lagi; soeroeh bĕli jang bĕharoe lajin.

B. Goed, Mijnheer!

Bajiklah, toewan!

H. Aarden pannen, potten en een ketel zijn die er?

Bĕlanga dan pĕrijoek dan kipsiau samoewanja ada?

B. Ja, Mijnheer!

Ada, toewan!

H. Hoe worden kippen en eenden geroost?

Bageimana panggang hajam dan itik?

B. Er wordt houtskool op den haard gelegd, daarop vuur gedaan, en als het vlamt, dan pas legt men de kip of eend er op.

Ditaroh arang dalam dapoer, diboeboeh api, sĕrta ija mĕnjala, bĕharoelah dilĕtaḳkannja hajam ataw itik di-atasnja.

H. Wat doet gij, opdat ze niet verbranden?

Bageimana ĕngkau boewat, soepaja djangan hangoes?

B. Zij kunnen niet verbranden, Mijnheer, zij worden aan een spit gestoken en er staat iemand bij om op te passen, ook worden zij herhaaldelijk omgekeerd, totdat ze gaar zijn.

Tœbolih hangoes, toewan! ada ditjoetjoeḳ dĕngan bĕsi panggangan, dan orang ada sadia mĕnoenggoeï, dibalik-balik sampei ija masaḳ.

H. Is roosten en braden niet hetzelfde?

Boekankah panggang dan goreng itoe sama?

B. Neen, als men braadt, dan wordt er olie in de pan gedaan, zoodra die olie kookt, dan wordt het er pas ingedaan; en roosteren is het boven gloeiende kolen te plaatsen.

Tidaḳ, goreng itoe diboeboeh minjaḳ dalam koewali, sampei mĕndidi minjaḳ itoe, bĕharoe dimasoeḳkan; dan panggang itoe ditarohkan di-atas bara api.

H. Zijt gij gewend om kerry te maken?

Ĕngkau bijasa masaḳ goelei (kari)?

B. Zoo wat, Mijnheer! maar de specerijen zijn er niet.

Bijasa djoega sadikit, toewan! tĕtapi rĕmpah-rĕmpahnja tœda.

H. Welke specerijen moet ge hebben?	*Rĕmpah-rĕmpah apa ĕngkau mawoe?*
B. Ik heb noodig: zwarte peper, kurkuma, tamarinden, anijszaad, coriander, notemuscaat, kruidnagelen, cassia, gemberwortel, zout, spaansche peper, chalotten, knoflook en kokosolie.	*Sĕhaja mawoe lada hitam, koenjit, asam, adas manis, kĕtoembar, boewah pala, boenga tjĕngkeh, koelit manis, halija, garam, lada tjina, bawang merah, bawang poetih dan minjak kĕlapa.*
H. Goed, laat men het gaan koopen.	*Bajiklah, soeroeh pĕrgi bĕli.*
B. Mijnheer, geef een weinig geld, want de winkelier geeft niet op crediet.	*Toewan, bĕrilah sadikit oewang bĕlandja, karĕna orang dikĕdei tiada mawoe bĕri hoetang.*
H. Goed; neem deze twee gulden. Zou dat genoeg zijn?	*Bajiklah; initah ambil doewa roepijah. Bolih tjoekoep?*
B. Ik denk, dat het wel genoeg is, Mijnheer!	*Sĕhaja kira tjoekoep, toewan!*
H. Talm niet, maar kom gauw terug.	*Djangan ĕngkau leka; lĕkas datang kĕmbali.*
B. Alles is gereed, Mijnheer.	*Samoewa soedah sadija, toewan!*
H. 't Is reeds over drieën, waarom brengt gij het eten niet.	*Ini poekoel tiga laloe, mĕngapa tiada bawa makanan?*
B. Ik ben maar alleen, hoe kan het dan gauw, Mijnheer?	*Sĕhaja saorang sĕhadja, bageimana bolih lĕkas, toewan?*
H. Wat hebben de anderen in huis te doen?	*Lajin orang diroemah apa kĕrdja?*
B. Niets; zij zitten maar op hun gemak.	*Satoe pon tidak, tjoema doedoek sĕhadja.*
H. Roep hen, dat ze helpen tafeldekken.	*Panggil dia toeloeng atoer medja.*
B. Zij willen niet helpen tafeldienen.	*Dia tamawoe toeloeng mĕlajani (djaga) medja.*
H. Waar is Sidin?	*Sidin dimana?*
B. Hij slijpt messen, Mijnheer!	*Dia gosok pisau, toewan!*
H. Wat doet Ketjik?	*Kĕtjik apa kĕrdja?*
B. Hij is aan het borden wasschen, Mijnheer,	*Dia basoeh piring, toewan!*
H. Goed, breng spoedig het eten.	*Bajiklah; lĕkas bawa makanan.*
B. Het eten staat al op tafel, Mijnheer!	*Soedah sadija makanan dimedja, toewan!*
H. Luid de bel voor het eten.	*Gojang lotjeng, panggil makan.*
B. Waar is uw servet?	*Sĕrbetta (toewala) toewan dimana ada?*

H. Het is in de kamer; ga het halen.	*Ada dalam bilik; pĕrgi ambil.*
B. Hier is het, Mijnheer!	*Inilah dia, toewan!*
H. Hoe nu? vork en mes zijn er niet.	*Apa artinja ini? garpo pisau tada.*
B. Zij liggen achter het bord, Mijnheer!	*Ada di baliḳ pinggan itoe, toewan!*
H. Wel, dat is verkeerd. Een anderen keer moet ge het mes rechts, de vork links en den lepel aan den achterkant van het bord leggen.	*Hei, salah itoe; lagi sakali taroh pisau sabĕlah kanan, pĕnjoetjoeḳ (garpo) sabĕlah kiri, dan sendoḳ (soedoeḳ) di baliḳ piring.*
B. Goed, Mijnheer!	*Sĕhaja, toewan!*
H. Neem een soepbord en ga soep halen.	*Ambil piring dalam, pĕrgi minta sop.*
H. Breng de peperbus hier en neem de deksels van de schaaltjes.	*Bawa tĕmpat lada sini, boekakanlah sĕgala toetoep pinggan.*
Wat is er op dat schaaltje?	*Apa jang dalam pinggan itoe?*
B. Geroosterd varkensvleesch, Mijnheer!	*Babi panggang, toewan!*
H. Neem dit bord en ga een stukje vragen; geen vet, maar alleen het magere, en wat van het geroosterd zwoerd en een weinig saus.	*Ambil piring ini, pĕrgi minta sapotong; djangan ambil lĕmaḳnja, ambil isinja sĕhadja, dan koelit jang dibakar itoepon dĕngan koewahnja sadikit.*
O, pas op, dat ge geen saus op mijne kleêren morst.	*Hei, ingat bajik-bajik, djangan toempah koewah itoe di-atas pakeijankoe.*
B. Er is geen azijn meer in huis, Mijnheer!	*Tjoeka makan di roemah tada lagi, toewan!*
H. Is er mosterd?	*Mostar ada?*
B. Men is hem gaan aanmengen, Mijnheer!	*Soedah orang pĕrgi katjau, toewan!*
H. Neem dit bord weg en breng een schoon.	*Ambil pinggan ini, bawa pinggan jang bĕrĕsih.*
Ga flesschen wijn en bier uit de kist halen.	*Pĕrgi ambil botol anggoer dan bir dari dalam pĕtinja.*
Trek de kurk er af en schenk het groote glas in.	*Tjaboet soembatnja, toewang digĕlas bĕsar itoe.*
Breng wat groenten.	*Bawa sajoer.*
Neem dat schaaltje weg en zet het daar.	*Angkat pinggan ini, taroh disitoe.*
Geef een glas water.	*Bawa ajar minoem.*

Geef wat brood.	*Bawa roti.*
Geef een ander bord.	*Toekar pinggan.*
Waarom hebt ge vandaag geen vruchten gekocht?	*Mĕngapa ini hari tiada kau bĕli boewah-boewah?*
Waarom brengt ge de vruchten niet.	*Mĕngapa tiada bawa boewah-boewah itoe?*
B. **Men is ze gaan krijgen, Mijnheer!**	*Soedah orang pĕrgi ambil, toewan!*
H. **Neem deze vruchtenschillen weg en laat het rijtuig voorkomen.**	*Angkat koelit boewah-boewah ini, dan soeroeh bawa kareta.*

EEN KIND VAN SIJAKSCHE LIEDEN DOOR DE ZEE-ROOVERS VAN LINGGA GESTOLEN.

———

Gesprek van den politie-dienaar Jozef op Lingga met Entjik Abdoe'lkadir, een Sijakker.

De politie-dienaar *Jozef*: Vanwaar komt deze?

Entjik *Abdoe'lkadir:* Ik ben oorspronkelijk van Sijak. Hier breng ik een brief van Z.H. den Onderkoning van Riouw aan Zijne Hoogheid den kroonprins. De Onderkoning heeft gelast dien te geven aan den politie-dienaar hier. Deze is voor den politie-dienaar en dezen heeft de havenmeester van Riouw bevolen te geven aan zijn zoon Entjik *Abraham.*

De politie-dienaar *Jozef:* Goed; laat ons onze opwachting bij den kroonprins maken. Zijne Hoogheid wil vertrekken, om den heer *Ahmad* met een vaartuig weg te brengen. Het schijnt of Entjik *Abdoe'lkadir* zijn kind zoekt, dat door de zeeroovers genomen is.

ANAK ORANG SIJAK DI-AMBIL PĔROMPAK LINGGA.

———

Pĕrtjakapan mata-mata Joesoef di Lingga dĕngan ĕntjik Abdoe'l kadir, orang Sijak.

Mata-mata Joesoef: *Dari mana datang ini?*

Ĕntjik Abdoe'lkadir: *Adalah sĕhaja ini asalnja dari Sijak. Ini sĕhaja mĕmbawa soerat doeli jang dipĕrtoewan Rijau kabawah doeli tĕngkoe bĕsar. Maka titah doeli jang dipĕrtoewan bĕrikan kapada datoeḳ mata-mata disini. Ini satoe kapada datoeḳ mata-mata, dan satoe ini datoeḳ bandar Rijau soeroeh bĕri kapada anaḳnja*, *ĕntjiḳ* Ibrahim.

Mata-mata Joesoef: *Bajiklah; marilah kita pĕrgi mĕnghadap tĕngkoe bĕsar. Jang tĕngkoe bĕsar pon hĕndaḳ bĕrangkat mĕnghantar toewan* Ahmad *bĕrlajar. Jang ĕntjik* Abdoe'lkadir *mĕntjĕhari anaḳ di-ambil pĕrompaḳ roepanja.*

Abdoe'lkadir: Dat is zoo. Mijn kind, pas twaalf jaren oud, een jongen, genaamd *Djĕbbah*, is door de Sekanaksche zeeroovers genomen. Wij allen keerden terug van Boekit Batoe; dicht bij de monding van Sijak roofden zij het.

De politie-dienaar *Jozef:* Juist zooeven is Entjik *Abraham* van hier gegaan. Straks, als wij bij Zijne Hoogheid zijn geweest, zal ik iemand meêgeven naar de woning van den zoon des havenmeesters van Riouw.

Abdoe'lkadir: Ik verlang zeer hem te ontmoeten, want 't is mij opgedragen door den havenmeester, en ik wil hem meêdeelen, dat zijn neef te Sijak, genaamd Entjik *Hasan*, teruggekeerd is tot de barmhartigheid des allerhoogsten Gods, verslonden door een krokodil in de rivier van Sijak, op den zesden van de maand Ramedlan laatstleden; ook is Entjik *Hasan* familie van de moeder mijns zoons, dien *Djĕbbah.*

De politie-dienaar *Jozef*: Dan is het billijk dat Entjik *Abdoe'lkadir* behoefte heeft om Entjik *Abraham* te ontmoeten. Nu, als we bij Zijne Hoogheid zijn geweest, kunnen wij naar Tandjoeng Poetoes gaan, 't is dicht bij het huis van Daïng *Abdoellah.*

Abdoe'lkadir: Als 't u belieft.

Abdoe'lkadir: *Ija, datoeḳ mata-mata. Anaḳ sĕhaja, bĕharoe oemoer doewa-bĕlas tahoen, laki-laki, namanja* Djebbah, *di-ambil pĕrompaḳ orang Sĕkanaḳ; sĕhaja samoewa balik dari Boekit Batoe, dĕkat dĕngan koewala Sijaḳ di rampasnja.*

Mata-mata Joesoef: *Jang ĕntjiḳ* Ibrahim *bĕharoe baliḳ dari sini. Nanti, soedah mĕnghadap tĕngkoe bĕsar, sĕhaja bĕri satoe orang pĕrgi karoemah anaḳ datoeḳ bandar Rijau.*

Abdoe'lkadir: *Sĕhaja sangat hĕndaḳ bĕrdjoempa dĕngan dia, karĕna ada datoeḳ bandar bĕrpĕsan, sĕrta sĕhaja hĕndaḳ bĕrchabarkan, sĕpoepoenja di Sijaḳ, nama ĕntjiḳ* Hasan, *soedah kombali karahmat Allah taāla, dimakan boewaja disoengei Sijaḳ, pada ĕnam hari boelan Ramĕdlan laloe ini; lagipon ĕntjiḳ* Hasan *itoe bĕrsanaḳ dĕngan iboe anaḳ sĕhaja, si* Djebbah *itoe.*

Mata-mata Joesoef: *Kalau bagitoe, patoet ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir *bĕrhadjat hĕndaḳ bĕrdjoempa dĕngan ĕntjiḳ* Ibrahim. *Bajiklah, lĕpas mĕnghadap tĕngkoe bĕsar bolihlah pĕrgi ka Tandjoeng Poetoes, dĕkat roemah daïng* Abdoellah *itoe.*

Abdoe'lkadir: *Silakanlah.*

Gesprek van Zijne Hoogheid met den politie-dienaar Jozef.

Z.H. Welk nieuws is er, politie-dienaar? Wie is dit? Van waar komt hij?

Jozef: Met uw verlof, dit is uw dienaar *Abdoe'lkadir*, die aan Uwe Hoogheid een briefbrengt van uwen zoon, Zijne Hoogheid den onderkoning van Riouw.

Z.H. Breng hem hier. Dit is *Abdoe'lkadir* van Sijak. Het schijnt dat hij zijn kind zoekt, dat door de Sekanaksche zeeroovers is genomen. Politie-dienaar, zeg aan het hoofd van Mepar, dat ik beveel het te zoeken totdat het wordt gevonden en wel binnen twee dagen.

Jozef: Uwe Hoogheid, wat uwen dienaar *Abdoe'lkadir* betreft, zal ik dien meênemen of moet hij hier wachten?

Z.H. Ga gij eerst, dezen avond nog, dat het wat spoedig geschiede.

Jozef: Met uw verlof, dat is goed.

Jozef tot Entjik *Abdoe'lkadir:* Wel, Entjik *Abdoe'lkadir*, ga met *Bangoen* naar Tandjoeng Poetoes Entjik *Abraham* bezoeken.

Gesprek van Entjik Abraham met Bangoen en Entjik Abdoe'lkadir.

Entjik *Abraham* tot *Bangoen*:

Pĕrtjakapan tĕngkoe bĕsar dĕngan mata-mata Joesoef.

Tĕngkoe bĕsar: Apa chabar, mata-mata? Ini sijapa? Datang dari mana?

Mata-mata Joesoef*: Harap diampon, ini patiktoe* Abdoe'lkadir *mĕmbawa soerat padoeka nanda jang dipĕrtoewan moeda dari Rijau kabawah doeli tĕngkoe.*

Tĕngkoe bĕsar: Bawalah sini. Ini Abdoe'lkadir *Sijak, roepanja mĕntjĕhari anaknja diambil pĕrompak Sĕkanak. Mata-mata soeroeh kapada orang kaja Mĕpar, minta tjĕharikan,dapat-dapat bĕnar, akoe hĕndak didalam doewa hari ini.*

Mata-mata Joesoef: *Toewankoe, dari hal patiktoe* Abdoe'lkadir, *bawakah bĕrsama-sama ataw mĕnanti disini?*

Tĕngkoe bĕsar: Pĕrgi mata-mata dĕhoeloe, pĕtang ini djoega, bijar sĕgĕra sadikit.

Mata-mata Joesoef: *Harap diampon, bajiklah.*

Mata-mata Joesoef *kapada ĕntjik* Abdoe'lkadir: *Hei ĕntjik* Abdoe'lkadir, *pĕrgilah bĕrsama-sama dĕngan si* Bangoen *bĕrdjoempa ĕntjik* Ibrahim *ka Tandjoeng Poetoes.*

Pĕrtjakapan ĕntjik Ibrahim dĕngan si Bangoen sĕrta ĕntjik Abdoe'lkadir.

Entjik Ibrahim *kĕpada si* Ba-

Kom, *Bangoen.* Wat nieuws is er? Wie is dat?

Bangoen: Uw dienaar is door den politie-dienaar gezonden om entjik *Abdoe'lkadir* tot u te brengen. Hij brengt brieven van Riouw.

Abraham tot *Abdoe'lkadir:* Kom boven, *Abdoe'lkadir.* Welk nieuws is er van Riouw?

Abdoe'lkadir: Goed nieuws. Ik ben eigenlijk van Sijak en kom om mijn kind te zoeken, dat door de Sekanaksche roovers gestolen is, een jongen van even twaalf jaren oud. Dit is een brief van den havenmeester van Riouw aan entjik *Abraham* hier. Ook deel ik u mede, dat entjik *Hasan* tot de barmhartigheid des Allerhoogsten is teruggekeerd, verslonden door een krokodil op den zesden van Ramedlan laatstleden. Hij nam water voor het avondgebed op den steiger, toen hij door een krokodil gegrepen werd.

Abraham: Voorwaar wij komen van God; voorwaar wij zullen tot Hem wederkeeren! Dat was over hem besloten. Deze brief van mijn vader meldt, dat entjik *Abdoe'lkadir* zijn kind zoekt, dat, naar het schijnt, door de Sekanaksche roovers is gestolen.

Abdoe'lkadir: Ja, de politiedienaar is door Zijne Hoogheid reeds naar het hoofd van

ngoen: *Datang* Bangoen. *Apa chabar? Ini sijapa?*

Si Bangoen: *Hamba ĕntjiḳ disoeroeh datoeḳ mata-mata mĕmbawa ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir *ini kĕpada ĕntjiḳ disini, dia mĕmbawa soerat dari Rijau.*

Ĕntjiḳ Ibrahim *kĕpada ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir: *Najiklah, ĕntjik* Abdoe'lkadir. *Apa chabar nagĕri Riau?*

Ĕntjiḳ Abdoe'lkadir: *Chabar bajik. Sĕhaja ini dari Sijaḳ asalnja, datang mĕntjĕhari anaḳ sĕhaja, di-ambil pĕrompaḳ Sĕkanaḳ, boedaḳ bĕharoe oemoer doewa bĕlas tahoen. Inilah soerat datoeḳ bandar dari Riau kĕpada ĕntjiḳ* Ibrahim *disini, danlagi sĕhaja mĕmbĕri tahoekan ĕntjiḳ* Hasan *soedah kĕmbali karahmat Allah taäla, dimakan boewaja, pada ĕnam hari boelan Ramĕdlan jang laloe. Dia mĕngambil ajar sĕmbahjang maghrib ditangga, maka disambar olih boewaja.*

Ĕntjiḳ Ibrahim: *Inna lillahi wa inna ilaihi radjiöena!* [1] *Soedahlah djandjinja disitoe. Ini soerat orang toewa sĕhaja mĕngatakan ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir *mĕntjĕhari anaḳ, diambil pĕrompaḳ Sĕkanaḳ roepanja.*

Ĕntjiḳ Abdoe'lkadir: *Ija, soedah datoeḳ mata-mata dititahkan tĕngkoe bĕsar kĕpada orang*

[1] Arab. uitroep.

Mepar gezonden, met verzoek om het op te sporen.

Abraham: Ik houd het er voor, als het er is, *Abdoe'lkadir*, dat het dan ook voor den dag komt. Is het er niet, bijvoorbeeld als het gestorven is, dat verandert de zaak, want dit volk, naar ik bemerk, zoekt inderdaad de vorsten in ongelegenheid te brengen; doch ik ben te onbeduidend om in zaken gekend te worden.

Abdoe'lkadir: Dat is 't geval niet. Ook gij wordt er in gekend, want uw vader heeft bepaald bevolen, als de politie-dienaar verhinderd was, u dan te verzoeken, mij bij Zijne Hoogheid, of wel in tegenwoordigheid van Zijne Majesteit den Sultan te brengen; zelfs Zijne Hoogheid de Onderkoning beval mij hetzelfde.

Abraham: Gij hebt gelijk; in mijns vaders brief staat ook: help entjik *Abdoe'lkadir* zooveel ge kunt. Nu Zijne Hoogheid den politie-dienaar gezonden heeft, maak u maar niet ongerust. Waar denkt entjik *Abdoe'lkadir* te logeeren? hier of bij den politie-dienaar?

Abdoe'lkadir: Ik zou liever hier zijn, maar de politie-dienaar beval mij haast te maken. Als ik u aangetroffen had, verzocht hij, dat ik spoedig zou terugkeeren, daar hij naar Mepar ging. Laat het zoo zijn, opdat ik spoedig

kaja Mĕpar minta tjarikan.

Ĕntjik Ibrahim: *Rasa sĕhaja, asal tĕntoe ada, ĕntjiḳ* Abdoe'l kadir, *tĕntoe kĕloewar; kalau tiada, sapĕrti mati oepamanja, tœ tahoelah sĕhaja, karĕna rā-jat ini, sĕhaja lihat, hĕndaḳ bĕnar mĕntjari katjidĕraän radja; tĕtapi sĕhaja ini boedaḳ-boedaḳ, tiada masoeḳ bitjara orang.*

Ĕntjiḳ Abdoe'lkadir: *Tiadalah bagitoe. Sĕbab bolih tjampoer, maka ajah ĕntjiḳ* Ibrahim *bĕrpĕsan bĕnar, kalau datoeḳ mata-mata oedzoer, minta bijar ĕntjiḳ* Ibrahim *mĕmbawa mĕnghadap tĕngkoe bĕsar, ataw kĕbawah doeli baginda jang maha moelia; maski doeli jamtoewan pon bĕrtitah kĕpada sĕhaja bĕgitoe djoega.*

Ĕntjiḳ Ibrahim: *Ija-itoe; didalam soerat orang toewa sĕhaja pon bagitoe djoega, toeloeng ĕntjiḳ Abdoe'lkadir dĕngan sabolih-bolihnja. Maka ini datoeḳ mata-mata soedah dititahkan tĕngkoe bĕsar, itoe djanganlah soesah. Ini dimana ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir *hĕndaḳ bĕrhĕnti? disinikah ataw kĕpada datoeḳ mata-mata?*

Ĕntjiḳ Abdoe'lkadir: *Jang sĕhaja itoe soekalah disini, tĕtapi datoeḳ mata-mata mĕnjoeroeh lĕkas. Apabila soedah bĕrsoewa dĕngan ĕntjiḳ* Ibrahim, *dia minta sĕhaja sĕgĕra datang kĕpadanja, sĕbab dia ka Mĕpar. Bijarlah dĕhoeloe,*

tijding erlang. Hetzij de berichten goed of kwaad zijn, in elk geval kom ik bij u.

Abraham: 't Is goed. Doe mijne groete aan den politie-dienaar. Als hij naar Mepar geweest is, dan weet ge bepaald hoe of wat. Intusschen hoop ik, dat uw kind gevonden worde.

Abdoe'lkadir: Ik neem nu maar eerst afscheid. Als 't God belieft, dan kom ik morgen ochtend vroeg.

Abraham: Dat is goed. Ik wacht u. Als ge te negen ure er nog niet zijt, dan kom ik bij den politiedienaar. Zeg dit aan den politiedienaar.

soepaja sĕhaja lĕkas dapat chabar. Maka sĕhaja dapat chabar bajik ataw djahat, adalah sĕhaja datang kamari.

Ĕntjik Ibrahim: *Bajiklah; katakan sĕhaja poenja salam kĕpada datoeḳ mata-mata. Kalau dia soedah ka Mĕpar itoe, tĕntoelah djahat bajiknja. Dalam pada itoe sĕhaja harap dapat anaḳ ĕntjik* Abdoe'lkadir *itoe.*

Ĕntjiḳ Abdoe'lkadir: *Sĕhaja minta dirilah dĕhoeloe. Insja Allah taäla pagi-pagi sĕhaja datang.*

Ĕntjik Ibrahim: *Bajiklah. Sĕhaja mĕnanti. Kalau sampei poekoel sambilan tiada ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir *datang, nanti sĕhaja datang karoemah datoeḳ mata-mata. Chabarkanlah bagitoe kĕpada datoeḳ mata-mata.*

Gesprek van den politiedienaar Jozef met entjik Abdoe'lkadir.

Jozef: Welk nieuws hebt ge, *Abdoe'lkadir?* Hebt ge entjik *Abraham* al ontmoet?

Abdoe'lkadir: Ja wel, heer politie-dienaar! Hij zendt u vele groeten. Hij noodigde mij uit, bij hem te blijven, doch ik zeide: laat mij eerst iets van mijn kind vernemen, 't zij goed of kwaad. Hij zeide: Dat is goed.

Jozef: Nu ga ik naar Mepar, doch entjik *Abdoe'lkadir* heeft

Pĕrtjakapan datoeḳ mata-mata Joesoef dĕngan ĕntjiḳ Abdoe'lkadir

Mata-mata Joesoef: *Apa chabar, ĕntjiḳ* Abdoe'lkadir? *Soedah bĕrdjoempa ĕntjiḳ* Ibrahim?

Abdoe'lkadir: *Soedah, datoeḳ mata-mata! Dia poenja salam banjaḳ-banjaḳ kĕpada datoeḳ mata-mata. Sĕhaja diadjaknja bĕrhĕnti di roemahnja. Kata sĕhaja: bijarlah dĕhoeloe sĕhaja mĕndĕngar bajik djahat anaḳ sĕhaja. Katanja: Bajiklah.*

Joesoef: *Ini sĕhaja hĕndaḳ pĕrgi ka Mĕpar; ĕntjiḳ* Abdoe'lka-

Zijne Hoogheid bevolen hier te wachten.

Abdoelkadir: Wat ook bevolen wordt, zal ik gehoorzamen.

——

Gesprek van het hoofd van Mepar met den politie-dienaar Jozef.

Het hoofd van Mĕpar: Wel politie-dienaar, wat dringt u zoo laat op den avond te komen?

Jozef: De reden van mijn komst is, dat ik door Zijne Hoogheid tot u gezonden ben met verzoek, om het kind van den Sijakker op te sporen, dat door ons volk, de Sekanaks, is geroofd, want zijn vader is het komen opeischen. In dezen brief van den Onderkoning van Riouw wordt verzocht het te zoeken tot men het vindt, om het aan zijn vader terug te geven; want dit kan later een zaak van belang worden.

Het hoofd van Mĕpar: Reeds sedert lang vernam ik het bericht, dat het volk een kind van de Sijakkers had geroofd. 't Is waarlijk een mooi kind. Die jongen bevindt zich hier.

Jozef: Als het er is, dan vraag ik het, om het tot den vorst te brengen.

Het hoofd van Mĕpar: Als het kan, laat mij hem dan morgen vroeg zelf brengen.

Josef: Toch niet; want de vader is als gek over zijn kind. Laat ik hem brengen. De orang kaja kome morgen

dir *dititahkan tĕngkoe bĕsar mĕnanti disini.*

Abdoelkadir: *Mana-mana titah sĕhaja djoendjoenglah.*

——

Pĕrtjakapan orang kaja Mĕpar dĕngan datoeḳ mata-mata Joesoef.

Orang kaja Mepar: *Datang datoeḳ mata-mata. Apa hadjat, maka malam-malam ini datang?*

Joesoef: *Adalah hadjat sĕhaja datang ini, dititahkan doeli tĕngkoe bĕsar kĕpada orang kaja, titah minta tjarikan anaḳ orang Sijak, jang dirompaḳ kawan-kawan kita, orang Sĕkanak itoe, karĕna bapanja soedah datang mĕndāwa. Maka ini soerat doeli jam toewan moeda dari Riau, minta tjarikan sampei dapat, hĕndaḳ dipoelangkan kĕpada bapanja; karĕna itoe djadi pĕrkara bĕsar achirnja.*

Orang kaja Mepar: *Sĕhaja soedah mĕndapat chabar memang, rāجat-rājat itoe mĕngambil anaḳ orang Sijak. Boedaknja bagoes bĕnar. Maka boedaḳ itoe adalah disini.*

Joesoef: *Kalau ada, mintalah, soepaja sĕhaja sĕmbahkan.*

Orang kaja Mepar: *Kalau bolih, bijarlah besoeḳ pagi-pagi sĕhaja mĕnjĕmbahkan sĕndiri.*

Joesoef: *Djanganlah bagitoe; karĕna bapanja sapĕrti gilakan anaknja. Bijarlah sĕhaja sĕmbahkan. Besoek pagi-*

vroeg zijne opwachting maken. Verder wordt er bevolen, al wat er meer geroofd is, terug te geven.

Het hoofd van Mĕpar: Ik weet van Zijner Majesteits onderhoorigen niet af; reeds dikwijls heb ik hen gewaarschuwd. Ik zeide: Zijt gijlieden dan vergeten, dat het weinig scheelde, of ik was naar Batavia gebannen? Ook gij, politie-dienaar, weet, dat zij mij veel moeite veroorzaken, en niet alleen mij, maar nog meer onzen opperheer.

Jozef: Dat is maar al te waar. Wat zou den Hollanders toch bewegen, dat ze ons land niet verwoesten?

Het hoofd van Mĕpar: Die jongen was er al twee maanden, toen ik het eerst vernam. Daarom heb ik hem juist genomen.

Jozef: Dat is onze fout (nalatigheid). Als hij terug gegeven was, zoodra gij hem kreegt, dat zou voor onzen naam goed geweest zijn. Waar is die jongen, hij met zijn makker? Ik vraag er om, opdat ik spoedig bericht kan geven. Nu, zoo laat op den avond kan men zijne opwachting niet maken, want Zijne Hoogheid zeide: Nu wil ik bericht; laat dezen avond den jongen hier komen.

Het hoofd van Mĕpar: Hier is de jongen.

Jozef: Daar is geen macht en

pagi orang kaja datang mĕnghadap. Danlagi apa-apanja, mana jang di-ambil, titah soeroeh poelangkan.

Orang kaja Mepar: *Sĕhaja pon tiada tahoelah akan hal rājat-rājat kĕbawah doeli jang maha moelia ini; soedah bĕrpoeloeh kali sĕhaja ingatkan. Jang kata sĕhaja: Loepakah mika samoewa, hampir-hampir tĕrboewang akoe ka Batawi? Jang datoeḳ mata-mata pon tahoe djoega djadi soesah bĕnar sĕhaja dipĕrboewatnja. Boekannja poela sĕhaja sĕhadja, jang toewan pĕnghoeloe kita tĕrlĕbih soesah.*

Joesoef: *Itoe apa lagi. Ĕntah apa dikĕnang olih Bĕlanda, maka tiada dibinasakan nagĕri kita ini?*

Orang kaja Mepar: *Boedaḳ itoe soedah doewa boelan, bĕharoe sĕhaja tahoe. Inilah sĕhaja ambil memang.*

Joesoef: *Itoelah taḳsir kita. Sĕrta dapat itoe tjoba dipoelangkan, djadi bajiklah nama kita. Mana dia, boedaḳ itoe, dĕngan kawannja bĕrdoewa? Mintalah, bijar sĕgĕra sĕhaja māloemkan. Sakarang, djaoeh malam tiada bolih mĕnghadap, karĕna titah tĕngkoe bĕsar: Ini akoe minta chabar; malam ini soeroeh kamari boedaḳ itoe.*

Orang kaja Mepar: *Inilah dia boedaḳnja.*

Joesoef: *La haula wala koew-*

daar is geen kracht, behalve in God! (Arab. uitroep) 't Is te begrijpen dat zijn vader is, alsof hij gek zou worden.

De politie-dienaar tot *Djĕbbah*: Kom, *Djĕbbah!* uw vader wacht u op Lingga. Stap in deze boot.

De politie-dienaar tot het hoofd van Mĕpar: Ik neem den jongen meê, orang kaja. Morgen ochtend moet ge stellig uwe opwachting komen maken.

Het hoofd van Mĕpar: Dat is goed. Vooral mijne hulde aan den vorst en zeg, dat ik hoop op Zijner Hoogheids vergiffenis.

Gesprek van den kroonprins met den politie-dienaar Jozef.

Zijne Hoogheid: Welke tijding, politie-dienaar? Is dat kind er of niet?

Jozef: Met uw verlof, ik deel u mede, dat ik hem meêgebracht heb. Wat den vader betreft, zoodra hij hoorde, dat zijn kind er was, had hij geen geduld meer, maar klom in mijne boot. 't Was alsof hij in zwijm viel; hij omhelsde zijn zoon al weenende. Ook ik weende toen ik hem met zijn kind zoo zag.

Z.H. Dat ongelukkige volk van Sekanaks! Laat hen eerst begaan; na een oogenblik kunt gij het kind hier laten komen. Waar is het hoofd van Mepar.

wata illa bi'lllahi! Patoetlah bapanja bageikan hĕndaḳ gila.

Datoek mata-mata kapada si Djebbah: *Marilah*, Djebbah, *orang toewa ĕngkau ada mĕnanti di Lingga. Toeroenlah kasampan ini.*

Datoek mata-mata kapada orang kaja Mepar: *Sĕhaja bawalah boedaḳ ini. Besoeḳ pagi-pagi djangan tidaḳ-tidaḳ datang mĕnghadap.*

Orang kaja Mepar: *Bajiklah, datoeḳ mata-mata! mĕlainkan sĕhaja poenja sĕmbah, harapkan ampoen djoega kabawah doeli tĕngkoe bĕsar.*

Pĕrtjakapan tĕngkoe bĕsar dĕngan datoeḳ mata-mata Joesoef.

Tengkoe besar: *Apa chabar, mata-mata? Ada boedaḳ, atau tiada.*

Joesoef: *Harap di-ampoen, sĕmbah patik, ada patik bawa ini. Maka orang toewanja, sĕrta mĕndĕngar anaknja ada, tiada sabar lagi najik kasampan patik, sapĕrti pingsan, mĕmĕloeḳ anaḳnja dĕngan tangisnja. Patik pon mĕnangis mĕlihatkan halnja dĕngan anaḳnja itoe.*

Tĕngkoe bĕsar: Tjĕlaka soenggoeh rājat Sĕkanaḳ ini. Bijarlah dĕhoeloe, sabĕntar lagi bolih soeroeh kamari boedaḳ itoe. Orang kaja Mĕpar mana dia?

Jozef: Met uw verlof, ik heb uw bevel gehoorzaamd en verzocht het een en ander op te sporen, dat van die menschen is; uw dienaar, de orang kaja, betuigt U zijne hulde en hoopt op Uwer Hoogheids vergiffenis; hij is bezig met het een ander bijeen te brengen, dat van die Sijakkers bij zijne onderhoorigen is. Morgen vroeg komt hij u zijne opwachting maken om vergiffenis te ontvangen.

Z. H. Laat *Abdoe'lkadir* even hier komen.

Jozef: Uwe Hoogheid, laat mij hem zelf boven brengen.

——

Joesoef: *Harap di-ampoen, soedah patik djoendjoengkan titah, minta tjarikan apa-apa orang itoe; patiktoe orang kaja poenja sĕmbah, harapkan ampoen kabawah doeli tĕngkoe, dia tĕngah mĕngoempoelkan apa-apa orang Sijak itoe kĕpada anak-anaknja. Besoek pagi-pagi dia datang mĕnghadap, makan ampon.*

Tĕngkoe bĕsar: Soeroehlah Abdoe'lkadir *itoe kamari sabĕntar.*

Joesoef: *Taewankoe, bijar patik sĕndiri mĕmbawa dia najik.*

——

Gesprek van den politiedienaar Jozef met Entjik Abdoelkadir.

De politiedienaar *Jozef*: Entjik *Abdoelkadir*, gij wordt even geroepen, want Zijne Hoogheid wil uw kind zien.

Abdoelkadir: Lieve hemel! zou ik mij niet verkeerd gedragen? Ik zal zeker in tegenwoordigheid van den vorst schreien.

Jozef: Dat is niets, want gij hebt een geldige reden van verontschuldiging.

Abdoelkadir: Dat is zoo. *Tot zijn zoon*: Kom, lieveling, laat ons tot Zijne Hoogheid gaan.

——

Pĕrtjakapan datoek mata-mata Joesoef dĕngan ĕntjik Abdoelkadir.

Datoek mata-mata Joesoef: *Entjik* Abdoelkadir, *titah dipanggil sabĕntar, karĕna tĕngkoe bĕsar hĕndak mĕlihat anak ĕntjik* Abdoelkadir *itoe.*

Abdoelkadir: *Allah rabbi! tiadakah djadi balik adab sĕhaja? Tĕntoe sĕhaja mĕnangis dihadapan radja.*

Joesoef: *Tiada mĕngapa, karĕna ĕntjik* Abdoelkadir *didalam oedzoer.*

Abdoelkadir: *Ijalah. Kĕpada anaknja: Marilah, boewah hati akoe, mĕnghadap tĕngkoe bĕsar.*

——

Gesprek van den kroonprins met Entjik Abdoelkadir.

Z.H. Hebt ge uw kind gekregen, *Abdoelkadir?* Breng het hier, ik wil het zien.

Abdoelkadir: Vergeving, Uwe Hoogheid, duizendmaal vergeving; bij mijn spreken hoop ik op uwe vergiffenis; Uwe overvloedige gunst neem ik op mij; de volheid van Uwe genade op de kruin van mijn schedel; zij is onbegrensd en door mij niet te vergelden; slechts kan ik uwe gunst ontvangen, en ik hoop geheel en al op uwe vergiffenis [1]).

Z.H. Wat heeft dat ongelukkige volk het hart van dezen man bedroefd! Ik heb bevolen het een en ander, dat ze u ontroofd hebben, op te zoeken. Ik zal nu den brief van den Onderkoning niet beantwoorden, omdat ik morgen namiddag naar Riouw op reis ga. Neem nu uw kind mede. Ik ga mijn leeraar wegbrengen.

Abdoelkadir. Met uw verlof; al wat uwe Hoogheid ook beveelt, zal ik gehoorzamen.

Pĕrtjakapan Tĕngkoe bĕsar dĕngan ĕntjik Abdoelkadir.

Tĕngkoe bĕsar: Dapat, Abdoelkadir, *anak ĕngkau? Bawa kĕmari, akoe hĕndak mĕlihat.*

Abdoelkadir: *Ampoen, toewankoe, bĕriboe-riboe ampoen; sĕmbah patik, harap di-ampoen, maka mĕndjoendjoeng limpah karoenia patik dĕngan sapĕnoeh-pĕnoeh karoenia atas mĕrtjoe batoe kĕpala patik; tiadalah tĕrhingga patik mĕmbalasnja, hanjalah mĕndjoendjoeng karoenia; sĕmata-mata haraplah akan di-ampoen djoewa.*

Tĕngkoe bĕsar: Bageimana boewatan rajat tjĕlaka itoe mĕmoetoeskan hati orang ini! Akoe soeroeh tjari apa-apa ĕngkau, jang dirampasnja itoe. Ini akoe tiada mĕmbalas soerat jamtoewan, sĕbab akoe pĕtang besoek hĕndak bĕrlajar ka Rijau. Ini bawa anak ĕngkau. Jang akoe hĕndak mĕngantar goeroe akoe.

Abdoelkadir: *Harap di-ampoen; mana-mana djoega jang dititahkan, patik djoendjoenglah.*

Gesprek van den politie-dienaar Jozef met entjik Abdoelkadir.

Jozef: Kom, entjik *Abdoel-*

Pĕrtjakapan datoek mata-mata Joesoef dĕngan ĕntjik Abdoelkadir.

Joesoef: *Bajiklah ĕntjik* Abdoel-

---

[1]) De kruiperige vleitaal der inlanders tot hunne hoofden is niet te vertalen. Deze vertaling is slechts bij benadering.

kadir, ga eerst naar beneden en neem dit kind meê.

Abdoelkadir: Morgen vroeg wil ik een oogenblik met mijn zoon naar entjik *Abraham* gaan, want ik heb het hem beloofd.

Jozef: Dat is goed. Mogelijk wil hij den brief van zijn vader beantwoorden.

——

Gesprek van entjik Abraham met entjik Abdoelkadir.

Abraham: Welkom, entjik *Abdoelkadir!* Is dit nu het kind, dat gezocht werd?

Abdoelkadir: Ja, lieve hemel! dit is mijn kind, *Djĕbbah* genaamd, de glans mijner oogen; door den zegen mijner familie en de hulp van alle hoofden heeft de Allerhoogste mij weêr met mijn ingewand saamgebracht. Geloofd zij de Allerhoogste en Zijn gezant, terwijl ik de overvloedige genade van ons opperhoofd op mij neem, en dank zeg aan alle familieleden, dat mij, die tranen stortte uit droefheid, nu door God blijdschap geschonken is.

Abraham. Ook ik had eene boot gereed gemaakt om tot den politiedienaar te gaan. Zoo er bezwaren waren, dan zou ik naar Mepar gegaan zijn om de zaak te bespoegen, want ik heb een bevel van Riouw.

kadir, *toeroenlah dĕhoeloe, bawa anaḳ ini.*

Abdoelkadir: *Sĕhaja pagi-pagi hĕndaḳ mĕmbawa anaḳ sĕhaja pĕrgi kapada ĕntjiḳ* Ibrahim *sabĕntar, sĕbab soedah bĕrdjandji dĕngan dia.*

Joesoef: *Bajiklah. Barangkali dia hĕndaḳ mĕmbalas soerat orang toewanja.*

——

Pĕrtjakapan ĕntjiḳ Ibrahim dĕngan ĕntjiḳ Abdoelkadir.

Ibrahim: *Datang, ĕntjiḳ* Abdoelkadir! *Inilah dia anaḳ jang ditjari itoe?*

Abdoelkadir: *Allah rabbi! inilah dia anaḳ sĕhaja, nama si* Djebbah, *tjĕhaja mata sĕhaja; dĕngan bĕrkat adiḳ-kakaḳ sĕrta pĕrtoeloengan toewan pĕnghoeloe samoewanja didjoempakan Allah taäla sĕhaja dĕngan isi pĕroet sĕhaja. Sjoekoerlah sĕhaja kĕpada Allah taäla dan rasoelnja, sĕrta mĕndjoendjoeng limpah karoenia toewan pĕnghoeloe, sĕrta mĕnarima kasih kĕpada sanaḳ saudara samoewa, jang sĕhaja mĕmbawa ajar mata daripada doekatjita sĕhaja, maka ini dibĕri Allah soekatjita.*

Ibrahim: *Jang sĕhaja pon soedah bĕrsadija sampan, hĕndaḳ pĕrgi kĕpada datoeḳ mata-mata. Djika bĕrtoewil-toewil, sĕhaja hĕndaḳ pĕrgi ka Mĕpar mĕnoeloeng mĕnjĕgĕrakan djoega, karĕna ada pĕsan dari Rijau.*

Abdoelkadir: Ontvang mijn dank; slechts de Allerhoogste kan het vergelden.

Abraham: Eet eerst,. *Abdoelkadir.* Daar ik dezen namiddag Zijne Hoogheid zal vergezellen naar Mepar, is er mogelijk geen gelegenheid mij te ontmoeten, want, of ik naar Riouw meêgenomen word, of slechts tot Mepar, weet ik nog niet. Word ik niet meêgenomen, dan kom ik morgen ochtend terug. Word ik meêgenomen, dan zullen wij elkander, als God wil, op Riouw ontmoeten.

Abdoelkadir: Dat is goed. Nu vraag ik verlof om heen te gaan.

Abraham: Wacht even, wij zullen eerst een weinig eten. Eerst na het eten gaan wij heen. Kom nader; laat ons eten Entjik *Abdoelkadir!* Spoor meteen uw kind daartoe aan.

Abdoelkadir: Nu ik gegeten heb, vraag ik verlof om naar de boot te gaan, terwijl ik mij verontschuldig.

Abraham: Ook ik verontschuldig mij, Entjik *Abdoelkadir.*

Abdoelkadir: *Tarima-kasihlah sĕhaja; mĕlainkan Allah taāla mĕmbalasnja.*

Ibrahim: *Makan dĕhoeloe, ĕntjik* Abdoelkadir. *Sĕbab sĕhaja pĕtang ini hĕndaḳ mĕngiring tĕngkoe bĕsar ka Mĕpar, barangkali tiada sĕmpat bĕrdjoempa dĕngan sĕhaja, sĕbab sĕhaja dibawakah ka Rijau, ataw hingga Mĕpar sĕhadja, sĕhaja bĕlom tahoe. Kalau tiada dibawanja, sĕhaja adalah balik besoeḳ pagi. Kalau dibawanja, insja Allah, di Rijau kita bĕrdjoempa.*

Abdoelkadir: *Bajiklah. Sĕhaja hĕndaḳ minta dirilah.*

Ibrahim: *Nanti sabĕntar, kita makan nasi dĕngan garam dĕhoeloe. Soedah makan, bĕharoelah toeroen. Dĕkat disini; kita makan, ĕntjiḳ* Abdoelkadir! *Adjaḳ anaḳ ĕntjiḳ* Abdoelkadir *sakali.*

Abdoelkadir: *Soedah makan ini, sĕhaja minta dirilah toeroen kasampan, sĕrta sĕhaja minta maāf.*

Ibrahim: *Sĕhajapon bagitoe djoega, ĕntjiḳ* Abdoelkadir.

OVER DE UITSPRAAK.

Om te weten hoe men onze letter, op het Maleisch toegepast, behoort uit te spreken, laten wij hier eene opgave van die uitspraak volgen:

UITSPRAAK DER KLINKERS.

De *a* wordt uitgesproken als *aa* in *paard*, in de laatste lettergreep van een woord, als die op eene *r* eindigt en de voorgaande lettergreep eene toonlooze *e* heeft, b.v. *bĕsar*, *bĕnar*, *sĕgar*, *tĕgar*. Heeft de voorgaande lettergreep die toonlooze *e* niet, dan is de *a* kort, b.v. *kasar*, *goesar*.

Zij wordt uitgesproken als *a* in *vader* in open lettergrepen, b.v. *kali*, *mata*, *pakei*, *takoet*. Als *a* in *kat* in gesloten lettergrepen, b.v. *pĕnat*, *paḳsa*, *karbau*, *hasta*.

Als *ĕ* of de toonlooze *e*, of liever nog als *eu* in *beurt*, in de open eindlettergreep van een woord, ook dan zelfs wanneer dat woord een achtervoegsel krijgt, b.v. *bapa* en *radja*, worden uitgesproken als *bapeu*, *radjeu*; *bapanja* en *radjamoe* als *bapeunjeu*, *radjeumoe*. Dit geldt voor de Maleiers van den Maleischen Archipel, terwijl die in de Padangsche bovenlanden voor *eu* de *o* of *a* klank hebben, b.v. *bapo*, *radjo*, *baponjo* enz. In dit geval onderscheidén die twee Maleische stammen zich van elkander even als de Soendaneezen van de Javanen.

De *e* wordt uitgesproken als *e* in *leven* in open lettergrepen, b.v. *tepoeḳ*, *teloer*, *memang*, *lenga*.

Als *e* in *kers* in gesloten lettergrepen, b.v. *benteng*, *dendeng*, *pĕter*. Ook in open lettergrepen, wanneer de volgende lettergreep zulk eene *e* of *i* klank heeft, b.v. *pĕleter*, *pelet*, *teteḳ*.

De *ĕ* wordt uitgesproken als *e* in *de* en *begin*, dus als onze toonlooze *e*, b.v. *kĕlaḳ*, *bĕnang*, *bĕsi*, *lĕsoe*, *dĕngan*.

De *i* wordt uitgesproken als *ie* in *zien*, in open lettergrepen,

b.v. *bĕsi*, *pitam*, *minoem*. Ook in gesloten lettergrepen als de vorige lettergreep de *a*, *oe* of *i* klank heeft, b.v. *patik*, *boekit*, *pikir*, *bilik*, *dinding*, *sisik*, *kiri*.

De *i* wordt uitgesproken als *i* in dit in gesloten eindlettergrepen die door een toonlooze *e* worden voorafgegaan, b.v. *pĕdih*, *kĕris*, *pĕtiḳ*, *bĕlit*, *bĕntil* enz. en in de gesloten voorgaande lettergreep van vreemde woorden als: *nista*, *siksa*, *pista*, enz.

i wordt uitgesproken tusschen *ie* en *i* in voor *n* en *ng* als: *kĕring*, *singgah*, *pingsan*, *lintah*, *sĕkin*, *pindang*.

De *o* wordt uitgesproken als in boter in open lettergrepen, als die niet door eene lettergreep met *o* gevolgd worden, b.v. *dosa*, *roda*, *tjoba*; als *o* in pot in gesloten lettergrepen en in open lettergrepen die door eene lettergreep met *o* gevolgd worden, b.v. *lĕtos*, *bĕngkoḳ*, *kodoḳ*, *pokoḳ*, *gotjoh*. Uitgezonderd is *bodoh*, dat met de lange *o* wordt uitgesproken. Zij wordt uitgesproken als in rond, voor de neusklanken, b.v. *sombong*, *pontong*, *onggas*, *ontang*, *ombaḳ*.

De *au* wordt uitgesproken als in dauw, b.v. *saudagar*, *poelau*, *rantau*, *djikalau*.

De *oe* wordt uitgesproken als in schoen in open lettergrepen, b.v. *boeta*, *boemi*, *pakoe*, *soekoe*, *loekis*, *oebi;* als de Hoogduitsche *u* in und in gesloten lettergrepen, b.v. *oentoeng*, *boesoeḳ*, *boenting*, *djakoen*, *oental*.

De *ei* wordt uitgesproken als ai in 't Hoogduitsche Kaiser, b.v. *sĕnikei*, *pakei*, waarom het beter zou zijn de *ai* daarvoor in de plaats te stellen. Daar echter in het Maleisch toch reeds zooveel *a*'s voorkomen, hebben wij *ei* maar behouden. [1])

UITSPRAAK DER MEDEKLINKERS.

De *b*, *d*, *j*, *k*, *l*, *m*, *n*, *p*, *s*, *t*, *w* en *z* worden uitgesproken als in onze taal.

De *ch* wordt uitgesproken als *ch* in lachen, of als *k*, b.v. *chabar* ook *kabar*.

De *dj* wordt uitgesproken als in baadje, laadje, b.v. *djagoeng*, *djalan*, *badjoe*.

De *f* wordt uitgesproken als *p* en daardoor meestal vervangen, b. v. *pikir* voor *fikir*, *pĕdloeli* voor *fĕdloeli*, daar die letter in echt Maleische woorden niet voorkomt en ook moeilijk door den Maleier uit te spreken is. Wil hij *f* weêrgeven dan doet hij dat met *pf*.

---

[1]) De uitspraak der klinkers in woorden van vreemden oorsprong is aan deze regels niet onderworpen.

De *g* wordt uitgesproken als in het Engelsche good, of het Fransche gant, b.v. *gadji*, *gĕtah*, *goela*, *gingsir*, *ginggoeng*, en nooit als onze g.

De *h* wordt in de uitspraak aan het begin der woorden meestal niet gehoord, zooals in het fransche *homme*, b.v. *habis*, *hantar*, *haloes*, *hilang*. Bij enkele woorden echter wordt zij hoorbaar uitgesproken, b.v. *hei*, *hobat*, *hardik*, *hĕndak*, *halau*, *honar*. In het midden van drie- en meerlettergrepige grondwoorden wordt zij mede niet uitgesproken, b.v. *sĕhaja*, *sĕgĕraha*, *anoegĕraha* worden uitgesproken als *saja*, *sĕgĕra*, *anoegĕra*. In het midden van tweelettergrepige woorden, daarentegen, wordt zij sterk geadspireerd uitgesproken, b.v. *paha*, *pehak*, *pahar*, *leher*. Uitgezonderd zijn die woorden, waarin de *h* door *i* wordt voorafgegaan of gevolgd, b.v. *lihat*, *pahit*, waarin de *h* nauwelijks hoorbaar is. Op het einde van woorden als sluitletter heeft zij eene zachte adspiratie, zoowel in het zuivere Maleisch als in het dialect van Menangkabau, b.v. *basoeh*, *roemah*, *bĕrĕsih*. [1])

De *k* aan het begin van woorden en lettergrepen wordt uitgesproken als onze *k*, b.v. *kata*, *kaki*, *lakoe*, *pĕlangki*.

Als sluitletter van eene lettergreep of een woord wordt ze uitgesproken als eene ingeslikte *k*, achter in de keel, b.v. *saksi*, *pokok*, *siksa*, *ĕntjik*, *rintik*, vandaar dat de Maleier voor de eerste de *kaf kĕtjil* en voor de laatste de *kaf bĕsar* bezigt. Uitgezonderd zijn een paar woorden met de lange *i* klank vóór de sluitletter *k*, zooals *bajik*, *najik* en *patik*, die met *de kaf kĕtjil* worden geschreven en met eene duidelijke *k* uitgesproken.

De *l* wordt, evenals de *r*, aan het einde van een woord door de Maleiers nauwelijks hoorbaar uitgesproken. Overigens klinkt de *l* als in het Nederlandsch.

De *nj* wordt uitgesproken als in *plunje*, *kokinje*, b.v. *njaris*, *banjak*, *hanja*.

De *ng* als in tang, b.v. *larang*, *mĕngantoek*, *tangsi*, *lĕnga*, *ginggoeng*, *ngejoeng*.

De *r* spreekt de Maleier brauwende, achter in de keel, uit en als sluitletter nauwelijks hoorbaar.

De *s* wordt als bij ons uitgesproken. Men wachte zich vooral voor eene uitspraak als *z*. Dat is voor het Maleisch hetzelfde alsof iemand in onze taal zeide „het soete zap van het zuikerriet".

De *sj* klinkt als in ons sjouwerman.

---

[1]) Het is onjuist als men beweert: „dat ze dan geen andere waarde „heeft, dan dat zij den voorgaanden klinker in de uitspraak eenigszins „verlengt." De uitspraak *basoe*, *roemaa*, *beresie* zou al zeer verkeerd zijn. Zij maakt integendeel dien klinker hard en kort.

De *tj* klinkt als onze *t* en *j* te zamen. Bij de uitspraak en ook in schrift hoede men zich voor het scheiden der dubbele medeklinkers *dj*, *ng*, *nj* en *tj*.

DE KLEMTOON.

Deze valt bij tweelettergrepige woorden op de eerste lettergreep, als die niet de toonlooze *e* heeft, in welk geval de laatste lettergreep den klemtoon krijgt, b. v. *lāma*, *sākit*, *sini* en *bĕkas*, *bĕrat*, *bĕngis*. Daar meer-lettergrepige grondwoorden allen van vreemden oorsprong zijn, valt de klemtoon daarbij nu eens op de voorlaatste, dan weer op de eerste of laatste lettergreep, b.v. *kārĕna*, *sangkĕlā*, *brāmana*, *laksāna*, *mānikam*.

Bij afgeleide woorden valt hij doorgaans op de voorlaatste lettergreep. Soms blijft hij daar, waar het grondwoord hem heeft. Dit is vooral het geval als de eerste lettergreep open is, de tweede gesloten en het woord een achtervoegsel krijgt, dat met een medeklinker begint, b.v. *mĕmbāsoehkan*, van *bāsoeh*, *mĕlāpiskan*, van *lāpis*. Begint daarentegen het achtervoegsel met een klinker dan valt de klemtoon op de lettergreep, die daaraan voorafgaat: *mĕmbasoehi*, *kalihātan*. Ook verspringt de klemtoon niet in woorden, die afgeleid zijn van woorden als *dapat*, *datang*, *lapang*, waarbij de *a* in de eerste lettergreep open en lang, in de tweede gesloten en kort is, b.v. *mĕndāpatkan*, *mĕndātangkan*, *kadāpatan*, *kadātangan*, *mĕndātangi*, *mĕndāpati*. Meer vaste regels zijn, echter, voor het plaatsen van den klemtoon nog niet op te geven. Men zal dit uit het gebruik moeten leeren. Zeker is het evenwel, dat ook de Maleiers een klemtoon hebben en dat de aanhechtsels *lah*, *tah* en *kah* geen invloed hebben op de verplaatsing daarvan.

KORT BEGRIP VAN DE GRAMMATICA.

De taalregels, op het Maleisch van toepassing, zijn geheel anders dan die voor onze Westersche talen. Verbuiging of vervoeging kent die taal niet, doch heeft, daarentegen, weer eigenaardigheden, die men niet in het Nederlandsch terugvindt. Om het gebruik van dit werkje te vergemakkelijken, voegen wij het voornaamste uit de grammatica, op eenvoudige wijze voorgesteld, daaraan toe. De Spelling laten wij hierbij onbesproken.

ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN.

Deze zijn of grondwoorden, of afgeleid. De afgeleide kunnen eerst na de werkwoorden behandeld worden.

De zoogenaamde *eigen* zelfst. n.w. verschillen natuurlijk veel van de onze. Bijbelsche persoonsnamen zijn bij den Maleier in gebruik en door de Arabieren in zwang gebracht. Zij luiden eenigszins anders dan in onze taal, doch zijn spoedig te herkennen, b.v. *Ibrahim*, *Isjmaël*, *Ishaḳ*, *Jākoeb*, *Joesoef*, *Soleiman*, *Dāwoed*, *Joesaḳ* (Jozua), *Idris* (Henoch) enz. Een v a ŋ gebruikt de Maleier niet, doch wel geeft men soms een bijnaam, die langzamerhand geheel de plaats van den eigenlijken naam inneemt.

De Maleische grondwoorden zijn, op een paar uitzonderingen na, allen tweelettergrepig, dus ook de zelfst. n.w. b.v. *roemah*, huis, *koeda*, paard, *orang*, mensch. Samengestelde zelfst. n.w. zijn er velen en hebben meestal eene figuurlijke beteekenis, b.v. *mata-hari*, het oog des dags, d. i. de zon, *anaḳ-koentji*, het kind van het slot, d. i. de sleutel. Zeer velen van die zelfst. n.w. zijn met *anaḳ* en *mata* samengesteld. Een bepaalden vorm, om de beteekenis van het woord verkleind voor te stellen, zooals ons *je* in *kindje* etc., heeft de Maleier niet. Wel iets, dat daarop

gelijkt, nl. het achtervoegsel *an*, doch dit geeft aan het woord meer de beteekenis van iets in het klein nagemaakt, b.v. van *roemah*, huis, *roemahan*, een huis in het klein, zooals voor speelgoed of model; van *koeda*, paard, *koedaän*, paard in het klein nagemaakt, van *orang*, mensch, *orangan*, een mensch in het klein nagemaakt, dus pop, beeldje. Wil men een zelfst. n.w. verkleind voorstellen, dan doet men dit door achtervoeging van *kĕtjil*, b.v. *koeda kĕtjil*, paardje, *roemah kĕtjil*, huisje.

GESLACHT.

Ook hiervan is bij de Maleische zelfst. n.w. geen sprake. Om het geslacht van het voorwerp, door het woord benoemd, uit te drukken, maakt men gebruik van afzonderlijke woorden, die ter nadere bepaling achter het zelfst. n.w. gevoegd worden. Deze zijn voor menschen, goden en geesten *laki-laki*, mannelijk, *pĕrampoewan*, vrouwelijk; voor dieren *djantan*, mannelijk, *bĕtina*, vrouwelijk; b.v. *orang laki-laki*, man, *orang pĕrampoewan*, vrouw; *koeda djantan*, hengst, *koeda bĕtina*, merrie. Is het niet volstrekt noodig, dan drukt men het geslacht niet uit, b.v. in: Ali is een goed man, wordt man niet teruggegeven met *orang laki-laki*, maar alleen met *orang*, want uit den naam *Ali* blijkt reeds genoeg, dat het geen vrouw is.

GETAL.

Ook voor het meervoud heeft de Maleier geen bijzonderen vorm. Men moet uit den zin opmaken of het woord in het enkel- of in het meervoud is bedoeld. Wel heeft men in de verdubbeling van het woord eene soort van meervoudsvorm, doch daarin ligt tevens de beteekenis van verscheidenheid. *Orang-orang* is dus niet ons meervoudig menschen, maar verschillende menschen, *pohon-pohon*, verschillende boomen. Ook wordt die verdubbeling soms nog in eene gansch andere beteekenis genomen, bv. *koeda* is paard, *koeda-koeda* niet verschillende paarden, maar een s c h r a a g daar die op een paard gelijkt; *mata* is oog, doch *mata-mata* niet oogen, maar een spion, dwarskijker, agent van politie, douaan; *langit* is hemel, *langit-langit*, gehemelte b.v. van een ledikant etc.

NAAMVAL.

In de verschillende naamvallen ondergaan de Zelfst. n.w. geene verandering De tweede naamval wordt alleen gevormd door nevenstelling, b.v. het kind des vaders, *anak bapa*, het paleis

des konings, *astana radja*. Soms wordt de 2e naamval uitgedrukt door het woord *poenja* of *ĕmpoenja* te plaatsen voor het woord, dat de bezitting uitdrukt, b.v. *nagĕri poenja oewang*, lands geld. De derde naamval wordt meestal door voorzetsels uitgedrukt, zooals *pada*, *kapada*, *akan* en door den transitieven vorm van het werkwoord, waarover straks.

LIDWOORDEN.

Deze heeft het Maleisch niet, doch dikwerf wordt van andere woordjes gebruik gemaakt om in dat gebrek te voorzien. Zoo gebruikt men dikwijls het aanwijzend voornaamwoord *itoe* geheel als bepalend lidwoord, doch het komt dan achter het zelfst. n.w. te staan, b.v. *orang itoe* kan zoowel de man, als die man beteekenen. Dat hangt van den zin af. Zoo ook *sĕgala*, dat vóór het zelfst. n.w. komt, heeft nu eens de beteekenis van het bepalende lidwoord in het meervoud en dan weêr die van alle, *sĕgala orang* kan dus zoowel beteekenen de menschen, als alle menschen. Voor ons onbepalend lidwoord wordt dikwerf het telwoord *satoe* en *sa*, de verkorting daarvan, gebezigd. Zelfs het betrekkelijk voornaamwoord *jang* en het bezittelijke *nja* vervullen soms de plaats van ons bepalend lidwoord, b.v. *jang iboe dan jang anaḳ*, de moeder en het kind, of *bapanja bĕrdiri*, *anaḳnja doedoeḳ*, de vader stond, de zoon zat.

BIJVOEGELIJKE NAAMWOORDEN.

Ook deze komen achter de zelfstandige n.w. te staan, bijv. *roemah bagoes*, een mooi huis, *anaḳ nakal*, een ondeugend kind, waarin het tweede woord het bijv. n.w. is.

De trappen van vergelijking worden op eene andere wijze gevormd dan in onze taal. Wil men uitdrukken, dat de hoedanigheid van het eene gelijk is aan die van het andere, dan doet men dat door middel van voorgevoegd *sa* of *sama* en het voorzetsel *dĕngan* achter het bijv. n.w., b.v. *roemah ini sabĕsar* (of *sama bĕsar*) *dĕngan roemah itoe*, dit huis is zoo groot als dat huis. Voor den eenvoudig vergrootenden trap gebruikt men *daripada* voor ons dan achter het bijv. n.w. *roemah ini bĕsar daripada roemah itoe*, dit huis is grooter dan dat huis. Een sterker vergrootende trap wordt gevormd met *lĕbih* vóór het bijv. n.w. te plaatsen, b.v. *lĕbih bĕsar daripada*, veel grooter dan.

De overtreffende trap bestaat in het Maleisch niet. Men kan slechts uitdrukken, dat iets bij uitnemendheid de eigenschap bezit, en doet dit door middel van het voorvoegsel *tĕr* en van

de woordjes *tĕrlaloe* en *tĕrlĕbih* vóór, of *sĕndiri* achter het bijv. n.w. te plaatsen, b.v. *tĕrbĕsar*, *tĕrlaloe bĕsar*, *tĕrlĕbih bĕsar*, bij uitnemendheid groot, *bĕsar sĕndiri*, zelf de groote. Soms drukt men den overtreffenden trap uit door het betrekkelijk voorn.w. *jang* vóór het bijv. n.w. te plaatsen, b.v. *di-antara sĕgala boedak itoe jang bĕsar Ali*, onder al die jongens is Ali de grootste, eigenlijk: die groot is, Ali.

Dikwerf wordt het bijv. n.w. verdubbeld en dit beteekent soms eene versterking, soms eene verscheidenheid van de hoedanigheid, b.v. *goenoeng tinggi-tinggi*, kan beteekenen: bergen van bijzondere hoogte, of van verschillende hoogte. Ook de bijv. n.w. kunnen zelfstandig worden gebruikt, b.v. *roemah tinggi*, een hoog huis, *tinggi roemah*, de hoogte van het huis. In dit geval komen zij vóór het zelfst.nw.

VOORNAAMWOORDEN.

Daarvan is de Maleische taal goed voorzien en het gebruik daarvan vereischt voortdurende oplettendheid. De persoonlijke zijn:

1e pers. enkelv. *akoe*.
2e pers. enkelv. *ĕngkau*.
3e pers. enkelv. *ija*.
1e pers. meerv. *kami* of *kita*.
2e pers. meerv. *kamoe*.
3e pers. meerv. *mareka-itoe*.

Hierbij valt op te merken, dat die voor het enkelvoud ook wel meervoudig worden gebruikt en dat de 1e en 2e pers. meervoud ook wel enkelvoud worden gebezigd, dat de drie pers. enkelv. achter de voorzetsels *pada*, *akan* en *dĕngan* eenige wijziging ondergaan, b.v. *padakoe*, *padamoe*, *padanja*, *akan dakoe*, *akan dikau*, *akan dia*, *dĕngan dakoe*, *dĕngan dikau* en *dĕngan dia*. Verder dat de Maleier bij het gebruik der voornaamwoorden altijd streng inachtneemt tot wien en van wien hij spreekt en ze dan liefst door andere, meer passende, woorden vervangt. Spreekt hij tot den vorst, dan gebruikt hij voor den 1en pers. *patik* en voor den 2en *toewankoe*; tot een heer of een fatsoenlijken Maleier, dan is de 1e pers. *sĕhaja* of *hamba* en de 2e *toewan* of *ĕntjik*. De meerdere tot den mindere sprekende gebruikt van zichzelf *akoe* en voor den 2en pers. *ĕngkau* of *diri*. Beleefdheidshalve gebruikt men voor den 2en pers. ook wel slechts den titel van den aangesprokene. Dezelfde woorden, die ter vervanging van het pers. voorn.w. 2e pers. worden gebruikt, bezigt men ook voor den 3en pers. Een klein kind, tot zijne ouders, en de mensch, tot God sprekende, maken van *akoe* en *ĕngkau* gebruik. Wanneer

vorsten tot hunne gelijken spreken bezigen zij voor den 1en pers. *beita*. Een Chineesch spreekt men aan met *taugei* of *ké* of *baba*, een Klinganees met *tambi*, een Arabier, even als een Europeaan, met *toewan;* de vrouwen van Europeanen, Chineezen en Arabieren met *njonja*, hunne dochters met *nona*, de zonen van de Europeanen en hunne afstammelingen met *sinjo*, die van Chineezen met *baba*. Waar veel Chineezen zijn, zooals b.v. te Batavia, hebben de Chineesche voorn.w. van den 1n en 2n pers. *goewa* en *loe* burgerrecht verkregen, hoewel dat gebruik streng af te keuren is.

Daar *sĕhaja* dienaar, slaaf beteekent, past het geen amtenaar of machthebbende dit woord als pers. voorn.w. 1e pers., tot zijne ondergeschikten sprekende, te gebruiken.

BEZITTELIJKE VOORNAAMWOORDEN.

Deze zijn voor den 1n pers. enk. *koe*, 2n pers. enk. *moe*, en 3n pers. enk. *nja*. Voor het meerv. zijn zij dezelfde als de pers. voorn.w. meerv. Zij komen achter het zelfst.nw., b.v. *roemahkoe*, mijn huis, *roemahmoe*, uw huis, *roemahnja*, zijn huis, *roemah kita* of *roemah kami*, ons huis, *roemah kamoe*, uw huis, *roemah mareka-itoe*, hun huis. De woorden, die in de plaats der pers. voorn.w. gebezigd worden, gebruikt men ook als bezittelijke. Ook worden *akoe* en *ĕngkau* voluit als bezittelijke voorn.w. gebruikt, nml. als men daarop den nadruk leggen wil. *Ija* wordt in dat geval *dia*, b.v. *roemah akoe*, *roemah ĕngkau*, *roemah dia*. Ook bij het gebruik der bezittelijke voorn.w. wordt streng in acht genomen tot wien en van wien men spreekt.

BETREKKELIJK VOORNAAMWOORD.

Het eenigste betrekkelijk voorn.w. in de Maleische taal is *jang*. Soms wordt het vragende voorn.w. *mana* daarvoor in de plaats gebezigd. Ook *jang* is aan geen buiging onderworpen. Wil men dus ons welks, wiens, wier in het Maleisch teruggeven, dan moet men dat doen door aan het einde van den tusschenzin het pers. voorn.w. met een voorzetsel te laten volgen, b.v. de man, op wien ik vertrouw, *orang*, *jang akoe harap padanja*. Welks, wiens en wier worden ook dikwerf terug gegeven met *jang*, gevolgd door het woordje *poenja*, b.v. de man, wiens huis verbrand is, *orang*, *jang poenja roemah tĕrbakar*.

VRAGENDE VOORNAAMWOORDEN.

Daarvan zijn er in het Maleisch drie als: *sijapa*, voor personen, *apa* voor zaken en *mana* voor personen zoowel als zaken.

Sijapa wordt ook gebruikt als men naar den naam van iemand vraagt, b.v. *sijapa ĕngkau?* wie zijt gij? *Sijapa namamoe?* Hoe is uw naam? letterl. wie is uw naam? *apa pĕkĕrdjaänmoe?* wat is uw werk? *mana bĕsar*, *mana kĕtjil?* welke of wie of wat is de groote en welke, wie of wat is de kleine? *Sijapa* is eene samenvoeging van *si* en *apa*, welk *si* ook voor persoonsnamen wordt gebruikt om die nader aan te wijzen, doch met eene beteekenis van klein- of geringachting, b.v. *si-Ali*, die Ali, *sipĕngajil*, die hengelaar, *sigila*, die gek.

AANWIJZENDE VOORNAAMWOORDEN.

Deze zijn twee in getal, namelijk *itoe* en *ini*, waarvan het eerste *die*, *dat*, het laatste *deze*, *dit* beteekent. Zij worden geplaatst achter het woord of den zin, dien zij moeten bepalen, b.v. *orang itoe*, die man, *batoe ini*, deze steen, *satĕlah bĕbĕrapa lamanja Indra Poetra bĕrtapa itoe*, nadat Indra Poetra eenigen tijd boete had gedaan. Het gebruik van beide woordjes is ruimer dan dat van onze aanw. voornw. Zij worden ook bij sommige woorden gebezigd om er bijzonder de aandacht op te vestigen, b.v. achter de persoonl. voornw., redegevende voegw. en tot versterking of nadere bepaling van een tusschenzin, b.v. *akoe ini*, ik, met nadruk, *kamoe itoe*, gij, met nadruk, *ĕmas*, *jang digalinja dari dalam tanah itoe*, het goud, dat door hen uit den grond gegraven is.

Ons dezelfde, ditzelfde en datzelfde worden in het Maleisch uitgedrukt door achter *itoe* en *ini* het woordje *djoega* te laten volgen, b.v. *itoe djoega*, *ini djoega*.

De zelfst. aanw. voorn.w. *deze* en *gene* worden in het Mal. teruggegeven met *jang ini* en *jang itoe*.

Dat *itoe* ook voor het bepalend lidw. wordt gebruikt en dus niet altijd als aanw. voorn.w. moet beschouwd worden, hebben wij reeds gezien.

Ini en *itoe* worden verder ook nog gebruikt met een voorafgaand *ija*, b.v. *ija-ini*, *ija-itoe*, en deze uitdrukkingen hebben de beteekenis van ons: namelijk, dat wil zeggen, dat is het.

WEDERKEERIGE VOORNAAMWOORDEN.

Ons woordje *zelf*, *eigen*, is in het Maleisch *diri*, dat voor de drie personen wordt: *dirikoe*, *dirimoe* en *dirinja*, b.v. *akoe mĕmbasoeh dirikoe*, ik wasch mijzelf, *ĕngkau mĕmbasoeh dirimoe*, gij wascht uzelf, *ija mĕmbasoeh dirinja*, hij wascht zichzelf.

Voor het meervoudige *elkander* gebruikt men een bijzonderen vorm van het werkwoord, of wel *saorang akan saorang*, *saorang dĕngan saorang* achter het werkwoord.

Voor ons woordje *zelf* in uitdrukkingen als deze: gij hebt het

zelf gezien, gebruikt de Maleier *sĕndiri*, b.v. *ĕngkau sĕndiri soedah mĕlihat itoe.* Voor ons woordje *eigen* in uitdrukkingen als: uw *eigen* goed, bezigt hij almede *sĕndiri*, b.v. *barang-barangmoe sĕndiri.*

Datzelfde woord gebruikt hij ook voor ons *alleen* in uitdrukkingen als deze: hij loopt alleen, dat wil zeggen zonder hulp van een ander, *ija bĕrdjalan sĕndiri.* In de beteekenis van onverzeld door een ander dan drukt hij het uit met *sa'orang diri* gewijzigd naar de drie personen, b.v. *akoe bĕrdjalan sa'orang dirikoe, ĕngkau bĕrdjalan sa'orang dirimoe, ija bĕrdjalan sa'orang dirinja.*

Voor ons *vanzelf* in uitdrukkingen als: hij loopt vanzelf, gebruikt de Maleier *dari sĕndiri*, ook verbonden met *koe*, *moe* of *nja* naar gelang van den 1sten, 2den of 3den persoon, b.v. *akoe bĕrdjalan dari sĕndirikoe*, enz.

ONBEPAALDE VOORNAAMWOORDEN.

Ons *men* is in het Maleisch *orang*, b.v. *kata orang*, men zegt. Men gebruikt dit zelfs bij de passieve vormen van het werkwoord, b.v. *dipoekoel oranglah*, doch, daarover bij de behandeling der werkwoorden nader.

Ons *iemand* is *sa'orang*; de een of ander: *barang sa'orang* of *salah sa'orang;* iedereen, elke, *masing-masing* of *tijap-tijap.* Het laatste, hoewel ook voor personen gebruikt, slaat echter meer op zaken. Het een of ander is in het Maleisch *barang sa'soeatoe.*

Voor ons *al wie* heeft men *barang sijapa*, voor *al wat*, *barang apa*, welke beide uitdrukkingen door *jang* worden gevolgd.

Niemand is *sa'orang pon tiada* of *tiada orang;* iets, *barang sasoeatoe*, en niets, *satoe pon tiada.*

Onze onbepaalde voorn.w. *het* en *er*, zooals in: het gebeurde, het regent, er was eens een man en dergelijke, worden in het Maleisch niet gebruikt. Men drukt dat op eene andere wijze uit, b.v. met: eens gebeurde, *sakali pĕristewa*, er is regen, *ada hoedjan*, enz.

WERKWOORDEN.

Door tijd, wijze en persoon ondergaan de werkwoorden in het Maleisch hoegenaamd geen verandering. Er bestaat dus geen vervoeging.

De volkomen verleden tijd wordt soms uitgedrukt door *tĕlah*, of *soedah*, of *tĕlah soedah* vereenigd, vóór het werkw. te plaatsen, terwijl *kĕlaḳ* en *akan*, vóór het werkw. geplaatst, den toekomenden tijd aangeven, en wel *kĕlaḳ* als zeer aanstaande, zooals ons weldra, en *akan* meer onbepaald. *Kĕlaḳ* kan ook achter het werkwoord komen.

De hulpwerkw. hebben, zijn en worden zijn in het Maleisch *ada* en *djadi*. Het gebruik daarvan is echter niet hetzelfde als in onze taal. Dikwerf ligt het begrip hebben of zijn reeds in het zegwoord zelf, b.v. *ija bĕrdĕhaga*, hij heeft dorst, *ija sakit*, hij is ziek, soms wordt het door *lah* uitgedrukt, b.v. *kajalah orang itoe*, rijk is die man. Meermalen heeft *ada* ook de beteekenis van hebben, b.v. *pĕrampoewan itoe ada doewa orang anaḳnja*, die vrouw heeft twee kinderen, doch het is er verre van af, dat men voor ons hebben, bezitten in het Maleisch steeds *ada* kan bezigen. Men heeft daarvoor den vorm van het Toestandswoord, terwijl men het begrip zijn meestal met een der passieve, of lijdende, vormen van het werkw. uitdrukt. Wil men bepaald het bestaan, de aanwezigheid van iets uitdrukken, dan maakt men steeds van *ada* gebruik, *ada nasi didalam lamari*, er is rijst in de kast. Zoo ook in uitdrukkingen, waarbij wij het tegenwoordig deelwoord met zijn bezigen, b.v. hij is loopende, *ada ija bĕrdjalan*, hij is zeilende, *ada ija bĕrlajar*.

Is het gebruik van *ada* in het Maleisch in sommige opzichten geheel anders dan dat van hebben en zijn in onze taal, hetzelfde kan ook gezegd worden van *djadi*, daar het als hulpwerkwoord geheel door de passieve vormen van het werkwoord wordt vervangen, b.v. geslagen worden, *dipoekoel*, gezien worden, *kalihatan*. Alleen daar, waar werkelijk van een worden, komen tot een staat of eene hoedanigheid enz. sprake is, maakt de Maleier van *djadi* gebruik, b.v. *djadi kaja*, rijk worden, *djadi radja*, koning worden. Ook ons gebeuren, geschieden, wordt met *djadi* weêrgegevén.

ONZIJDIGE WERKWOORDEN.

Van onzijdige werkwoorden moet men in het Maleisch twee soorten onderscheiden, namelijk die het van zichzelf zijn en die het door een bijzonderen vorm aan te nemen zijn geworden. Tot de eersten behooren *doedoeḳ*, zitten, *takoet*, vreezen, *pĕrgi*, weggaan, *toeroen*, afdalen enz. De tweede soort wordt gevormd door *bĕr* vóór het grondwoord te voegen, b.v. *bĕrdjalan*, loopen, van *djalan*, *bĕrkata*, spreken, van *kata*. De aldus gevormde woorden is men gewoon Toestandswoorden te noemen, daar zij echter niet altijd een toestand te kennen geven, en zoo ze dit doen, die toestand altijd meer een actieve dan een passieve is, daar de passieve toestand door een anderen vorm van het werkwoord, nml. dien van *tĕr*, wordt uitgedrukt en de woorden met *bĕr* meestal geheel met onze onzijdige werkwoorden overeenkomen, is het wellicht verkieslijker ze dezen naam, dan dien van Toestandswoord te geven.

Als onzijdige werkwoorden treden ze in den zin dus bloot als zegwoorden op.

Het voorvoegsel *bĕr* verliest de *r* als het woord zelf reeds met eene *r* begint, soms ook als later in het woord eene *r* voorkomt, b.v. *bĕrasa* van *rasa*, *bĕtĕrbang* van *tĕrbang*. Slechts een paar gevallen zijn er, dat *bĕr* in *bĕl* verandert als het woord met de *a*-klank begint, b.v. *bĕladjar* van *adjar*, *bĕlantara* van *antara*. Het voorvoegsel *bĕr* verandert in *pĕr* als het nog een ander voorvoegsel vóór zich krijgt, b.v. *mĕmpĕrboewat*, *dipĕrboewat*, *koepĕrboewat*, *tĕpĕrboewat* enz.

Die zoogenaamde Toestandswoorden kunnen verschillende beteekenissen hebben, namelijk, vooreerst die van een hebben, bezitten, voorzien zijn. Deze hebben velen, die van zelfst.nw. zijn afgeleid, b.v. *bĕrharta*, goederen hebben, gegoed zijn, *bĕrbadjoe*, van een baadje voorzien zijn, een baadje aanhebben. Het is er echter verre af, dat alle Toestandswoorden, van zelfst.nw. afgeleid, deze beteekenis zouden hebben, b.v. *bĕrdjalan* is gaan, loopen, van *djalan*, weg, *bĕrkoeda*, te paard rijden, van *koeda*, paard, *bĕranak*, baren, van *anak*, kind, *bĕrkĕbon*, tuinieren, van *kĕbon*, tuin, enz.

Is het Toestandswoord afgeleid van een werkwoord, dan beteekent het een bezig zijn met dat, wat het grondwoord uitdrukt, b.v. *bĕrpikir*, bezig zijn met denken, van *pikir*, denken, *bĕrmajin*, bezig zijn met spelen, van *majin*, spelen, enz. Wordt van dergelijke Toestandswoorden het grondwoord verdubbeld, dan geeft dit te kennen, dat de handeling bij herhaling geschiedt, b.v. *bĕrpikir-pikir*, bij herhaling nadenken, *bĕrpoekoel-poekoel*, bij herhaling slaan. Sommigen van die woorden nemen bovendien nog het achtervoegsel *an* aan en beteekenen dan, dat de handeling bij herhaling, op verschillende wijze en door meerdere personen geschiedt, b.v. *bĕrpoekoel-poekoelan*, met zijn velen op allerlei wijze aan het slaan zijn, van *poekoel* slaan.

Het Toestandswoord, of liever, onzijdige werkw. kan nooit een object bij zich hebben, waarop de werking overgaat. Twee maken daarop echter eene uitzondering, namelijk *bĕrolih*, verkrijgen en *bĕladjar*, leeren. Nogtans treft men in het Maleisch eene menigte uitdrukkingen aan, waarin het Toestandswoord oogenschijnlijk door een object wordt gevolgd. Dit zijn echter niet anders dan samengestelde uitdrukkingen, waarin het tweede lid slechts dient tot bepaling van het eerste, en die te zamen één Toestandswoord vormen, b.v. *bĕrtoekar-tjintjin*, ringen wisselen, *bĕrmajin-soeling*, fluitspelen, enz.

Behalve deze gewone, zuiver Maleische vorm van het Toestandswoord, treft men in het Maleisch ook nog vele woorden

aan, die den vorm van het Javaansche Toestandswoord hebben aangenomen, namelijk de invoeging van *oem* achter de beginletter van het woord, b.v. *goemĕtar* van *gĕtar*, *goemoeroeh* van *goeroeh*. Begint het grondwoord met eene *h*, dan verliest het daarvan gevormde Toestandswoord die beginletter en de *oe*-klank van *oem* en krijgt dus slechts de *m* als beginletter. Zoo komt van *hoendoer* niet *hoemoendoer*, maar *moendoer*. Ook hiervan komen enkele voorbeelden in het Maleisch voor, b.v. *moedik*, *milir*, *moendoer*, *mangkat*, *miring* enz.

Klanknabootsende Toestandswoorden worden soms gevormd met voorgevoegd *gĕmĕ*, b.v. *gĕmĕlĕtaḳ*, *gĕmĕrintjing*, *gĕmĕrĕsiḳ* enz. Deze zijn niet alleen klanknabootsend, maar hebben ook eene frequentatieve beteekenis, even als onze woorden, klapperen, rammelen, ritselen.

Van de Toestandswoorden kunnen overgankelijke of transitieve werkwoorden gevormd worden, zooals wij later zullen aantoonen.

HET EENVOUDIGE WERKWOORD.

Hierdoor verstaan wij den zuiver actieven of handelenden vorm van het werkwoord, waarbij de handeling op een object overgaat. Het is dus wel te onderscheiden van het zegwoord, waarmede alleen iets van het subject wordt gezegd.

Het eenvoudige werkwoord in het Maleisch neemt het voorvoegsel *mĕ* voor het grondwoord, welk voorvoegsel in de meeste gevallen door een passenden neusklank gesloten wordt. In dien neusklank gaat soms de beginletter van het grondwoord over. Voor het gemak van den beoefenaar zullen wij dit met eenige voorbeelden ophelderen.

1o. Acht beginletters nemen alleen *mĕ* zonder neusklank voor zich, nml. *l* en *r*, de *ng*, *m*, *n*, *nj*, *w* en *j*, b.v. van *lihat* komt *mĕlihat*, van *reka* komt *mĕreka* enz.

2o. Vier beginletters ondergaan verandering, nml. *k*, *p*, *t* en *s*. De *k* gaat over in *ng*, b.v. van *koreḳ* komt *mĕngoreḳ;* de *p* gaat over in *m*, b.v. van *poekoel* komt *mĕmoekoel;* de *t* gaat over in *n*, b.v. *taboer* wordt *mĕnaboer* en de *s* eindelijk gaat over in *nj*, b.v. *sabit* wordt *mĕnjabit*.

3o. De beginletter van Arabische woorden, waarvan er zoo velen in het Maleisch voorkomen, blijft meestal onveranderd en krijgt *mĕ*, met een passenden neusklank gesloten, vóór zich, b.v. *mĕntobatkan* van *tobat*, *mĕnfikir* van *fikir*, *mĕngḳoeboerkan* van *ḳoeboer*, enz.

4o. Is de beginletter een klinker, dan wordt het voorvoegsel *mĕng;* zoo ook voor de *ch* de *h*, de *ghr*, de *g* en de *ḳ*.

5o. Tien beginletters krijgen *mĕn* vóór zich, als de *ts*, *dj*, *tj*, *d*, *sj*, *tz*, *dl*, *th*, *tl* en de *f*.

6o. Slechts ééne letter krijgt *mĕm* vóór zich, dat is de *b*.

Op deze regels bestaan slechts een paar uitzonderingen, namelijk: *mĕndĕngar* wordt ook dikwerf *mĕnĕngar*, en de *p* van *poenja*, *pakan* en *pĕrtjaja* blijft behouden en krijgt *mĕm* vóór zich, terwijl het voorvoegsel *bĕr* verandert in *pĕr* en mede *mĕm* vóór zich krijgt.

Vele woorden, die eene niet overgaande (intransitieve) beteekenis hebben, nemen den vorm van het eenvoudige werkw. niet aan, zooals; *pĕrgi*, *datang*, *lari*, *sampei*, *doedoek*, *masoek* enz. Zijn zij echter door een aanhechtsel transitief gemaakt, dan kunnen zij ook het voorvoegsel *mĕ* aannemen.

Wanneer het grondwoord de naam van een werktuig is, dan beteekent het daarvan gevormde eenvoudige werkwoord met dat werktuig de handeling verrichten, b.v. van *pahat*, beitel, *mĕmahat*, beitelen.

Beteekent het grondwoord een amt of betrekking, dan beteekent het daarvan gevormde eenvoudige werkwoord, dat amt of die betrekking uitoefenen of daarvoor fungeeren, b.v. van *toekang*, baas, werkman, *mĕnoekang*, het beroep van baas, werkman uitoefenen.

Duidt het grondwoord eene plaats of richting aan, dan beteekent het daarvan afgeleide eenvoudige werkwoord naar die plaats, of die richting opgaan, b.v. *sabĕrang*, overkant van een water, *mĕnjabĕrang*, naar den overkant gaan, *tĕpi*, kant, *mĕnĕpi*, aan den kant gaan, enz.

In het algemeen regelt zich de beteekenis van het eenvoudige werkwoord naar die van deszelfs grondwoord.

Is het grondwoord verdubbeld, dan beteekent het eene herhaling van de handeling, b.v. *mĕmoekoel-moekoel*, bij herhaling slaan.

Indien het grondwoord verdubbeld is en het laatste woord van de verdubbeling heeft het voorvoegsel *mĕ*, dan beteekent het eene wederkeerige handeling van twee personen of partijen, b.v. *poekoel-mĕmoekoel*, over en weer elkander slaan; *panah-mĕmanah*, over en weer elkander met pijlen schieten, enz.

OVER DE AANHECHTSELS *kan* en *i*.

Het eenvoudige werkwoord is uit zijn aard transitief, dat is: de werking of handeling gaat over op een object. Vandaar, dat grondwoorden met intransitieve beteekenis, dien vorm niet aannemen, tenzij ze door een bijzonder aanhechtsel, dat de betrekking tot het object aangeeft, transitief worden gemaakt, b.v.

doedoek is het intransitieve zitten; men kan niet iets zitten en vandaar in het Maleisch ook nooit zeggen *mĕndoedoek*, maar men kan iets laten of doen zitten, men kan op iets zitten, bezitten. Deze beide gevallen drukken wij in onze taal uit met laten, doen, of met een voorzetsel of voorvoegsel, maar de Maleier voegt daarvoor een bijzonderen uitgang aan het werkwoord en maakt het daardoor transitief of overgaand op een object. Hij heeft daarvoor twee verschillende aanhechtsels, namelijk *kan* en *i*, die elk voor zich eene verschillende beteekenis aan het woord geven. Daar zij aan het werkwoord worden gehecht om de betrekking tot het object daar te stellen, regelt het gebruik van een dezer beiden zich naar dat object en vandaar dan ook het verschil in beteekenis, die zij aan het grondwoord meedeelen. Zoo heeft het aanhechtsel *kan* meer betrekking op dat, wat wij in onze taal het directe object noemen, en *i* meer op het indirecte. Dit komt het duidelijkst uit als men woorden neemt, waarop beide aanhechtsels kunnen worden toegepast, wat niet met alle werkwoorden het geval is, b.v. van *loetar*, werpen, komt *mĕloetarkan*, iets of met iets werpen, *mĕloetari*, iets of iemand bewerpen; *mĕloetarkan batoe*, steenen werpen, *mĕloetari orang*, iemand bewerpen, op iemand werpen; *mĕnanamkan pokok*, boomen planten, *mĕnanami tanah*, het land beplanten, enz.

De beteekenis, die *kan* aan het woord geeft, is meestal die van eene opzettelijke handeling, vandaar, dat men dit wel eens den causatieven, of veroorzakenden, vorm van het werkwoord noemt. Alle werkwoorden die in het Nederlandsch eene opzettelijke handeling te kennen geven, of van de woorden doen, of laten, vergezeld gaan, krijgen in het Maleisch dit aanhechtsel *kan*, b.v. zitten is *doedoek*, doen zitten, laten zitten, *mĕndoedoekkan; hampir* is na, dichtbij, en *mĕnghampirkan* doen naderen, laten naderen.

Het aanhechtsel *i*, daarentegen, geeft aan het werkwoord eene beteekenis, die meestal door een van de voorzetsels *op*, *om*, *te*, *bij*, *in* of *aan* of door een voorvoegsel in onze taal kan uitgedrukt worden.

De meesten van onze werkwoorden, die een voorgevoegd *be* of *om* hebben, krijgen in het Maleisch het aanhechtsel *i*, b.v. omheinen, *mĕmagari*, beplanten, *mĕnanami*, omsingelen, *mĕngoelilingi*, beklimmen, *mĕnajiki* van *pagar*, *tanam*, *koeliling* en *najik*.

Het aanhechtsel *kan* geeft soms aan het werkwoord de beteekenis van de handeling verrichten *met* datgene, wat het object is, b.v. *mĕmarangkan pĕdang*, met een zwaard houwen; *mĕlarikan pĕrampoewan*, met eene vrouw wegloopen.

Is het grondwoord een bijvoeg. nw. dan geeft *kan* aan het werkw. de beteekenis van *maken*, b.v. *bĕsar*, groot *mĕmbĕsarkan*, groot maken; *poetih*, wit, *mĕmoetihkan*, wit maken, bleeken.

Is het grondwoord de naam van een voorwerp, dat iets bevatten kan of moet, dan beteekent het daarvan gevormde werkwoord met *kan* iets in dat voorwerp doen, b.v. *saroeng*, scheede, *mĕnjaroengkan*, in de scheede steken; *pĕndjara*, gevangenis, *mĕmĕndjarakan*, in de gevangenis zetten; *bakoel*, mand, *mĕmbakoelkan*, in eene mand doen; *ḳoeboer*, graf, *mĕngḳoeboerkan*, in het graf leggen, begraven, enz.

Ook geeft *kan* soms de beteekenis aan het werkwoord, dat de handeling ten behoeve van, of voor een persoon of eene zaak, wordt verricht, en in dat geval heeft het werkwoord twee objecten bij zich, waarvan het eene direct en het andere indirect is, b.v. *mĕngambilkan orang api*, iemand vuur halen, *mĕmbatjakan toewan soerat*, mijnheer een brief voorlezen. Even als in het Nederlandsch wordt dan het indirecte object eerst genoemd.

Ook het aanhechtsel *i* geeft soms diezelfde beteekenis aan het werkwoord, b.v. *mĕntjĕritĕraï orang soeatoe tjĕritĕra*, iemand een verhaal vertellen; *mĕmboekaï toewan pintoe*, mijnheer de deur openen.

Is het grondwoord de naam van eene zaak of een voorwerp, dan beteekent het daarvan gevormde werkwoord met *i*: met die zaak of dat voorwerp aan het object iets verrichten, b.v. van *pagar*, omheining, *mĕmagari*, iets van eene omheining voorzien, van *koelit*, huid, *mĕngoeliti*, iets de huid afstroopen, villen, van *tangan*, hand, *mĕnangani*, met de hand ergens aanzitten, behandelen enz.

Hoewel de aanhechtsels *kan* en *i* niet anders zijn dan plaatsvervangers van het Voorzetsel, dat de betrekking tusschen het werkwoord en het object moet daarstellen, zoo worden zij toch dikwerf nog door het Voorzetsel *akan* gevolgd.

DE LIJDENDE OF PASSIEVE VORMEN VAN HET WERKWOORD.

Daarvan heeft men in het Maleisch drie, als: het zuivere passief, het subjectieve passief en het accidenteele passief.

Het zuivere passief wordt gevormd met het voorvoegsel *di* voor het grondwoord te plaatsen, b.v. van *poekoel* komt *dipoekoel*, of wel voor het Toestandswoord, welks voorvoegsel *bĕr* dan in *pĕr* verandert, b.v. *bĕrhambat* wordt *dipĕrhambat*.

Dit passief staat juist tegenover den zuiver actieven vorm van het werkwoord, of het zoogenaamde eenvoudige werkwoord, zoodat, wat daarbij subject is, bij het zuivere passief object wordt, b.v. *akoe mĕmoekoel*, ik sla, *akoe dipoekoel*, ik word geslagen.

Bij dezen lijdenden vorm van het werkwoord neemt het subject het voorzetsel *olih*, door, vóór zich, b.v. *akoe dipoekoel olih toewan*, ik word geslagen door mijnheer. Dit subject met *olih* behoeft het werkw. niet altijd onmiddelijk te volgen, het kan ook

na de bepalingen van het gezegde komen, dus geheel aan het einde van den zin, b.v. *maka ija-itoe dibĕrikan kapadanja dĕngan sĕgala soeka hatinja olih toewan itoe*, en dat nu werd hem gegeven met al de vreugde zijns harten door dien heer. Ook komt het dikwerf voorop, b.v. *maka olih toewan itoe dibĕrikan ini kapadanja*, en door dien heer werd hem dat gegeven.

De tweede passieve vorm, in het Maleisch in gebruik, is het *subjectief passief*, dat naar zijn aard tusschen het actief en zuiver passief in staat. Het stelt de handeling voor als door het subject *te worden* verricht, zoo als wij b.v. in de plaats van *ik sla*, zouden kunnen zeggen *door mij wordt geslagen*. Van dit passief maakt de Maleier veel gebruik en vormt het voor den eersten en tweeden persoon met eene verkorting der voornaamwoorden voor het grondwoord te plaatsen, voor den derden persoon met *di* er vóór en *nja* er achter, b.v. *koepoekoel*, door mij wordt geslagen, *kaupoekoel*, door u wordt geslagen, *dipoekoelnja*, door hem wordt geslagen. *Koe* en *kau* zijn daarbij verkortingen van *akoe* en *ĕngkau*.

De persoonlijke voorn.w. meervoud en alle andere woorden, die voor de pers. voorn.w. 1e en 2e persoon enk. en meerv. in de plaats worden gebezigd, komen voluit voor het grondwoord, terwijl het pers. voorn.w. 3e pers. meerv. en alle woorden, die voor 3e pers. enk. en meerv. in de plaats worden gebruikt, voluit achter het werkwoord met voorgevoegd *di* komen te staan, b.v. *sĕhaja poekoel*, *toewan poekoel*, *kami poekoel*, *kamoe poekoel*, *dipoekoel orang*, *dipoekoel mareka-itoe* enz.

Daar deze voornaamw. met het werkwoord als één geheel worden beschouwd, wordt het aanhechtsel *lah* bij den 3n persoon nooit aan het werkwoord, maar altijd aan het voornw. gehecht, b.v. *dipoekoel oranglah*, *dipoekoel mareka-itoelah*.

Van dit subjectif passief wordt door den Maleier veel gebruik gemaakt in tusschenzinnen, als het object is voorafgegaan, b.v. *adapon akan ĕmas*, *jang koebĕli kalamarin*, wat het goud betreft, dat gisteren door mij gekocht is.

Verder wordt het ook wel gebruikt bij de bevelende of aanbevelende en de verbiedende wijze van spreken, b.v. *kaubĕri makan kapadanja*, door u moet eten aan hem gegeven worden; *djangan kauhantarkan dia kasana*, breng hem niet daarheen.

De derde soort van passief, bij de Maleiers in gebruik, is het accidenteel passief. Dit wordt aldus genoemd, omdat daarbij de handeling niet wordt voorgesteld als het object overkomende door toedoen van een subject, maar als iets toevalligs, als een accident, dat aan het object overkomt, zooals b.v. in ons: de zon wordt gezien, de deur is geopend, waarbij volstrekt niet

gedacht wordt aan een subject, waarvan de handeling uitgaat.

Van dit passief bestaan er in het Maleisch twee vormen, nl. die van voorgevoegd *ka* en achtergevoegd *an*, b.v. *ka-lihat-an*, en die van voorgevoegd *tĕr*, b.v. *tĕr-lihat.*

Het eerste wordt in het Nederlandsch teruggegeven door het verleden deelwoord met *worden*, het tweede door het verleden deelwoord met *zijn*, b.v. *matahari kalihatan*, de zon wordt gezien, *pintoe itoe tĕrboeka*, de deur is geopend.

Er zijn werkwoorden, die slechts een van de beide vormen kunnen aannemen; er zijn er ook waarop beide kunnen worden toegepast. Alleen de laatsten doen het verschil in beteekenis duidelijk uitkomen en daaruit blijkt, dat de vorm *ka-an* een accident te kennen geeft, dat aan het object overkomt, en *tĕr* een toevallige handeling of toestand van het subject, b.v. *matahari kalihatan*, de zon (object) wordt gezien, *tĕrlihatlah ija kapadanja*, op toevallige wijze kwam hij (subject) naar haar te zien; *kadoedoekan*, bewoond, bezeten worden, (van het object), *tĕrdoedoek*, toevallig komen te zitten (van het subject), *katoempahan*, bestort, overstort worden (van het object), *tĕrtoempah*, toevallig storten of gestort zijn (van het subject) enz.

De passieve beteekenis van werkwoorden met *ka-an* staat dikwerf tegenover de actief transitieve met *i*, b.v. *mĕndatangi*, overvallen, *kadatangan*, overvallen worden, *mĕnjakiti*, pijn aandoen, *kasakitan*, pijn aangedaan worden, *mĕmanasi* , verhitten, *kapanasan*, verhit worden.

De passieve beteekenis der woorden met *tĕr* staat meer tegenover die van het eenvoudige werkwoord, b.v. *mĕmboeka*, openen, *tĕrboeka*, geopend zijn, *mĕnjoerat*, schrijven, *tĕrsoerat*, geschreven zijn.

Beide vormen kunnen Toestandswoordvormen genoemd worden. Zij geven een passieven toestand te kennen, terwijl het Toestandswoord met *bĕr* meer een actieven toestand aanduidt.

Verder geeft *tĕr* aan het werkwoord de beteekenis, dat de handeling *kan* verricht worden, te doen is of ondergaan kan worden, maar dat is meestal in ontkennende zinnen, b.v. *batoe ini tiada tĕrangkat*, die steen is niet op te tillen, *sapoeloeh pon tiada tĕradakan*, tien zelfs zijn er niet te voorschijn te brengen, *banjaknja tiada tĕrbilang*, de menigte ervan is niet te tellen.

Een accidenteel passief met alleen voorgevoegd *ka* is wel Javaansch, maar bestaat in het Maleisch niet. Wel zijn er enkele werkwoorden die alleen *ka* hebben aangenomen, doch die worden zoo nooit op zichzelf gebruikt, maar altijd als grondwoord van transitieve werkwoorden, b.v. *katahoe*, *kadoedoek*, *kadijam*, *katakoet*, komen nooit op zichzelf voor, maar alleen in de woorden *mĕngatahoeï*, *mĕngadoedoeki*, *mĕngadijami*, *mĕngatakoeti*.

DE WIJZEN DER WERKWOORDEN.

In het Maleisch kan alleen sprake zijn van de wijze van het werkwoord in zooverre die betrekking heeft op de uiting van den wil. Hiertoe behoort vooreerst de *Gebiedende* wijze van spreken. Deze wordt uitgedrukt door het werkwoord zonder *mĕ* en *neusklank* en meestal gevolgd van het aanhechtsel *lah*, b.v. *padamkanlah*, blusch het uit, *halaukanlah*, jaag hem weg, *larilah*, vlucht!

Heeft het werkwoord den vorm van het Toestandswoord, dan verandert bij de gebiedende wijs *bĕr* in *pĕr*, b.v. *pĕrboewatlah* van *bĕrboewat*. Die verandering heeft echter niet bij alle Toestandswoorden plaats, *bĕrdjalanlah* en niet *pĕrdjalanlah* enz.

Wanneer men omtrent een derden persoon iets gebiedt, maakt men gebruik van het subjectief passief met *lah*, b.v. *dibasoehkannjalah tangannja*, hij wassche zijne handen.

De aansporende wijze van spreken wordt uitgedrukt door *mari* of *marilah* vóór den zin te plaatsen, b.v. *marilah kita makan*, kom, laat ons eten. Soms gebruikt men daarvoor ook *ajo*, b.v. *ajo kita pĕrgi*, kom, laat ons gaan.

De uitnoodigende wijze van spreken drukt men uit met *hĕndaḳlah* of *silakanlah* voor den zin te plaatsen, b.v. *hĕndaḳlah toewan doedoeḳ*, ga zitten, Mijnheer! *silakanlah toewan masoeḳ*, Mijnheer, wees zoo goed binnen te gaan.

De bevelende of aanbevelende wijze van spreken, wel te onderscheiden van de beslist gebiedende, wordt gevormd met *hĕndaḳlah*, *patoetlah*, *haroslah*, *bajiklah* voor den zin te plaatsen, b.v. *patoetlah ĕngkau pĕrgi*, 't is behoorlijk, dat gij gaat, enz.

De toelatende wijze van spreken vormt men met *bijarlah*, *bĕrilah* en *kĕndatilah* voor den zin te plaatsen, b.v. *bijarlah ija masoeḳ*, laat hem binnen komen, *kĕndatilah ija sakit*, laat hem ziek zijn, enz.

De wenschende of smeekende wijze van spreken wordt gevormd met voor- of achtervoeging van de woordjes *barang*, *kiranja*, *apalah* en soms met het Javaansche *moega-moega*, b.v. *barang disampeikan*, hij worde toegebracht aan, *dibalasnja kiranja*, hij beantwoorde toch, *dĕngar apalah akan sĕhaja*, luister toch naar mij, *moega-moega toewan datang dĕngan sĕgĕra*, Mijnheer moge spoedig komen. Alle drie *barang apalah kiranja*, worden soms zoo met elkander vereenigd gebruikt.

De verbiedende wijs wordt gevormd met voorgevoegd *djangan* of *djanganlah*, b.v. *djangan lari*, loop niet weg. Met *djangan* wordt ook een beslist gebiedende wijze geconstrueerd met het te laten volgen door *tiada*, b.v. *djangan tiada ĕngkau datang*,

het mag niet, dat gij niet komt, dus, gij moet volstrekt komen. Op dezelfde wijze gebruikt men *tardapat tiada*, dat eene verkorting is van *tiada dapat tiada*, b.v. *tardapat tiada ija kasana*, het kan niet zijn, dat hij niet daarheen gaat, d. i. hij moet volstrekt daarheen.

Verder wordt van *djangan* nog gebruik gemaakt, om uit te drukken, wat wij meenen met gezwegen, laat staan, doch dan heeft het 't aanhechtsel *kan*, b.v. *djangankan mati*, *loeka pon tiada*, gezwegen van (laat staan) dood, hij was zelfs niet gewond.

Onze uitdrukking: opdat niet, dat niet, wordt in het Maleisch weêrgegeven met *soepaja djangan* of *asal djangan* of *bijar djangan.*

OVER HET GEBRUIK VAN *lah*, *tah* EN *kah.*

Voor wij van de werkwoordsvormen afstappen, moet nog met een enkel woord over deze drie aanhechtsels gesproken worden. Het hoofdwoord in een zin, meestal het hoofdwoord van het gezegde, of dat, waarop het meest de nadruk valt, wordt doorgaans aangewezen met het aanhechtsel *lah*, b.v. *maka sĕgala hoeloebalang pon makanlah*, en al de legerhoofden nu aten. Ook bij de gebiedende wijze van spreken wordt *lah* aan het zegwoord gevoegd. Is het eene aanschouwelijke voorstelling van op elkander volgende feiten, dan krijgt elk subject *pon* en elk zegwoord *lah* achter zich.

Om een zin bepaald vragend te stellen maakt men gebruik van *kah*, dat aan het hoofdwoord van de vraag wordt gehecht, b.v. *maoekah ĕngkau mĕnghantarkan dia?* Wilt gij hem geleiden?

Dikwerf laat men ook *kah* weg en duidt de vraag aan alleen door den toon, waarop men spreekt.

Is de vraag niet categorisch, maar twijfelachtig, dan maakt men gebruik van *tah* in pl. v. *kah*, b.v. *kamanatah pĕrginja?* waar is hij toch heen gegaan? Ook bezigt men daarvoor ook wel het woord *garangan*, dat mede met *toch* kan worden weêrgegeven, b.v. *kamana garangan pĕrginja?* waar is hij toch heengegaan?

AFGELEIDE NAAMWOORDEN.

De behandeling daarvan laten wij volgen op die van het Werkwoord, omdat zij alleen daaruit kunnen verklaard worden.

Deze woorden worden gevormd 1o met achtergevoegd *an*, 2o voorgevoegd *ka* en achtergevoegd *an*, 3o voorgevoegd *pĕ*, 4o verandering van *bĕr* in *pĕr*, 5o van *mĕ* in *pĕ* en 6o met voorgevoegd *pĕ* en achtergevoegd *an.* Dit hangt daarvan af, of ze gevormd zijn van grondwoorden, eenvoudige werkwoorden, transitief gemaakte werkwoorden, of Toestandswoorden.

Die op *an* eindigen en van werkw. zijn afgeleid hebben eene

objectieve beteekenis, b.v. van *makan*, eten komt *makanan*, de spijs, dat, wat gegeten wordt, van *minoem*, drinken, komt *minoeman*, drank, dat, wat gedronken wordt, van *tjoeri*, stelen, *tjoeriän*, dat, wat gestolen wordt, enz.

Zijn zij afgeleid van zelfst.nw. dan beteekenen ze iets nagebootst in het klein, zoo als we vroeger reeds hebben gezien, b.v. *koedaän*, *roemahan* enz.

Is het grondw. verdubbeld, dan hebben zij eene collectieve beteekenis, b.v. *daoen-daoenan*, gebladerte, *boewah-boewahan*, allerlei vruchten, fruit.

Is een bijvoeg.n.w. het grondwoord, dan beteekenen ze een voorwerp, dat de eigenschap bij uitnemendheid bezit, b.v. *manis*, zoet, *manisan*, zoetigheden, confituren, *kasar*, grof, *kasaran*, grofheid, grofheden.

Dezelfde objectieve beteekenis hebben zij, als ze van Toestandswoorden zijn gevormd, b.v. van *bĕrmajin*, spelen, *pĕrmajinan*, het spel, dat gespeeld wordt, van *bĕrdjalan*, loopen, gaan, *pĕrdjalanan*, de reis, de weg, die afgelegd wordt, van *bĕrminta*, vragen, verzoeken, *pĕrmintaän*, de bede, het verzoek dat gedaan wordt. De *b* van *bĕr* wordt daarbij in *p* veranderd.

Zelfst.nw., gevormd met *ka-an*, en afgeleid van onz. werkwoorden, beteekenen die werking zelfstandig gedacht, b.v. van *ada*, zijn, *ka-ada-an*, het zijn, het bestaan, het wezen; van *mati*, sterven, *kamatian*, het sterven, de dood enz.

Is het grondwoord een Bijvoeg.nw. dan beteekent het daarvan afgeleide Zelfst.nw. de eigenschap zelfstandig gedacht, b.v. van *bĕsar*, groot, *kabĕsaran*, grootheid, van *kaja*, rijk, *kakajaän*, rijkdom. De meesten van onze Bijv.nw. op h e i d en d o m eindigende zijn in 't Maleisch op deze wijze gevormd.

Afgeleide zelfst.nw. met alleen voorgevoegd *ka*, behooren in het Mal. niet thuis. Er zijn er slechts twee, die burgerrecht hebben verkregen, nml. *kahĕndaḳ*, wil, begeerte, en *kĕkasih*, beminde, geliefde.

Alle afgeleide zelfst.nw. die voorgevoegd *pĕ* hebben, 'tzij ze afgeleid zijn van een grondwoord of Toest.w. of eenvoudig werkw., hebben de beteekenis, of van een *werker*, of van een *werktuig*, b.v. *pĕsoliḳ*, pronker, van *soliḳ*, *pĕleter*, flapuit, van *leter*, *pĕrtapa*, boetedoener, boeteling, van *bĕrtapa*, *pĕladjar*, leerling, van *bĕladjar*, *pĕntjoeri*, dief, van *mĕntjoeri*, *pĕmbohong*, leugenaar, van *mĕmbohong* enz. Hiervan zijn enkele woorden uitgezonderd, die oogenschijnlijk eene objectieve beteekenis hebben, als: *pĕtaroh*, hetgeen in pand gegeven wordt, *pĕnarka*, hetgeen geraden wordt, het raadsel, enz.

De zelfst.nw., die gevormd zijn met *pĕ-an*, hebben almede eene

objectieve beteekenis als een werkwoord het grondwoord is, b.v. *pĕmbĕrian*, de gift, van *mĕmbĕri*, geven, *pĕngadjaran*, het onderwijs, van *mĕngadjar*, onderwijzen. Die een Toestandswoord of zelfst.nw. tot grondwoord hebben beteekenen doorgaans de plaats, waar de handeling geschiedt, of die voorwerpen aanwezig zijn, b.v. *pĕlaboehan*, ankerplaats, van *bĕrlaboeh*, ankeren, *pĕradoeän*, slaapplaats, van *bĕradoe*, slapen, *pĕkoeboeran*, plaats der graven, kerkhof, van *koeboer*, graf, *pĕkalongan*, plaats der kalongs, van *kaloeng*, een soort van vliegenden hond, enz.

Er zijn nog andere afgeleide zelfst.nw., die niet door voor- en achtervoegsels, maar door verdubbeling, of samenkoppeling, of wijziging in klinkers of medeklinkers zijn gevormd. Wij hebben daarover reeds met eén enkel woord gesproken.

BIJWOORDEN.

Van bevestiging: *ija* en *behkan*, ja! Dikwerf maakt men gebruik van het hoofdwoord uit de vraag in de plaats van *ija* of *behkan*; b.v. *soedahkah ĕngkau boewat itoe?* antw. *soedah! Tahoekah ĕngkau toewanmoe datang?* antw. *tahoe!* Ook antwoordt men soms met *sĕhaja*.

Van ontkenning: *tiada*, neen, niet, soms verkort tot *tidak* en *ta'; boekan*, geenszins, niet.

Vragend Bijw. van hoeveelheid: *bĕrapa*, hoeveel?

Aanwijzend Bijw. van hoeveelheid: *sakian*, zooveel.

Vragende Bijw. van hoedanigheid: *bageimana* en *boetapa*, hoe? op welke wijze?

Aanwijzende Bijw. van hoedanigheid: *dĕmikian*, aldus, *bagitoe* en *bagini*, zus en zoo.

Vragende Bijw. van plaats: *mana* en *dimana*, waar?

Aanwijzende Bijw. van plaats: *sini*, hier, *sitoe*, daar, *sana*, ginds; ook *disini*, *disitoe* en *disana*.

Vragende Bijw. van tijd: *bila*, *apabila*, *apakala*, *manakala* en *bilamana*, wanneer?

Aanwijzende Bijw. van tijd: *sakarang*, nu, *lagi*, nog, met hunne verbindingen, *sakarang ini*, nu, met nadruk, *tiada lagi*, niet meer, *bĕlom lagi*, nog niet.

Met welke Bijwoorden de verleden en toekomende tijd der Werkwoorden worden uitgedrukt hebben wij reeds vroeger gezegd.

Verder worden nog eenige bijwoordelijke uitdrukkingen gebezigd, vooral om den tijd aan te duiden, b.v. *hari ini*, heden, *kalamari*, gisteren, *esoek hari*, morgen, *kaesoekan hari*, den volgenden dag, *loesa*, overmorgen, *samalam*, gepasseerden nacht, *tadi*, daar straks, zooeven, *bĕharoe*, zoo pas, *dĕhoeloe kala*, in

vroeger tijd, *poerbakala*, oudtijds, *tatkala*, toen ter tijd, tijdens, *pagi* en *pagi hari*, 's morgens, *pĕtang*, achtermiddag, tusschen 2 en 6 ure, *malam*, 's avonds en 's nachts, d. i. na het ondergaan van de zon om $6^1/_2$ ure, *pada masa*, tijdens, *samantara*, onderwijl, intusschen, *dalam pada itoe*, onderwijl, enz.

Ook eenige samengestelde uitdrukkingen worden als Bijwoorden gebruikt; buiten de zooeven opgenoemde heeft men nog: *karĕna Allah*, om niet, om Gods wil, pro Deo, *tjoema-tjoema*, te vergeefs, *dĕngan ridla hati*, vrijwillig, *dĕngan soeka hati*, gaarne, *dĕngan patoet* en *dĕngan sapĕrtinja*, behoorlijk, betamelijk, *dĕngan marah*, toornig enz.

TELWOORDEN.

De hoofdgetallen van *een* tot *negen* zijn: *satoe* (of *sa*), *doewa tiga*, *ĕmpat*, *lima*, *ĕnam*, *toedjoeh*, *doelapan* en *sambilan*.

De tientallen worden gevormd met deze zelfde woorden, gevolgd door *poeloeh*, tiental, b.v. *sapoeloeh*, tien, *doewa poeloeh*, twintig, *tiga poeloeh*, dertig, tot *sambilan poeloeh*, negentig.

De honderdtallen met dezelfde woorden, doch gevolgd van *ratoes*, honderdtal, dus *saratoes*, *doewa ratoes* enz.

De duizendtallen met dezelfde woorden, doch gevolgd van *riboe*, duizendtal, dus: *sariboe*, *doewa riboe* enz.

De getallen van *elf* tot *negentien* worden gevormd van dezelfde woorden, doch gevolgd van *bĕlas*, b.v. *sabĕlas*, elf, *doewa bĕlas*, twaalf, en verder: *tiga bĕlas*, *ĕmpat bĕlas*, *lima bĕlas*, *ĕnam bĕlas*, *toedjoeh bĕlas*, *doelapan bĕlas*, *sambilan bĕlas*.

Die van 21—29 worden gevormd van *doewa poeloeh* met achtervoeging van de eerste negen hoofdgetallen, dus: *doewa poeloeh satoe*, *doewa poeloeh doewa*, enz. Zoo vormt men ook de getallen van 31—39, van 41—49 enz. tot 99.

Voor de getallen van 21—29 bezigt men ook wel het woordje *likoer*, voorafgegaan door de eerste negen hoofdgetallen, dus: *salikoer*, *doewa likoer*, *tiga likoer*, enz.

Tienduizend heet *laksa*, honderdduizend, *kĕti*, millioen, *djoeta*.

Men maakt gebruik van de Arabische cijfers, die in dezelfde rangorde als de onze van de rechter naar de linkerhand worden geschreven.

Het eerste hoofdgetal *satoe* is afgeleid van *asa*, een, en *watoe*, steen. Dikwerf maakt men nog gebruik van dit *sawatoe* of *soeatoe*, als men *een* meer in 't algemeen, een zekere, bedoelt.

De verkorting van *asa* is *sa*, dat ook als niet bepalend lidwoord wordt gebruikt.

Als niet bepalend lidwoord en als telwoord wordt *sa* alleen

gebezigd voor benamingen van onstoffelijke zaken. Voor benamingen van stoffelijke voorwerpen wordt het, even als de andere hoofdgetallen, verbonden met een soort van woordjes, die men *hulptelwoorden* of *benoemende telwoorden* zou kunnen heeten. Zij hebben eenige overeenkomst met onze woorden *stuks*, *man*, *koppen*, *bodems* enz., in twintig stuks vee en dergelijke. In het Maleisch is het aantal dier woorden veel grooter. Voor het aantal menschen, engelen, geesten en goden gebruikt men dan bij het telwoord het woord *orang*, mensch, b.v. *saorang malaïkat*, een engel, *tiga orang djin*, drie djins, e. s. v. geesten.

Voor dieren bezigt men *eikoer*, staart; *saeikoer kĕra*, een aap; *lima eikoer lĕmboe*, vijf stuks koeien, eigenl. vijf staarten koeien. Ook al zijn het staartelooze dieren, zooals kikkers en wormen, dan wordt het toch gebruikt.

Voor groote voorwerpen van meer onbepaalde afmeting, gebruikt men *boewah*, vrucht, b.v. van landen, steden, dorpen, schepen, huizen, wolken en dergelijke.

Voor kleine, ronde voorwerpen, *bidji* en *boetir*, korrel.

Voor stamvormige voorwerpen, zooals boomen, pilaren, masten, palen, enz. *batang*, stam.

Voor lange, platte voorwerpen, als zwaarden, messen, dolken, enz. *bilah*, spaander.

Voor kleine, platte, dunne voorwerpen, zooals geldstukken, *kĕping*, plat stuk.

Voor vel van papier, of lap van lijnwaden, of stuks van kleederen, *hĕlei*.

Voor afgesneden voorwerpen, *potong*, *kĕrat* en *pĕnggal*, enz., enz.

Voor uitdrukkingen als bij honderden, bij tienen, bij duizenden, gebruikt men het telwoord verdubbeld, voorafgegaan door *bĕr*, b.v. *bĕrpoeloeh-poeloeh*, *bĕratoes-ratoes*, *bĕriboe-riboe*, *bĕrlaksa-laksa*, *bĕrkĕti-kĕti*, *bĕrdjoeta-djoeta*.

Om ons *min één* uit te drukken, heeft men *koerang asa*, b.v. *ĕmpat poeloeh koerang asa sĕbat*, veertig slagen min één.

Voor uitdrukkingen als *derdehalf*, *vijfdehalf* enz., gebruikt men *tĕngah* vóór het telwoord en niet zooals wij *half* er achter, b.v. *tĕngah tiga ratoes*, derdehalfhonderd. Beneden de twintig heeft dit *tĕngah* de waarde van $^1/_2$, van twintig tot honderd die van 5, van honderd tot duizend 50, van duizend tot tien duizend 500 minder dan het genoemde hoofdgetal.

Verder wordt *sa* nog gebezigd als voorvoegsel voor andere woordsoorten in de beteekenis van: één geheel, één geheel zijn, van een en dezelfde zijn, b.v. *sanagĕri*, een geheele stad, *sabĕsar goenoeng*, de geheele grootte van een berg, d. i. zoo groot als een berg, *saiboe*, van ééne moeder, *saiboe-bapa*, van dezelfde ouders.

Vooral tot vorming van een aantal Bijwoordelijke uitdrukkingen wordt dit voorvoegsel gebezigd, b.v. *sasoenggoehnja*, de geheele zekerheid er van, d. i. voorzeker, voorwaar, *sabolih-bolihnja*, het geheele kunnen er van, d. i. zooveel mogelijk, naar zijn vermogen, enz., enz.

Ook bij sommige verdubbelde Bijv.nw. wordt het gebezigd en wel geheel vooraan, of vóór het tweede woord, b.v. *sapoetih-poetih* of *poetih sapoetihnja*. Het eerste wordt meest gevolgd door een zelfst.nw., b.v. *sapoetih poetih kapas*, zoo wit als het witte van katoen, het laatste staat altijd op zichzelf en heeft de beteekenis van: op zijn witst.

Wat ook het gebruik van *sa* moge zijn, de beteekenis van één, een geheel, één zijn, ligt er altijd bij ten grondslag.

DE BREUKEN.

Daarvan maakt de Maleier weinig gebruik en zijne kennis daarvan gaat op zijn hoogst tot $^1/_{10}$.

Hij vormt zijne breuken met *pĕr* vóór den Noemer te plaatsen. Dit *pĕr* zal wel hetzelfde zijn als het Javaansche *para*, dat ook vóór den Noemer wordt geplaatst. De Javaan voegt achter den Noemer nog het aanhechtsel *an*, wat de Maleier niet doet.

Uitgenomen voor een half, dat *satĕngah* is, worden alle breuken zoo gevormd, b.v. $^2/_3$, *doewa pĕrtiga*, $^3/_4$, *tiga pĕrĕmpat*, $^4/_5$, *ĕmpat pĕrlima*, enz.

Bij gemengde getallen, zooals tien en driekwart, wordt voor het voegwoord en steeds *lĕbih*, meer, gebezigd, b.v. *sapoeloeh lĕbih tiga pĕrĕmpat*, en niet het Voegw. *dan*, en.

RANGSCHIKKENDE TELWOORDEN.

Deze worden gevormd met *ka* vóór het Telwoord te plaatsen, uitgenomen bij *de eerste*, dat *pĕrtama* is. Doorgaans nemen zij nog het betrekkelijk Voornw. *jang* vóór zich, b.v. *jang pĕrtama*, de eerste, *jang kadoewa*, de tweede, *jang kadoelapan*, de achtste, *jang kasaratoes*, de honderdste, enz.

Daar *pĕrtama* ook gebezigd wordt in de beteekenis van de eerste, de voornaamste, zoo bezigt men in sommige gevallen daarvoor in de plaats andere woordjes, om vergissing te voorkomen, nml. *awal*, *soeloeng* en *boengaran*, b.v. *hoedjan awal*, de eerste regen, *anak soeloeng*, het eerste kind, de eerstgeborene, *boewah boengaran*, de eerste vruchten, de eerstelingen.

In uitdrukkingen als ten eerste, ten tweede of eerstens, tweedens, enz. wordt *jang* vóór het rangschikkende Telw. weggelaten.

VERZAMELENDE TELWOORDEN.

Ook deze worden gevormd met voorgevoegd *ka*, b.v. *kadoewa*, alle twee, de beide, *kalima*, alle vijf, de gezamenlijke vijf, b.v. *kadoewa orang itoe*, die beide menschen, *kalima bĕrsaudara*, de vijf gebroeders.

Hoe uitdrukkingen als: bij tweeën, bij tienen, bij honderden, enz. worden gevormd, hebben wij reeds bij de hoofdgetallen gezegd, nml. met voorgevoegd *bĕr* en verdubbeling van het Telwoord. De enkele verdubbeling van het Telwoord wordt ook gebezigd in de beteekenis van alle beide, alle drie, b.v. *matilah doewa-doewa*, alle beiden zijn gestorven; *lĕpaslah tiga-tiga*, alle drie ontkwamen.

Een eigenaardig gebruik van de verzamelende Telwoorden in het Maleisch is, dat men dikwerf uit het verband van den zin moet opmaken, wie mede gerekend worden, b.v. *Hang Mahmoed katiga bĕranaḳ*, beteekent niet, H. M. met zijne twee of zijne drie kinderen, maar H. M. met zijne vrouw en zijn kind, die maken te zamen drie uit; *Hang Toewah kalima bĕrsaoedara*, H. T. met zijne vier vrienden; *baginda kalima bĕranaḳ*, de vorst met zijne twee vrouwen en zijne twee kinderen, enz.

VERMENIGVULDIGENDE GETALLEN.

Deze worden gevormd met achter het Hoofdgetal *kali*, maal, keer, te voegen, b.v. *doewakali*, twee maal, *sakali*, een maal, *sapoeloeh kali*, tienmaal.

In enkele gevallen wordt met *kali* vereenigd, of voor *kali* ook wel in de plaats, gebezigd: *lapis*, laag, oplaag, *ganda*, dubbel, voudig, *lipat*, vouw, voudig.

Het woordje *kijan*, zooveel, wordt achter het Telw. gevoegd, om uit te drukken, dat de hoeveelheid zooveel malen meer is, b.v. *tiga kijan*, driemaal zooveel, enz.

Voor de vier hoofdregels van de rekenkunde heeft men in het Maleisch geen gepaste uitdrukkingen, omdat de Maleier met rekenen zich het hoofd niet breekt. Voor optellen bezigt men *mĕndjoemlahkan*, van *djoemlah*, som, *mĕngoempoelkan*, van *koempoel*, verzameld; voor aftrekken *potong*, snijden; voor vermenigvuldigen heeft hij geen woord, zes maal zeven, drukt hij uit met *ĕnam toedjoeh kali* of *ĕnam kali toedjoeh*, en eindelijk voor deelen heeft hij *bĕhagi*, dat zonder voorzetsel gebruikt wordt, b.v. *dibĕhagi ĕmpat*, gedeeld door vier of in vieren.

VOORZETSELS.

Deze zijn: *di*, op, te, in. Het beteekent steeds het zijn op eene plaats, b.v. *dipasar*, op de markt, *di Batawi*, te Batavia, *dihoetan*, in het bosch. *Di* wordt met andere Voorzetsels als voorvoegsel verbonden, gelijk nader blijken zal.

Ka, naar, dit geeft eene richting naar iets te kennen en wordt ook met andere Voorzetsels verbonden. *KaBatawi*, naar Batavia, *kahoetan*, naar het bosch.

Pada, aan, b.v. *pada toeboehnja*, aan zijn lichaam. Het krijgt dikwerf *ka* vóór zich, b.v. *kapada*, naar, en heeft dan dezelfde beteekenis als *ka*, doch het gebruik verschilt, daar *ka* alleen nooit vóór de benamingen van levende voorwerpen of voor Telwoorden wordt gebezigd, maar altijd *kapada*, b.v. *kapada toewan*, *kapada sĕgala nagĕri*, *kapada soeatoe doesoen*. Het onderscheid tusschen *pada* en *di* blijkt het best uit dit voorbeeld: *pada pohon*, aan den boom, *dipohon*, op den boom.

Dari, van, van uit, van af, beteekent immer een komen of gaan van eene plaats. Ook dit wordt voor andere Voorzetsels gevoegd, b.v. *daripada* met dezelfde beteekenis van *dari* alleen. Voor *koe*, *moe* en *nja*, is het altijd *daripada*. De andere verbindingen volgen bij de respectieve Voorzetsels.

Dalam, in, binnen, *didalam*, binnen, binnen in, *kadalam*, naar binnen; *dalam pada itoe*, is een Bijw. van tijd en beteekent onderwijl, intusschen.

Akan, aangaande, wat betreft, met betrekking tot, ten opzichte van, nopens, met het oog op, enz. Dit voorzetsel wordt ook veel gebruikt om de betrekking tusschen het Werkw. en zijn object aan te duiden. Zelfs bij Transitieve Werkw., vooral bij die uitgaan op *i*, wordt het daarvoor gebezigd.

Voor sommige Bijwoorden en Voegwoorden wordt *akan* geplaatst om er den nadruk op te leggen, b.v. *tĕtapi*, maar, *akan tĕtapi*, máár, met nadruk; *sakarang*, nu, *akan sakarang*, nú, met nadruk.

Ook in de beteekenis van om te, om te dienen, of om te strekken tot, wordt *akan* gebezigd, b.v. *oewang itoe akan pĕmbalas sĕhaja kapada toewan*, dit geld is tot (moet dienen tot) eene vergelding van mij aan Mijnheer.

Over *akan* ter aanduiding van den Toekomenden tijd hebben wij reeds gesproken.

Olih, door, wordt vooral gebruikt, om bij het zuivere passief het subject met het Werkw. te verbinden.

Dĕngan, met, *tiada dĕngan*, zonder. Soms heeft het de betee-

kenis van ons Voorzetsel n a a r, b.v. *dĕngan sapĕrtinga*, naar behooren, *dĕngan kahĕndak hatinja*, naar hun hartelust.

Dĕmi, bij, voornamelijk in eedzweringen, b.v. *dĕmi Allah*, bij God! *dĕmi dewata moelia raja*, bij de hooge en heerlijke goden! Ook wordt het gebruikt in de beteekenis van ons n a, in de uitdrukking: de een na den ander, *saorang dĕmi saorang*.

Atas, op, waarvan weer *di-atas*, bovenop, *ka-atas*, naar boven, *dari atas*, van boven. Ook wordt het zelfstandig gebruikt, b.v. *atasnja tadjam sadikit*, het bovenste er van is een weinig scherp. Verder bezigt men het nog in de beteekenis van: dat rust op, dat is voor rekening van, b.v. *atas ĕngkau mĕngĕrdjakan dia*, het is voor uwe rekening, om dit ten uitvoer te brengen.

Bawah, onder, waarvan *dibawah*, op de plaats onder iets. Bedoelt men niet bepaald onder het voorwerp, zoodat het voorwerp er bovenop is, dan moet men zich op eene andere wijze uitdrukken; b.v. *dibawah goenoeng* is onder den berg, zoodat de berg er bovenop staat. Voor onder aan den berg moet men zeggen: *pada kaki goenoeng*, aan den voet van den berg. *Dibawah pohon*, kan gebruikt worden voor: onder den boom, in aanmerking genomen, dat de takken zich over het voorwerp uitstrekken. Verder heeft men *kabawah*, naar onder. Ook *bawah* wordt zelfstandig gebruikt.

Dalam, in, binnen, en daarvan *didalam* en *kadalam*. Ook *dalam* wordt zelfstandig gebruikt.

Loewar, uit, buiten, en daarvan *diloewar* en *kaloewar*. Dit laatste ook in de beteekenis van naar buiten gaan. Verder dient het tot grondwoord van het transitieve Werkw. *mĕngaloewarkan*, naar buiten brengen, enz.

Bagei, voor, zooals in uitdrukkingen als deze: dat is voor u, b.v. *dibĕhagi tiga*, *satoe bĕhagian bagei ĕntjik Moemin dan doewa bĕhagian bagei Pa Ngah*, in drieën gedeeld, één deel v o o r entjik Moemin en twee deelen v o o r Pa Ngah.

Dĕngan, met, en *sĕrta*, benevens, met, worden dikwerf vereenigd gebruikt, b.v. *sĕrta dĕngan*, met, verzeld van. *Tiada dĕngan* is zonder, soms ook *dĕngan tiada*. *Sĕrta*, wordt ook gebruikt als Bijw. van tijd, in de beteekenis van terwijl, bij, zoodra.

Karĕna, als Voorzetsel, beteekent om, om den wille van, b.v. *karĕna Allah*, om Gods wil, pro Deo; *karĕna bininja didjoewalnja sĕgala barang-barangnja*, om den wille van zijne vrouw verkocht hij al zijn goed.

Verder worden nog als Voorzetsels gebruikt *datang*, *sampei* en *hingga*, tot, tot aan, *sama*, met, enz.

Men zij indachtig, dat in het Maleisch dikwerf het Voorzetsel wordt weggelaten, waar het in onze taal gebruikt wordt, en

omgekeerd. Ook springt de Maleier er nog al eens willekeurig mede om, dit geldt vooral *pada*, *kapada* en *akan*.

VOEGWOORDEN.

Voor ons en heeft het Maleisch *dan*, doch het gebruik daarvan is iets anders, b.v. bij de opnoeming van verschillende zaken achter elkander moet het telkens herhaald worden, terwijl wij en alleen bij het laatste woord voegen. Daarentegen moet het weggelaten worden bij de opnoeming van twee voorwerpen, die als 't ware bij elkander behooren, zooals: *iboe bapa*, vader en moeder, *anak istĕri*, vrouw en kinderen, *lĕmboe kambing*, koeien en schapen, *kaki tangan*, handen en voeten, *kajin badjoe*, boven- en onderkleed, enz., enz., Dit is niet alleen het geval bij Zelfst.nw., maar ook bij Werkw. en Bijv.nw., b.v. *masoek kaloewar*, *najik toeroen*, *bangoen djatoeh*, *lari loempat*, *pĕrgi datang*, *laloe lalang*, *bĕsar kĕtjil*, *pandjang pendek*, enz.

Ataw, of, wordt, even als *dan*, dikwerf niet gebruikt, waar wij het Voegw. *of* bezigen, nml. bij de opnoeming van zaken, die bij elkander behooren.

Tĕtapi, maar, wordt soms versterkt door voorgevoegd *akan* en achtergevoegd *nja*, b.v. *akan tĕtapinja*, máár, met nadruk.

Hanja, wordt voor maar gebruikt als het eene uitzondering, *mĕlainkan* als het eene uitzondering met tegenstelling moet beteekenen, zooals ons: integendeel.

Verder worden als tegenstellende Voegw. ook wel gebezigd: *kĕndati*, doch, eene samentrekking van *kahĕndak hati*, en *maski*, dat aan het Portugeesch ontleend is.

Soepaja, opdat, is eene samentrekking van *sa* en *oepaja*, middel. Soms wordt het voorafgegaan door *agar*, opdat. *Asal* wordt in de beteekenis van *mits* gebezigd. In negatieve zinnen krijgen deze woorden *djangan* i. pl. v. *tiada* achter zich, b.v. *soepaja djangan*, opdat niet, *asal djangan*, mits niet.

Maka is een woordje, dat in verschillende beteekenissen gebruikt wordt. Aan het begin van een zin, en de meeste zinnen beginnen met *maka*, kan het dikwerf niet vertaald worden, daar het niet meer dan de plaats van onze hoofdletter vervult. De Maleiers, toch, gebruiken noch hoofdletters, noch leesteekens.

In het midden van een zin, tusschen het voorzindeel en het nazindeel, heeft het nu eens de beteekenis van het Voegw. en, dan weêr van of, en dikwerf die van een redegevend Voegw., b.v. daarom.

Adapon, is in de meeste gevallen het best met *wat betreft* weer te geven.

Lagi als Voegwoord beteekent *ook*, *nog*, *bovendien.* Het wordt dikwerf door *pon* of *poela* gevolgd.

Pon beteekent: nu, ook, zelfs. Achter *hĕndak* gevoegd, beteekent het *wel*, b.v. *hĕndak pon*, zou wel.

Bahoea aan het begin van zinnen moet soms onvertaald gelaten worden, even als *maka*, soms is het met *dat* weêr te geven. In deze beteekenis wordt het wel eens door *jang* vervangen.

Djoega, zelfs, en *djoea*, slechts, maar, alleen, worden dikwerf met elkander verwisseld.

Karĕna is het redegevend Voegw. want, omdat. Als Voorzetsel beteekent het: om, wegens.

Masa en *masakan* kan het best weergegeven worden met ons: hoe zou, *masakah* met: hoe zou toch, in twijfelachtig vragende zinnen.

Verder worden nog als Voegwoorden gebruikt: *djadi*, zoodat, *boewat*, om, ten einde, *ataw* .... *ataw*, of .... of, *bajik* .... *bajik*, zoowel .... als, *ĕntah* .... *ĕntah*, of .... of, in zinnen van twijfel, b.v. *ĕntah ija diroemah*, *ĕntah ija pĕrgi*, *tiada sĕhaja tahoe*, of hij thuis is, (dan) of hij uitgegaan is, (dat) weet ik niet. Er zijn nog meer dergelijke woorden, die wij hier niet allen zullen opnoemen.

TUSSCHENWERPSELS.

Hiervan zijn de voornaamsten: *Wai*, wee! helaas! *wah*, wel verbaasd! *adoeh* en *adoehei*, ach! och, o! *ajo*, komaan! maak voort! welaan! *tjih*, foei! *hei*, o! en *ja*, o! het eerste tot minderen of gelijken, het tweede tot God, vorsten en meerderen; *amboi*, wel verbaasd, ach!

Verder heeft men nog eenige uitdrukkingen, die als Tusschenwerpsels dienst doen, onder anderen: *sabaslah!* bravo, goed zoo! *sajang* en *kasihan*, ach! helaas! 't is jammer! *karam*, wee! *koetoek*, vervloekt! *insja' Allah*, als 't God belieft! *tobat*, ach, wel! *dĕmi Allah*, bij God! *koer soemangat*, keer terug levensgeest! *astaga pirlah*, God vergeve me! enz.

Ook tal van scheldwoorden kunnen daartoe worden gebracht, zooals: *bĕdĕbah*, ellendeling, *monjet*, aap, *bangsat*, schurk, *anak haram*, bastaardkind, *sjeitan*, duivel, *isi naraka* en *isi djĕhennam*, hellewicht, enz., enz.

